

การติดตาม การนำมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ สู่การปฏิบัติในปี 2561 - 2563

Learner Person

Learner Person

Co-creator

Active Citizen

Active Co-

Co-creator

Learner Per

Learner Per

Innovative Co-creator

Active Citizen

Active Citizen

Active Citizen

Learner Person

Innovative Co-creator

Learner Person

Active Citizen

Citizen

Innovative Co-creator

Active Citizen

Learner Person

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

การติดตามการนำมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ สู่การปฏิบัติ ในปี 2561 - 2563

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2561 ซึ่งตามมติคณะรัฐมนตรีข้อ 5 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา) กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถนำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินการให้เหมาะสมและสามารถยกระดับการศึกษาของไทยได้อย่างเป็นรูปธรรม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้วางแผนและดำเนินการติดตามการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในปี 2563 โดยสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบในการติดตามการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ซึ่งได้มีการวางแผนติดตามการดำเนินการการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติใน 5 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) การส่งมอบนโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ 2) การแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติให้เป็นมาตรฐานของการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา 3) การพัฒนาหลักสูตร และการประเมินผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา 4) การประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพการศึกษาในแต่ละระดับการศึกษา และ 5) การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งรายละเอียดปรากฏในรายงานฉบับนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอขอบคุณคณะผู้จัดทำรายงานความก้าวหน้าการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ ในปี 2563 คณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ และผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/คณาจารย์ คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานเรื่องมาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาทุกสังกัด ทุกระดับและประเภทการศึกษา ซึ่งมีส่วนร่วมในการดำเนินการติดตามผลในครั้งนี้นั้นประสบความสำเร็จ สำนักงานฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ข้อมูลสารสนเทศจากผลการติดตามการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในรายงานฉบับนี้ จะสะท้อนให้เห็นภาพรวมของการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ทั้งในระดับนโยบายและระดับผู้ปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยให้หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้ใช้ข้อมูลสารสนเทศดังกล่าว ประกอบการตัดสินใจในการปรับปรุงการดำเนินงานขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติ ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อการจัดการศึกษา เพื่อให้ได้คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติต่อไป

(ดร. อรรถพล สังขวาสี)

เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปผู้บริหาร

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2561 ตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเสนอให้เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์ของคนไทย สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำไปเป็นกรอบ ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา และมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดำเนินการ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น การติดตาม การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ ในปี 2563 มีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ 1) เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของ หน่วยงานระดับนโยบาย 2) เพื่อติดตามสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อ การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา และ 3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานของการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ สู่การปฏิบัติ

ประเด็นการติดตามประกอบด้วย 5 ประเด็นหลักคือ 1) การส่งมอบนโยบายและการสร้าง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ 2) การแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติ ให้เป็นมาตรฐานของการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา 3) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาใช้ เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตร และการประเมินผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา 4) การนำมาตรฐาน การศึกษาของชาติ มาใช้ เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพ การศึกษาในแต่ละระดับการศึกษา และ 5) การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐาน การศึกษาของชาติ

การเก็บรวบรวมข้อมูลความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติ สู่การปฏิบัติของหน่วยงานระดับนโยบาย ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากการประชุมคณะทำงาน ขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ตลอดจนเอกสารรายงานที่เกี่ยวข้องและ การติดตามสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำมาตรฐานการศึกษา ของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา โดยการลงพื้นที่จัดประชุม สทนากลุ่ม (focus group) จากผู้เกี่ยวข้องซึ่งแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหาร สถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครอง ใน 5 ภูมิภาค (ภาคเหนือ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้) จำนวน 6 ครั้ง ครอบคลุมการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา (ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา) รวมทั้งสิ้น 24 กลุ่ม จำนวน 190 คน

สรุปผลการติดตาม

1. การส่งมอบนโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

หน่วยงานระดับนโยบาย ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดของการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาได้มีการดำเนินการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ไปพร้อมกับชี้แจงแนวทางการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาแก่หน่วยงานและสถานศึกษาในกำกับ เพื่อให้รับทราบและนำไปปฏิบัติ โดยผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ การจัดประชุมสัมมนา การจัดทำสื่อ เอกสาร ประชาสัมพันธ์ทางเว็บไซต์ ซึ่งหน่วยงานและสถานศึกษาส่วนใหญ่ได้รับทราบและมีความรู้ความเข้าใจ รวมถึงรับทราบแนวทางการดำเนินการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ เช่น การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามกลับพบว่าการรับรู้รับทราบส่วนใหญ่อยู่ในระดับหน่วยงานเท่านั้น ยังมีสถานศึกษาอีกส่วนหนึ่งยังไม่รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เนื่องจากช่องทางการสื่อสารยังไม่หลากหลาย ครอบคลุม และทั่วถึง โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล ส่งผลให้ขาดการรับทราบข้อมูลหรือรับทราบแต่ยังไม่เข้าใจไม่ชัดเจน ดังนั้น ผู้กำหนดนโยบายและหน่วยงานต้นสังกัดควรมีการเผยแพร่ข้อมูลด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย รวมถึงมีการสื่อสารเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. การแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติให้เป็นมาตรฐานของการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา

หน่วยงานต้นสังกัดทุกสังกัด ทุกระดับและประเภทการศึกษามีการจัดทำและประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของทุกระดับและประเภทการศึกษา ที่มีความสอดคล้องตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ นอกจากนี้ยังมีการดำเนินการมอบหมายให้หน่วยงานในระดับพื้นที่รวมถึงสถานศึกษานำไปกำหนดมาตรฐาน โดยกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนสอดคล้องกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 กับการศึกษา

ของพื้นที่และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเรียบร้อยแล้ว แต่ในระดับสถานศึกษาส่วนใหญ่ ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน บางแห่งอัตรากำลังคนไม่เพียงพอ รวมทั้งต้องใช้เวลาในการศึกษาทำความเข้าใจ วิเคราะห์เพื่อปรับปรุงแผนการดำเนินงานเดิมที่กำหนดไว้ ดังนั้นเพื่อให้มาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้กำหนดนโยบาย หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานในพื้นที่ควรร่วมกันหาแนวทาง สร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างการมีส่วนร่วม ดูแลให้ความช่วยเหลือแก่สถานศึกษาอย่างใกล้ชิด และกำหนดแผนการติดตามการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม

3. การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

หน่วยงานระดับนโยบายทุกระดับและประเภทการศึกษา มีการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรให้เป็นรูปแบบหลักสูตรฐานสมรรถนะ (competency-based curriculum) เพื่อให้สอดคล้องกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ส่วนหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังคงดำเนินการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน กิจกรรม และการวัดและประเมินผล โดยยึดมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้เดิมเป็นหลักเนื่องจากเห็นว่ามี ความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติแล้ว การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษาเพิ่มเติมมีบางส่วนที่สามารถดำเนินการได้ ในขณะที่บางส่วนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอให้สามารถดำเนินการได้ ดังนั้น ประเด็นสำคัญสำหรับการดำเนินงานในระดับปฏิบัติยังคงเป็นการสร้างการรับรู้ สร้างความตระหนัก พัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคลากร และจัดสรรทรัพยากรด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมและเพียงพอ นอกจากนี้ หากหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาเร่งดำเนินการทบทวนหลักเกณฑ์ และวิธีการทดสอบในการทดสอบระดับชาติทุกระดับ โดยเฉพาะการปรับเนื้อหา วิธีการ และเครื่องมือวัดและประเมินให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติได้โดยเร็ว จะช่วยให้สถานศึกษามีแนวทางการจัดการศึกษาที่ชัดเจนและสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันมากยิ่งขึ้น

4. การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษาในแต่ละระดับการศึกษา

สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มีการดำเนินการพัฒนากรอบแนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษา และสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) พัฒนาแบบทดสอบทางการศึกษาระดับชาติตามกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในส่วนหน่วยงานต้นสังกัดทุกแห่งได้มีการ

ดำเนินการปรับปรุงแนวทางและจัดประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ไปพร้อมกับการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมีศึกษานิเทศก์เข้าไปสนับสนุนช่วยเหลือ อย่างไรก็ตามสถานศึกษาบางส่วนยังขาดเครื่องมือ ผู้ดูแลให้คำแนะนำอย่างทั่วถึง และบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอ ส่งผลให้ขาดแรงจูงใจในการดำเนินการอย่างจริงจัง ดังนั้น ในระดับสถานศึกษาผู้บริหารจึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำเสริมสร้างทัศนคติ สร้างความตระหนัก และสนับสนุนการดำเนินการแก่ผู้ปฏิบัติงานให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

ในหน่วยงานที่มีหน้าที่กำหนดนโยบาย มีการบูรณาการมาตรฐานการศึกษาของชาติในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา และทุกหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษามีการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่ไปตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัดและการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งนี้การจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สำเร็จจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอน โดยลดภาระงานที่นอกเหนือจากการสอนของครู การสนับสนุนบุคลากรที่ทำหน้าที่นิเทศ กำกับ ติดตามให้เพียงพอ รวมถึงการกำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาแต่ละหน่วยงานให้มีความต่อเนื่องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสร้างการมีส่วนร่วมสนับสนุนและพัฒนาศึกษาจากทุกภาคส่วนเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

1. หน่วยงานระดับนโยบาย (Policy Maker)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจให้แก่หน่วยงานทุกส่วนที่เกี่ยวข้องโดยผ่านช่องทางที่หลากหลาย ครอบคลุมและทั่วถึง มีแหล่งข้อมูลองค์ความรู้ที่สามารถเข้าถึงง่าย มีการติดตามความก้าวหน้าและจัดทำข้อเสนอแนะการดำเนินงานในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติเป็นระยะ

หน่วยงานต้นสังกัด ส่งมอบนโยบายโดยการออกประกาศ/คำสั่งเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ กำหนดแนวทางการนำสู่การปฏิบัติในด้านต่าง ๆ สื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจให้ชัดเจน จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อให้สามารถดำเนินการได้ทันที จัดระบบการพัฒนาและจัดสรรบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และมีระบบกลไกการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานในสังกัด

2. หน่วยงานระดับปฏิบัติ (Operator)

หน่วยงานในระดับภูมิภาค สื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติให้แก่สถานศึกษาอย่างทั่วถึง จริงจัง ต่อเนื่อง และต้องมีรูปแบบที่หลากหลาย กำหนดแนวทางจัดทำวิธีการปฏิบัติงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จให้ชัดเจน ทั้งการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลผู้เรียน รวมถึงการเป็นหน่วยงานหลักประสานงานความร่วมมือกลุ่มสถานศึกษาในพื้นที่ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเหลือกัน สนับสนุนผู้เชี่ยวชาญทำหน้าที่ให้คำปรึกษา รวมทั้งการพัฒนาความรู้ของศึกษานิเทศก์ ครู และบุคลากร โดยคำนึงถึงความเหมาะสมตามความพร้อม ความต้องการ และบริบทของผู้ปฏิบัติแต่ละแห่ง

สถานศึกษา วิเคราะห์ทำความเข้าใจในรายละเอียดของมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อให้สามารถดำเนินการตามแนวทางการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ผู้บริหารสร้างกลไกการปฏิบัติงาน พัฒนาสมรรถนะของบุคลากรในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามหลักสูตรอิงสมรรถนะ จัดระบบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นการปฏิบัติงานโดยปกติ รวมทั้งสร้างความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก ชุมชน และผู้ปกครองในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

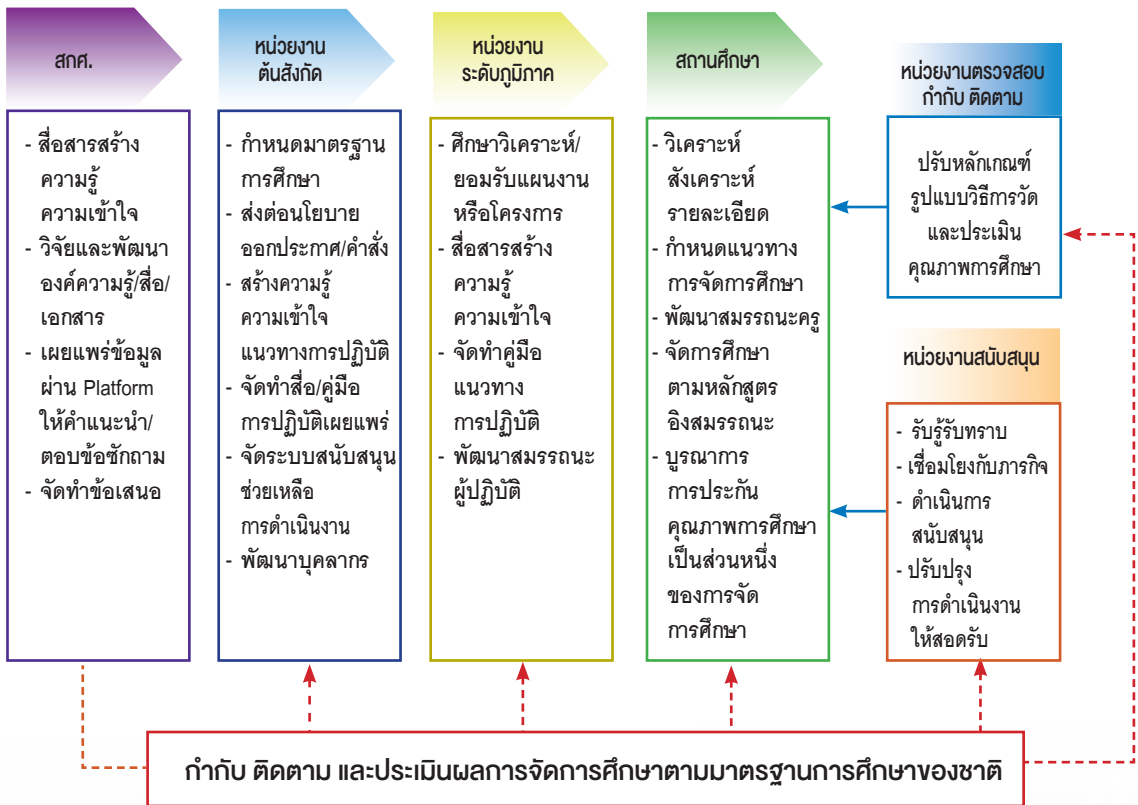
3. หน่วยงานตรวจสอบ กำกับ ติดตาม (Regulator)

ดำเนินการการทบทวนหลักเกณฑ์รูปแบบวิธีการทดสอบหรือประเมินคุณภาพการศึกษาของแต่ละระดับและประเภทการศึกษาให้สอดคล้องตามผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

4. หน่วยงานสนับสนุน (Supporter)

รับรู้รับทราบเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและเชื่อมโยงความรู้ ความเข้าใจกับภารกิจหน้าที่ของหน่วยงาน มีการกำหนดแนวทางและวิธีการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาการศึกษาโดยยึดเป้าหมายมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นหลัก รวมทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน ให้ความสนใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมีบทบาทในการปลูกฝังเป็นแบบอย่าง ตลอดจนให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา

ทั้งนี้การดำเนินการต่าง ๆ ต้องมีความเหมาะสมกับสภาพบริบทของพื้นที่และความพร้อมของหน่วยงานด้วย รายละเอียดตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ข้อเสนอแนวทางการดำเนินงานการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ข
สารบัญ	ฅ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์	2
1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.5 นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 สาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 สาระสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561	7
2.2 แนวทางการติดตามผลการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ	14
2.3 แนวคิด ทฤษฎีการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ	15
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
2.5 กรอบแนวคิดในการติดตามการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ	31
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการ	33
3.1 การติดตามความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานระดับนโยบาย	33
3.2 การติดตามสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานระดับภูมิภาคและสถานศึกษา	35

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.3 การจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ	40
--	----

บทที่ 4 ผลการติดตามการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ 41

4.1 ความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานระดับนโยบาย	42
4.2 สภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา	74
4.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ	168

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 175

5.1 สรุป	176
5.2 อภิปรายผล	190
5.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ	200
5.4 ข้อเสนอแนะในการติดตามผล หรือการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในระยะต่อไป	205

เอกสารอ้างอิง	209
---------------	-----

ภาคผนวก	213
---------	-----

ภาคผนวก ก เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล : แนวคำถามการสนทนากลุ่ม	215
ภาคผนวก ข รายชื่อหน่วยงานผู้ให้ข้อมูลการสนทนากลุ่ม	229
ภาคผนวก ค ภาพการลงพื้นที่เก็บข้อมูลหน่วยงานระดับภูมิภาคและสถานศึกษา	235

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 3.1	กรอบแนวทางการติดตามการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ของหน่วยงานระดับภูมิภาคและสถานศึกษา	36
ตารางที่ 3.2	กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม	37
ตารางที่ 4.1	สาระสำคัญโดยสรุปของการดำเนินการนำนโยบายไปปฏิบัติ ของหน่วยงานระดับนโยบาย ปี 2561-2563	65
ตารางที่ 4.2	สรุปสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อ การดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงาน ในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา	156

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ สู่การปฏิบัติ	๗
ภาพที่ 2.1	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (คุณลักษณะของคนไทย 4.0)	10
ภาพที่ 2.2	กรอบแนวคิดในการติดตามการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ สู่การปฏิบัติสำหรับแต่ละระดับการศึกษา	31
ภาพที่ 5.1	ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ สู่การปฏิบัติ	204

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 กำหนดให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษาเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬากับการศึกษาทุกระดับ ในปี 2561 จึงได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติในรูปแบบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcome of Education: DOE) โดยมีข้อกำหนดคุณลักษณะขั้นต่ำ 3 ด้าน ได้แก่ ผู้เรียนรู้ (Learner Person) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative Co-creator) และพลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen) อันเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา เพื่อให้หน่วยงานที่จัดการศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบในการสร้างทรัพยากรมนุษย์ตามวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และประชาชนต้องมีลักษณะเป็นคนไทย 4.0

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2561 เรื่อง ร่าง มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ให้ความเห็นชอบในหลักการ ร่าง มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. และมีการประกาศใช้โดยมอบหมายให้ผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการใน 5 ประเด็น ได้แก่ 1) กระทรวงศึกษาธิการกำหนดรายละเอียดตาม ร่าง มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ให้ครอบคลุมมาตรฐานด้านต่าง ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าว เช่น มาตรฐานครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียน หนังสือแบบเรียน การจัดทำแบบทดสอบ การประเมินผล การจัดการเรียนการสอน การใช้จ่ายงบประมาณ การผลิตบุคลากรให้ตรงกับความต้องการด้านแรงงานของประเทศ การศึกษาทวิภาคี เป็นต้น และดำเนินการต่อไปได้ 2) ให้กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา) เร่งดำเนินการชี้แจงแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจอย่างชัดเจน ถูกต้องตรงกัน และสามารถแปลง

กรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างสอดคล้อง เชื่อมโยงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน 3) ให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปเป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาในแต่ละระดับและประเภท การศึกษา รวมทั้งการส่งเสริม กำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพ การศึกษา 4) ให้กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการตามมาตรฐาน การศึกษาของชาติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน รวมทั้งให้ประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องและชัดเจนแก่ประชาชนเกี่ยวกับผลลัพธ์ของการดำเนินการและประโยชน์ที่จะได้รับด้วย และ 5) ให้กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา) กำกับ ติดตามและ ประเมินผลการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ สามารถนำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินการให้เหมาะสมและสามารถยกระดับการศึกษา ของไทยได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป หลังจากมีมติคณะรัฐมนตรี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการ ดำเนินการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ไปสู่การปฏิบัติตามบทบาท และภารกิจของตนเองนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะผู้จัดทำ มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และหน่วยงานด้านการติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษาตามนโยบาย เห็นควรให้มีการติดตามการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ในปี พ.ศ. 2561 - 2563 เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษา ของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานระดับนโยบาย รวมทั้งสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค รวมถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานระดับ ภูมิภาคและสถานศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานพร้อมกับรายงานผล ที่สะท้อนสภาพการดำเนินงานที่แท้จริง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ ในการตัดสินใจเชิงนโยบาย ปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานขับเคลื่อนมาตรฐาน การศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ของหน่วยงานระดับนโยบาย
2. เพื่อติดตามสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการนำ มาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา

3. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน

1. ประเด็นการติดตาม

การดำเนินงานครั้งนี้มุ่งติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับและประเภทการศึกษา ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2561 ครอบคลุม 5 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

- 1) การส่งมอบนโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ
- 2) การแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติให้เป็นมาตรฐานของการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา
- 3) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา
- 4) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษาในแต่ละระดับการศึกษา
- 5) การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

2. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการติดตามผลการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับนโยบายซึ่งเป็นคณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ และส่วนที่ 2 ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครอง ในหน่วยงานระดับภูมิภาคและสถานศึกษา

3. ระยะเวลาในการดำเนินงาน

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ ถึง เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นกรดำเนินงานที่เกิดขึ้นระหว่าง พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2563

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบาย ระดับภูมิภาค และสถานศึกษา รวมถึงครูอาจารย์ ได้รับข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับวิธีการขับเคลื่อนนโยบาย การรับนโยบายไปปฏิบัติ กระบวนการนำมาตรฐานการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ ตลอดจนสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นในการขับเคลื่อนหรือการส่งมอบนโยบาย ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง พัฒนา และวางแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้การจัดการศึกษาเกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติแก่ผู้เรียนต่อไป

1.5 นิยามศัพท์

มาตรฐานการศึกษาของชาติ หมายถึง มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ที่เป็นการกำหนดเกี่ยวกับลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ของคนไทย เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบสำหรับสร้างคนไทย 4.0 ที่แม้แตกต่างตามบริบทของท้องถิ่นและของสถานศึกษา แต่มีจุดมุ่งหมายร่วม คือ “ธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก” สามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งในมิติเศรษฐกิจ มิติสังคม และมิติการเมืองต่อไปได้

มาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา หมายถึง มาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่หน่วยงานต้นสังกัดมีการประกาศใช้เพื่อเป็นเป้าหมายหลักแก่หน่วยงานที่จัดการศึกษาทุกระดับในการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ได้แก่ มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มาตรฐานการอาชีวศึกษา และมาตรฐานการอุดมศึกษา

ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะของคนไทย 4.0 ที่ตอบสนอง วิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยคนไทย 4.0 จะต้อง ำรงความเป็นไทย และแข่งขันได้ในเวทีโลก คือ เป็นคนดี มีคุณธรรม ยึดค่านิยมร่วมของสังคมเป็นฐานในการ พัฒนาตนให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะขั้นต่ำ 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ผู้เรียนรู้ คือ เป็นผู้ มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัลและโลก ในอนาคต และมีสมรรถนะ (competency) ที่เกิดจากความรู้ ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ มีสุนทรียะ รักรักษ์และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย มีทักษะชีวิตเพื่อสร้างงานหรือสัมมาอาชีพ บนพื้นฐาน ของความพอเพียง ความมั่นคงในชีวิต และคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม 2) ผู้ร่วม สร้างสรรค์นวัตกรรม คือ เป็นผู้มีความทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล (digital intelligence) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์ และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนา นวัตกรรม ทางเทคโนโลยีหรือสังคม เพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเอง และสังคม และ 3) พลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ บนหลักการประชาธิปไตย ความยุติธรรม ความเท่าเทียม เสมอภาค เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการการประเมินผลและการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา โดยมีกลไกในการควบคุมตรวจสอบระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่า สถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษา และบรรลุ เป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล ตามกฎกระทรวงการประกัน คุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561

การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ หมายถึง การดำเนินงานของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานระดับนโยบาย (Policy Maker) หน่วยงานสนับสนุน (Supporter) หน่วยงานระดับปฏิบัติ (Operator) และหน่วยงานตรวจสอบ กำกับ ติดตาม (Regulator) ในการ กำกับ ติดตาม และประเมินมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

หน่วยงานระดับนโยบาย หมายถึง หน่วยงานที่อยู่ในคณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สป.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (สถ.) กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (บช.ตชด.) สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (สทศ.) และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.)

หน่วยงานสนับสนุน หมายถึง หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานส่วนกลาง หน่วยงานส่วนภูมิภาค/ระดับพื้นที่ ของแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่ดำเนินการกำหนดนโยบาย วางกลยุทธ์ วางระบบการทำงาน การกำกับติดตามและการประเมิน การทำประกันคุณภาพภายใน จัดทำคู่มือ แนวทาง รวมทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจ เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาธิการจังหวัด ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาค เป็นต้น

หน่วยงานระดับปฏิบัติ หมายถึง สถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา

หน่วยงานตรวจสอบ กำกับ ติดตาม หมายถึง หน่วยงานที่ทำหน้าที่ประเมินและสะท้อนผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ได้แก่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) และสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (สทศ.)

หน่วยงานในระดับภูมิภาค หมายถึง หน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับ ดูแล สถานศึกษาแต่ละสังกัดระดับและประเภทการศึกษาในพื้นที่ ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการภาค สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด

สถานศึกษา หมายถึง หน่วยงานที่จัดการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา ประกอบด้วย สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

บทที่ 2

สาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอสาระสำคัญที่เกี่ยวกับแนวคิด หลักการและแนวทางการติดตามการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย สาระสำคัญ ความหมายและเป้าหมายของมาตรฐานการศึกษาของชาติ และผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ แนวทางการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา แนวทางการติดตามการนำมาตรฐานของชาติสู่การปฏิบัติ แนวคิด ทฤษฎีการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ตลอดจนกรอบแนวคิดในการติดตามการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ดังนี้

2.1 สาระสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

มาตรฐานการศึกษาของชาติ หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ของคนไทย เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบสำหรับสร้างคนไทย 4.0 ที่แตกต่างตามบริบทของท้องถิ่นและของสถานศึกษา แต่มีจุดหมายร่วมคือ “ธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก” สามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งในมิติเศรษฐกิจ มิติสังคม และมิติการเมืองต่อไปได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ก)

เป้าหมายของมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา และให้หน่วยงานต้นสังกัดใช้เป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษา โดยการกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่เหมาะสมตามช่วงวัยในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา และใช้เป็นเป้าหมายในการสนับสนุนสถานศึกษาให้สามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม กำกับ ดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามหลักการในการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา เพื่อให้

สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาและจัดทำมาตรฐานการศึกษาขั้นต่ำที่จำเป็นของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา เพื่อวางรากฐานให้ผู้เรียนในระหว่างที่กำลังศึกษาและส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลังจากสำเร็จการศึกษา ซึ่งถือเป็น “คุณลักษณะของคนไทย 4.0” ที่สามารถสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนให้กับประเทศ

สิ่งสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของชาติที่กำหนดในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาคือ การให้อิสระสถานศึกษาในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและตามความถนัดของผู้เรียนที่สอดคล้องกับกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ซึ่งกำหนดว่า สถานศึกษาเป็นผู้จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (การประเมินตนเอง) โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ตามบริบท ระดับ และประเภทการศึกษาของสถานศึกษา และให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ทำหน้าที่ประเมินภายนอกตามรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา และประเด็นอื่น ๆ ผ่านหน่วยงานต้นสังกัดโดยมุ่งหมายให้เป็นการประเมินเพื่อพัฒนา ดังคำกล่าวของ ศาสตราจารย์คลินิก นายแพทย์อุดม คชินทร ในการบรรยายพิเศษ การสัมมนาวิชาการ เรื่อง มาตรฐานการศึกษาสู่การยกระดับคุณภาพคนไทย 4.0 ครั้งที่ 2 วันที่ 13 มีนาคม 2562 ว่า

“มาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นกรอบ แล้วเรามุ่งเน้นผลลัพธ์เป็นสำคัญ ไม่ใช่เป็นกฎ”

นอกจากนี้ จุดสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 คือ การเน้นผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาที่มีความเหมาะสมกับการศึกษาทุกช่วงวัยและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ภายใต้การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเชื่อมโยงกันทุกระดับและประเภทการศึกษา รวมถึงความพึงพอใจของผู้รับบริการและความคุ้มค่า ซึ่งปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากส่งผลให้กระบวนการเรียนรู้และการรับรู้เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน ดังนั้น การสร้างคนไทยให้สามารถแข่งขันกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปได้นั้น จำเป็นต้องให้คุณค่าใน 3 เรื่องคือ ความรู้พื้นฐานที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และอุปนิสัยที่อยู่ได้อย่างมีความสุขและเป็นประโยชน์ ขณะเดียวกันการจัดการศึกษาต้องเน้นฐานสมรรถนะ (Competency Based) ที่สร้างความรู้และทักษะอย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่ การคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้ (Critical thinking, Problem solving) การสร้างสรรค์นวัตกรรมได้ (Creativity) การสื่อสารอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ (Communication) และ การทำงานเป็นทีม (Collaboration) นอกจากนี้ทักษะสำคัญที่จำเป็นมากในการเป็นคนไทย 4.0 ที่จะสามารถแข่งขันและทำงานในระดับโลกได้ คือ ทักษะด้านเทคโนโลยี (Digital Skill) และทักษะความสามารถด้านภาษาอังกฤษ (English

Proficiency) ซึ่งมาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ที่เป็นกรอบการจัดการศึกษาในภาพรวมของประเทศได้กำหนดไว้ในรูปแบบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาอย่างครบถ้วน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ค)

ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education: DOE Thailand)

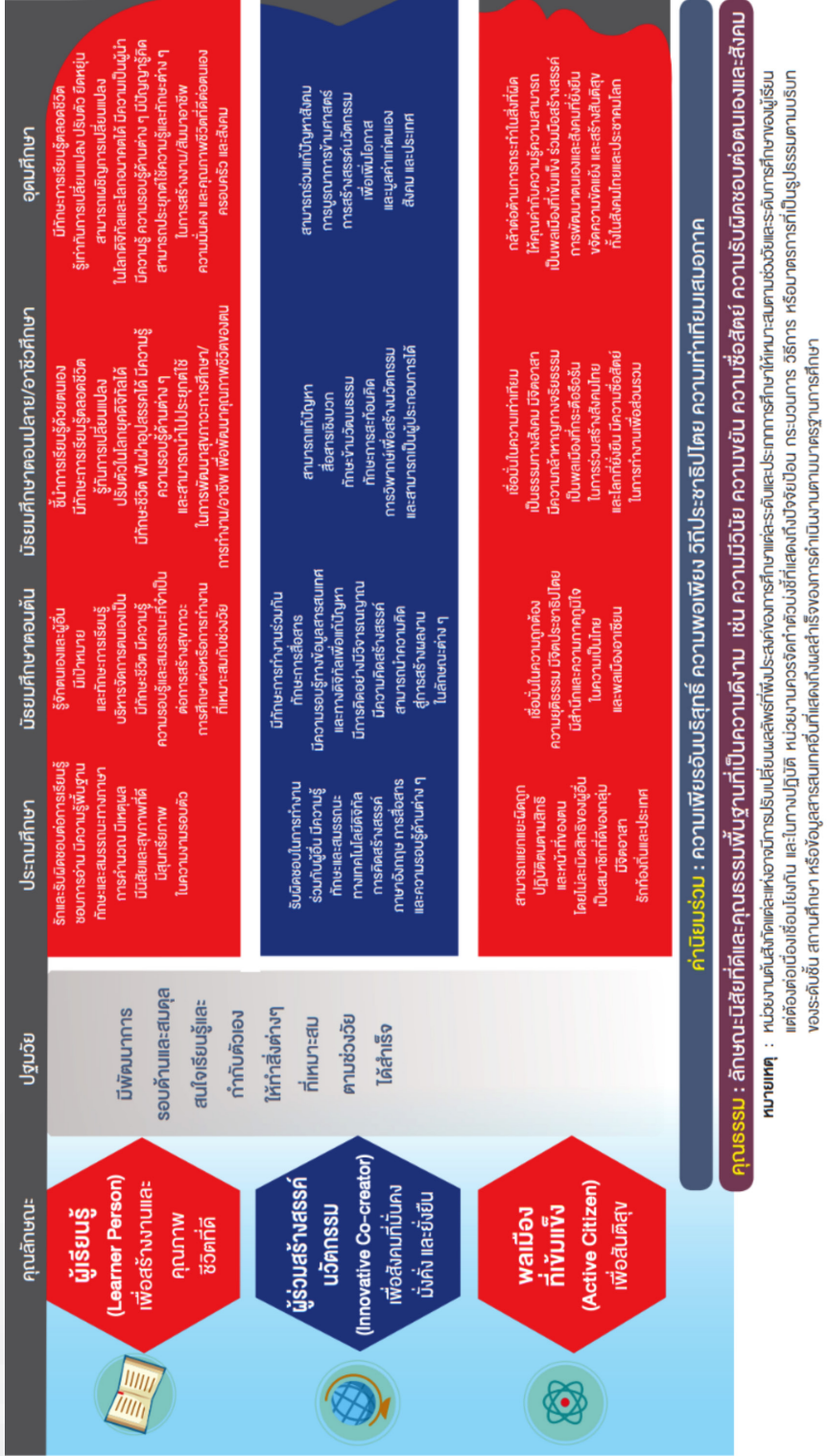
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562ก) กำหนดไว้ว่า หมายถึง คุณลักษณะของคนไทย 4.0 ที่ตอบสนองวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยคนไทย 4.0 จะต้องธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก คือเป็นคนดี มีคุณธรรม ยึดค่านิยมร่วมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนาตนให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน โดยเป็นคุณลักษณะขั้นต่ำ ดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนรู้ (Learner Person) เพื่อสร้างงานและคุณภาพชีวิตที่ดี หมายถึง เป็นผู้มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัลและโลกในอนาคต และมีสมรรถนะ(competency) ที่เกิดจากความรู้ ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ มีสุนทรียะ รักษ์และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย มีทักษะชีวิต เพื่อสร้างงานหรือสัมมาอาชีพบนพื้นฐานของความพอเพียง ความมั่นคงในชีวิต และคุณภาพชีวิตที่ดีต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

2. ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative Co-creator) เพื่อสังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน หมายถึง เป็นผู้ที่มีทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล (Digital Intelligence) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์ และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคมเพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเองและสังคม

3. พลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen) เพื่อสันติสุข หมายถึง เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติบนหลักการประชาธิปไตย ความยุติธรรม ความเท่าเทียมเสมอภาค เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และประชาคมโลกอย่างสันติ

ทั้งนี้ ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาทั้ง 3 ด้าน มีการกำหนดรายละเอียดระดับความลึกให้เหมาะสมตามช่วงวัย ซึ่งมีความต่อเนื่อง เชื่อมโยง และสะสมตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดสามารถปรับเปลี่ยนผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาให้เหมาะสมตามช่วงวัยผู้เรียนในแต่ละระดับและประเภทการศึกษาได้ ภายใต้ความต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน ในส่วนทางปฏิบัติ หน่วยงานควรจัดทำตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงปัจจัยป้อน กระบวนการ วิธีการ หรือมาตรการที่เป็นรูปธรรม หรือข้อมูลอื่นที่แสดงผลสำเร็จของการดำเนินงาน รายละเอียดดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (คุณลักษณะของคนไทย 4.0) ที่แสดงถึงความต่อเนื่องที่เชื่อมโยงกันและมีระดับความลึกที่ต่างกัน สำหรับแต่ละระดับการศึกษา

หมายเหตุ: จาก “ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (คุณลักษณะของคนไทย 4.0) ที่เชื่อมโยงกันและมีระดับความลึกที่ต่างกัน สำหรับแต่ละระดับการศึกษา” โดย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562. *มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561*, น. 8-9.

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติอยู่ภายใต้ค่านิยมร่วมของสังคม ได้แก่ ความเพียรอันบริสุทธิ์ ความพอเพียง วิถีประชาธิปไตย ความเท่าเทียมเสมอภาค ซึ่งมีคำอธิบายความหมายไว้ ดังนี้

ความเพียรอันบริสุทธิ์ คือ ผู้เรียนมีความอดทน มุ่งมั่นทำสิ่งใด ๆ ให้เกิดผลสำเร็จอย่างไม่ย่อท้อต่อความลำบาก เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ส่วนรวม ชุมชน

ความพอเพียง คือ ผู้เรียนมีความสมดุลรอบด้านทั้งความรู้ คุณธรรม และทักษะที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงความสมดุลทั้งประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชน และสังคมวิถีประชาธิปไตย คือ ผู้เรียนยึดมั่นในการมีส่วนร่วม การเคารพกติกา สิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบ การรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข

ความเท่าเทียมเสมอภาค คือ ผู้เรียนเคารพความแตกต่าง และให้ความสำคัญแก่ผู้อื่นโดยปราศจากอคติ แม้มีสถานภาพแตกต่างกันทางเศรษฐกิจ สังคม เชื้อชาติ ถิ่นที่อยู่ วัฒนธรรมและความสามารถ

อีกทั้ง ปลูกฝังคุณธรรม ความรู้ ทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน ได้แก่ 1) คุณธรรม คือ ลักษณะนิสัยที่ดี และคุณลักษณะที่ดีด้านคุณธรรมพื้นฐาน การรู้ถูกผิด ความดีงาม จริยธรรม จรรยาบรรณในการเป็นสมาชิกของสังคม เช่น ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์ เป็นต้น 2) ทักษะการเรียนรู้และชีวิต คือ ทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้เพื่อโลกดิจิทัลและโลกอนาคต เช่น การรู้วิธีเรียน ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะชีวิตและทักษะการจัดการ ความสามารถในการปรับตัว ยืดหยุ่น พร้อมเผชิญความเปลี่ยนแปลง 3) ความรู้และความรอบรู้ คือ ชุดความรู้ที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ตนเองรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงได้ ได้แก่ 3.1) ความรู้พื้นฐาน (ภาษา การคำนวณ การใช้เหตุผล) และความรู้ตามหลักสูตร 3.2) การรู้จักตนเอง 3.3) ความรู้เรื่องภูมิปัญญาไทยท้องถิ่น ชุมชน สภาพภูมิสังคม ภูมิอากาศ ประเทศชาติ ประชาคมโลก 3.4) ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ การเงิน สารสนเทศ และ 3.5) ความรู้เรื่องการทำงานอาชีพ และ 4) ทักษะทางปัญญา คือ ทักษะที่จำเป็นในการสร้างนวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือทางสังคม เช่น ภูมิปัญญาไทยและศาสตร์พระราชา ทักษะศตวรรษที่ 21 ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะพหุปัญญา ทักษะข้ามวัฒนธรรม ความสามารถในการบูรณาการข้ามศาสตร์ สร้างสรรค์นวัตกรรม และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกยุคดิจิทัล

แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562ก) กำหนดแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติไว้ ดังนี้

แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของหน่วยงานระดับนโยบาย

การนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติยึดหลักการสำคัญ คือ การจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของผู้เรียน พื้นที่ชุมชน และสังคม รวมทั้งให้อิสระกับสถานศึกษาในฐานะหน่วยปฏิบัติ ในการกำหนด อัตลักษณ์ และทิศทางการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับประเทศ ภายใต้การสนับสนุนของรัฐในการจัดการศึกษา ที่มีคุณภาพ โดยยึดหลักความเสมอภาคและความเท่าเทียม เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษา ที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง และเท่าเทียม เปิดโอกาสให้ทุกคนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีแนวทางปฏิบัติ ในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกัน โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นหน่วยประสานงานระหว่างหน่วยงานต้นสังกัดแต่ละแห่ง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาระดับชาติ และผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา เป็นกรอบในการจัดทำมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษายึดเป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษา
2. หน่วยงานต้นสังกัดส่งเสริมการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มาตรฐานหลักสูตร เพื่อให้สถานศึกษาถือปฏิบัติ
3. หน่วยงานต้นสังกัดมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาหรือสูงกว่ามาตรฐานการศึกษาขั้นต่ำที่กำหนด
4. หน่วยงานต้นสังกัดส่งเสริมให้สถานศึกษามีการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของตนเองอย่างเป็นระบบ อย่างต่อเนื่อง ตามข้อเสนอแนะของหน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่กำกับดูแล รวมทั้งข้อเสนอแนะจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติระดับสถานศึกษา

1. สถานศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้เหมาะสมตามอัตลักษณ์ของตนเอง สอดคล้องกับสภาพบริบท และตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน สังคม และยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับประเทศ

2. สถานศึกษาดำเนินการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การมีเครือข่ายความร่วมมือ การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือองค์กรแห่งการเรียนรู้

3. สถานศึกษามีการพัฒนาผู้บริหาร ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ที่มีสมรรถนะทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับโลกยุคดิจิทัล และโลกอนาคต

4. สถานศึกษาวางระบบการประกันคุณภาพการศึกษาด้านคุณภาพผู้บริหารและครู อาจารย์ ความเหมาะสมของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อเทคโนโลยี ทรัพยากรการเรียนรู้ และการประเมินการเรียนการสอน โดยมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีธรรมาภิบาล และความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้

แนวทางการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา

การประเมินระดับชั้นเรียน มีแนวทางการประเมิน ดังนี้ การประเมินที่ยึดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาเป็นฐานโดยคำนึงถึงสภาพบริบทของสถานศึกษา ปัจจัย กระบวนการดำเนินงาน และผลลัพธ์ของผู้เรียนที่ต้องประเมิน ใช้การประเมินความก้าวหน้าให้มีประสิทธิผล เน้นการประเมินเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้นี้มากกว่าการประเมินเพื่อตัดสินผลหรือการแข่งขันหรือเปรียบเทียบกับผู้อื่น ส่งเสริมการประเมินที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ของผู้เรียน มีความสมดุลระหว่างการประเมินที่อิงตนเอง เพื่อน ปกติวินัย และมาตรฐาน มีการใช้การประเมินที่ปรับให้เหมาะกับศักยภาพของผู้เรียน และสอดคล้องกับการเรียนรู้ที่หลากหลาย ใช้วิธีการประเมินที่บูรณาการการเรียนรู้กับเทคโนโลยีจากงานที่กำหนดให้ทำ ตามโลกแห่งความเป็นจริงและให้ข้อมูลป้อนกลับทันที ใช้แฟ้มประวัติของผู้เรียนที่แสดงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้และการสื่อสารกับพ่อแม่/ผู้เกี่ยวข้อง และครูจำเป็นต้องมีความรอบรู้ด้านการวัดผลและคลังเครื่องมือประเมินที่มีคุณภาพสูง (ถูกต้อง เชื่อถือได้ ยุติธรรม)

การประเมินระดับโรงเรียน/เขตพื้นที่ มีแนวทางการประเมิน ดังนี้ การประเมินที่ยึดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาเป็นฐานโดยคำนึงถึงสภาพบริบทของสถานศึกษา ปัจจัย กระบวนการดำเนินงาน และผลลัพธ์ของผู้เรียนที่ต้องประเมิน การประเมินเป็นส่วนหนึ่งของระบบกำกับที่มีสารสนเทศเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ มีความสมดุลระหว่างการประเมินความก้าวหน้ากับการประเมินที่มีเกณฑ์ที่เป็นหลักเทียบ เน้นการประเมินเพื่อพัฒนาตนเองมากกว่าเน้นการแข่งขันหรือเปรียบเทียบกับผู้อื่น ใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) จากการประเมินในชั้นเรียนเพื่อการบริหารงานที่เหมาะสมกว่าเดิม และผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรอบรู้ด้านการประเมิน

การประเมินระดับชาติ มีแนวทางการประเมิน ดังนี้ การประเมินผลสรุปเป็นส่วนหนึ่งของระบบกำกับที่มีสารสนเทศเพื่อแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ กระบวนการพัฒนาการประเมินต้องแกร่ง (เช่น คลังเครื่องมือประเมินที่พัฒนาอย่างดี มีข้อสอบที่สามารถเทียบเคียงเท่าเทียมกันได้ข้ามปี) และมีการกำหนดมาตรฐานผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา มีการประเมินระดับชาติโดยใช้เทคโนโลยีในการทำข้อสอบหรือสิ่งที่วัดเหมาะสมกับโลกแห่งความเป็นจริง และใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) จากการทดสอบระดับชาติที่ให้ข้อมูลป้อนกลับที่เป็นประโยชน์กับผู้เรียน สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และผู้กำหนดนโยบาย

2.2 แนวทางการติดตามการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 2 ตุลาคม 2561 เรื่อง ร่างมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ข้อ 5 ให้กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา) กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถนำผลการติดตามและประเมินผลมาปรับปรุงการดำเนินการให้เหมาะสมและสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาของไทยได้อย่างเป็นรูปธรรม ประธานคณะทำงานจัดทำแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ (ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์) จึงได้มอบหมายให้สำนักประเมินผลการจัดการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบในการติดตามและประเมินผลการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

แนวทางการติดตามการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้มีการติดตามอย่างต่อเนื่อง โดยมีการกำหนดกรอบการติดตามครอบคลุมใน 5 ประเด็น ดังนี้

1) มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 กับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2547 มาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภท หลักสูตร แผน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีความสอดคล้องกันหรือไม่ อย่างไร

2) ผู้ที่เข้าร่วมประชุมกับผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมการสัมมนาวิชาการเรื่อง มาตรฐานการศึกษาสู่การยกระดับคุณภาพคนไทย 4.0 มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 แตกต่างกันหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระดับนโยบาย ระดับภูมิภาค และระดับสถานศึกษา มีการวางแผนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติงานหรือไม่ อย่างไร

4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของทั้งระดับนโยบาย ระดับภูมิภาค และระดับสถานศึกษา มีความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สู่งานปฏิบัติหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

5) การทดสอบระดับชาติมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ร่างพระราชบัญญัติ พ.ศ. หรือ หลักสูตรการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาหรือไม่ อย่างไร

ทั้งนี้ในช่วงปี 2562 ซึ่งเป็นปีแรกของการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ดำเนินการติดตามใน 2 ประเด็น คือ 1) การรับรู้ของผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่เกี่ยวข้องที่นำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติ และ 2) ผลของการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปปฏิบัติ

2.3 แนวคิด ทฤษฎีการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

การขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติถือเป็นนโยบายและเป้าหมายที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับต้องนำไปสู่การปฏิบัติ และการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นประกอบด้วยแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ศุภชัย ยาวะประภาส (2550) ได้ให้ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติ จากการศึกษาความหมายและแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน เช่น Pressman and Wildavsky กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ การผลิตผลลัพธ์ออกมา การทำให้สำเร็จ กล่าวคือการนำนโยบายไปปฏิบัติอาจพิจารณาได้ว่าเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างการกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์กับการกระทำเพื่อให้บรรลุสิ่งที่มุ่งหวัง ส่วน Mazmanian and Sabatier ให้ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติว่าเป็นกระบวนการในการนำนโยบายพื้นฐานทั่วไปมาดำเนินการให้ลุล่วง และ Milbrey McLaughlin เห็นว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายนโยบาย โดยพยายามปรับเปลี่ยนประนีประนอมระหว่างเป้าหมายและกลยุทธ์ที่กำหนดไว้กับข้อจำกัด เงื่อนไขและสภาพแท้จริงของหน่วยปฏิบัติ รวมถึง William ก็ให้ความหมายว่าเป็นการดำเนินการเพื่อให้นโยบายสำเร็จลุล่วง เช่นเดียวกัน ซึ่งนักวิชาการส่วนใหญ่มองว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการ มีขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมที่ต่อเนื่องสัมพันธ์กันตลอดเวลา และเป็นการดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายนโยบาย

นอกจากนี้ วรเดช จันทรศร (2549) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นเรื่องของการศึกษาว่าองค์กรหรือบุคคลผู้รับผิดชอบสามารถนำและกระตุ้นให้ทรัพยากรทางการบริหารทั้งหมดนำไปสู่การปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่ระบุไว้หรือไม่เพียงใด วชิรวัชร งามละม่อม (2563) ได้ศึกษาและสรุปความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติว่า หมายถึงกระบวนการเป็นผลต่อเนื่องมาจากขั้นตอนการกำหนดนโยบาย โดยต้องอาศัยองค์กรที่รับผิดชอบทำความเข้าใจหรือศึกษาว่า ทำอย่างไรองค์กรหรือบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติ จะสามารถนำและผลักดันให้ทรัพยากรการบริหารปฏิบัติงานเกิดผลสำเร็จได้ และสามารถประสานกิจกรรมให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย รวมทั้งสามารถหลีกเลี่ยงปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุผลสำเร็จของนโยบาย ญัฐสุธา วิจิณัยภาค (2554) สรุปความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติไว้ คือ การลดความเป็นนามธรรมของนโยบายให้เป็นแผน แผนงาน โครงการ และกิจกรรมตามลำดับ เพื่อให้ผู้มีหน้าที่ในการนำนโยบายไปปฏิบัติสามารถดำเนินการได้ ซึ่งจะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องมีปัจจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นจำนวนมาก ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากนโยบาย กลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกดดัน หน่วยราชการ และองค์กรพัฒนาเอกชนที่สนใจในประเด็นนโยบายนั้น ๆ จุมพล หนิมพานิช (2554) สรุปความหมายของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ หมายถึง การบริหารนโยบายที่ครอบคลุมถึงการวิเคราะห์พฤติกรรมองค์กร ปฏิสัมพันธ์ของบุคคลและกลุ่มบุคคล สมรรถนะ และความร่วมมือของพนักงานภาครัฐและเอกชน สภาพแวดล้อมของระบบและปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายของนโยบาย

กล่าวโดยสรุป การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการที่กระทำก่อนนโยบายที่เป็นนามธรรมให้มีความเป็นรูปธรรม โดยองค์กรหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนในรูปแบบกิจกรรมการปฏิบัติจริงให้เกิดความสำเร็จบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งรวมถึงศักยภาพและความพร้อมในการบริหารปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน ขององค์กรหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย

2. ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติถือเป็นสิ่งสำคัญของกระบวนการนโยบาย วรเดช จันทรศร (2549) ได้อธิบายขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติซึ่งเป็นรายละเอียดของปฏิสัมพันธ์ ความเชื่อมโยงที่ขาดไม่ได้จนความเป็นอิสระขององค์การและบุคคลที่เกี่ยวข้องใน 2 ขั้นตอน ดังนี้

1) การนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับมหภาค (Macro Implementation) แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นแรก การแปลงนโยบาย ให้อยู่ในรูปแบบของแนวทางการปฏิบัติ แผนงานหรือโครงการ โดยหน่วยงานผู้มีหน้าที่ในการแปลงนโยบายต้องศึกษาวัตถุประสงค์ของนโยบายให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เกิดความชัดเจนและสอดคล้องกันในเป้าหมายของนโยบาย ส่วนใหญ่หน่วยงานที่รับผิดชอบได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานส่วนกลาง ขั้นที่สอง ขั้นตอนของการยอมรับ โดยทั่วไปจะเป็นหน่วยงานในระดับท้องถิ่นที่จะต้องให้การยอมรับแนวทางการดำเนินงาน แผนงานโครงการหรือผลของการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติต่อไป ซึ่งจะประสบผลสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง อาทิ ลักษณะของหน่วยงาน ความพร้อมขององค์กร สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ความขัดแย้งและผลประโยชน์ที่จะได้รับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในนโยบายนั้น ๆ

2) การนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับจุลภาค (Micro Implementation) เป็นขั้นตอนการนำนโยบายมาสู่การปฏิบัติในระดับท้องถิ่นภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีความแตกต่างกัน และต้องเกิดการยอมรับนโยบายของหน่วยงานในระดับท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการปฏิบัติงานให้รองรับนโยบาย ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นการระดมพลัง (Mobilization) เป็นขั้นตอนที่หน่วยงานในระดับท้องถิ่นจะต้องพิจารณาถึงความพร้อม ความเหมาะสมกับท้องถิ่น และเมื่อตัดสินใจยอมรับนโยบายไปปฏิบัติแล้ว ขั้นต่อไปคือแสวงหาความสนับสนุนนโยบายจากสมาชิกในท้องถิ่น ขั้นที่ 2 ขั้นตอนการปฏิบัติ (Deliverer Implementation) คือกระบวนการของการนำไปปฏิบัติจริงจากการปรับเปลี่ยนโครงการที่ได้รับการยอมรับแล้ว การสร้างและแสวงหาแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และขั้นที่ 3 ขั้นการสร้างความเป็นปึกแผ่นหรือความต่อเนื่อง (Institutionalization or Continuation) คือขั้นตอนของการสร้างหรือกำหนดวิธีการปฏิบัติของนโยบายนั้นให้ผู้ปฏิบัติยอมรับอย่างเต็มใจ และมีความรู้สึกผูกพันว่าเป็นหน้าที่ประจำวันที่จะต้องทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องต่อไป

การนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติให้ได้ผลดี สมภาร ศิโล (2558) ได้กำหนดลำดับขั้นตอนและปัจจัยที่ต้องพิจารณาไว้โดยละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์นโยบายเพื่อให้สามารถตีความวัตถุประสงค์ แนวทาง และกลไกของนโยบายได้ถูกต้องชัดเจน การวิเคราะห์ที่ดีอาจจำเป็นต้องศึกษาประวัติความเป็นมาของนโยบายนั้น แนวความคิดที่อยู่เบื้องหลังของนโยบาย ลักษณะและกระบวนการก่อเกิดของนโยบาย การเข้ามา มีบทบาทของกลุ่มสถาบัน หรือผู้นำในการกำหนดนโยบาย ผลของการนำนโยบายนั้นไปปฏิบัติที่ผ่านมา ตลอดจนการปรับเปลี่ยนพัฒนานโยบายนั้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยให้สามารถตีความหมาย แยกแยะ คาดการณ์ และขยายความ วัตถุประสงค์ แนวทาง และกลไกของนโยบายดังกล่าวได้ถูกต้อง ลึกซึ้ง ยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์นโยบายและแผนของหน่วยงานปฏิบัติ ผู้นำนโยบายของหน่วยเหนือ จำเป็นต้องทราบว่าเป็นนโยบายนั้นเป็นนโยบายเก่าหรือไม่ แต่มีการปรับเปลี่ยนจากนโยบายเดิม และนโยบายนั้นได้มีการถ่ายทอดลงเป็นนโยบายหรือแผนของหน่วยงานที่ตนเองรับผิดชอบแล้วอย่างไร ทั้งนี้ เพื่อจะได้ นำนโยบายและแผนนั้นมาวิเคราะห์โดยใช้แนวทางเดียวกันกับการวิเคราะห์นโยบายของหน่วยเหนือ แต่จะสามารถวิเคราะห์ได้ละเอียดลึกซึ้งกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านปัญหาการปฏิบัติ และผลของการนำมาปฏิบัติ เพื่อจะนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ประกอบในการวางแผนต่อไป

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย หรือพื้นที่ที่รับผิดชอบ นอกจากนโยบายของหน่วยเหนือ นโยบายและแผนในเรื่องนั้นๆ ของหน่วยงานตนเองแล้ว ผู้รับนโยบายก่อนจะจัดทำแผนต่อไป จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของประชากรกลุ่มเป้าหมายหรือปัญหาของพื้นที่รับผิดชอบเป็นการเฉพาะด้าน กล่าวคือ หากหน่วยงานที่ผู้รับนโยบายเป็นระดับอำเภอ ผู้รับนโยบายจำเป็นต้องนำข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในนโยบายนั้นมาพิจารณา หากยังไม่มีการจำเป็นต้องเก็บรวบรวมเพิ่มเติม โดยกำหนดกรอบเพื่อให้เป็นแนวทางในการรวบรวมวิเคราะห์ให้ตรงกับประเด็นหลักที่ต้องการในการวิเคราะห์ อาจแยกแยะให้เห็นสภาพปัญหาและความแตกต่างของกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มต่าง ๆ หรือแยกแยะตามพื้นที่ทั้ง 2 ด้าน ทั้งนี้ เพื่อให้เห็นระดับสภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบันและช่องว่างระหว่างเป้าหมายของนโยบายที่หน่วยเหนือต้องการอันจะนำไปสู่เป้าสำเร็จและความเป็นไปได้ของเป้าหมายที่จะตั้งขึ้น ตลอดจนวิธีปฏิบัติและทรัพยากรที่จะต้องใช้

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ศักยภาพของหน่วยงาน ในการวางแผนเพื่อตอบสนองนโยบายนั้น จำเป็นต้องมีการจำแนกเป้าสำเร็จ แนวทางปฏิบัติและทรัพยากรที่ใช้ของแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบไปปฏิบัติ ทั้งนี้ เพราะแต่ละหน่วยงานนอกจากจะมีปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่อาจแตกต่างกันไปแล้ว ยังมีศักยภาพและความพร้อมที่แตกต่างกันไปด้วย ศักยภาพและความพร้อมที่จะปฏิบัติตามนโยบาย ความสามารถที่จะปฏิบัติตามนโยบายให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งโดยทั่วไปพิจารณาได้จากปัจจัย 3 ด้านคือ 1) ปัจจัยด้านโครงสร้างของหน่วยงาน ที่จะ เป็นปัจจัยพื้นฐานบอกถึงความสามารถในการรับนโยบายมาปฏิบัติได้กว้าง แคบแคไหน 2) ปัจจัยความพร้อมด้านทรัพยากร คือ อัตรากำลังคน เครื่องมือ เครื่องใช้ ตลอดจนงบประมาณเพียงพอหรือไม่ และ 3) ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการจัดการ คือ หน่วยงานต้องมีความสามารถหรือสมรรถนะในงานด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ขั้นที่ 5 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของหน่วยงาน จำเป็นต้องวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย

ขั้นที่ 6 กำหนดเป้าสำเร็จ ในการวางแผนสนองนโยบายใด ๆ เมื่อวิเคราะห์เป้าหมาย สำเร็จที่ต้องการของนโยบาย ปัญหาความต้องการ และศักยภาพของหน่วยรับนโยบายแล้ว จึงนำเอาผลการวิเคราะห์ในข้อต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นมากำหนดเป้าสำเร็จโดยแยกเป็นเป้าสำเร็จรวม และเป้าสำเร็จย่อย ซึ่งอาจแบ่งกลุ่มพื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้การกำหนดเป้าสำเร็จต้องคำนึงถึง ความเป็นไปได้ที่จะบรรลุ (Obtainable) สามารถวัดได้ (Measurable) และท้าทายให้ออกทำ จนบรรลุเป้าสำเร็จ (Challenging)

ขั้นที่ 7 กำหนดวิธีปฏิบัติและทรัพยากรที่ใช้ โดยแปลงนโยบายให้ออกมาเป็นวิธีปฏิบัติ ที่มุ่งให้บรรลุเป้าสำเร็จของนโยบายและแผน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวดำเนินการในนโยบายด้วย

ขั้นที่ 8 กำหนดองค์กรปฏิบัติ ในการรับนโยบายมาปฏิบัติในแต่ละเรื่องอาจใช้องค์กร ประจำหน่วยงานที่มีอยู่แล้ว หรือหน่วยงานที่มีลักษณะเฉพาะพิเศษต่างจากหน่วยงานเดิมก็ได้

ขั้นที่ 9 กำหนดวิธีการจัดการ เพื่อให้หน่วยงานล่างสามารถรับแผนหรือนโยบาย ไปปฏิบัติได้ชัดเจน จึงจำเป็นต้องกำหนดวิธีการจัดการ คือ การจำแนกแนวกิจกรรมต่าง ๆ และ ทรัพยากรที่ใช้ให้สัมพันธ์กับเป้าหมายสำเร็จที่ต้องการบรรลุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างระบบ อำนาจการจัดการให้เกิดขึ้น เช่น มีระเบียบ แนวทางปฏิบัติให้สามารถตัดสินใจได้ในระดับหนึ่ง เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการจัดการ และการปรับเปลี่ยนเป้าสำเร็จ วิธีดำเนินการ ตลอดจน การใช้ทรัพยากรเพื่อให้กิจกรรมเข้ากับสภาพความเป็นจริงของผู้ปฏิบัติ และคำนึงถึงการจัดการ ในแต่ละระดับของหน่วยงานที่มีความแตกต่างกันด้วย

ขั้นที่ 10 กำหนดแนววิธีการควบคุมการบรรลุเป้าสำเร็จ ในการกำหนดเป้าสำเร็จ และวิธีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ โดยธรรมชาติการทำงานทั่วไปมีแนวโน้มที่จะใช้ทรัพยากรมาก บรรลุเป้าสำเร็จต่ำ ดังนั้น การแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติมักจะต้องมีการควบคุมให้ใช้ทรัพยากรน้อย แต่ได้เป้าสำเร็จสูง การควบคุมดังกล่าวจึงอาจจะเป็นมาตรฐานเชิงบวกหรือเชิงลบก็ได้ ซึ่งมีข้อบ่งชี้ กว้างในการจัดการ มีหลายลักษณะ ได้แก่ การรายงาน การติดตาม การนิเทศ และการประเมินผล ซึ่งหากต้องการให้เกิดความชัดเจนแก่ผู้ปฏิบัติควรกำหนดเกณฑ์วัดความสำเร็จไว้ให้ชัดเจน

นอกจากนี้ พระมหานพดล สุจิตฺต (2563) ได้ศึกษาและสรุปกระบวนการในชั้น การนำนโยบายสู่การปฏิบัติไว้ ประกอบด้วย 1) การส่งต่อนโยบาย (Policy Delivery) คือ การส่งต่อนโยบายในรูปแบบต่าง ๆ ของหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ ให้มีความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้ 2) การตีความหรือแปลงนโยบาย เป็นแผนงาน หรือโครงการเพื่อให้ผู้ปฏิบัติทราบถึงวิธีการและเป้าหมายในการนำสู่การปฏิบัติ 3) การชี้แจง เกี่ยวกับนโยบาย หน่วยงานที่รับผิดชอบควรจัดให้มีการชี้แจงเพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับแผนงาน/

โครงการ กำหนดหน่วยงานระดับปฏิบัติให้สามารถนำไปปฏิบัติได้ 4) การดำเนินงานของหน่วยงานระดับปฏิบัติ (Street-level Bureaucracy) เมื่อมีความเข้าใจนโยบายอย่างชัดเจนต้องมีการนำนโยบาย มาตีความเพื่อการวางแผน การจัดองค์การ และการระดมทรัพยากร เพื่อให้ในการดำเนินกิจกรรม ต่าง ๆ 5) การจัดระบบสนับสนุน ได้แก่ ข่าวสารข้อมูล การมอบหมายอำนาจหน้าที่ การระดมทรัพยากร และการติดต่อสื่อสารกับฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และ 6) การติดตามและควบคุมผลการปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ การนำนโยบายไปปฏิบัติมีขั้นตอนที่ต้องดำเนินการเป็นอันดับแรกและเป็น กระบวนการสำคัญ คือ กระบวนการแปลงนโยบายเป็นแนวทางการปฏิบัติ แผน/โครงการ (ธันยวัฒน์ รัตนศักดิ์, 2555) ซึ่งมีกระบวนการสรุปได้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเนื้อหาสาระ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ของนโยบายให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อให้การกำหนดวิธีการปฏิบัติ แผน/โครงการมีความสอดคล้องตามนโยบาย

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์แผน/โครงการที่มีความเหมาะสม สามารถรองรับและสนองต่อ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ของนโยบาย

ขั้นที่ 3 กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และตัวชี้วัดผลสำเร็จของแผน/โครงการ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบผลการดำเนินงาน

ขั้นที่ 4 เปรียบเทียบผลดีและผลเสียของแผนและโครงการ

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางการเมือง การเงิน และการบริหารของแผน และโครงการทั้งหมด

ขั้นที่ 6 สรุปผลการวิเคราะห์และเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

การนำนโยบายไปปฏิบัติมีลักษณะพิเศษใน 5 ประเด็นสำคัญ คือ (Randell Ripley and Grace Franklin อ้างถึงใน ปิยนุช เงินคล้าย, 2559)

- 1) มีผู้เกี่ยวข้องสำคัญ ๆ มากมาย
- 2) ผู้ที่เกี่ยวข้องมักมีวัตถุประสงค์ที่หลากหลายและมักแตกต่างกัน
- 3) นโยบายและโครงการของรัฐบาลมักขยายใหญ่โตขึ้นทุกวัน
- 4) หน่วยงานในหลายระดับ จากหลายกระทรวง ทบวง กรม มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการ

5) มีปัจจัยหลายประการที่สำคัญมากและอยู่นอกเหนือการควบคุม

การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นเรื่องที่องค์การและผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ ต้องเข้ามาปฏิบัติงานร่วมกัน (Jantarasorn, 2011 อ้างถึงใน สัตยญา เคนาภูมิ และบุริฉัตร จันทรแดง, 2562) โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบด้วย

1) ฝ่ายการเมือง (Politics) หมายถึง คณะรัฐมนตรีครอบคลุมถึงระบบรัฐสภา โดยดำเนินการกระทำออกมามีลักษณะการบัญญัติเป็นกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา มติคณะรัฐมนตรี กฎกระทรวง ตลอดจนระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติ โดยฝ่ายการเมืองมีบทบาทการใช้อำนาจในการ ควบคุม กำกับ ติดตาม พิจารณาปรับปรุงนโยบาย ยุติหรือถ่ายโอนนโยบายสาธารณะ เป็นต้น

2) ระบบราชการ (Bureaucracy) หมายถึง หน่วยงานของรัฐ เช่น กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานเทียบเท่า โดยดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ที่เชื่อมประสานฝ่ายการเมืองกับบทบาทเป็นผู้ปฏิบัติการการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ ซึ่งโดยประสิทธิภาพและประสิทธิผล การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น สมรรถนะขององค์กร โครงสร้างขององค์กร จำนวนและคุณภาพของบุคลากร งบประมาณสนับสนุน ระบบการติดต่อสื่อสาร วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และสถานที่ทำเลที่ตั้ง ฯลฯ

3) ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ (Bureaucrats) หมายถึง บุคลากรซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ถือว่าเป็นผู้ปฏิบัติการมีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งแบ่งออกเป็นหลายระดับ เช่น บทบาทผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง ผู้บริหารระดับต้น ตลอดจนผู้ปฏิบัติงานระดับล่าง โดยสมรรถนะของบุคคลเหล่านี้มักขึ้นอยู่กับ วัตถุประสงค์ (Goals) ค่านิยม (Values) แรงจูงใจ (Incentives) ตลอดจนพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันออกไป เป็นต้น

4) ผู้ได้รับผลจากนโยบาย (People Affected by Policy) หมายถึง ประชาชนหรือผู้รับบริการ (Clients) ทั้งมีติบุคคล (Individual) กลุ่ม (Group) ตลอดจนหน่วยงานภาคเอกชน (Private Sector) ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ ทั้งในแง่เชิงบวกหรือเชิงลบ ซึ่งอาจเรียกว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในนโยบายสาธารณะนั้น ๆ นอกจากนั้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในลักษณะกลุ่มผลประโยชน์ (Interest Group) อาจดำเนินการเรียกร้อง คัดค้าน สนับสนุน ลงประชามติ (Referendum) ประชาพิจารณ์ (Public Hearing) ต่อบริการ (Bargain) กับฝ่ายกุมอำนาจในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ เป็นต้น

นอกจากนี้ ขอบข่ายการนำนโยบายสู่การปฏิบัติยังครอบคลุมถึงพฤติกรรมและ การปฏิบัติ ปฏิสัมพันธ์ของบุคคล กลุ่มบุคคล สมรรถนะ และความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน สภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ที่มีความแตกต่างกันของแต่ละพื้นที่ ท้องถิ่น รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ (จุมพล หนีมพานิชย์, 2554) ซึ่งจากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จ และความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติของ กัล้า ทองขาว (2548) และ สมบัติ อารังธัญวงศ์ (2556) สามารถสรุปได้ ดังนี้

- 1) แหล่งที่มาของนโยบาย จะต้องมีความถูกต้อง ชอบธรรม และสอดคล้องกับ ค่านิยมของสังคม
- 2) ความชัดเจนของนโยบาย ทั้งวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ขั้นตอนการปฏิบัติ รวมถึง ผลกระทบ และบทบาทหน้าที่ของทุกส่วนที่เกี่ยวข้องจะช่วยส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติ ให้บรรลุผล
- 3) ศักยภาพและความสามารถขององค์กร ทั้งด้านการบริหารงาน ทรัพยากร และ บุคลากรที่จะส่งเสริมให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จได้
- 4) การสนับสนุนนโยบายจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม
- 5) จิตสำนึกและเจตคติของผู้ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของผู้บังคับบัญชาที่ต้อง เป็นผู้สร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานให้สามารถปฏิบัติงานอย่างเต็มที่
- 6) การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อลดอุปสรรค ในการดำเนินงาน รวมถึงสร้างแรงเสริมและสิ่งจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงาน

เช่นเดียวกับ ธันยวัฒน์ รัตนศักดิ์ (2555) ได้ศึกษาผลงานจากนักวิชาการของไทย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จนั้นประกอบด้วย ปัจจัยสำคัญสรุปได้ ดังนี้

- 1) เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย หน่วยงานที่กำหนดนโยบายควรมีการ ชี้แจงและส่งมอบนโยบาย พร้อมกับตอบข้อซักถามของหน่วยงานฝ่ายปฏิบัติให้มีความเข้าใจถึง เนื้อหาสาระและวัตถุประสงค์ของนโยบายอย่างถ่องแท้ ตรงกันทั้งผู้กำหนดนโยบายและผู้นำ นโยบายไปปฏิบัติ
- 2) ความร่วมมือระหว่างผู้กำหนดนโยบายและผู้ดำเนินงานปฏิบัติ วัดได้จากระดับ ความร่วมมือที่ผู้รับนโยบายไปปฏิบัติมีต่อผู้ออกคำสั่งหรือผู้มอบหมายนโยบาย ซึ่งความร่วมมือ จะเป็นผลมาจากรูปแบบของนโยบายไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือวิธีการทำงาน

อำนาจ ศักดิ์ศรีและผลประโยชน์ของผู้ปฏิบัติมากนัก หรือหน่วยงานทั้งสองมีความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการมาก่อนแล้ว โอกาสที่จะได้รับความร่วมมือจะมีสูง

3) ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ นโยบายที่ประสบความสำเร็จมักเป็นนโยบายที่มอบหมายให้แก่หน่วยงานที่มีอยู่แล้ว พร้อมทั้งมีทรัพยากรพร้อม ลักษณะของหน่วยงานมีขนาดเล็ก สายบังคับบัญชาน้อย จำนวนผู้ใต้บังคับบัญชามาก และหัวหน้าหน่วยงานมีภาวะผู้นำเข้มแข็ง โอกาสในการนำนโยบายไปปฏิบัติและประสบความสำเร็จจะมีสูง

4) ความพอเพียงของทรัพยากร ด้านบุคลากร มีเงื่อนไขในการพิจารณา คือ นโยบายต้องการบุคลากรผู้ปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเพียงใด หากมีมากหรือต้องมีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน มีคุณภาพ ความรู้ ความสามารถที่จะปฏิบัติตามนโยบาย ซึ่งจะต้องมีการดำเนินการสรรหา อาจส่งผลให้ไม่สามารถนำนโยบายไปปฏิบัติได้ทันที ด้านงบประมาณ ซึ่งการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนทางการเงินอย่างมาก รวมถึงเครื่องมือเครื่องใช้ ปัจจัยทางด้านวิทยากร หรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องได้รับการสนับสนุนที่เพียงพอและทันเวลา

5) การประสานงานระหว่างหน่วยงาน หากมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากและหน่วยงานเหล่านั้นมีวัฒนธรรมองค์กรที่แตกต่างกัน การมีจำนวนจุดตัดตัดสินใจ (Clearance Points) มาก และลักษณะความสัมพันธ์ดั้งเดิมของแต่ละหน่วยงานไม่ดีมาก่อน อาจส่งผลให้การนำนโยบายไปปฏิบัติเกิดปัญหาได้

6) มาตรการควบคุมและประเมินผล การใช้วิธีการควบคุมและสั่งการ (command and control) อาจไม่ตอบสนองและสอดคล้องกับปัญหา จึงต้องแสวงหามาตรการควบคุมด้านอื่น เช่น อาศัยเสียงข้างมากในระบอบประชาธิปไตย การกระตุ้นและส่งเสริมประโยชน์บุคคล และการใช้พลังผลักดันด้านอารมณ์

7) การรณรงค์และการประชาสัมพันธ์ ที่จะโน้มน้าวใจให้บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้อง ชักจูงใจ เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อนโยบาย ก่อนที่จะลงมือปฏิบัติจริง และลดแรงต่อต้านนโยบาย รวมถึงความเบี่ยงเบนจากมาตรฐานการปฏิบัติงานที่เกิดจากการดำเนินงานของข้าราชการระดับปฏิบัติ โดยมีการจัดวางรูปแบบเพื่อให้มีอิทธิพลเหนือกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญในเรื่องที่ต้องการสื่อสาร ผ่านการใช้สื่อที่หลากหลาย

นอกจากนี้ วรเดช จันทรรคร (2549) กล่าวถึงสิ่งที่สามารถบ่งชี้ถึงความสำเร็จและความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น สามารถพิจารณาได้จาก 3 แนวทาง ดังนี้

1) ระดับความร่วมมือของผู้รับนโยบายไปปฏิบัติ หากมีความร่วมมือในระดับสูง ความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติก็มีแนวโน้มจะสูงไปด้วย ในทางตรงกันข้ามหากนโยบายได้รับความร่วมมือต่ำ ความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติก็จะต่ำด้วย

2) ความราบรื่น และปราศจากปัญหา จะสามารถทำให้การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ มีแนวโน้มในการบรรลุผลการปฏิบัติสูง แต่หากนโยบายใดมีความขัดแย้งหรือมีอุปสรรคระดับ ความล้มเหลวก็จะมีสูงขึ้นเช่นกัน

3) นโยบายก่อให้เกิดผลในระยะสั้น (Short - run Performance) หรือก่อให้เกิดผลกระทบ (Impact) ตามที่พึงปรารถนาหรือไม่

4. การติดตามผลนโยบาย

ทวิตา กมลเวช (2561) ได้ให้ความหมายของการติดตามผลนโยบายว่า เป็นการติดตามความคืบหน้าของการดำเนินนโยบายในแต่ละช่วงระยะเวลาว่าเป็นอย่างไร เป็นการใช้มาตรฐาน หรือตัวชี้วัดคอยติดตามดูการปฏิบัติงานไปเรื่อยๆ ในทางวิชาการมองว่า การติดตามประเมินผลนโยบายเป็นการตรวจสอบพื้นที่บริการ (Coverage) ว่า นโยบายไปถึงกลุ่มเป้าหมาย มากน้อยแค่ไหน และการให้บริการ (Delivery) ว่า การปฏิบัติและวิธีการต่าง ๆ ที่ทำจริงนั้น ตรงตามแผนการให้บริการหรือไม่อย่างเป็นระบบ การวัดความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติ สามารถวัดได้จากเงื่อนไขหรือมิติต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

มิติที่ 1 เป็นการมองผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็น 3 ระดับ คือ 1) ผลผลิต (Output) คือ นโยบายที่ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องมีผลผลิตที่ได้รับครบถ้วนตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ สามารถให้เกณฑ์การวัดด้านปริมาณ เวลา ค่าใช้จ่าย คุณภาพและความพึงพอใจ 2) ผลลัพธ์ (Outcome) คือผลที่เกิดต่อจากผลผลิต นโยบายที่ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องมีผลลัพธ์ที่พึงปรารถนา สามารถวัดได้โดยพิจารณาถึงประโยชน์ที่กลุ่มเป้าหมายได้รับนโยบาย และ 3) ผลสุดท้ายหรือผลลัพธ์สุดท้าย (Ultimate Outcome) คือ นโยบายที่ประสบความสำเร็จนั้น ทั้งผลผลิตและผลลัพธ์โดยรวมจะต้องส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศ

มิติที่ 2 ผลของความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องไม่ก่อให้เกิดปัญหา หรือผลกระทบที่ไม่ดีต่อนโยบายหรือโครงการอื่น ๆ ต้องไม่ก่อให้เกิดปัญหาความเชื่อถือนโยบายต้องไม่มีปัญหาทางด้านมาตรการของนโยบายที่นำไปปฏิบัติ กล่าวคือ ผลที่ได้จากการนำนโยบายไปปฏิบัติคุ้มกับสิ่งที่เสียไป และไม่มีปัญหาด้านมนุษยธรรมหรือศีลธรรม

มิติที่ 3 ผลรวมของการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งหมด ต้องก่อให้เกิดผลของการพัฒนาประเทศ

กล่าวโดยสรุป การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการที่กระทำต่อนโยบายที่เป็นนามธรรมให้มีความเป็นรูปธรรม โดยองค์กรหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนในรูปแบบกิจกรรมการปฏิบัติจริง ให้เกิดความสำเร็จบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมถึงศักยภาพและความพร้อมในการบริหารจัดการปัจจัยที่ส่งผลการดำเนินงานขององค์กรหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีขั้นตอนการนำไปปฏิบัติแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับมหภาค คือระดับกระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานส่วนกลาง และระดับจุลภาคคือ หน่วยงาน องค์กรหรือบุคคลในพื้นที่ที่เป็นผู้ปฏิบัติจริง ซึ่งจะต้องมีการระดมพลังในการสร้างการยอมรับ ดำเนินการปฏิบัติ และสร้างความรู้สึกร่วมกันให้เกิดความต่อเนื่อง ในกระบวนการนำสู่การปฏิบัติให้เกิดผลดี ประกอบด้วย การวิเคราะห์นโยบาย วิเคราะห์แผนงานของหน่วยงาน วิเคราะห์ปัญหาความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย วิเคราะห์ศักยภาพของหน่วยงานปฏิบัติ วิเคราะห์สภาพแวดล้อม กำหนดเป้าหมาย กำหนดวิธีการ/ทรัพยากร กำหนดองค์กรหรือผู้รับผิดชอบ และกำหนดวิธีการจัดการ โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ ฝ่ายการเมือง ระบบราชการ ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้ได้รับผลนโยบายหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมีปัจจัยความสำเร็จประกอบด้วย ลักษณะของนโยบาย วัตถุประสงค์ของนโยบาย ความร่วมมือ ลักษณะของหน่วยงานที่นำไปปฏิบัติ ทรัพยากร ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน การติดตามและประเมินผล และการสื่อสารประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้ สิ่งที่บ่งชี้ว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติสำเร็จหรือไม่คือ ระดับความร่วมมือของผู้รับนโยบายไปปฏิบัติ การดำเนินการมีความราบรื่นไม่มีปัญหาอุปสรรค และเกิดผลในระยะสั้นหรือเกิดผลตามความต้องการ ในส่วนการติดตามผลนโยบายนั้น มีการกำหนดการวัดความสำเร็จใน 3 มิติ คือ 1) วัดผลของการนำไปปฏิบัติจาก ผลผลิต ผลลัพธ์ และ ผลลัพธ์สุดท้าย 2) ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบหรือก่อให้เกิดปัญหาแก่ผู้รับนโยบาย และ 3) ผลการดำเนินการในภาพรวมก่อให้เกิดการพัฒนา ซึ่งการวัดความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นจะต้องมีการพิจารณาให้ครบทั้ง 3 มิติ

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รายงานการวิจัย แนวทางการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติสำหรับประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) ศึกษาวิเคราะห์บทเรียนจากต่างประเทศจำนวน 8 ประเทศ และจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล แบ่งออกเป็นผู้ให้ข้อมูลผ่านออนไลน์ครอบคลุมทุกสังกัด และผู้ให้ข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มที่เป็นผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์การทำงาน ในระดับการศึกษาปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และการอุดมศึกษา ผลวิจัย พบว่า แนวทางการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติสำหรับประเทศไทย มีดังนี้

1) ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม ในช่วงนี้มีการดำเนินการ ดังนี้ (1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและเตรียมการนำไปใช้ในสถานศึกษา โดยสถานศึกษาส่วนหนึ่งกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา (2) การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการวัดประเมินผลนั้น หน่วยงานส่วนใหญ่ใช้หลักสูตรเดิม ยกเว้นการอาชีวศึกษาที่มีการพัฒนาหลักสูตรขึ้นมาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในระยะนี้ แนวทางการนำมาตราฐานของชาติสู่การปฏิบัติก็จะเน้นการจัดการโดยใช้ฐานสมรรถนะเชิงรุกที่เน้นให้ผู้เรียนได้คิด ปฏิบัติ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง รวมถึงใช้แนวทางการวัดและประเมินผลในลักษณะที่เป็นการประเมินผลตามสภาพจริงและการประเมินผลเพื่อการพัฒนาผู้เรียน (3) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกนั้น เน้นการดำเนินการตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และแนวทางที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดไว้อย่างชัดเจน และ (4) การกำกับ ติดตามและประเมินผล ควรจัดระบบแนวทางการกำกับ ติดตามที่มีประสิทธิภาพและดำเนินการตามระบบที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการกำกับ ติดตาม ประเมินผล การทำงานที่มุ่งเน้นคุณลักษณะผู้เรียน และการทำงานในลักษณะกัลยาณมิตร และนำข้อมูลมาใช้ในการช่วยเหลือ แก้ปัญหา ให้การสนับสนุน และนำข้อมูลมาใช้ในการทบทวนมาตรฐาน

2) ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบงาน มีการดำเนินการแต่ละส่วน ดังนี้ (1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับ ในช่วงนี้หน่วยงานต้นสังกัดควรนำข้อมูลการดำเนินการในช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม มาใช้ในการทบทวนมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับ ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและเพิ่มเติมข้อมูลจุดเน้นตามบริบทการทำงานและระดับผู้เรียนแต่ละช่วงวัย (2) การนำมาตราฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตร

การศึกษาและการประเมินผลนั้น เป็นการนำมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับมาใช้เป็นข้อมูลสำคัญ ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรที่เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะที่มีลักษณะยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner Centric) โดยคำนึงถึงความสนใจ ความถนัด ความพร้อม ความสามารถ ปัญหาและความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งความเหมาะสมกับบริบท วิถีชีวิต ภูมิสังคม ชาติพันธุ์ และวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับชีวิตจริง (Real Life) ของผู้เรียน โดยมุ่งพัฒนาความสามารถในการนำความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตจริง มิได้มุ่งเรื่องความรู้ หรือเนื้อหาวิชาที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา ยึดสมรรถนะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิต เป็นหลักในการจัดการศึกษา โดยมีการกำหนดเกณฑ์ความสามารถที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ ในแต่ละระดับการศึกษา เชื่อมโยงสู่การจัดการเรียนการสอนบนฐานสมรรถนะเชิงรุกที่มุ่งเน้น ให้ได้เรียนรู้จากการคิด ปฏิบัติ และใช้ความรู้ได้จริงในชีวิต และการแก้ปัญหาเชื่อมโยงกับ ชีวิตประจำวัน เน้นการบูรณาการข้ามศาสตร์ เน้นการนำตนเองในการเรียนรู้ การเรียนรู้ ตามความสามารถของผู้เรียนเน้นการเรียนรู้แบบรู้จริง (Mastery Learning) เน้นการเรียนรู้ ด้วยตนเอง สอนกันเอง เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ เรียนรู้จากตัวอย่างที่เห็น เรียนรู้จากการทำงาน เรียนรู้จากการพบปะพูดคุย เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ลองผิดลองถูก และเรียนรู้จากเทคโนโลยี จัดการเรียนรู้ในลักษณะการผสมผสาน (Blended Learning) คือเรียนรู้ทางออนไลน์ และ เรียนรู้แบบพบกันในห้องเรียน (Face to Face) เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ตามความถนัด และความสนใจของผู้เรียน นำโปรแกรมทันสมัยที่ทำให้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ เช่น MOOC Skill Lane Google ร่วมกับการที่ครูได้ชี้แนะ อำนวยความสะดวก และการจัด ประสบการณ์ให้ผู้เรียนใช้ความรู้มากขึ้น และการวัดและประเมินผลเพื่อการเรียนรู้และช่วยเหลือ ผู้เรียน และ (3) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประเมินคุณภาพ ภายนอก เน้นการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในที่เชื่อมโยงสู่การแก้ปัญหา และพัฒนา ผู้เรียน การประเมินคุณภาพภายนอกที่เน้นการประเมินคุณลักษณะผู้เรียนจากร่องรอยเชิง ประจักษ์ โดยเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเลือกระบบ หน่วยงานและผู้ประเมินได้เอง และเน้น การเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาเข้ามาร่วมประเมินคุณภาพ

รายงานการวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษาในเขตพื้นที่ นครธรรมการศึกษาศรีสะเกษและจังหวัดระยอง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563ข) ดำเนินการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย และศูนย์การศึกษาพิเศษ และการอาชีวศึกษา

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และพัฒนาแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และการประกันคุณภาพการศึกษาในบริบทของจังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดระยอง เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด และการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีผล คือ 1) การดำเนินการวิจัยแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย 8 ขั้นตอน โดยขั้นตอนที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ขั้นตอนการรู้ตน 2) สถานศึกษามีแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาในรูปแบบวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ผ่านขั้นตอนการวางแผนงานก่อนการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการปฏิบัติ ขั้นตอนการตรวจสอบจากเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ขั้นตอนการดำเนินงานให้เหมาะสม เพื่อการปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้เกิดคุณภาพและเหมาะสมตรงตามความต้องการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่มีการดำเนินการที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดี ที่แตกต่างกันไปในแต่ละสถานศึกษา เช่น การใช้กระบวนการชุมชนทางวิชาชีพในการดำเนินการ และ 3) การดำเนินการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 10 แห่ง มีผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นผลสำเร็จ และเป็นแนวปฏิบัติที่ดี ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของท้องถิ่นและจุดเด่นของสถานศึกษาได้ชัดเจน ขณะที่สถานศึกษาส่วนหนึ่งยังพบปัญหาในการดำเนินงานในส่วนของสร้างความรู้ความเข้าใจ การทำความเข้าใจให้สอดคล้องตรงกัน การค้นหาอัตลักษณ์ของท้องถิ่น การนำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาสู่การปฏิบัติให้เกิดผลชัดเจน

รายงานวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตากและจังหวัดนครศรีธรรมราช (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563ค) เป็นการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมพัฒนาแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตากและจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค ในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจ และแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อดำเนินการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา การประเมินผลและถอดบทเรียนการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดตากและจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ประเด็นที่ 1 สภาพการดำเนินงานในการจัดทำมาตรฐานสถานศึกษาและการประกัน

คุณภาพการศึกษา มีการจัดทำมาตรฐาน มีการกำหนดค่าเป้าหมายการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ตามเกณฑ์ที่ต้นสังกัดกำหนด แต่ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำมาตรฐานสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาที่พบคือ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจ สถานศึกษาบางแห่งขาดการได้รับการสนับสนุนส่งเสริมและหน่วยงานต้นสังกัดยังไม่มีการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ประเด็นที่ 2 แนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดตากและจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลักคือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการดำเนินการ ขั้นตอนตรวจสอบ ขั้นตอนประเมินและปรับปรุง 7 ขั้นตอนย่อย และปัจจัยเกื้อหนุนความสำเร็จได้แก่ (1) ผู้นำและภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา (2) ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อการประกันคุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษา (3) ความร่วมมือจากบุคลากรในสถานศึกษา และ (4) การกำกับ ติดตาม ให้คำปรึกษาจากต้นสังกัดหรือนักวิชาการ และประเด็นที่ 3 การดำเนินการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดตากและจังหวัดนครศรีธรรมราช ทุกสถาบันการศึกษามีการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาคิดเป็นร้อยละ 100

(ร่าง) รายงานสรุปผลโครงการพัฒนาแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดชลบุรี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563ง) ดำเนินการพัฒนาแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานครและจังหวัดชลบุรี นำเสนอการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายใต้กรอบแนวคิดภาพรวมการเชื่อมโยงผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education: DOE) สู่หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ให้สอดคล้องกับการยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาไทยอย่างเป็นระบบตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 รวมถึงกฎกระทรวง พ.ศ. 2561 โดยมีขอบเขตในการศึกษา 3 ส่วน ประกอบด้วย (1) การจัดทำแนวทางพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2) การจัดทำแนวทางประกันคุณภาพการศึกษา และ (3) การจัดทำแนวทางพัฒนาอื่นๆของสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ จากการวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดภาพรวมการเชื่อมโยงผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education: DOE) สู่หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะมีผลลัพธ์การดำเนินงาน ดังนี้

1) แนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของแต่ละสถานศึกษา พบว่า โรงเรียน บำรุงวิวัฒรรณวิทยา โรงเรียนวัดพลมานีย์ โรงเรียนมัธยมปทุมมาวาส มีการกำหนดตัวชี้วัดอ้างอิง จากมาตรฐานการศึกษาของชาติ ส่วนวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคตะวันออก ได้มีการกำหนดตัวชี้วัด เฉพาะของสถานศึกษา ทุกสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการมีวิธีการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาในกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการจัดทำมาตรฐานการศึกษา คือ การกำหนดตัวชี้วัด การวัดและประเมินผลโดยระบุพฤติกรรมที่ชัดเจน มีระดับการประเมิน สอดคล้องกับพัฒนาการตามระดับการศึกษา มีการบูรณาการแบบองค์รวม สร้างการมีส่วนร่วม กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน มีการกำหนดระยะเวลาในการพัฒนา ติดตามและประเมินผล การดำเนินงาน ตามมาตรฐานการศึกษาให้ชัดเจน กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาและแนวทาง พัฒนาเพิ่มเติมตามบริบทของสถานศึกษา

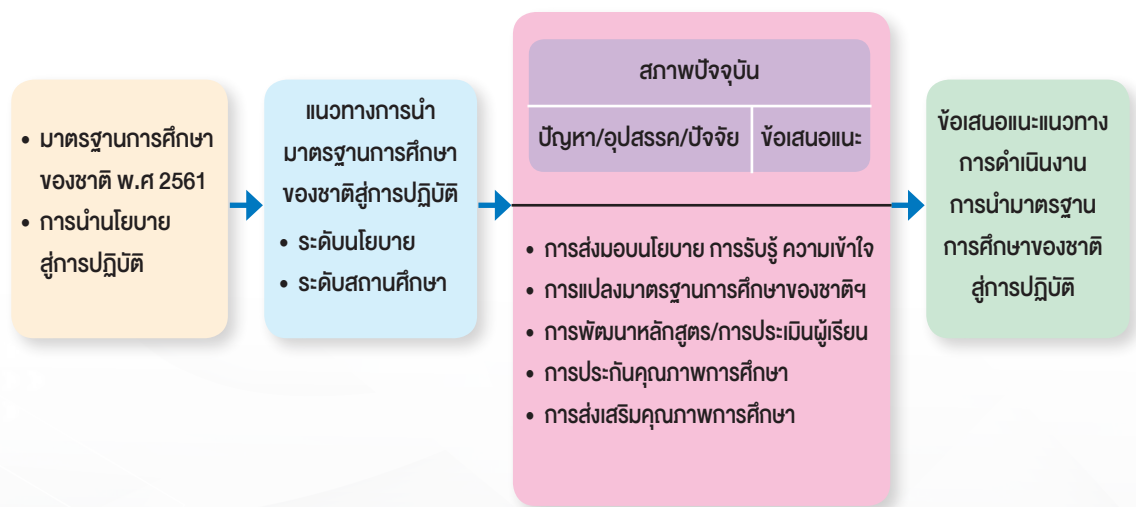
2) การประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย แนวทางการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา สถานศึกษามีการดำเนินงานตามปฏิทินการศึกษาเป็นขั้นตอน กำหนดบทบาท และระบบการบริหารงานที่ชัดเจน ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้แก่ การกำหนดตัวชี้วัดในการติดตามประเมินผลคุณภาพผู้เรียนควรอ้างอิงตามบริบท ของสถานศึกษามากกว่าความรู้วิชาการเพียงอย่างเดียว การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ในด้านเอกสารการประเมิน การรวบรวมข้อมูลเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก นอกจากนี้แนวคิด ความต้องการพัฒนาสถานศึกษาของผู้บริหารและการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดมีผลต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา นำไปสู่การพัฒนา คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการทางการศึกษาว่า การดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ และแนวทางการประกันคุณภาพภายนอก สถานศึกษาจากการถอดบทเรียนการประชุมแบบมีส่วนร่วมกับสถานศึกษา สรุปว่า การเตรียม ความพร้อมเรื่องข้อมูลการพัฒนาสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ สอดคล้องกับแนวคิดการประกัน คุณภาพภายในที่ดีย่อมส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายนอก รวมถึงหน่วยงานต้นสังกัด ควรมีส่วนร่วมในการช่วยสนับสนุนการพัฒนาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ควรมีการแนะนำ แนวทางปฏิบัติหรือแนะนำตัวชี้วัดในการประเมินภายนอกให้สถานศึกษาในสังกัดรับทราบและ มีการเตรียมพร้อมก่อนการประเมิน นอกจากนี้ในการประเมิน ผู้ประเมินควรจะศึกษาบริบทของ สถานศึกษา เพื่อเข้าใจบริบทและแนวทางการพัฒนาของสถานศึกษามากขึ้น

3) แนวทางการพัฒนาอื่น ๆ จากการจัดประชุมแบบมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาที่เข้าร่วม โครงการพบว่า ประเด็นพัฒนาอื่น ๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งในความสำเร็จจากการดำเนินงานของสถานศึกษา

ได้แก่ การสร้างเครือข่าย ร่วมกับกรรมการสถานศึกษา ชุมชน สถานประกอบการ หน่วยงานต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษา การสร้างภาคีเครือข่ายส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2.5 กรอบแนวคิดในการติดตามการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

จากการศึกษาข้อมูลมาตรฐานการศึกษาของชาติเกี่ยวกับความหมาย เป้าหมาย หลักการ แนวทางการนำสู่การปฏิบัติ แนวทางการติดตามผลการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ รวมถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมา จึงกำหนดกรอบแนวคิดในการติดตามการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ในปี 2561-2563 ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการติดตามการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย 1) เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานระดับนโยบาย 2) เพื่อติดตามสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา และ 3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานของการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ โดยดำเนินการเก็บข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบาย ระดับพื้นที่ และสถานศึกษา มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

3.1 การติดตามความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานระดับนโยบาย

ขั้นตอนนี้เป็นารเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา หลักสูตรการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา การส่งเสริม กำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบายและหน่วยงานต้นสังกัด รายละเอียดดังนี้

1. ประเด็นการติดตาม

- 1) การส่งมอบนโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ
- 2) การแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติให้เป็นมาตรฐานของการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา

3) การนำมาตราฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตร และการประเมินผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

4) การนำมาตราฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษาในแต่ละระดับการศึกษา

5) การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

2. ผู้ให้ข้อมูลและกลุ่มเป้าหมาย

หน่วยงานระดับนโยบายในคณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สป.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อว.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (สถ.) กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (บช.ตชด.) สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (สทศ.) และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การบันทึกข้อมูลจากการรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัด หลักสูตรการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา การส่งเสริม กำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา ในที่ประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ครั้งที่ 1/2563 วันที่ 26 สิงหาคม 2563 ณ ห้องประชุมกำแหง พลางกูร สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กรุงเทพมหานคร และครั้งที่ 1/2564 วันที่ 24 มีนาคม 2564 ณ ห้องประชุมกำแหง พลางกูร สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ครอบคลุมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กฎกระทรวง ระเบียบ แนวปฏิบัติ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม รายงานความก้าวหน้า เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาสรุปสาระ วิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอตามประเด็นหลักของการติดตามการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ในปี 2561 - 2563

3.2 การติดตามสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานระดับภูมิภาคและสถานศึกษา

ดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย ใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ จากผู้ที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานระดับภูมิภาคและระดับสถานศึกษา และจัดทำเป็นรายงานการติดตามความก้าวหน้าการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติในปี 2563 มีรายละเอียดดังนี้

1. กรอบแนวทางการติดตาม

ประกอบด้วยประเด็นการติดตาม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เครื่องมือ/วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แนวคำถามการสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 กรอบแนวทางการติดตามการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานระดับภูมิภาคและสถานศึกษา

ประเด็นการติดตาม	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	เครื่องมือ/วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. การส่งมอบนโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ			
2. การแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติให้เป็นมาตรฐานของการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารการศึกษา - ผู้บริหารสถานศึกษา - ครูผู้สอน - คณะกรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครอง 	<p>แนวคำถามการสนทนากลุ่ม</p> <p>การติดตามความก้าวหน้า</p> <p>มาตรฐานการศึกษาของชาติ</p> <p>สู่การปฏิบัติในปี 2563 จำนวน 4 ฉบับ ได้แก่ ฉบับผู้บริหาร</p> <p>การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา</p> <p>ครูผู้สอน และคณะกรรมการ</p> <p>สถานศึกษาหรือผู้ปกครอง</p>	วิเคราะห์เนื้อหา
3. การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตร และการประเมินผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา			
4. การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษาในแต่ละระดับการศึกษา			
5. การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ			

2. กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม

กลุ่มเป้าหมายในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ประกอบด้วย ผู้บริหาร การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครอง ในหน่วยงาน ระดับภูมิภาคและสถานศึกษาทุกสังกัดและประเภทการศึกษาครอบคลุมพื้นที่ 5 ภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคใต้ และการเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง การจัดสนทนากลุ่มกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 6 ครั้ง รวมทั้งสิ้น 190 คน รายละเอียด ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม

กลุ่ม	หน่วยงาน/สถานศึกษาแต่ละระดับ	กลุ่มเป้าหมาย	ผู้ให้ข้อมูล
ผู้บริหารการศึกษา	สพป. สพม. ศธจ. อปท. อศจ. ตชด. กศน.	60	52
ผู้บริหารสถานศึกษา	ปฐมวัย พื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษา	60	49
ครูผู้สอน	ปฐมวัย พื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษา	60	63
คณะกรรมการสถานศึกษา/ ผู้ปกครอง	ปฐมวัย พื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษา	60	26
รวม		240	190

3. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม จำนวน 4 ฉบับ คือ

- 1) แนวคำถามการสนทนากลุ่มการติดตามความก้าวหน้าการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ ในปี 2563 สำหรับกลุ่มผู้บริหารการศึกษา
- 2) แนวคำถามการสนทนากลุ่มการติดตามความก้าวหน้าการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ ในปี 2563 สำหรับกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา
- 3) แนวคำถามการสนทนากลุ่มการติดตามความก้าวหน้าการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ ในปี 2563 สำหรับกลุ่มครูผู้สอน

4) แนวคำถามการสนทนากลุ่มการติดตามความก้าวหน้าการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ ในปี 2563 สำหรับกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครอง

การสร้างแนวคำถามการสนทนากลุ่มทั้ง 4 ฉบับ โดยพิจารณาตามขอบเขตของงานให้ครอบคลุมประเด็นการติดตามผลทั้ง 5 ประเด็น ประกอบด้วย คำถามหลัก (Main Question) 5 ประเด็น และ คำถามย่อย (Sub Question) จำนวน 20 ข้อ จัดประชุมร่างแนวคำถามการสนทนากลุ่ม และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการวิพากษ์ในมิติของความตรง (Validity) ความสอดคล้องของข้อคำถามตามกรอบประเด็นการติดตามผล ความครอบคลุมชัดเจน ความเหมาะสมกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล และความเป็นประโยชน์ที่จะช่วยให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการติดตาม และปรับปรุงแนวคำถามให้มีความสมบูรณ์ ครอบคลุมชัดเจน และนำไปใช้เป็นแนวคำถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละกลุ่ม (แนวคำถามการสนทนากลุ่ม ภาคผนวก ก)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการจัดประชุมระดมความคิดเห็นและสนทนากลุ่ม (Focus Group) ร่วมกับหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษาในพื้นที่ 5 ภูมิภาค จำนวน 6 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 จัดประชุมระดมความคิดเห็นและดำเนินการสนทนากลุ่ม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามแนวคำถามการสนทนากลุ่มทั้ง 4 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครอง จากจังหวัดอ่างทอง สิงห์บุรี อยุธยา และสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละกลุ่ม รวม 29 คน ระหว่างวันที่ 2 – 3 มีนาคม 2563 ณ โรงแรมสองพันบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

ครั้งที่ 2 จัดประชุมระดมความคิดเห็นและดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามแนวคำถามการสนทนากลุ่มทั้ง 4 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครอง จากจังหวัดชลบุรี จันทบุรี และตราด ซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละกลุ่ม รวม 29 คน ระหว่างวันที่ 9 – 10 มีนาคม 2563 ณ โรงแรมเอวาต้า จังหวัดตราด

ครั้งที่ 3 จัดประชุมระดมความคิดเห็นและดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามแนวคำถามการสนทนากลุ่มทั้ง 4 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครอง จากจังหวัดสุโขทัย และพิษณุโลก ซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละกลุ่ม รวม 32 คน ระหว่างวันที่ 16 – 17 มีนาคม 2563 ณ โรงแรมทีโอแพลนด์ จังหวัดพิษณุโลก

ครั้งที่ 4 จัดประชุมระดมความคิดเห็นและดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามแนวคำถามการสนทนากลุ่มทั้ง 4 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครอง จากจังหวัดนครพนม และสกลนคร ซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละกลุ่ม รวม 42 คน ระหว่างวันที่ 2 – 3 กรกฎาคม 2563 ณ โรงแรมเดอะมาเจสติก จังหวัดสกลนคร

ครั้งที่ 5 จัดประชุมระดมความคิดเห็นและดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามแนวคำถามการสนทนากลุ่มทั้ง 4 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครอง จากจังหวัดสุรินทร์ และบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละกลุ่ม รวม 26 คน ระหว่างวันที่ 9 – 10 กรกฎาคม 2563 ณ โรงแรมครอสทิวไวร์ จังหวัดบุรีรัมย์

ครั้งที่ 6 จัดประชุมระดมความคิดเห็นและดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามแนวคำถามการสนทนากลุ่มทั้ง 4 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครอง จากจังหวัดพัทลุง และสงขลา ซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละกลุ่ม รวม 32 คน ระหว่างวันที่ 12 – 13 กรกฎาคม 2563 ณ โรงแรมสยามโอเรียนทัล จังหวัดสงขลา

ในการจัดประชุมแต่ละครั้ง มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดประชุม สร้างความเข้าใจให้เห็นคุณค่า ความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ และการติดตามผลการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ รวมทั้งจัดกิจกรรมบรรยายเสริมสร้างความคิด ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครองที่เข้าร่วมประชุมได้ตระหนัก เห็นคุณค่าของมาตรฐานการศึกษาของชาติและสนับสนุนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปใช้ให้เกิดผลต่อคุณภาพการศึกษา หลังจากนั้นได้มีการประชุมสนทนากลุ่มเพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแนวคำถามการสนทนา โดยมีการบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่มทั้ง 4 กลุ่ม จำนวน 6 ครั้ง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้เป็นข้อเสนอแนวทางการปรับปรุงการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติและการติดตามต่อไป

3.3 การจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

ดำเนินการโดยนำผลการรวบรวมข้อมูลความก้าวหน้าการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา หลักสูตรการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา การส่งเสริม กำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา ของหน่วยงานระดับนโยบาย และข้อมูลการสนทนากลุ่ม (Focus Group) สภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษามหาวิทยาลัย สังเคราะห์และอภิปรายผลเชื่อมโยงกับสาระสำคัญและหลักการ แนวคิดทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติ และนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะและแนวทางการดำเนินงานการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

บทที่ 4

ผลการติดตามการนำมาตรฐานการศึกษา ของชาติสู่การปฏิบัติ

การนำเสนอข้อมูลผลการติดตามการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในบทนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานได้แก่ ตอนที่ 1 ผลการติดตามความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานระดับนโยบาย ตอนที่ 2 ผลการติดตามสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานของการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ข้อมูลของหน่วยงานระดับนโยบายได้จากการประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ และการศึกษาเอกสารรายงานต่าง ๆ ส่วนข้อมูลของหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษามาจากการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในพื้นที่ซึ่งครอบคลุมผลการดำเนินงานระหว่างปี 2561 ถึง 2563 นำเสนอผลตามกรอบประเด็นการติดตาม 5 ประเด็น ดังนี้

1. การส่งมอบนโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ
2. การแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติให้เป็นมาตรฐานของการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา
3. การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียน
4. การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพการศึกษา
- 5) การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

4.1 ความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติ สู่การปฏิบัติของหน่วยงานระดับนโยบาย

ตั้งแต่วันที่ 2 ตุลาคม 2561 คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และมีมติให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ซึ่งผลการดำเนินงานของของหน่วยระดับนโยบายจากข้อมูลปี พ.ศ. 2561 ถึง ปี พ.ศ. 2563 นำเสนอตามหน่วยงานที่มีการดำเนินการ ดังนี้

1. การส่งมอบนโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

1.1. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.)

ขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ โดยดำเนินการ ดังนี้

1) จัดทำสื่อเผยแพร่สร้างความรู้ ความเข้าใจในรูปแบบที่หลากหลาย อาทิ หนังสือมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ฉบับภาษาไทย จำนวน 40,000 เล่ม และภาษาอังกฤษ จำนวน 1,000 เล่ม โปสเตอร์ จำนวน 30,000 ใบ แผ่นพับ จำนวน 40,000 แผ่น นิทรรศการเคลื่อนที่ จำนวน 1 ชุด คลิปวิดีโอมาตรฐานการศึกษาของชาติ จำนวน 2 คลิป และคลิปวิดีโอการประกันคุณภาพการศึกษาแนวใหม่ จำนวน 1 คลิป และส่งเสริม สนับสนุน การขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติด้วยการจัดประชุม การบรรยายสร้างความรู้ความเข้าใจ จัดทำสื่อ วีดิทัศน์ สื่ออินโฟกราฟิก เอกสารสิ่งพิมพ์เผยแพร่แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ จัดทำคำอธิบายรายละเอียดมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ในรูปแบบของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ เอกสารองค์ความรู้รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เสริมสร้างผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 วิดีทัศน์การจัดการเรียนการสอน Coding และการสร้างสรรค์นวัตกรรม รวมถึงการจัดตั้งคณะทำงานส่งเสริมการพัฒนาสื่อดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ โดยวางแผนการจัดทำเว็บไซต์ เชื่อมโยงสื่อดิจิทัลด้านนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์

2) จัดสัมมนาวิชาการ เรื่อง มาตรฐานการศึกษาสู่การยกระดับคุณภาพคนไทย 4.0 เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการนำมาตรฐานการศึกษา และหลักสูตรการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาทุกสังกัด ทุกระดับ และประเภทการศึกษา ให้สอดคล้อง เชื่อมโยง และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน รวมทั้งสร้างความเข้าใจในแนวปฏิบัติใหม่เกี่ยวกับระบบ

หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาตามกฎหมายกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ใน 4 ภูมิภาค 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2562 กรุงเทพมหานคร วันที่ 13 มีนาคม 2562 จังหวัดอุบลราชธานี วันที่ 28 มีนาคม 2562 จังหวัดเชียงราย วันที่ 4 เมษายน 2562 จังหวัดอุดรธานี วันที่ 25 เมษายน 2562 และ จังหวัดสุราษฎร์ธานี วันที่ 2 พฤษภาคม 2562 ผู้เข้าร่วมสัมมนาวิชาการในแต่ละพื้นที่ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารและผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในแต่ละจังหวัด ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานเรื่องมาตรฐานการศึกษา หลักสูตรการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ ทุกสังกัด ทุกระดับ และ ประเภทการศึกษา จำนวนประมาณ 2,000 คน

3) แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ โดยมีองค์ประกอบ จากกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันขับเคลื่อนดำเนินงานนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) และ กลุ่มมาตรฐานการศึกษา สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

4) ศึกษาวิจัย เรื่อง การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ: บทเรียนจากต่างประเทศ โดยวิเคราะห์บทเรียนจากต่างประเทศที่มีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับ จำนวน 8 ประเทศ คือ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ฟินแลนด์ แคนาดา ออสเตรเลีย เยอรมนี ไปรตุเกส และเม็กซิโก ซึ่งมีแนวปฏิบัติที่สามารถนำมาจัดทำเป็นข้อเสนอที่มีประสิทธิภาพใน 4 ด้าน คือ

- 1) กลไกการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศในแต่ละระดับการศึกษา
- 2) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ
- 3) แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา และ
- 4) แนวทางการกำกับ ติดตาม การประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน

ซึ่งผลการศึกษาภาพรวมของการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติทั้ง 8 ประเทศ พบว่าทุกประเทศมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน กำหนดผู้รับผิดชอบ สนับสนุนความร่วมมือในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา มีนโยบาย/กลยุทธ์ส่งเสริมการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่หลักสูตร การเรียนการสอน และกำหนดคุณสมบัติผู้เรียนอย่างชัดเจน เน้นเชื่อมโยงการเรียนสู่การทำงาน มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางและกำหนดบทบาทที่ชัดเจน รวมถึง

การจัดตั้งหน่วยงานหรือคณะกรรมการส่งเสริมการทำงาน มีระบบประกันคุณภาพ ระบบกำกับติดตามที่เข้มแข็งจากหน่วยงานหลายภาคส่วน และพัฒนาคุณภาพครูควบคู่กับการพัฒนาผู้เรียน สิ่งแวดล้อมและการบริหารจัดการ

5) ศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ สำหรับประเทศไทย โดยศึกษาวิเคราะห์ผลจากการศึกษาวิจัย เรื่อง การนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ: บทเรียนจากต่างประเทศ ร่วมกับการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้ข้อมูลผ่านออนไลน์ครอบคลุมทุกสังกัด และผู้ให้ข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มที่เป็นผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์การทำงานในระดับการศึกษาปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และการอุดมศึกษา ซึ่งแนวทางที่พบแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ได้แก่ 1) ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม ประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและการเตรียมนำไปใช้ การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการวัดประเมินผลเน้นการจัดโดยใช้ฐานสมรรถนะเชิงรุก การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกตามแนวทางหน่วยงานต้นสังกัด และการกำกับติดตามประเมินผลเป็นระบบต่อเนื่อง และ 2) ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบงาน ประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับ การนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การพัฒนหลักสูตรที่สร้างผู้เรียนให้มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริง และการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกเน้นการพัฒนาผู้เรียนและสถานศึกษาสามารถเลือกการประเมินได้เอง

6) แต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ โดยมีองค์ประกอบ คือส่วนราชการหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อร่วมกันวางแผนในการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ พร้อมกับร่วมดำเนินการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับสถานศึกษานำร่องและหน่วยงานต้นสังกัดตามแนวทางการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

7) ติดตามการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ โดยในช่วงปี 2562 ซึ่งเป็นปีแรกของการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ติดตามและประเมินผลด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งดำเนินการตามกรอบการดำเนินงานที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะอนุกรรมการสภาการศึกษา ด้านการประเมินผลการศึกษา โดยติดตามการดำเนินงานใน 3 ประเด็น คือ 1) การรับทราบข้อมูลและความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ 2) การดำเนินงานเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และ 3) บทบาทของหน่วยงานในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการติดตามโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

(1) กำกับ ติดตาม ผ่านเวทีการประชุมของคณะทำงานการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ โดยหน่วยงานต้นสังกัดจะรายงานผลการดำเนินงาน/ปัญหา อุปสรรค ในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปเป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและหลักสูตร การศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา การส่งเสริม กำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา

(2) การติดตามประเมินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ในระยะแรกเป็นการติดตามด้านการรับรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยดำเนินการติดตามแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 (เดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2562) เป็นการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูล บทบาทและแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 จากผู้เข้าร่วมสัมมนาวิชาการ เรื่อง “มาตรฐานการศึกษาสู่การยกระดับคุณภาพคนไทย 4.0” ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดขึ้น โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น และสรุปข้อมูล การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผู้เข้าร่วมสัมมนา และช่วงที่ 2 (เดือนสิงหาคม-กันยายน 2562) เป็นการสำรวจสภาพการดำเนินงานการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ จากผู้เข้าร่วม และไม่ได้เข้าร่วมการสัมมนาวิชาการในช่วงที่ 1 ซึ่งเป็นบุคลากรของสถานศึกษาและหน่วยงานระดับ พื้นที่ 7 จังหวัดทั่วประเทศ สรุปผลได้ดังนี้

(2.1) การรับรู้รับทราบข้อมูล หน่วยงานระดับพื้นที่และสถานศึกษา ส่วนใหญ่ได้รับรู้รับทราบเรื่อง มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และการประกันคุณภาพ การศึกษา โดยส่วนมากได้รับรู้รับทราบจากหน่วยงานต้นสังกัด และเอกสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ รวมทั้ง มีบางส่วนรับรู้รับทราบจากการเข้าร่วมประชุมและเว็บไซต์ของ สกศ. แต่มีสถานศึกษาบางแห่ง ยังไม่ทราบว่า มีมาตรฐานการศึกษาของชาติ เนื่องจากไม่มีโอกาสเข้าร่วมการประชุมและไม่ได้ รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้

(2.2) การขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติและผลการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานระดับพื้นที่และสถานศึกษามีการสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจภายในหน่วยงาน หน่วยงานระดับพื้นที่และสถานศึกษาส่วนหนึ่งมีการมอบหมายผู้รับผิดชอบดำเนินการกำหนดนโยบาย กรอบและแนวทางการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงแผนพัฒนาการศึกษา จัดทำแผนปฏิบัติงาน และสถานศึกษาจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในขณะที่หน่วยงานระดับพื้นที่และสถานศึกษาอีกส่วนหนึ่งเห็นว่า แนวทางที่ดำเนินการอยู่มีความสอดคล้องตามเป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของมาตรฐานการศึกษาของชาติทั้ง 3 ด้าน เพียงแต่เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานให้มากขึ้น

(2.3) แนวทางและบทบาทการดำเนินงานหน่วยงานที่ควรมีบทบาทในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติมากที่สุด คือ หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงโดยคำนึงถึงบริบทเป็นสำคัญ รวมทั้งปรับปรุงการดำเนินงานให้รองรับและสอดคล้องตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยต้องมีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งจะต้องอาศัยปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้หน่วยงานระดับพื้นที่และสถานศึกษาสามารถดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คือ ผู้บริหารให้ความสำคัญ ร่วมดำเนินการ และกำกับ ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ รวมทั้งการให้ความร่วมมือของเครือข่ายทุกภาคส่วน

1.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

ขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติด้วยการสื่อสารสร้างความเข้าใจกับหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัด เรื่องมาตรฐานการศึกษาของชาติ กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 การจัดทำมาตรฐานสถานศึกษา การเขียนรายงานการประเมินตนเองเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก และดำเนินการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development : OECD) ซึ่งเป็นการพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ อีกทั้ง มีการกระจายอำนาจการบริหารหลักสูตรให้กับทางโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนมีอิสระในการบริหารงานด้านต่างๆ มากขึ้น พร้อมกับวางแผนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยเตรียมความพร้อมให้สถานศึกษาที่พร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก การดำเนินงานต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2561 ถึงปี 2563 คือดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ศึกษานิเทศก์ และสถานศึกษาโดยการบรรยาย เรื่อง การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และบรรยายเรื่อง แนวทางการปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา การนำ

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ผู้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การประเมินตนเองและการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR: Self - Assessment Report) รวมทั้งสร้างความเข้าใจแผนการซึ่กซึ่กประเมิน (Mock Assessment) และพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 เพื่อให้สามารถดำเนินการขับเคลื่อนงานประกันคุณภาพของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

1.3 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

ดำเนินการสื่อสารสร้างความเข้าใจแก่หน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัด เรื่องมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 มาตรฐานการศึกษาอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 การจัดทำมาตรฐานสถานศึกษา การเขียนรายงานการประเมินตนเองเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้จัดทำระบบ SAR Online เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่สถานศึกษา พร้อมทั้งใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นกรอบในการปรับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 และหลักสูตรอื่นๆ

1.4 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (เดิม) นำร่างมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 และกำหนดแผนการดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจนให้แก่สถาบันการศึกษา ส่วนการกำหนดหลักสูตรเป็นหน้าที่ของสถาบันการศึกษาจะดำเนินการตามมาตรฐานการอุดมศึกษาตามบริบทและอัตลักษณ์ของแต่ละสถาบัน จากนั้นดำเนินการภายใต้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จัดประชุมสัมมนา เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษาและแนวทางปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษาตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักการมาตรฐานการศึกษาอุดมศึกษา ซึ่งจะสามารถนำไปใช้เป็นกลไกในการดำเนินการด้านการประกันคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 จำนวน 1 ครั้ง และจัดประชุม เรื่อง แนวทางการจัดทำรายงานการประเมินตนเองตามมาตรฐานการอุดมศึกษาใหม่ เพื่อให้สามารถจัดทำและรายงานผลการประเมินตนเองที่สะท้อนผลการดำเนินการที่ส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์ตามมาตรฐานการอุดมศึกษาในทุกด้าน จำนวน 5 ครั้ง โดยเป้าหมาย คือ สถาบันอุดมศึกษาทั้งในและนอกสังกัดทั่วประเทศ

1.5 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)

ในปี 2562 ดำเนินการจัดทำมาตรฐานการศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นกรอบในการกำหนด ซึ่งอยู่ในขั้นตอนการเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการพิจารณาลงนามประกาศกำหนด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) ในปี 2563 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดำเนินการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ และชี้แจงสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 พร้อมด้วยมาตรฐานการศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ให้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากร ผ่านการประชุมและสื่อออนไลน์ และดำเนินการชี้แจงแนวทางการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2562 ให้แก่สถานศึกษาที่ขึ้นตรงในสังกัด จำนวน 39 แห่ง และผู้แทนสำนักงาน กศน. จังหวัด รวม 77 จังหวัด เพื่อขยายผลต่อไปยังสถานศึกษาในกำกับได้รับทราบและนำไปปฏิบัติ ซึ่งผลการจัดประชุมพบว่า ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่มีความเห็นว่าจะสามารถนำความรู้ไปดำเนินการได้ในระดับดีขึ้นไป ทั้งนี้การดำเนินการจัดประชุมชี้แจงยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณและสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID 19) ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการแก่สถานศึกษาในสังกัด 967 แห่งได้ครบถ้วน ดังนั้น เพื่อให้สามารถขยายผลได้อย่างครอบคลุมควรมีการจัดทำคู่มือ/แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษา และจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานเพิ่มเติม

1.6 สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

เผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์แก่สถานศึกษาจำนวน 437 แห่ง ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 และนำมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามที่กำหนด

1.7 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (สถ.)

เผยแพร่ข้อมูลมาตรฐานการศึกษาของชาติในรูปแบบอินโฟกราฟิก ผ่านทางเพจเฟซบุ๊ก “ปฐมวัย ท้องถิ่นไทย” และ “การศึกษาท้องถิ่นไทย” และดำเนินการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงาน โดยจัดประชุมคณะกรรมการประสานวิชาการจัดการศึกษาท้องถิ่น ระดับส่วนกลาง ในการกำหนดทิศทางการขับเคลื่อน และจัดประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำหรับบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา

ทั้งในระดับปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการประกันคุณภาพและแนวทางการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติ โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดทำมาตรฐานการศึกษาและการเขียนรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาตามรูปแบบแนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาแนวใหม่และกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ระยะเวลาการอบรม 6 วันต่อรุ่น แบ่งออกเป็นระดับปฐมวัย จำนวน 11 รุ่น รุ่นละ 300 คน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 12 รุ่น รุ่นละ 300 คน รวมทั้งสิ้น 6,900 คน

1.8 กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (บช.ตชด.)

เผยแพร่ความรู้ในรูปแบบเอกสาร ไปสเตอร์มาตรฐานการศึกษาของชาติ ที่แสดงผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (DOE) ที่ได้รับจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ให้แก่สถานศึกษาในสังกัด จำนวน 220 แห่ง กก.ตชด. จำนวน 16 แห่ง และ บก.ตชด.ภาค 1-4 หน่วยละ 1 ชุด รวมทั้งสิ้น 240 ชุด

2. การแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติ ให้เป็นมาตรฐานของการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา

2.1 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สป.)

กำหนดแผนยุทธศาสตร์กลไกการพัฒนาการศึกษาของจังหวัด ซึ่งมีการสอดแทรกการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สู่อำนาจปฏิบัติ และสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนำมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นหลักในการกำหนดมาตรฐานการจัดการศึกษาของจังหวัด

2.2 สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

ในปี 2562 ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับคุรุสภาในส่วนของมาตรฐานวิชาชีพครู ด้านมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพและมาตรฐานการปฏิบัติงาน เป็นมาตรฐานอิงสมรรถนะ ในการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครูจาก 5 ปี เป็นหลักสูตร 4 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและทิศทางการศึกษาของชาติ โดยออกประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่องรายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 และเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู พ.ศ. 2563

2.3 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.)

1) ดำเนินการประสานงานเกี่ยวกับการกำหนดรายละเอียดมาตรฐานการศึกษาของชาติ ให้ครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา เนื่องจากการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ดำเนินการภายหลังจากมีการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดในบางระดับและประเภทการศึกษาล่วงแล้ว จึงขอให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการวิเคราะห์ความสอดคล้องของมาตรฐานการศึกษาของชาติกับมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาตรฐานการศึกษาของชาติกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการอาชีวศึกษา และมาตรฐานการอุดมศึกษา สรุปได้ว่า มีความสอดคล้องกันในการกำหนดผลลัพธ์ของผู้จบการศึกษาในแต่ละระดับที่มีเป้าหมายหรือมาตรฐานสอดคล้องกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของมาตรฐานการศึกษาของชาติ 3 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 ผู้เรียนรู้ (Learner Person) ในมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งระดับปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนให้มีพัฒนาการรอบด้านเหมาะสมตามวัย เน้นให้มีความรู้ความสามารถมีทักษะพื้นฐานทั้งด้านการคิดวิเคราะห์ การเขียน และการสื่อสารและรู้จักประยุกต์ใช้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคม เช่นเดียวกับมาตรฐานการอาชีวศึกษาที่ได้กำหนดคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ด้านความรู้ของผู้เรียน ให้เป็นผู้มีความรู้จริงตามหลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและจำเป็นต่อการปฏิบัติงานซึ่งต้องเป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษา และมาตรฐานการอุดมศึกษากำหนดมาตรฐานด้านผลลัพธ์ผู้เรียนระดับอุดมศึกษา เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและความรอบรู้ด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างสัมมาชีพให้เกิดความมั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดีของตนเอง ครอบครัว ชุมชน จนถึงสังคม ซึ่งการศึกษาทุกระดับมีการกำหนดมาตรฐานของผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนรู้สอดคล้องตามผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของมาตรฐานการศึกษาของชาติ

ด้านที่ 2 ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative Co-creator) ในการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดมาตรฐานคุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ให้มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไว้อย่างชัดเจน เช่นเดียวกับมาตรฐานการอาชีวศึกษา ที่มีการกำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษอาชีวศึกษาต้องมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ทักษะวิชาชีพและทักษะชีวิต สามารถประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขไว้ในมาตรฐานคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ด้านทักษะและการประยุกต์ใช้ และมาตรฐานการอุดมศึกษากำหนดมาตรฐานด้านผลลัพธ์ผู้เรียนให้มีความรู้เป็นผู้อร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม มีทักษะในศตวรรษที่ 21 สามารถบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา และสร้างโอกาสและมูลค่าให้แก่

ตนเองจนถึงประเทศได้ จะเห็นได้ว่าคุณลักษณะของผู้เรียนตามผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ด้านผู้ร่วมสร้างสรณ์นวัตกรรมได้มีการกำหนดเป็นมาตรฐานของทุกระดับและประเภทการศึกษาสอดคล้องกันไปในทิศทางเดียวกัน ด้านที่ 3 พลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen) คือเป็นผู้ที่มีความรักชาติรักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลโลก เคารพในระบบประชาธิปไตย มีความยุติธรรม ความเท่าเทียมเสมอภาคให้เกิดความสันติในสังคมภายใต้การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนที่กำหนดให้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม เคารพในกติกา มีจิตสำนึกที่ดี ภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทยสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ภายใต้ความแตกต่างหลากหลายโดยไม่ขัดกับกฎหมายและวัฒนธรรมอันดีของสังคม สอดคล้องกับมาตรฐานการอาชีวศึกษาที่กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ ภูมิใจและรักเอกลักษณ์ของชาติไทย มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเองและสังคม เคารพกฎหมายและสิทธิของผู้อื่น รวมถึงมีจิตสำนึกรักษาสังแวดล้อม เช่นเดียวกับมาตรฐานการอุดมศึกษาที่กำหนดมาตรฐานด้านผลลัพธ์ผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ คือ การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง รักความเป็นไทย ร่วมกันสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืน

2) ดำเนินการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอาชีวศึกษาให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด โดยผู้ร่วมวิจัยประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด ศึกษานิเทศก์ ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และที่ปรึกษาโครงการวิจัย การดำเนินการครั้งนี้เป็นระยะที่ 1 หน่วยงานต้นสังกัดได้คัดเลือกสถานศึกษาทั่วประเทศ ที่มีความแตกต่างด้านสภาพบริบทเข้าร่วมโครงการจำนวนทั้งสิ้น 26 แห่ง ครอบคลุมทุกสังกัดและพื้นที่ทุกภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ (จังหวัดตาก) ภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช) ภาคตะวันออกเฉิยงเหนือ (จังหวัดศรีสะเกษ) ภาคตะวันออก (จังหวัดระยอง) รวมทั้ง กรุงเทพมหานคร และจังหวัดชลบุรี ซึ่งจะมีการดำเนินการต่อเนื่องในระยะที่ 2 ในประเด็นการพัฒนาตามความต้องการและบริบทของสถานศึกษา

2.4 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

1) นำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปเป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย จำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของเด็ก มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ มีการประกาศ ณ วันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561 มาตรฐานการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ประกอบด้วย คุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกาศ ณ วันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561 และมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ประกอบด้วย ผลการพัฒนาผู้เรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกาศ ณ วันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561 ทั้งนี้ได้ดำเนินการวิเคราะห์ วิจัย และพัฒนา มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งแต่ละมาตรฐานจะมีการปรับปรุงอีกครั้งเมื่อมีการประกาศใช้เป็นระยะเวลาครบ 5 ปี

2) ดำเนินการวิเคราะห์ความสอดคล้องของมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 กับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2561 มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ที่กำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education, DOE Thailand) มีคุณลักษณะ 3 ด้าน ซึ่งเป็นคุณลักษณะขั้นต่ำ ได้แก่ 1) ผู้เรียนรู้ 2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และ 3) พลเมืองที่เข้มแข็ง เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการปรับปรุงการบริหารจัดการเวลาเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2561 ให้มีความยืดหยุ่น และประกาศใช้มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และมาตรฐานระดับสากล และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา รองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการและความเจริญก้าวหน้าของโลกในศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับแผนแม่บทของประเทศ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี วิสัยทัศน์ประเทศไทย 4.0 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติ ฉบับที่ 12 รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ตลอดจนสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

2.5 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)

ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและดำเนินการจัดทำมาตรฐานการศึกษาสถานศึกษา ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด การจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนในระบบประเภทสามัญศึกษาดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย มาตรฐานการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศ โรงเรียนเอกชนในระบบประเภทนานาชาติ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนในระบบประเภทนานาชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวปฏิบัติในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในระบบประเภทนานาชาติ ในราชกิจจานุเบกษา ณ วันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการจัดทำมาตรฐานการศึกษาสถานศึกษา ซึ่งกำหนดให้โรงเรียนที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาขึ้นไป ต้องผ่านการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจาก สมศ. และองค์กรต่างประเทศ โดยมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต้องเป็นไปตามมาตรฐานขององค์กรรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาสากลที่กระทรวงศึกษาธิการรับรองด้วย ส่วนสถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ให้กำหนดมาตรฐานการศึกษาสถานศึกษาที่เทียบเคียงกับองค์กรภายนอกที่เข้ามาประเมินและรับรองมาตรฐาน และโรงเรียนนอกระบบ ดำเนินการแต่งตั้งคณะทำงานและคณะกรรมการเพื่อจัดทำและทดลองใช้มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนนอกระบบ ให้สอดคล้องตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยออกประกาศเผยแพร่เป็นประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการศึกษาโรงเรียนนอกระบบ พ.ศ. 2562 ประกาศ ณ วันที่ 16 ธันวาคม 2562 ทางเว็บไซต์ opec.go.th และ nfe.opec.go.th พร้อมทั้งสร้างความเข้าใจให้กับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัด บุคลากรโรงเรียนนอกระบบ และผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.6 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)

นำมาตรฐานการศึกษาของชาติในรูปแบบของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (DOE) เป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐานการจัดการศึกษาใน 2 ส่วน ได้แก่ การศึกษาตามอัธยาศัยและการศึกษานอกระบบ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดทำมาตรฐานและแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งมีการกำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษา 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) มาตรฐานการศึกษาต่อเนื่อง 2) มาตรฐานการศึกษาตามอัธยาศัย และ

3) มาตรฐานการศึกษาของระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย มาตรฐานด้านคุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานด้านคุณภาพการจัดการศึกษา และมาตรฐานการบริหารจัดการของสถานศึกษา โดยมีการประกาศใช้เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2562 และจัดทำเอกสารแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งจัดทำแผนการลงพื้นที่ติดตามผลการนำมาตรฐานการศึกษาของระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยไปสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษา นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาดำเนินการชี้แจงการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การจัดทำหรือพัฒนาหลักสูตร การศึกษาของระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือหลักสูตรการศึกษาเพื่อการมีคุณวุฒิ โดยการชี้แจงควรดำเนินการแยกกันของแต่ละสังกัดหรือประเภทการศึกษา เพื่อให้เกิดความชัดเจนแก่ผู้ปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ซึ่งในการดำเนินการพบปัญหาด้านงบประมาณ อีกทั้ง สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ที่ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการจัดประชุมให้แก่สถานศึกษาครบทั้ง 967 แห่งได้

2.7 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

เนื่องจากมาตรฐานการอาชีวศึกษาประกาศใช้เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2561 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจึงได้มีการแต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของมาตรฐานการศึกษาของชาติกับมาตรฐานการอาชีวศึกษา และมาตรฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษา ผลการวิเคราะห์พบว่ามาตรฐานการอาชีวศึกษามีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ที่ได้กำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education: DOE) และคุณลักษณะขั้นต่ำของผู้เรียน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้เรียนรู้ เพื่อสร้างงานและคุณภาพชีวิตที่ดี 2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อสร้างสังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และ 3) พลเมืองที่เข้มแข็ง เพื่อสันติสุข เช่นเดียวกับมาตรฐานการอาชีวศึกษาได้มีการกำหนดคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์คือ ให้ผู้มีความรู้ มีทักษะและการประยุกต์ใช้ เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ และมีคุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติที่ได้กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และความรับผิดชอบ (Application and Responsibility) รวมถึงมีความสอดคล้องของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2579 ที่กำหนดเป้าหมายด้านผู้เรียนไว้คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับเป้าหมายรวมการพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ข้อที่ 1 กำหนดให้คนไทยมีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความเป็น

พลเมืองตื่นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีความเจริญงอกงามทางจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่พอเพียง และมีความเป็นไทย สรุปว่าในภาพรวมของเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 -2564) มีความสอดคล้องกันทั้งหมด

2.8 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

จัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน ประกอบด้วย (1) เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และความรอบรู้ด้านต่าง ๆ ในการสร้างสัมมาอาชีพ (2) เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และ (3) เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และจัดทำประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย มาตรฐานการศึกษา 5 ด้าน คือ 1) ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน 2) ด้านวิจัยและนวัตกรรม 3) ด้านบริการวิชาการ 4) ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย และ 5) ด้านการบริหารจัดการ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2561 พร้อมทั้งออกประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการนำมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและระบบประกันคุณภาพภายในของสถาบัน โดยยึดความเป็นอิสระทางวิชาการ และจัดทำแนวทางการรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการอุดมศึกษาผ่านระบบฐานข้อมูลการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา (CHE QA Online) ซึ่งใช้ตั้งแต่ปี 2561 เป็นต้นมา

ดำเนินการวิเคราะห์ความสอดคล้องของมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 กับมาตรฐานการอุดมศึกษาโดยสรุปมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ที่กำหนดผลลัพธ์การศึกษาที่ต้องการ (Desired Outcomes of Education หรือ DOE) ให้มีคุณลักษณะของคนไทย 4.0 และผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนขั้นต่ำ 3 ด้าน ได้แก่ ผู้เรียนรู้ (Learner Person) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative Co-creator) และพลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen) เนื่องจากมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ได้จัดทำขึ้นโดยมีแนวทางการดำเนินการคือการปรับปรุงมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2549 ให้สอดคล้องตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อเป็นกลไกในการส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีการกำหนดมาตรฐานการอุดมศึกษา ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 ด้านการวิจัยและนวัตกรรม มาตรฐานที่ 3 ด้านการบริการวิชาการ มาตรฐานที่ 4

ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย และมาตรฐานที่ 5 ด้านการบริหารจัดการ ซึ่งในมาตรฐานที่ 1 ด้านผลลัพธ์ของผู้เรียน กำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษาอุดมศึกษามีคุณลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่ 1) การเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและความรอบรู้ด้านต่าง ๆ 2) เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม มีทักษะศตวรรษที่ 21 และ 3) เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีความกล้าหาญทางจริยธรรม โดยมีรายละเอียด ดังนี้ 1) Learner หมายถึง เป็นบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถและความรอบรู้ด้านต่าง ๆ ในการสร้างสัมมาชีพความมั่นคงและคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยเป็นผู้มีคุณธรรม ความเพียร มุ่งมั่น มานะ บากบั่น และยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ 2) Co-Creator หมายถึง เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม มีทักษะศตวรรษที่ 21 มีความสามารถในการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาสังคม มีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก สามารถสร้างโอกาสและเพิ่มมูลค่าให้กับตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศ 3) Active Citizen หมายถึง เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง รู้คุณค่าและรักประเทศไทย ร่วมมือร่วมพลังเพื่อสร้างสรรค์การพัฒนาและเสริมสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืน ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน สังคม และประชาคมโลก

2.9 กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (สถ.)

จัดทำมาตรฐานการศึกษาและดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมทั้งแจ้งแนวทางการปฏิบัติให้แก่สถานศึกษา โดยอยู่ระหว่างการจัดทำคู่มือในการกำหนดค่าเป้าหมาย การจัดทำมาตรฐานสถานศึกษาที่สอดคล้องกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (DOE) ส่วนในสังกัดจัดทำประกาศ เรื่อง มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาทุกแห่ง เพื่อให้หน่วยงานและสถานศึกษาดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2561

2.10 สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

กำหนดให้สถานศึกษาใช้มาตรฐานการศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ วันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561 และดำเนินการวิเคราะห์ความสอดคล้องมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 พบว่า มีความสอดคล้องกัน

2.11 กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (บช.ตชด.)

กำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นกรอบในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยให้มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ภายใต้หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสถานศึกษาในสังกัดได้นำมาตรฐานการศึกษาของชาติ ไปใช้จัดทำมาตรฐานการศึกษาสถานศึกษา รวมถึงหลักสูตรสถานศึกษา แต่ยังพบปัญหาว่าโรงเรียน ตชด./ศกร.ตชด. ที่จัดตั้งขึ้นใหม่ที่ครูและบุคลากรทางการศึกษายังไม่เพียงพอ ยังไม่มีความพร้อมในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาและหลักสูตรสถานศึกษาได้ ดังนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรมีแนวทางหรือตัวอย่างการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติเผยแพร่ให้แก่สถานศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษาด้วย

3. การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตร และการประเมินผู้เรียน

3.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

ดำเนินการปรับหลักสูตรในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้และกระจายอำนาจการบริหารหลักสูตรให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารงานด้านต่างๆ มากขึ้น และร่วมกับองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development : OECD) พัฒนาหลักสูตรให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มีการพัฒนาหลักสูตรในสองส่วน ได้แก่ ระดับการศึกษาปฐมวัย มีการวิเคราะห์ความสอดคล้องและพบว่ามาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย พ.ศ. 2561 มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะ 3 ด้านของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พร้อมทั้งนำกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติมากำหนดการดำเนินงานโครงการและกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วย หลักสูตรอบรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ศึกษาคำนวณระดับอนุบาลสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา เอกสารแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัย 3 - 6 ปี สำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และ (ร่าง) เอกสารการส่งเสริมการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอนุบาลบนฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ให้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency based Curriculum) โดยใช้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education : DOE) เป็นกรอบในการจัดทำหลักสูตร เน้นพัฒนาเด็กตามศักยภาพและตามความถนัดของตนเอง ประกอบด้วยสมรรถนะ 5 ประการ ได้แก่ 1) การจัดการตนเอง

2) การสื่อสาร 3) การรวมพลังทำงานเป็นทีม 4) การคิดขั้นสูง และ 5) การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีขอบข่ายการเรียนรู้ 5 ขอบข่าย ได้แก่ 1) สุขภาวะกายและจิต 2) ภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม 3) โลกของงานและการประกอบอาชีพ 4) คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ 5) สังคมและความเป็นมนุษย์

3.2 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)

ดำเนินการกำหนดกรอบหลักสูตรการศึกษาให้เป็นหลักสูตรเชิงสมรรถนะ ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และจัดทำ (ร่าง) หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 25... ซึ่งจะดำเนินการตามขั้นตอนและประกาศใช้ต่อไป

3.3 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

ใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นกรอบในการปรับหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 และหลักสูตรอื่น ๆ ผลการดำเนินการพัฒนาและประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 (เพิ่มเติม พ.ศ. 2563) สาขาวิชาประมง สาขาวิชาแปรรูปสัตว์น้ำ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 จำนวน 13 ประเภทวิชา 93 สาขาวิชา 177 สาขางาน หลักสูตรปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ พุทธศักราช 2563 ของสถาบันการศึกษา 9 ประเภทวิชา 67 สาขาวิชา 104 หลักสูตร และจัดทำเครื่องมือประเมินมาตรฐานวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 จำนวน 10 ประเภทวิชา 67 สาขาวิชา 106 สาขางาน และมีแผนพัฒนาหลักสูตรปริญญาตรีหรือสายปฏิบัติการ และจัดทำเครื่องมือประเมินมาตรฐานวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563

3.4 สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานหลักสูตรเดียวกันกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่มีการประกาศเปลี่ยนแปลงในบางกลุ่มสาระวิชา โดยมีการดำเนินการจัดประชุมชี้แจงแนวทางการปฏิบัติให้สถานศึกษาทราบ และดำเนินการเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานฯ สู่หลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยใช้การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลตามกรอบแนวคิดของหลักสูตรฐานสมรรถนะภายใต้การติดตามผลและให้ความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ ดำเนินการในโรงเรียนนาร่อง 6 โรงเรียน และโรงเรียนนาร่องทั้ง 6 แห่ง ได้มีการออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาสมรรถนะผู้เรียนด้วยตนเอง แต่เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) จึงไม่สามารถดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ได้ครบถ้วนตามที่วางแผนไว้

3.5 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการกำหนดหลักสูตรตามมาตรฐานการอุดมศึกษา ตามบริบทและอัตลักษณ์ของแต่ละสถาบัน

4. การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา

4.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

สำนักทดสอบทางการศึกษา สพฐ. ร่วมกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) วางแนวทางการประกันคุณภาพแนวใหม่ โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการประสานและเตรียมความพร้อมในการเข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอกสำหรับสถานศึกษาในปี 2562 จำนวน 420 โรงเรียน พร้อมทั้งดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่ศึกษานิเทศก์ และสถานศึกษาในสังกัด สำหรับการนำมาใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ เป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ผู้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การประเมินตนเองและการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR : Self - Assessment Report) เพื่อการขับเคลื่อนงานประกันคุณภาพของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ซึ่งในอนาคต กำหนดให้มีการประชุมทางไกล การจัดทำ VTR และเอกสาร E-Book เผยแพร่แก่หน่วยงานในสังกัดและนอกสังกัดต่อไป

4.2 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)

จัดทำแนวทางการดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 สำหรับสถานศึกษาในสังกัด และจัดอบรมการทำ SAR เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกพร้อมทั้งดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาแนวใหม่ของสถานศึกษาในสังกัด ดังนี้ โรงเรียนเอกชนในระบบประเภทสามัญศึกษา ดำเนินการอบรมผู้บริหารและครูเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย และมาตรฐานการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศ และกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 เชื่อมโยงไปถึงแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ส่งผลให้โรงเรียนสามารถกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับ กำหนดแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ดำเนินการ

ตามแผนที่กำหนด รวมทั้งมีการติดตาม ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา และจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ต่อหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งทั้งหมดเป็นระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ทั้งนี้ โรงเรียนจะได้รับการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานตามกฎกระทรวงฯ และการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. ด้วย โรงเรียนเอกชนในระบบนานาชาติ แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในระบบประเภทนานาชาติที่มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และเผยแพร่ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวปฏิบัติในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในระบบประเภทนานาชาติ ในราชกิจจานุเบกษา ณ วันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 ทางเว็บไซต์ opec.go.th เพื่อให้บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องรับทราบและนำไปดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา เช่นเดียวกันกับโรงเรียนนอกระบบได้มีการจัดทำคู่มือการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนอกระบบเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ ดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนนอกระบบ และบันทึกผลการประเมินตนเองผ่านระบบศูนย์กลางการบูรณาการข้อมูลทะเบียนโรงเรียนและประวัติผู้เรียน ครู บุคลากร โรงเรียนเอกชน (Private Education Data Center: PEDC) ที่จัดทำขึ้น ขณะเดียวกันยังพบปัญหาคือสถานศึกษาบางแห่งไม่ดำเนินการตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 เนื่องจากการขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจ ประกอบกับกฎ ระเบียบต่าง ๆ ไม่ได้บังคับหรือกำหนดบทลงโทษอย่างชัดเจน ซึ่งจะต้องมีการปรับปรุงให้ชัดเจนและเข้มงวดมากขึ้น

4.3 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

จัดประชุมชี้แจงเกณฑ์การประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาให้แก่สถานศึกษานำร่องที่เข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอก จำนวน 30 แห่ง พร้อมทั้งจัดทำคู่มือแนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษิตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา ดำเนินการจัดทำเครื่องมือมาตรฐานวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 จำนวน 10 ประเภทวิชา 67 สาขาวิชา 106 สาขางาน พร้อมทั้งวางแผนจัดทำเครื่องมือประเมินมาตรฐานวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563

4.4 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (สธ.)

จัดประชุมคณะกรรมการประสานวิชาการการจัดการศึกษาท้องถิ่น ระดับส่วนกลาง กำหนดทิศทางในการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ และชี้แจงแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาและแนวทางการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สู่สถานศึกษา โดยการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการจัดทำมาตรฐานการศึกษาและ

การเขียนรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาตามรูปแบบแนวทางการประเมินคุณภาพ การศึกษาแนวใหม่และกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 อย่างไรก็ตาม ยังพบปัญหาว่าสถานศึกษาบางแห่งไม่เข้าระบบการประกันคุณภาพการศึกษาแนวใหม่เนื่องจาก ยังยึดรูปแบบการประเมินเดิม นอกจากนี้บางแห่งไม่สามารถกำหนดเป้าหมายของตนเองได้ หรือค่าเป้าหมายกับเกณฑ์ และเครื่องมือไม่สอดคล้องกัน ส่งผลให้การดำเนินการด้านประกัน คุณภาพการศึกษาไม่ส่งผลต่อเป้าหมายการพัฒนาที่แท้จริง

4.5 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

การประเมินคุณภาพภายนอกแนวใหม่ในปี 2562 พบว่า มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นสถาบันเดียวที่เข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. สำหรับสถาบันอุดมศึกษา กำหนดให้จัดทำระบบประกันคุณภาพภายในของตนเองให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์สอดคล้อง ตามมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 และมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ภายใต้ หลักการควมมีอิสระทางวิชาการ และรายงานผลการดำเนินงานผ่านระบบ CHE QA Online ซึ่งในระยะแรกของการประกาศใช้มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ยังมีสถาบันอุดมศึกษา ส่วนหนึ่งที่ยังไม่ได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานของสถาบัน แต่ในขณะเดียวกันสถาบันอุดมศึกษา ส่วนใหญ่ก็ได้จัดทำระบบประกันคุณภาพของตนเองพร้อมกับรายงานผลผ่านระบบ CHE QA Online แล้ว เมื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานในภาพรวม คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา พิจารณาให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงต่อไป

4.6 สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

ดำเนินการเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้แนวทางเดียวกับสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีการชี้แจงแนวทางและเตรียมความพร้อมในการเข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอกให้แก่สถานศึกษาจำนวน 437 แห่ง พร้อมกับการกำกับ ติดตาม และตรวจสอบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดตามมาตรฐานการศึกษา ผ่านระบบการบริหารจัดการคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา SAR Online และมีจำนวนโรงเรียน ที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกอบสีแล้ว 126 โรงเรียน

4.7 สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.)

ดำเนินการพัฒนากรอบแนวทางการประเมินคุณภาพโดยมุ่งเน้นประเมินผลลัพธ์ ของการประกันคุณภาพของสถานศึกษา วิเคราะห์กระบวนการ ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อผลการ ดำเนินการ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาแก่สถานศึกษา โดยดำเนินการร่วมกับหน่วยงาน

ต้นสังกัด เพื่อให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและมาตรฐานการศึกษาของชาติ พร้อมทั้งพัฒนาความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อเชื่อมโยงกับการเก็บข้อมูลและจัดทำรายงานผลการประเมิน รวมถึงให้ข้อเสนอแนะแก่สถานศึกษาในการดำเนินการให้สอดคล้องตามมาตรฐานการศึกษาได้ ในส่วนการดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกปีงบประมาณ 2560 - 2563 จำนวนทั้งสิ้น 4,207 แห่งนั้น ด้วยระยะเวลาการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติภายหลังจากประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละระดับ/ประเภทการศึกษา ซึ่งสถานศึกษายังไม่มีกำหนดมาตรฐานการศึกษาของตนเองที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติได้ครบทุกแห่ง ผลการประเมินจึงไม่สามารถสะท้อนผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของมาตรฐานการศึกษาของชาติได้อย่างชัดเจน

4.8 สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (สทศ.)

ในการประเมินผลการศึกษาในภาพรวมของประเทศ สทศ. ดำเนินการพัฒนาแบบทดสอบทางการศึกษาระดับชาติตามกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ดังนี้ 1) ด้านผู้เรียน และด้านผู้ร่วมสร้างสรรคนวัตกรรม ร่วมกับ สพฐ. และ สสวท. พัฒนาเครื่องมือวัดสมรรถนะผู้เรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปรับปรุงใหม่ พัฒนาเครื่องมือประเมินทักษะเพื่อรองรับทักษะในศตวรรษที่ 21 ลักษณะข้อสอบเป็นการวัดทักษะการคิดขั้นสูง และประเมินความรู้เพื่อคัดเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในวิชาความถนัดทั่วไป (GAT) และความถนัดทางวิชาการและวิชาชีพ (PAT) และได้ดำเนินการทดสอบความรู้รอบยอดตามหลักสูตรและประเมินความถนัดเพื่อใช้ในการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเป็นประจำทุกปี ซึ่งปัญหาอุปสรรคที่ประสบอยู่คือ การวัดและประเมินความรู้ตามหลักสูตรมีผู้เชี่ยวชาญในการออกข้อสอบจำนวนจำกัด อีกทั้งยังคงใช้วิธีการสอบในกระดาษเป็นส่วนใหญ่ มีความจำเป็นต้องใช้งบประมาณในการเตรียมการจัดการทดสอบทางการศึกษาแบบดิจิทัลให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ และ 2) ด้านพลเมืองที่เข้มแข็ง มีค่านิยมร่วม และคุณธรรม พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสำหรับโรงเรียน 3 ด้าน ได้แก่ ความเป็นคนดี (รวมคุณธรรมต่าง ๆ) ความรักชาติ และความพอเพียง (รวมถึงทักษะชีวิต) สำหรับการประเมินด้านนี้มีความอ่อนไหว จำเป็นต้องมีการสื่อสารให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเข้าใจในการประเมินและการนำผลการประเมินไปใช้

5. การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

5.1 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สป.)

บูรณาการมาตรฐานการศึกษาของชาติในแผนยุทธศาสตร์กลไกการพัฒนาการศึกษาของจังหวัด

5.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

นำกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติมากำหนดการดำเนินโครงการและกิจกรรมของการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย ได้แก่ การส่งเสริมและพัฒนา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ วิทยาการคำนวณในระดับปฐมวัย การส่งเสริมแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัย 3 - 6 ปี สำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และการส่งเสริมการจัดการประสบการณ์สำหรับเด็กอนุบาลบนฐานวิถีชีวิต (New Normal)

5.3 สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.)

ใช้กลไกการประเมินคุณภาพภายนอกในการส่งเสริมสนับสนุนคุณภาพการศึกษาของประเทศ โดยการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแก่กระทรวงศึกษาธิการในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ เช่น การบูรณาการเข้ากับการดำเนินการด้านการประกันคุณภาพของสถานศึกษา การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เป็นต้น แผนการดำเนินการต่อไปเป็นการรายงานผลการสังเคราะห์ข้อมูลต่อคณะอนุกรรมการติดตามการนำผลประเมินไปใช้ ซึ่งเป็นผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนและติดตามผลการนำข้อเสนอแนะไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมถึงนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

5.4 สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

ดำเนินการออก “ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562” และมีประกาศราชกิจจานุเบกษา เผยแพร่ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง รายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 และ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู พ.ศ. 2563

5.5 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

ดำเนินการวางแผนในการกำกับ ติดตาม เพื่อนำมาใช้ทบทวนการกำหนดและประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระยะ 5 ปี

5.6 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)

ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการติดตามผลการดำเนินงาน วิเคราะห์ รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ติดตาม ส่งเสริมและสร้างความรู้ความเข้าใจ เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในระบบประเภทสามัญศึกษา นานาชาติ และโรงเรียนนอกระบบ

5.7 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)

กำหนดแผนการดำเนินงานในการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการนำมาตรฐาน การศึกษาของชาติและมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยไปสู่การปฏิบัติ ในสถานศึกษา

5.8 กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (บช.ตชด.)

กำหนดแผนการนิเทศ กำกับ ดูแลให้สถานศึกษานำมาตรฐานการศึกษาของชาติ ไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดคุณภาพที่สอดคล้องกับบริบทและวิถีชุมชน

จากข้อมูลการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงาน ในระดับนโยบายทั้ง 5 ประเด็น สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงสาระสำคัญโดยสรุปของการดำเนินการนำนโยบายไปปฏิบัติของหน่วยงานระดับนโยบาย ในปี 2561-2563

หน่วยงาน ระดับนโยบาย	การดำเนินงาน		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> เสนอ/ได้รับมติเห็นชอบ มาตรฐานการศึกษาของชาติ ชี้แจงแนวทางการดำเนินงานให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 	<ul style="list-style-type: none"> จัดทำสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแนวทาง การนำมาตรฐานการศึกษา ของชาติสู่การปฏิบัติ ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการนำ มาตรฐานการศึกษาของชาติ สู่การปฏิบัติ จัดสัมมนาวิชาการ เรื่อง มาตรฐานการศึกษาสู่การ ยกระดับคุณภาพคนไทย 4.0 วางแผนติดตามการนำ มาตรฐานการศึกษาของชาติ สู่การปฏิบัติ ดำเนินการวิจัยปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วมพัฒนาแนวทาง การจัดทำมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาและการประกัน คุณภาพการศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> จัดพิมพ์เอกสารมาตรฐาน การศึกษาของชาติกับการประกัน คุณภาพการศึกษาและเอกสาร ตอบทฤษฎีบทกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน Coding และ การสร้างสรรทัศน์นวัตกรรม: การพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของคนไทย 4.0 ตามมาตรฐาน การศึกษาของชาติ จัดทำสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การจัด การเรียนการสอน Coding และการสร้างสรรทัศน์นวัตกรรม และตั้งคณะทำงานส่งเสริม การพัฒนาสื่อดิจิทัลเพื่อส่งเสริม การนำมาตรฐานการศึกษา ของชาติสู่การปฏิบัติ ติดตามการนำมาตรฐาน การศึกษาของชาติ สู่การปฏิบัติ ในปี 2563

ตารางที่ 4.1 แสดงสาระสำคัญโดยสรุปของการดำเนินการนำนโยบายไปปฏิบัติของหน่วยงานระดับนโยบาย ในปี 2561-2563 (ต่อ)

หน่วยงานระดับนโยบาย	การดำเนินงาน	
	ปี 2561	ปี 2562
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ		<ul style="list-style-type: none"> บูรณาการมาตรฐานการศึกษาของชาติในแผนยุทธศาสตร์ทั่วโลก การพัฒนาการศึกษาจังหวัด
สำนักงานเลขาธิการสภา		<ul style="list-style-type: none"> ออก “ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วย มาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562”
สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	<ul style="list-style-type: none"> ประกาศให้ใช้มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย มาตรฐาน มาตรฐาน มาตรฐาน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษา และระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ 	<ul style="list-style-type: none"> วางแผนกำกับ ติดตาม เพื่อทบทวน การกำหนดและ ประกาศใช้มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานระยะ 5 ปี นำกรอบมาตรฐานการศึกษา ของชาติ มากำหนด การดำเนินโครงการกิจกรรม ระดับการศึกษาปฐมวัย

ตารางที่ 4.1 แสดงสาระสำคัญของารดำเนินการดำเนินการนำนโยบายไปปฏิบัติของหน่วยงานระดับนโยบาย ในปี 2561-2563 (ต่อ)

หน่วยงาน ระดับนโยบาย	การดำเนินงาน		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)	<ul style="list-style-type: none"> ประกาศแนวปฏิบัติการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 	<ul style="list-style-type: none"> ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรร่วมกับองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) 	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (หลักสูตรฐานสมรรถนะ: Competency Based Curriculum) สร้างความรู้ความเข้าใจเรื่อง แนวทางการปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปเป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 สู่การจัดทำมาตรฐานแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การประเมินตนเอง และการจัดทำรายงานผล การประเมินตนเองของสถานศึกษา

ตารางที่ 4.1 แสดงสาระสำคัญของการดำเนินการดำเนินการนำนโยบายไปปฏิบัติของหน่วยงานระดับนโยบาย ในปี 2561-2563 (ต่อ)

หน่วยงาน ระดับนโยบาย	การดำเนินงาน		
	ปี 2561	ปี 2562	
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	<ul style="list-style-type: none"> จัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 	<ul style="list-style-type: none"> จัดอบรมผู้บริหารและครูเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 พร้อมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนในระบบประเภทนานาชาติ และโรงเรียนเอกชน เผยแพร่ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวปฏิบัติในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ในระบบประเภทนานาชาติ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการศึกษาโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2562 	<ul style="list-style-type: none"> ติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาการศึกษา ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ให้หน่วยงานต้นสังกัด ติดตาม ส่งเสริม และให้ความรู้ ความเข้าใจเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในระบบประเภทสามัญศึกษานานาชาติ และโรงเรียนเอกชน

ตารางที่ 4.1 แสดงสาระสำคัญโดยสรุปของการดำเนินการนำนโยบายไปปฏิบัติของหน่วยงานระดับนโยบาย ในปี 2561-2563 (ต่อ)

หน่วยงาน ระดับนโยบาย	การดำเนินงาน		
	ปี 2561	ปี 2562	
สำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย	<ul style="list-style-type: none"> นำกรอบมาตรฐานการศึกษา ของชาติไปเป็นกรอบในการ กำหนดมาตรฐานการศึกษา ของ สำนักงาน กศน. 	<ul style="list-style-type: none"> ประกาศมาตรฐานการศึกษา นอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย พ.ศ. 2562 ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ และ ชี้แจง สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษา นอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย พ.ศ. 2562 ชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน ด้านการประกันคุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐาน การศึกษานอกระบบและ การศึกษิตตามอัธยาศัย พ.ศ. 2562 แก่สถานศึกษา ในสังกัด 39 แห่ง และผู้แทน สำนักงาน กศน. จังหวัด 77 จังหวัด 	<ul style="list-style-type: none"> จัดทำ (ร่าง) หลักสูตร การศึกษา...ที่สอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษา ของชาติ และกลุ่มเป้าหมาย ของ สำนักงาน กศน. (หลักสูตรเชิงสมรรถนะ) กำหนดแผนการดำเนินงาน กำกับ ติดตาม และประเมินผล การนำมาตรฐานการศึกษา ของชาติ และมาตรฐาน การศึกษานอกระบบและ การศึกษิตตามอัธยาศัย ไปสู่การปฏิบัติในระดับ สถานศึกษา

ตารางที่ 4.1 แสดงสาระสำคัญโดยสรุปของการดำเนินการดำเนินการนำนโยบายไปปฏิบัติของหน่วยงานระดับนโยบาย ในปี 2561-2563 (ต่อ)

หน่วยงานระดับนโยบาย	การดำเนินงาน		
	ปี 2561	ปี 2562	
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 	<ul style="list-style-type: none"> วิเคราะห์ความสอดคล้องของมาตรฐานการศึกษาอาชีวศึกษากับมาตรฐานการศึกษาอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 นำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้ในการกำหนดกรอบมาตรฐานการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> จัดทำมาตรฐานการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี พ.ศ. 2563 พัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 (เพิ่มเติม พ.ศ. 2563) พัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 พัฒนาหลักสูตรระดับปริญญาตรี สายเทคโนโลยีและสายปฏิบัติการ พุทธศักราช 2563 จัดทำเครื่องมีประเมิน มาตรฐานวิชาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2562 พัฒนาครูสายงานสอน จัดทำแนวทางการวิเคราะห์การรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา อาชีวศึกษา (SAR) ผ่านระบบออนไลน์

ตารางที่ 4.1 แสดงสาระสำคัญของผลการดำเนินการดำเนินการนำนโยบายไปปฏิบัติของหน่วยงานระดับนโยบาย ในปี 2561-2563 (ต่อ)

หน่วยงานระดับนโยบาย	การดำเนินงาน		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	<ul style="list-style-type: none"> จัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ตามกรอบมาตรฐานการศึกษาชาติ และประกาศใช้ จัดประชุมสัมมนา เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษาและแนวทางปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 	<ul style="list-style-type: none"> วิเคราะห์ความสอดคล้องของมาตรฐานการศึกษาของชาติกับมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 จัดประชุม เรื่อง แนวทางการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ตามมาตรฐานการอุดมศึกษา ใหม่ 	<ul style="list-style-type: none"> เสนอการปรับปรุงแก้ไขประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 เป็นกฎกระทรวงเพื่อให้สอดคล้องกับ พ.ร.บ. การอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 สถาบันอุดมศึกษารายงานผลการดำเนินงานผ่านระบบ CHE QA Online
สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร	<ul style="list-style-type: none"> จัดการศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ 	<ul style="list-style-type: none"> เผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา ของชาติเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้แก่สถานศึกษา ในสังกัด ดำเนินโครงการพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จัดทำระบบบริหารจัดการ คุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาดังระบบ SAR Online 	<ul style="list-style-type: none"> เตรียมความพร้อมรองรับ การปรับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานฯ สู่หลักสูตรฐานสมรรถนะ ในโรงเรียนนำร่อง 6 โรงเรียน

ตารางที่ 4.1 แสดงสาระสำคัญโดยสรุปของการดำเนินการดำเนินการนโยบายในปี 2561-2563 (ต่อ)

หน่วยงาน ระดับนโยบาย	การดำเนินงาน		
	ปี 2561	ปี 2562	
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย	<ul style="list-style-type: none"> กระทรวงมหาดไทยประกาศเรื่อง มาตรฐานระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแนวปฏิบัติในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> ประชาสัมพันธ์มาตรฐานการศึกษาของชาติในรูปแบบ Infographic ผ่านทางเพจ Facebook “ปฐมวัยท้องถิ่นไทย” และ “การศึกษาท้องถิ่นไทย” วิเคราะห์เทียบเคียงมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย แห่งชาติกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ จัดประชุมสร้างความรู้ ความเข้าใจในระดับส่วนกลาง การขับเคลื่อนมาตรฐาน การศึกษาของชาติสู่สถานศึกษา และการประกันคุณภาพ การศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้มาตรฐาน สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย แห่งชาติ

ตารางที่ 4.1 แสดงสาระสำคัญโดยสรุปของการดำเนินการนำนโยบายไปปฏิบัติของหน่วยงานระดับนโยบาย ในปี 2561-2563 (ต่อ)

หน่วยงาน ระดับนโยบาย	การดำเนินงาน		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
กองบัญชาการตำรวจ ตระเวนชายแดน		<ul style="list-style-type: none"> จัดส่งเอกสารและโปสเตอร์มาตรฐานการศึกษาของชาติให้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 	<ul style="list-style-type: none"> วางแผนการนิเทศ กำกับดูแลให้สถานศึกษานำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ การศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทและวิถีของชุมชน
สำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนากรอบแนวทาง การประเมินคุณภาพภายนอก (พ.ศ. 2559-2563) 	<ul style="list-style-type: none"> ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอก 	<ul style="list-style-type: none"> ดำเนินการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอก จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแก่กระทรวงศึกษาธิการในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ
สถาบันทดสอบทางการศึกษา แห่งชาติ (องค์การมหาชน)		<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาแบบทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติให้รองรับและครอบคลุมตามกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาดังตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 	

4.2 สภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) ดำเนินการติดตามความก้าวหน้าการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติในปี 2563 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มทั้ง 4 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา หรือผู้ปกครอง จำนวน 6 ครั้ง สรุปเป็นผลการติดตามสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา ตามกรอบประเด็นการติดตามทั้ง 5 ประเด็น ดังนี้

1. การส่งมอบนโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มผู้บริหารการศึกษา

จากการสนทนากลุ่มกับผู้บริหารการศึกษาเพื่อติดตามความก้าวหน้าในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ ไปสู่การปฏิบัติ ได้ผลการสนทนากลุ่ม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การรับรู้เกี่ยวกับการส่งมอบนโยบายเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ส่วนใหญ่มีการรับรู้การส่งมอบนโยบายของมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยการส่งมอบเป็นเอกสารจากการเผยแพร่ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา การรับรู้โดยเข้ารับการประชุมจากส่วนกลางซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด และการรับรู้ผ่านการประชุมปฏิบัติการ การรับรู้โดยเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร/ภาคีเครือข่าย และการรับรู้ผ่านสื่อ เช่น เอกสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ รวมทั้งมีการเผยแพร่ไฟล์ในสื่อออนไลน์ เป็นต้น

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่รับรู้มาตรฐานการศึกษาของชาติจากการส่งมอบเป็นเอกสารจากหน่วยงานต้นสังกัด บางแห่งรับมอบเอกสารแต่ยังไม่สามารถทำความเข้าใจ และกำหนดแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ บางแห่งเมื่อรับเอกสารแล้วก็นำมาทำความเข้าใจกับบุคลากรที่รับผิดชอบเพื่อเตรียมการนำมาตรฐานดังกล่าวสู่สถานศึกษา สำหรับหน่วยงานบางแห่งรับรู้ทั้งในส่วนที่เป็นเอกสารและสื่อออนไลน์ รวมทั้งมีการเผยแพร่ไฟล์ในสื่อออนไลน์ด้วย

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ส่วนใหญ่รับทราบมาตรฐานการศึกษาของชาติจากส่วนกลาง ซึ่งการรับรู้เกี่ยวกับการส่งมอบนโยบายของมาตรฐานการศึกษาของชาติมีความชัดเจน

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่วนใหญ่รับทราบมาตรฐานการศึกษาของชาติจากส่วนกลางที่จัดส่งเอกสารและเชิญผู้แทนในแต่ละจังหวัด ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด หรือผู้แทนที่เป็นศึกษานิเทศก์ เข้าร่วมเพื่อรับทราบมาตรฐานจากส่วนกลาง นอกจากนี้ ส่วนกลางได้จัดทำเป็นคู่มือเพื่อใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติ นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเมื่อทำเป็นคู่มือแล้ว ส่วนกลางจะเชิญผู้แทนของจังหวัด เข้าไปรับทราบเพื่อนำมาชี้แจงและถ่ายทอดสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด บางส่วนรับทราบจากการชี้แจงเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และบางส่วนได้รับเป็นเอกสารที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการจัดส่งมาให้

องค์การบริหารส่วนจังหวัด ส่วนใหญ่รับทราบมาตรฐานการศึกษาของชาติจากส่วนกลางที่จัดประชุมเพื่อชี้แจงมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งรับทราบถึงการเทียบเคียงมาตรฐานแต่ละระดับสู่การปฏิบัติ แต่บางส่วนกล่าวว่าเพิ่งเคยได้รับเอกสารเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และยังไม่ได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

เป็นที่น่าสังเกตว่า หน่วยงานการศึกษาบางแห่ง เช่น หน่วยงานในสังกัด สพฐ. และ อปท. ได้รับมอบเอกสารมาแล้วแต่ยังไม่สามารถทำความเข้าใจกับตัวมาตรฐานรวมทั้งแนวทางการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติ ในขณะที่หน่วยงานการศึกษาบางแห่ง เช่น ศธภ. ยังไม่ได้รับรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติเลย ซึ่งเกิดจากการโยกย้ายบุคลากรที่รับผิดชอบ โดยกล่าวว่า “ยังไม่ทราบว่าเมื่อเอกสารมาตรฐานการศึกษาของชาติส่งไปยังหน่วยงานหรือไม่ ชุดนี้ได้รับหรือยัง เพราะบุคลากรมีการย้าย เรื่องนี้ ได้รับแจ้งจากทางศึกษานิเทศก์ว่ายังไม่ได้รับทราบเอกสาร”

2) คุณค่า ความจำเป็นของมาตรฐานการศึกษาของชาติต่อการจัดการศึกษา

ผู้บริหารการศึกษาในทุกสังกัดได้ตระหนักถึงคุณค่าและความจำเป็นของมาตรฐานการศึกษาของชาติต่อการจัดการศึกษา โดยส่วนใหญ่เห็นว่า มาตรฐานการศึกษาของชาติ มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาผู้เรียนในยุคปัจจุบันที่ก้าวสู่สังคมแห่งโลกอนาคต

มีความจำเป็นต่อการจัดการศึกษามาก และยังมีคุณค่า และความจำเป็นต่อการรับรู้ของผู้เรียน และการรับรู้ของผู้ปกครองอีกด้วย ดังนี้

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่ เห็นว่ามาตรฐานการศึกษาของชาติ มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาผู้เรียนในยุคปัจจุบัน ที่ก้าวสู่สังคมแห่งโลกอนาคต และบางแห่งมองว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเอง ก็มีมาตรฐานของสังกัดอยู่แล้วซึ่งมาตรฐานดังกล่าวสาระสำคัญแทบจะไม่ได้แตกต่างจากมาตรฐาน การศึกษาของชาติแต่มาตรฐานการศึกษาของชาติอาจจะเด่นชัดมากกว่า ดังนั้น คุณค่า ความจำเป็น ของมาตรฐานการศึกษาของชาติย่อมส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนในสังกัดอยู่แล้ว

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา บางแห่ง มองว่ามาตรฐานการศึกษาของชาติมีความจำเป็นต่อการจัดการศึกษา และไม่ได้จำเป็นหรือ มีคุณค่าเพียงหน่วยงานหรือสถานศึกษาที่จัดการศึกษาเท่านั้น ยังมีคุณค่า และความจำเป็นต่อ การรับรู้ของผู้เรียน และการรับรู้ของผู้ปกครองด้วยว่ามาตรฐานการศึกษาจะมีความจำเป็นต่อบุตร หลานของเขาอย่างไร

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด บางแห่งเปรียบว่ามาตรฐานการศึกษาของชาติมี คุณค่า ความจำเป็นเปรียบเสมือน “บริการหลัก” ส่วนนโยบายหรือจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ จะเป็น “บริการเสริม” แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า บริการเสริมจะมีความสำคัญน้อยกว่าบริการหลัก หน่วยงานจะต้องทำไปพร้อม ๆ กัน ต้องให้ความสำคัญกับทั้งมาตรฐานการศึกษาของชาติ นโยบาย และจุดเน้น ต้องวางแผนเป็นขั้นตอน ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ จะต้องสร้างคุณค่าและความเข้าใจ ที่มีต่อมาตรฐานการศึกษาของชาติลงสู่สถานศึกษาให้ได้ แต่มีบางหน่วยงาน ตั้งข้อสังเกตว่า มาตรฐาน การศึกษาของชาติอาจเป็นเพียงเอกสารที่ดูสวยงาม แต่อาจไม่ได้ส่งผลถึงการพัฒนาผู้เรียน เนื่องจากผู้รับผิดชอบอาจขาดความตระหนักถึงคุณค่าและความจำเป็นของมาตรฐานการศึกษา ของชาติที่มีต่อการจัดการศึกษาและต่อผู้เรียน สอดรับกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานให้ข้อมูลว่า หน่วยงานเองมีมาตรฐานของสังกัดอยู่แล้ว ซึ่งสาระสำคัญของมาตรฐาน ของต้นสังกัดแทบจะไม่ได้แตกต่างจากมาตรฐานการศึกษาของชาติ แต่อย่างไรก็ตาม ได้กล่าว เพิ่มเติมว่า คุณค่า ความจำเป็นของมาตรฐานการศึกษาของชาติย่อมส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน โดยตรงอยู่แล้ว

3) การดำเนินงานส่งมอบนโยบายตามมาตรฐานการศึกษาของชาติของหน่วยงาน

ผู้บริหารการศึกษาแต่ละสังกัดได้ดำเนินงานส่งมอบนโยบายตามมาตรฐานการศึกษาของชาติของหน่วยงาน โดยดำเนินการจัดประชุมผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดของตน และได้อธิบายถึงเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนโดยยึดมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งมีการเน้นย้ำให้สถานศึกษานำไปกำหนดเป็นเป้าหมายในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บางแห่งได้ดำเนินการจัดประชุมผู้บริหารสถานศึกษา และได้อธิบายถึงเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนโดยยึดมาตรฐานการศึกษาของชาติทั้ง 3 มาตรฐาน ซึ่งได้เน้นย้ำให้สถานศึกษานำไปกำหนดเป็นเป้าหมายในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทุกสถานศึกษาจะรับมอบมาตรฐานการศึกษาของชาติจากส่วนกลาง และดำเนินการตามมาตรฐานเหล่านั้น เนื่องจากการดำเนินงานตามมาตรฐานจะต้องรายงานผลการดำเนินงานตามมาตรฐานให้ส่วนกลางทราบตามกำหนด รวมทั้งมีการรายงานในที่ประชุมผู้บริหาร และมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน บางแห่งจะมีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาสู่แผนงาน บางแห่งก็จะดำเนินการตามปกติ แต่จะพลิกย้อนกลับเข้ามาที่มาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมีพันธกิจเป็นตัวตั้ง นอกจากนี้ในส่วนของคุณลักษณะของผู้เรียนก็จะสะท้อนผลการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษาของสังกัดอยู่แล้ว

4) ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งมอบนโยบายเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(1) ความเข้าใจที่ไม่ชัดเจนถึงความสอดคล้องของมาตรฐานการศึกษาของชาติกับมาตรฐานการศึกษาของสังกัด

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บางแห่งให้ข้อสังเกตว่า มาตรฐานการศึกษาของชาติออกมาภายหลังจากมาตรฐานการประกันคุณภาพ และเป็นเรื่องใหม่ รวมทั้งบางแห่งพบข้อจำกัดเกี่ยวกับความเข้าใจถึงที่มาของนโยบายจากต้นสังกัดว่ามีความสอดคล้องหรือสนับสนุนมาตรฐานการศึกษาของชาติในประเด็นใด เพราะบางครั้งสถานศึกษาจะเกิดความสับสนหากไม่ทำความเข้าใจให้ชัดเจนถึงความสอดคล้องดังกล่าว ซึ่งบางแห่งกล่าวว่า “หน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของเรา คือ จะทำอย่างไรที่จะทำให้สถานศึกษามีความเข้าใจที่ชัดเจนและลดภาระในการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติให้แก่สถานศึกษาให้น้อยที่สุด”

(2) วิธีการและช่องทางการสื่อสารมาตรฐานการศึกษาของชาติลงสู่ระดับปฏิบัติ มีความจำกัดและไม่หลากหลายทำให้ไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มคนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บางแห่งกล่าวว่า ในภาพรวมวิธีการและช่องทางการสื่อสารมาตรฐานการศึกษาของชาติลงสู่ระดับปฏิบัติมีเพียงการจัดส่งเอกสาร และการประชุมที่ยังอยู่ในวงจำกัดเฉพาะระดับบริหารเท่านั้น

(3) การสื่อสารถ่ายทอดเพื่อการส่งต่อมาตรฐานยังขาดความชัดเจน อาจทำให้เกิดการสื่อสารถ่ายทอดมีความคลาดเคลื่อน ส่งผลทำให้การรับรู้ถึงความเข้าใจในมาตรฐานการศึกษาของชาติในระดับสถานศึกษาขาดประสิทธิผล หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บางแห่งกล่าวว่า เมื่อผู้บริหารระดับจังหวัดหรือผู้แทนเข้าไปรับฟังมาตรฐานการศึกษาจากส่วนกลางมาแล้วยังมีความเข้าใจที่ไม่ชัดเจน จะส่งผลให้การสื่อสารมาตรฐานการศึกษาของชาติลงสู่โรงเรียนขาดประสิทธิภาพ และจะส่งผลให้โรงเรียนไม่เห็นความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของชาติ เป็นเพียง “โรงเรียนรับทราบ เพียงแค่เหลียวกลับไปดู”

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บางแห่งเห็นด้วยกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมองว่า ผู้บริหารระดับจังหวัด อาจยังมีความเข้าใจที่ไม่ชัดเจน และยกตัวอย่างว่า “เมื่อเข้าที่สภาฯ เล่าที่มาที่ไป ทำให้เรารู้สึกว่ามันมากกระทบเราแล้ว มันคือผลผลิตของเรา คือหน้าที่ความรับผิดชอบของเรา” ซึ่งหากผู้ปฏิบัติเกิดความเข้าใจที่ชัดเจนมากขึ้นย่อมขจัดสิ่งที่เป็นข้อจำกัดให้หมดไปหรือลดลงได้ และข้อจำกัดอีกประการหนึ่งคือ เมื่อผู้บริหารระดับจังหวัดหรือผู้แทนเข้าไปรับฟังมาตรฐานการศึกษาจากส่วนกลางมาแล้ว อาจมีการถ่ายทอดที่คลาดเคลื่อนหรือไม่ครอบคลุม ก็อาจทำให้การรับรู้ถึงความเข้าใจในมาตรฐานการศึกษาของชาติไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรจะเป็น ซึ่งขณะนี้ปัญหา คือ “จะทำอย่างไรให้เขาทราบว่าสิ่งที่เขาปฏิบัติอยู่แล้ว มันเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทั้ง 3 ตัวนี้”

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด บางแห่งกล่าวว่า การส่งมอบนโยบายอาจมี ปัญหาเนื่องจาก พบว่า จากการนิเทศสถาบันอาชีวศึกษาในพื้นที่ยังคงใช้มาตรฐาน 3 มาตรฐาน ตัวเดิมอยู่ เพียงแต่ใส่มาตรฐานการศึกษาของชาติไว้ในมาตรฐานตัวแรก คือ ด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ แม้ว่าในเอกสารของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติจะมีความชัดเจนในส่วนของเนื้อหา แต่เมื่อลงไปนิเทศกับผู้ปฏิบัติในสถานศึกษาส่วนใหญ่จะตอบใจหยาบมาตรฐานการศึกษาต้นสังกัดเท่านั้น รวมทั้งให้ข้อสังเกตว่า หน่วยงานที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มในครั้งนี้มีภารกิจที่จะต้องทำตามมาตรฐาน

การศึกษาของชาติอยู่แล้ว แต่จะอย่างไรให้โรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติได้ตระหนักถึงความสำคัญของมาตรฐานของชาติให้เป็นที่ไปในทิศทางเดียวกัน

5) ข้อเสนอแนะเพื่อการส่งมอบนโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติให้ประสบความสำเร็จ

(1) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรจัดประชุมชี้แจงให้เห็นถึงที่มาของมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยอาจจัดประชุมในรูปแบบทางไกลเพื่อให้เข้าถึงทุกกลุ่ม

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บางแห่งเสนอแนะว่า สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรจัดประชุมเพื่อสื่อสารถ่ายทอดมาตรฐานการศึกษาของชาติแบบทางไกล ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกิดความเข้าใจที่ชัดเจนตรงกัน ในขณะที่บางแห่งกล่าวว่า ไม่เพียงแต่ครูและบุคลากรทางการศึกษาเท่านั้น แต่ควรรวมถึง พ่อ แม่ ผู้ปกครองด้วยว่าลูกหลานของพวกเขาจะได้รับการพัฒนาไปในทิศทางใด จะมีคุณลักษณะอย่างไร ท่ามกลางสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน ซึ่งบางแห่งได้กล่าวชื่นชมสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่ก่อนหน้านี้จะมีการสนทนากลุ่มได้มีการบรรยายเพื่ออธิบายถึง “ทิศทางความเป็นมา เป็นไปของมาตรฐานการศึกษาของชาติว่าเกิดขึ้นมาได้อย่างไร แล้วในสิ่งนี้มันอยู่ใกล้ตัวกับการทำงานของครู เป็นการสร้างความตระหนักให้เราเห็นภาพชัดเจนว่าสิ่งนี้เราทำอยู่แล้ว เพียงแต่เชื่อมโยงเพื่อให้เกิดความตระหนักให้มากขึ้นว่า โรงเรียนต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองสิ่งที่ท้าทาย ซึ่งโรงเรียนทราบ เขตพื้นที่การศึกษาทราบ เพียงแต่สิ่งที่เราต้องการ คือ การสร้างความตระหนักเพื่อที่จะได้สื่อสาร และขับเคลื่อนได้อย่างตรงทิศทาง” นอกจากนี้ ยังเสนอว่า “ควรมีการประชุมในลักษณะ Conference ลงสู่สถานศึกษา และเชิญผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพมาประชุมเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน เรารับเป็นเอกสาร แต่เรายังขาดการประชุม การรับรู้ร่วมกัน”

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บางแห่งมีข้อเสนอที่สอดคล้องกับหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เสนอว่า ควรมีการชี้แจงให้เห็นถึงที่มาที่ไปของมาตรฐานการศึกษาของชาติในรูปแบบทางไกล ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมาก และเข้าถึงคนในหลายกลุ่มอย่างครอบคลุม

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด บางแห่งให้ข้อเสนอว่า ช่องทางที่จะให้เกิดการรับรู้ได้ในวงกว้างและทำให้สามารถรับรู้ได้อย่างทั่วถึง ควรจัด Conference เพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 ทุกแห่งจะมีความพร้อมในการจัด Conference ได้

(2) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรประชาสัมพันธ์โดยใช้สื่อและเทคโนโลยีนำเสนอกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงานนำมาตราฐานการศึกษาของชาติ ลงสู่สถานศึกษาที่ชัดเจน

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานบางแห่งเสนอแนะว่า สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาอาจนำเสนอกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงานนำมาตราฐานการศึกษาของชาติลงสู่สถานศึกษาในลักษณะ Flowchart หรือ Infographic เป็น “ภาพใหญ่ของการศึกษา” หรือ “Big Picture” ตัวไหนเป็นตัวบังคับ และไล่ลงมาเป็น step จะทำให้การทำงานชัดเจนยิ่งขึ้น”

(3) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรประสานกับหน่วยงานต้นสังกัดให้ย้ำเน้นถึงการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติบูรณาการควบคู่ไปกับมาตรฐานของต้นสังกัดเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการนำมาตราฐานการศึกษาลงสู่สถานศึกษา

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บางแห่งเสนอแนะว่า สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรประสานกับทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเน้นย้ำว่า “จะอย่างไรให้เขตพื้นที่หรือสถานศึกษาตระหนักเรื่องของมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยการบูรณาการควบคู่ไปกับมาตรฐานของสถานศึกษาด้วย ซึ่งทั้ง 3 มาตรฐานจะอยู่ในสิ่งที่โรงเรียนปฏิบัติอยู่แล้ว รวมทั้งนโยบายพิเศษอื่น ๆ ของ สพฐ. เช่น การจัดการเรียนรู้แบบ Coding ก็อยู่ในมาตรฐานการศึกษาของชาติอยู่แล้ว”

(4) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรจัดทำสื่อเทคโนโลยีหรือสื่อมัลติมีเดียเผยแพร่อย่างกว้างขวางเพื่อเผยแพร่ไปยังผู้เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไป ได้กว้างขวางหลากหลายยิ่งขึ้น

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยบางแห่งมีข้อเสนอว่า ควรมีการจัดทำสื่อเทคโนโลยีหรือสื่อมัลติมีเดียเผยแพร่อย่างกว้างขวาง เช่น การทำคลิปวิดีโอ เว็บไซต์ หรือสื่ออื่น ๆ ที่เข้าถึงได้ง่ายและน่าสนใจเพื่อเผยแพร่ไปยังผู้เกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไปได้กว้างขวางหลากหลายยิ่งขึ้นและเข้าถึงคนในหลายกลุ่มอย่างครอบคลุม โดยกล่าวว่า “ทุกคนควรจะได้รับทราบถึงมาตรฐานการศึกษาของชาติ ไม่ใช่หน้าที่ของผู้ปฏิบัติทางการศึกษาเพียงอย่างเดียว แต่เป็นเรื่องของลูกหลานของเราที่จะต้องเติบโตอย่างมีคุณภาพ อย่างน้อยคนที่อยู่ในสังคมจะมาติดตามเร่อีกที่ รู้ว่าลูกของเขาจะไปเป็นพลเมืองของประเทศ พลเมืองของโลก กศน. ก็ต้องรับผิดชอบ ถ้าขยายช่องทางให้กว้างขึ้น อบรมทางไกล หรือทำคลิปก็น่าจะดี”

(5) หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด บางแห่งให้ข้อเสนอว่า หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและแนวทางการนำนโยบายไปปฏิบัติลงไปสู่หน่วยงานในระดับพื้นที่ เพื่อให้สถานศึกษาทุกสังกัด และทุกพื้นที่ได้รับทราบอย่างทั่วถึง

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา

1) การรับรู้เกี่ยวกับการส่งมอบนโยบายมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(1) รับรู้ผ่านเอกสารเผยแพร่ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ทั้งผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ครูใหญ่โรงเรียน ตชด. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษา ผู้บริหารมหาวิทยาลัย และผู้บริหารวิทยาลัยชุมชน ให้ข้อมูลตรงกันว่าได้รับรู้รับทราบเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติผ่านทางเอกสารเผยแพร่ แต่สำหรับโรงเรียน ตชด. ได้รับทั้งเอกสารและหนังสือส่งการจากกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนที่กำหนดให้ผู้บริหารศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากเว็บไซต์ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาด้วย อย่างไรก็ตาม ยังมีผู้บริหารสถานศึกษาอีกหลายแห่งที่ไม่เคยได้รับเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติมาก่อน โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนเอกชน และผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในบางภูมิภาค

(2) รับรู้ผ่านการประชุมผู้บริหาร โดยผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สพฐ. ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษา ผู้บริหารของวิทยาลัยชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนสาธิต และผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย ให้ข้อมูลว่านอกจากได้รับเอกสารแล้ว ยังรับทราบเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติผ่านการประชุมของผู้บริหารอีกทางหนึ่งด้วย เช่น การประชุมผู้บริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สภาวิชาการ และสภามหาวิทยาลัย เป็นต้น

(3) รับรู้ผ่านการประชุมและการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยมีผู้บริหารวิทยาลัยชุมชนให้ข้อมูลว่า วิทยาลัยชุมชนทั่วประเทศทั้ง 20 แห่ง มีการนำเรื่องมาตรฐานการศึกษาของชาติมาจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อชี้แจงให้เข้าใจถึงมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมีการปฏิบัติการเพื่อแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติให้เป็นมาตรฐานการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนแต่ละแห่ง

(4) ยังไม่รับรู้รับทราบเกี่ยวกับการส่งมอบนโยบายของมาตรฐานการศึกษาของชาติ

ผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มในบางจังหวัดเกือบทั้งหมดไม่เคยเห็นเอกสารมาตรฐานการศึกษาชาติมาก่อน และไม่รับรู้รับทราบว่า มีมาตรฐานการศึกษาชาติฉบับนี้ แต่มีเพียงบางท่านที่รับทราบผ่านทางสื่อ เช่น เอกสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ การรับทราบจากการเป็นภาคีเครือข่ายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และการรับทราบผ่านการเตรียมตัวเพื่อสอบเป็นผู้บริหารระดับสูงขึ้นไป

2) คุณค่า ความจำเป็นของมาตรฐานการศึกษาของชาติต่อการจัดการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มทุกท่านเห็นพ้องต้องกันว่า มาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญมาก เนื่องจากเป็นเป้าหมายหลัก และเป็นเข็มทิศนำทางในการจัดการศึกษา เพื่อให้การศึกษาไทยมีแนวทางในการดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน ดังคำกล่าวของครูในสังกัด สพม. ท่านหนึ่ง ที่กล่าวว่า “มาตรฐานการศึกษาชาติ คือเข็มทิศนำทางในการจัดการศึกษาซึ่งมีคุณค่าและมีความสำคัญอย่างมาก” โดยผู้บริหารหลายท่านที่แสดงความพึงพอใจต่อจุดมุ่งหมายของมาตรฐานการศึกษาชาติที่เน้นเรื่องธำรงความเป็นไทย การมุ่งเน้นสร้างผู้เรียนให้เป็นผู้ร่วมสร้างนวัตกรรมซึ่งเป็นพื้นฐานในการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

3) การดำเนินงานส่งมอบนโยบายตามมาตรฐานการศึกษาของชาติของหน่วยงาน
ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า การส่งมอบนโยบายของต้นสังกัด อยู่ในรูปแบบของการส่งมาตรฐานการศึกษาของระดับการศึกษามาให้ เช่น โรงเรียนมัธยมศึกษาได้รับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานมาจาก สพฐ. วิทยาลัยอาชีวศึกษา ได้รับมาตรฐานอาชีวศึกษาจาก สอศ. สถาบันอุดมศึกษาได้รับนโยบายจาก สกอ. เป็นต้น ซึ่งผู้บริหารที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่าการดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดนั้นเหมือนกับการดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพราะมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดล้วนทำตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ

4) ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลการส่งมอบนโยบายเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(1) ปัญหา อุปสรรคจากความห่างไกลและจุดเน้นของหน่วยงาน โดยครูใหญ่ของโรงเรียนตชด. ให้ข้อมูลว่า ปัญหาในการส่งมอบนโยบายการศึกษาของชาติมายังโรงเรียน ตชด. อาจเกี่ยวเนื่องกับความห่างไกล เนื่องจากโรงเรียน ตชด. ส่วนใหญ่ตั้งอยู่บริเวณตะเข็บชายแดน ห่างไกลทั้งระยะทางและการเข้าถึงสื่อข้อมูลข่าวสาร นอกจากนี้ภารกิจหลักของ ตชด. คือ การรักษาความมั่นคง การจัดการศึกษาเป็นความพยายามที่จะช่วยสร้างโอกาสให้กับเด็กที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร โดยโรงเรียน ตชด. ได้พยายามอย่างเต็มที่ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งเมื่อพิจารณา

จากปรัชญาของโรงเรียน.ตชด. ที่กำหนดว่า “สร้างภูมิปัญญา พัฒนาคุณภาพชีวิต สัมฤทธิ์
ความมั่นคง” ที่สังเคราะห์แล้ว เห็นว่ามีความสอดคล้องกับการดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษา
ของชาติ

(2) การส่งมอบนโยบายไปไม่ถึงครูผู้ปฏิบัติและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ถึงแม้
จะมีความพยายามที่จะส่งมอบนโยบายในหลายช่องทาง แต่ในสภาพความเป็นจริงพบว่า
ครูผู้ปฏิบัติจำนวนมากยังไม่รับรู้รับทราบเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ยังดำเนินการ
ตามความเคยชินและดำเนินการในสิ่งที่ตนเองคุ้นเคย นโยบายของต้นสังกัด สิ่งที่ควรคำนึงอีกประการหนึ่ง
คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เข้ามาส่งเสริม สนับสนุน
การศึกษา ส่วนใหญ่ไม่ทราบเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ การดำเนินการต่าง ๆ จึงยังไม่ได้
ใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นเป้าหมายในการดำเนินการ ยกเว้นตัวแทนของผู้บริหารโรงเรียน
มัธยมศึกษาที่เข้าร่วมประชุม ระบุว่าโรงเรียนของตนเองโชคดีที่ประธานกรรมการสถานศึกษา
เป็นอดีตผู้บริหารโรงเรียน ทำให้ทราบเรื่องมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นอย่างดี

(3) สารและช่องทางการสื่อสารไม่หลากหลาย ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ให้ความเห็นว่าอุปสรรคในการส่งมอบนโยบายให้ถึงระดับปฏิบัติสืบเนื่องมาจากการใช้เอกสาร
และการประชุมผู้บริหารเป็นหลัก ซึ่งหากผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญและจริงจังกับการเผยแพร่ต่อ
ย่อมส่งผลให้การรับทราบนโยบายไปไม่ถึงครูผู้ปฏิบัติ แม้จะมีการจัดพิมพ์เล่มมาตรฐาน
จำนวนถึง 40,000 เล่ม แต่ระบบการจัดส่งและความจริงจังของหน่วยงานต้นสังกัดอาจเป็นสาเหตุ
ที่ทำให้เอกสารไปไม่ถึงหน่วยงานระดับปฏิบัติ

5) ข้อเสนอแนะเพื่อการส่งมอบนโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
มาตรฐานการศึกษาของชาติ ให้ประสบความสำเร็จ

ผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งมอบ
นโยบาย ดังนี้

(1) ควรเปิดโอกาสให้หน่วยงานในระดับปฏิบัติมีส่วนร่วมให้มากขึ้น โดยเฉพาะ
โรงเรียนเอกชนที่ได้รับรู้รับทราบเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติน้อย เนื่องจากการส่งข่าว
ส่วนใหญ่จะส่งไปยังโรงเรียนภาครัฐ

(2) หน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องการส่งมอบนโยบาย ควรใช้สื่อและเทคโนโลยี
ที่เข้าถึงบุคลากรทางการศึกษาให้มากขึ้น ให้สมกับเป็นวาระของชาติ โดยควรสื่อสารให้ทั่วถึง
คนทุกกลุ่ม ด้วยวิธีการหลายวิธี หลายช่องทาง และเพิ่มความถี่ในการสื่อสารให้มากขึ้น

(3) ควรมีการประชุมเชิงปฏิบัติการในการถ่ายทอดนโยบาย เพื่อให้ผู้ปฏิบัติได้รับรู้จากผู้รู้โดยตรง ไม่ต้องลองผิดลองถูกเหมือนที่ผ่านมา และการรับทราบผ่านเอกสาร ผู้ปฏิบัติอาจไม่ให้ความสนใจ ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของควรจัดให้มีการประชุมปฏิบัติการเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจ

(4) หน่วยงานเจ้าของนโยบายควรรหาโอกาสในการสื่อสารกับผู้บริหารสถานศึกษาในโอกาสที่เหมาะสม โดยครูใหญ่โรงเรียน ตชด. เสนอว่า ในวันที่ 16 - 20 เมษายน 2563 จะมีการประชุมสัมมนาครูใหญ่ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทั่วประเทศ 198 แห่ง โดยผู้เข้าประชุมมีทั้งครูใหญ่ ผู้บังคับกองร้อย และรองผู้กำกับ จึงอยากให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษานำเสนอเรื่องนี้ในที่ประชุม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องโดยตรงเกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้น

(5) ควรสื่อสารให้เข้มข้น ทัวถึง จริงจัง ให้สมกับเป็นวาระแห่งชาติ โดยผู้บริหารที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มท่านหนึ่งกล่าวว่า “เรื่องนี้เป็นวาระแห่งชาติ เราก็ต้องดำเนินการให้เข้มข้น ทัวถึง หนักแน่น ให้ถึงระดับปฏิบัติ ให้สมกับเป็นวาระแห่งชาติ”

(6) ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาและศึกษานิเทศก์ควรกำกับติดตามและสื่อสารให้โรงเรียนทุกแห่งได้รับรู้ให้ทั่วถึงกัน

(7) ควรใช้สื่อออนไลน์ให้มากขึ้น ในการเผยแพร่เรื่องมาตรฐานการศึกษาของชาติ

1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มครูผู้สอน

1) การรับรู้เกี่ยวกับการส่งมอบนโยบายมาตรฐานการศึกษาของชาติ

ครูผู้สอนจากทุกสังกัดที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่ากระบวนการในการส่งมอบนโยบายเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติมาสู่หน่วยงานต้นสังกัดนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาน่าจะรับรู้เกี่ยวกับแนวทางและสาระการส่งมอบ แต่ครูผู้สอนไม่ทราบว่ามีการดำเนินการอย่างไร ที่ครูผู้สอนรับรู้คือ หน่วยงานต้นสังกัดมีการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของแต่ละสังกัดและได้มีการสื่อสารเพื่อนำมาตรฐานดังกล่าวเข้าสู่สถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการต่อไป

2) คุณค่าและความจำเป็นของมาตรฐานการศึกษาของชาติต่อการจัดการศึกษา

ครูผู้สอนที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า มาตรฐานการศึกษาของชาติ มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา มาตรฐานการศึกษาของชาติจะเป็นเสมือนเข็มทิศที่ช่วยให้ทิศทางการพัฒนาคนของชาติให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และ

ทักษะต่าง ๆ เพื่อเป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพของประเทศเพราะผ่านการคิดการไตร่ตรอง จากผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญ ผ่านการประชาพิจารณ์เป็นอย่างดีมาแล้ว ดังนั้น จึงมีความครอบคลุมทักษะหรือสมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับเด็ก เป็นเสมือนกฎหมายแม่บทที่เราจะต้องยึดเพื่อนำสู่กระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน ส่งผลดีอย่างมากต่อการที่เราจะนำไปปรับใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ นำไปใช้ในการออกแบบที่จะไปตอบโจทย์ให้กับผู้เรียน ส่วนในเรื่องความจำเป็นต่อการจัดการศึกษา มาตรฐานการศึกษาของชาติมีความจำเป็นเพราะสถานศึกษาต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานดังกล่าว ในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะต้องอิงกับมาตรฐานการศึกษาของชาติเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังที่ครูคนหนึ่งให้ข้อมูลว่า “มาตรฐานของชาติ เป็นเหมือนกรอบใหญ่ที่ตั้งไว้ว่าอยากให้ผู้เรียนของเราเป็นอย่างไร ผ่านการพิจารณาอย่างดี เวลาโรงเรียนจะทำเป็นมาตรฐานของสถานศึกษาก็ต้องอิงจากมาตรฐานของชาติ จะพัฒนาเด็กให้เป็นอย่างไร”

3) ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งมอบนโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

ครูผู้สอนที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันในประเด็นต่อไปนี้

(1) ระดับปฏิบัติยังไม่รับรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังไม่รับรู้รับทราบเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติมากนัก บางคนรู้ว่ามีความรู้มาตรฐานการศึกษาของชาติ จากการประชาสัมพันธ์จากแหล่งต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ แผ่นพับที่ได้รับแจกจากการไปร่วมงานทางการศึกษาต่าง ๆ แต่เป็นส่วนน้อย เนื่องจากการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข่าวสารยังไม่กว้างมากและผู้บริหารสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดขาดการเผยแพร่ข้อมูลให้ครูรับทราบ

(2) การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติยังไม่ทั่วถึง ครูผู้สอนส่วนใหญ่ให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่าหน่วยงานต้นสังกัดของครูแต่ละคน จะเป็นผู้ส่งต่อข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยเชิญผู้บริหารโรงเรียนเข้ารับฟังเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ มีการแจกเอกสารบ้างแต่ส่วนใหญ่ไม่ค่อยมาถึงครู และผู้บริหารโรงเรียนก็นำแจ้งในที่ประชุมให้รับทราบ เพื่อนำไปใช้ในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละสังกัด

1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครอง

1) การรับรู้เกี่ยวกับการส่งมอบนโยบายมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(1) กรรมการสถานศึกษา สังกัด สพฐ. ส่วนใหญ่ยังไม่รับรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในขณะที่บางพื้นที่รับรู้เกี่ยวกับการส่งมอบชัดเจน

กรรมการสถานศึกษาในสังกัด สพฐ. สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน รวมทั้งโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ให้ข้อมูลว่ายังไม่รับรู้เกี่ยวกับการส่งมอบนโยบายเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติจากผู้บริหารหรือหน่วยงานใด ๆ บางส่วนรับรู้ว่ามีประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติจากทางสื่ออื่น ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม กรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในพื้นที่ภาคใต้ให้ข้อมูลว่า รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการส่งมอบนโยบายมาตรฐานการศึกษาของชาติจากผู้บริหารสถานศึกษามีการชี้แจงในที่ประชุม และมีการแจกเอกสารเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติแบบสรุป ซึ่งไม่มีรายละเอียดมาก และกรรมการสถานศึกษาบางท่านระบุว่ามีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากเว็บไซต์ สื่อสารณะต่าง ๆ และสมาคมกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานแห่งประเทศไทย

(2) กรรมการสถานศึกษาในระดับอาชีวศึกษารับรู้เกี่ยวกับการส่งมอบนโยบายเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

กรรมการสถานศึกษาในระดับอาชีวศึกษารับรู้ว่า สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติในระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา มีการเผยแพร่ความรู้โดยสำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สถาบันการอาชีวศึกษาภาค คณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัด โดยคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัดได้กระจายความรู้สู่คณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งทำให้บุคลากร ผู้ปกครองได้รับข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา แต่ว่าบุคลากรส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจในการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง

(3) กรรมการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ส่วนใหญ่ยังไม่รับทราบเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

กรรมการสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้แทนครูของสถานศึกษาเอกชน (โรงเรียนนานาชาติ) กล่าวว่าจะยังไม่รับทราบเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยระบุเพิ่มเติมว่า สำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดไม่ค่อยได้ให้ข้อมูลแก่โรงเรียนเอกชนโดยเฉพาะโรงเรียนนานาชาติในพื้นที่ สถานศึกษาจำเป็นต้องขอข้อมูลหรือสอบถามไปยังหน่วยงานส่วนกลางเป็นส่วนใหญ่

(4) คณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งเป็นตัวแทนผู้ปกครอง ยังไม่ได้รับทราบเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

กรรมการสถานศึกษาซึ่งเป็นตัวแทนผู้ปกครอง ระบุว่ายังไม่ได้รับทราบเกี่ยวกับมาตรฐานของชาติ และมาตรฐานของสถานศึกษา ในการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนเพียงรายงานให้ทราบเกี่ยวกับผลการเรียนและผลการประกวดแข่งขันของนักเรียน

2) คุณค่า และความจำเป็นของมาตรฐานการศึกษาของชาติต่อการจัดการศึกษา
กรรมการสถานศึกษาที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มสะท้อนความคิดเห็นว่า

(1) มาตรฐานการศึกษาของชาติถือเป็นมาตรฐานแม่บทของหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะยึดถือปฏิบัติต่อไป โดยหน่วยงานที่จัดการศึกษาและสถานศึกษาต้องนำไปเป็นกรอบในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานตน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

(2) มาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นหลักยึดของบุคลากรในการทำงาน เป็นสิ่งที่สถานศึกษาจะต้องใช้เป็นหลักยึดในการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ชัดเจน คือ เมื่อนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้แล้ว ต้องมีคุณลักษณะตามที่มาตรฐานการศึกษาของชาติกำหนด

(3) มาตรฐานการศึกษาของชาติกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่สังคมต้องการ ซึ่งสามารถกำหนดคุณลักษณะได้ครอบคลุมชัดเจน และเป็นคุณลักษณะที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่เป็นสากล

3) การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(1) การสร้างความรู้ความเข้าใจของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ไม่มีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษามีการดำเนินการเฉพาะในบางพื้นที่เท่านั้น

กรรมการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระบุว่ายังไม่เข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และสถานศึกษาไม่มีการประชุมและชี้แจงเรื่องมาตรฐานการศึกษาของชาติในที่ประชุม อย่างไรก็ตาม กรรมการสถานศึกษาในพื้นที่ภาคใต้ให้ข้อมูลว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดและการดำเนินการจัดทำมาตรฐานของสถานศึกษาให้มีความเชื่อมโยงกันของมาตรฐานของ สพฐ. สพม. สพป. และมาตรฐานของสถานศึกษา “ผอ.ท่านก็ให้รายละเอียดในการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาพอสมควร มาวันนี้ผมก็ชัดขึ้น เราคุยกันในที่ประชุมว่า

จะทำอย่างไร ซึ่งต้องมาดูจากกรอบมาตรฐานของ สพม. ซึ่งก็ล้อมาจาก สพฐ. โรงเรียนเราก็มาเพิ่มบางตัวเข้าไปให้สอดคล้องกับท้องถิ่น บริบทของเรา”

(2) สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษามีการอบรมครูและให้ความรู้แก่ผู้ปกครองและนักเรียนเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

ผู้แทนครูในกรรมการสถานศึกษาให้ข้อมูลว่า สถานศึกษาอาชีวศึกษา มีการดำเนินการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทั้งนี้ไม่ได้เสนอในรูปของมาตรฐานการศึกษาของชาติโดยตรง แต่เป็นการสร้างความเข้าใจต่อมาตรฐานการศึกษาอาชีวศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 3 มาตรฐาน และ 9 ประเด็น “...เราขยายผลสู่ครู อบรมให้ความรู้เมื่อปีที่แล้ว และปีนี้จัดอีกในวันที่ 12 นี้ ส่วนของการประชุมผู้ปกครอง ผอ.ก็นำข้อมูล 9 ประเด็นนี้ขยายผลและมาอธิบายให้ผู้ปกครองฟัง เมื่อเปิดภาคเรียนได้นำบางส่วนของ 9 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน และจะให้นักเรียนปฏิบัติมาทำบอร์ดประชาสัมพันธ์ และมีการณรงค์สู่สาขาวิชาและให้แต่ละสาขากระจายลงไปสู่นักเรียน...”

4) ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(1) คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีบทบาทในการร่วมคิดและร่วมตัดสินใจ ในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาที่ผ่านมา โรงเรียนมีการชี้แจงให้กรรมการสถานศึกษา ในการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา แต่โดยทั่วไปกรรมการสถานศึกษาจะมีบทบาทเพียงเป็นผู้รับรู้และไม่ได้แสดงบทบาทในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจหรือแสดงความคิดเห็นใด ๆ เนื่องจากกรรมการสถานศึกษาเห็นว่าครูและผู้บริหารมีความรู้และปฏิบัติหน้าที่อยู่แล้ว กรรมการสถานศึกษาสะท้อนว่า “คณะกรรมการสถานศึกษาเราก็มีหน้าที่อนุมัติมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน โรงเรียนรับผิดชอบในส่วนนี้ ผมเชื่อว่าโรงเรียนเขาก็นำมาเขียนร้อยรัดกับมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน” กรรมการสถานศึกษาท่านหนึ่งกล่าวว่า “กรรมการเราให้เกียรติคณะครู เราจะคุยกันในเรื่องความร่วมมือมากกว่า เรื่องนโยบายไม่ค่อยคุยกัน”

(2) ช่องทางการสื่อสารเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติไม่หลากหลายและไม่เข้าถึงกลุ่มคนต่าง ๆ โดยกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นว่า ปัญหาอุปสรรคในการส่งมอบนโยบายอาจเนื่องมาจากส่วนใหญ่ใช้เอกสารเป็นหลัก ไม่มีช่องทางสื่อสารให้ความรู้ความเข้าใจด้วยวิธีการอื่น ๆ และยังขาดการใช้สื่อเทคโนโลยีที่น่าสนใจและเข้าถึงได้ง่าย

(3) ผู้บริหารไม่ได้ถ่ายทอดเรื่องมาตรฐานการศึกษาของชาติให้กับกรรมการสถานศึกษา โดยกรรมการสถานศึกษาบางคนเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจให้ครูและกรรมการสถานศึกษาได้รับทราบ ในสถานศึกษาบางแห่งจะมีการจัดทำเป็นเอกสารสรุปแจกกรรมการสถานศึกษา และแจ้งเพียงว่ามีมาตรฐานการศึกษาระดับใหม่ ไม่ได้มีการนำเสนอรายละเอียดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ดังนั้น โอกาสที่กรรมการสถานศึกษาจะมีความรู้และสามารถเชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติกับมาตรฐานของหน่วยงานต้นสังกัดจึงเป็นไปได้ยาก ในขณะที่กรรมการสถานศึกษาบางคนรับรู้รับทราบเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติจากสื่ออื่น ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ และสื่อโซเชียล “...ระบบของสถานศึกษาที่จะให้ความรู้ ผมว่าน้อยกว่าที่ผมจะไปดูเอง และผู้บริหารเองอาจไม่เข้าใจระบบและไม่เห็นความเชื่อมโยง”

(4) การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการมอบนโยบายมาตรฐานการศึกษาไปยังสถานศึกษายังไม่ครอบคลุมทั่วถึง โดยกรรมการสถานศึกษาระบุว่า การประชาสัมพันธ์ยังไม่ครอบคลุมทั่วถึง โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็กจะยังไม่รับรู้รับทราบ หรือรับทราบเพียงหนังสือสั่งการ จึงไม่สามารถดำเนินการตอบสนองตามนโยบายได้ถูกต้องและชัดเจน

5) ข้อเสนอแนะเพื่อการส่งมอบนโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติให้ประสบความสำเร็จ

(1) หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดทำสื่อเทคโนโลยีหรือสื่อมัลติมีเดียเผยแพร่อย่างกว้างขวางโดยกรรมการสถานศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดทำสื่อต่าง ๆ ได้แก่ การทำคลิปวิดีโอ เว็บไซต์ หรือสื่ออื่น ๆ ที่เข้าถึงได้ง่ายและน่าสนใจเกี่ยวกับมาตรฐานและความสำคัญของมาตรฐาน เพื่อเผยแพร่ไปยังผู้เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไปได้กว้างขวางหลากหลายยิ่งขึ้น

- หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดทำเอกสารหรือแสวงหาวิธีการสื่อสารให้หน่วยงานภายในสังกัด ได้รับรู้รับทราบถึงความเชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่มาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา “...ต้องมาลำดับและจัดความเชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติต้นสังกัด จนถึงมาตรฐานของโรงเรียน ต้องเล่าให้คณะครูบุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบว่าแต่ละเรื่องมีที่มาที่ไปอย่างไรและมีความสำคัญอย่างไร ถ้าไม่รับรู้เราจะแปลงไปสู่การปฏิบัติก็จะสำเร็จยาก เพราะบุคลากรไม่รับรู้ไม่เข้าใจ”

(2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรให้ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติแก่บุคลากรในสถานศึกษา เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับสถานศึกษา จึงควรให้ความรู้เกี่ยวกับความเชื่อมโยงของมาตรฐานการศึกษาของชาติกับมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด มาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จะช่วยให้บุคลากรในสถานศึกษาและกรรมการสถานศึกษามีความรู้ถึงที่มาของมาตรฐานการศึกษาของชาติเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำมาตรฐานไปสู่การปฏิบัติได้ชัดเจนขึ้น

(3) หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และแนวทางการนำนโยบายไปปฏิบัติลงสู่หน่วยงานในระดับพื้นที่ ทั้งในสถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กได้รับทราบอย่างทั่วถึง

(4) การสร้างความเข้าใจในเรื่องมาตรฐานและการนำมาตรฐานไปปฏิบัติ ควรต้องให้ครูในสถานศึกษารับทราบอย่างทั่วถึง ซึ่งครูเป็นบุคลากรสำคัญที่ผลักดันให้เกิดความสำเร็จในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปปฏิบัติให้เกิดความสำเร็จ ดังนั้น การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครูทุกคนได้รับรู้รับทราบอย่างทั่วถึงจึงมีความสำคัญ “ทุกวันนี้โรงเรียนทำมาตรฐานไม่ก็คน เฉพาะผู้บริหาร ครูวิชาการ จุดอ่อนคือทุกคนไม่รู้เหมือนกัน การแปลงไปสู่การปฏิบัติไม่ไปถึงหน่วยปฏิบัติหรือรากหญ้าจริง ๆ”

(5) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดทำเว็บเพจ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างหน่วยงานต้นสังกัดกับบุคลากรในสถานศึกษาจะเป็นช่องทางให้บุคลากรในสถานศึกษา หรือหน่วยงานต่าง ๆ ส่งความคิดเห็น และแจ้งปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้สามารถรับรู้ข้อมูลได้กว้างขวาง

2. การแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติให้เป็นมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับการศึกษา

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มผู้บริหารการศึกษา

1) การแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติมาเป็นมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงาน

(1) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาแปลงเป็นกรอบนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยปรับให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ ทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา มีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาแปลงเป็น

กรอบนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยจะมีการทบทวนแผนพัฒนาการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาในส่วนของวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ของหน่วยงาน และมีการประสานให้สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติกำหนดวิสัยทัศน์ให้สอดคล้องโดยพิจารณาว่าจะทำอย่างไรเพื่อให้โรงเรียนพัฒนาคุณภาพ โดยปรับให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และบางแห่งได้กำหนดจุดเน้นให้สถานศึกษาได้คิดค้นนวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การอ่านออก เขียนได้ การคิดเป็น การเสริมสร้างวินัยให้นักเรียนเป็นคนดี นอกจากนี้ ยังกำหนดจุดเน้นในการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะในการแข่งขัน ในส่วนที่เกี่ยวกับครูได้มีการกำหนดกรอบการพัฒนาให้สามารถจัดการเรียนการสอน โดยเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ มีการฝึกปฏิบัติจริง แล้วให้ทีมศึกษานิเทศก์ลงไปให้คำแนะนำช่วยเหลือ บางแห่งได้มีการจัดตั้งทีมเครือข่ายศึกษานิเทศก์ลงไปที่โรงเรียน โดยมีผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาเป็นประธานดำเนินงานและเน้นย้ำว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต้องสูงขึ้น ผนวกกับการพัฒนาผู้เรียนที่ตั้งเป้าหมายว่า “ผู้เรียนต้องมีทัศนคติที่ดี น้อมนำพระบรมราโชบายสู่การปฏิบัติ ซึ่งทางเขตพื้นที่การศึกษาเน้นเลยว่า ให้เป็นคนดีให้บ้านเมือง ก็ตรงกรอบพลเมืองที่ดี”

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา บางแห่งให้ข้อมูลว่าได้มีการวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของชาติโดยทำการแปลงและเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติทั้ง 3 ด้าน มาเป็นตัวบ่งชี้การพัฒนา เพื่อให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาทุกแห่งทำตามมาตรฐานการศึกษา แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของสถานศึกษาด้วย ซึ่งสถานศึกษาบางแห่งที่มีความพร้อมก็จะสามารถดำเนินการได้เลย และบางแห่งก็จะกำหนดเพิ่มเติมขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษาเอง ซึ่งอาชีวศึกษาจะมีโครงสร้างที่สอดคล้องกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษา คือ มีเจ้าหน้าที่ประกันคุณภาพดำเนินการในเรื่องนี้โดยเฉพาะ

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด บางแห่งได้จัดให้มีการประชุมหน่วยงานในพื้นที่มาวางแผนร่วมกันระดมความคิดเห็นว่าในแต่ละหน่วยงานจะดำเนินการอย่างไร เพื่อวางแผนหรือแปลงมาตรฐานประเด็นใดบ้าง เพื่อการพัฒนาที่เหมาะสมกับสังกัด ระดับ และประเภทของสถานศึกษา และให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดด้วย บางแห่งได้มีการจัดประชุมเพื่อพูดคุยกันในเรื่องเป้าประสงค์เพื่อการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ และมีการประชุมปฏิบัติการหรือ Workshop กับผู้บริหารทุกหน่วยงาน เพื่อให้เข้าใจมาตรฐานการศึกษาของชาติที่ปรับใหม่ร่วมกัน

องค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้ดำเนินการกำหนดนโยบาย โดยยึดมาตรฐาน การศึกษาของชาติเป็นหลัก โดยทุกแห่งได้กล่าวว่า ได้มีการกำหนดเป็นนโยบายให้สถานศึกษา ทุกแห่งปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ให้โรงเรียนกำหนดเป็นมาตรฐานของโรงเรียน และ ให้โรงเรียนจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(2) หน่วยงานการศึกษาบางแห่งยังไม่ได้มีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาแปลงเป็นกรอบนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบ หน่วยงานในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานบางแห่งยังไม่ได้มีการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติ สู่การปรับมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา โดยให้เหตุผลว่า การแปลงมาตรฐาน การศึกษาของชาติเกิดขึ้นที่ระดับของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่แล้ว ซึ่งสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาได้ขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐาน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลัก แต่จะมีขยายความลงสู่การพัฒนา ตามบริบทของสถานศึกษาในภาพรวมให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติและผลที่เกิดขึ้น

(1) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ในลักษณะของเครือข่ายทางการศึกษาควบคู่ไปกับกรณีเทศกาลการศึกษา

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่ง ได้มีการนำนโยบายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิบัติ โดยยึดโยงกับมาตรฐานการศึกษาทั้งมาตรฐานการศึกษาของชาติไปเชื่อมโยงกับการจัดทำแผน พัฒนาการศึกษาทั้งระยะกลางและระยะสั้นของโรงเรียน เพราะเป้าหมายของการพัฒนา คือ การพัฒนาผู้เรียน แต่มีข้อสังเกตว่ามาตรฐานการศึกษาทั้งของชาติและของ สพฐ. เอง จะมีลักษณะ กว้าง ๆ ซึ่งทางโรงเรียนต้องนำไปแตกย่อยไปตามสภาพบริบทของโรงเรียน เช่น โรงเรียนใน สังกัด สพม. จะมีประเด็นทุกอย่างเหมือนกันแต่เป้าหมายหรือการกำหนดตัวชี้วัดของสถานศึกษา จะแตกต่างกันตามสภาพ ขนาดของโรงเรียนหรือตามสภาพของท้องถิ่นหรือใน สพป. เอง สถานศึกษาก็มีการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติมากำหนดเป็นมาตรฐานของสถานศึกษา โดยจะเพิ่มเติม ตามบริบทของสถานศึกษา เช่น โรงเรียนอนุบาลสุพรรณบุรี มีเรื่องของการเน้นคุณภาพการพัฒนา ผู้เรียนด้านภาษาอังกฤษ ในขณะที่โรงเรียนขนาดเล็กไม่มี ซึ่งกล่าวได้ว่ามาตรฐานสถานศึกษา ของโรงเรียนแต่ละแห่งจะแตกต่างกันในรายละเอียดของประเด็นที่พิจารณาไปตามบริบทและ ความพร้อมของสถานศึกษา

นอกจากนี้ บางแห่งให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ศึกษานิเทศก์ของเขตพื้นที่การศึกษา ที่ได้มีการประชุมปรึกษาหารือกันว่า “เราจะสร้างเด็กให้เป็นคนดี คนเก่ง มีระเบียบวินัยอย่างไร” เพื่อกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการไปให้คำปรึกษา นิเทศกับโรงเรียนได้อย่างมีคุณภาพ เกิดความชัดเจนทั้งในส่วนของหน่วยงานที่ดูแลและหน่วยงานที่รับคำแนะนำปรึกษาคือสถานศึกษา โดยกำหนดให้มีการเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติและการบูรณาการมาตรฐานในเชิง การกำหนดนโยบาย การวางวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายลงสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษา ซึ่งโรงเรียนสามารถจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการ โดยยึดมาตรฐานการศึกษา ของชาติเป็นหลัก และแตกย่อยเป็นโครงการต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ให้มากขึ้น บางแห่งให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า เขตพื้นที่การศึกษาได้มีการแต่งตั้งคณะทำงาน ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ทุกกลุ่มงานของเขตพื้นที่การศึกษาออกชี้แจงทำความเข้าใจกับโรงเรียน “เรามีเครือข่าย ผู้บริหารโรงเรียน และเราส่งเข้ารับการอบรมเป็นผู้ประเมินทั้ง 20 ท่าน ได้มีการเข้าร่วมพูดคุย กับทางโรงเรียนถึงการนำมาตรฐานของชาติลงสู่มาตรฐานของโรงเรียน และทำความเข้าใจว่าโรงเรียนเอง เวลาทำแผนพัฒนาการศึกษา จะต้องทำแผนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และ มาตรฐานของหน่วยงานต้นสังกัด” จากนั้นจะนำไปสู่การกำกับ การนิเทศ มีการออกแผนการนิเทศ การกำหนดเนื้อหาที่จะนิเทศ โดยมีศึกษานิเทศก์และผู้อำนวยการสถานศึกษาร่วมในการนิเทศด้วย โดยการนิเทศในแต่ละครั้งจะเป็นการนิเทศที่สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ของเขตพื้นที่ การศึกษา และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา บางแห่งกล่าวว่า ในส่วนของสถานศึกษา บุคลากรจะรับทราบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของตนเองที่เขา รับผิดชอบอยู่ และให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า “ในภาพรวมจริง ๆ แล้ว การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ สู่การปฏิบัติจะอยู่ในส่วนของที่บริหารกับคณะทำงานประกันคุณภาพ อีกส่วนหนึ่งจะอยู่ในส่วน ของกลุ่มยุทธศาสตร์ที่จะนำมาตรฐานการศึกษา มาแปลงเป็นแผนพัฒนาการศึกษาของ สถานศึกษา แต่อาจจะแปลงมาตรฐานได้เป็นบางตัวเท่านั้น” นอกจากนี้มีข้อมูลเพิ่มเติมว่า สถานศึกษาอาชีวศึกษามีโครงสร้างในการดูแลมาตรฐานของนักศึกษาและมีผู้รับผิดชอบชัดเจน มีคณะกรรมการแต่ละด้านในการกำหนดมาตรฐานในส่วนของการพัฒนาบุคลากร โดยมีการจัด ประชุมถ่ายทอดทั้งในส่วนที่เป็นเอกสารและการพูดคุยกัน เพื่อทำความเข้าใจในตัวมาตรฐาน การศึกษาของชาติให้ชัดเจนขึ้น บางแห่งยังให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า สถานศึกษาอาชีวศึกษาได้ มีการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติโดยตรง รวมทั้งมีบางประเด็นที่เสริมเพิ่มเติม เช่น ศูนย์บ่มเพาะก็จะมีกำหนดประเด็นในการพัฒนาเป็นการเฉพาะ ซึ่งจะต่างจากสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาด้วยความเป็นทักษะอาชีพ นอกจากมาตรฐานการศึกษาของชาติที่แปลง

มาสู่การปฏิบัติแล้ว อาชีวศึกษายังมีมาตรฐานอื่นที่จะต้องยึดถือปฏิบัติตามด้วย เช่น ในการจัดการศึกษาของอาชีวศึกษาจะเน้นการพัฒนาสมรรถนะ แต่ตัวชี้วัดบางประเด็นอาจจะไม่ชัดเจน ยังคงเป็นตัวชี้วัดที่ออกมาเป็นผลการเรียนเหมือนเดิม เป็นรายวิชา และยังให้ข้อมูลเพิ่มเติมด้วยว่า ในส่วนขององค์กรอื่นที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับจัดการอาชีวศึกษา เช่น สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ ก็จะมีการเทียบระดับขั้นของมาตรฐานกับมาตรฐานของอาชีวศึกษาซึ่งปฏิบัติตามพระราชบัญญัติอาชีวศึกษา นอกจากนี้ยังมีอีกองค์กรหนึ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสมรรถนะของนักศึกษา คือ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ก็จะมีมาตรฐานมาเทียบเคียงกับมาตรฐานของอาชีวศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการอีก โดยกล่าวว่า “จริง ๆ แล้ว เด็กอาชีวศึกษาโดนจับให้เข้ากับมาตรฐานหลายที่ ไม่ใช่มาตรฐานที่เราพึงจะเลือก แต่มีคนอื่นมาช่วยเลือกให้เราอีก”

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยบางแห่งกล่าวว่า กศน. ได้เชิญผู้ปฏิบัติในแต่ละพื้นที่เข้าไปฟังจากส่วนกลาง ส่วนใหญ่แต่ละแห่งก็จะนำเสนอภารกิจที่ตนเองปฏิบัติอยู่ในพื้นที่แล้วมาเทียบกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตัวใดที่เป็นข้อจำกัด ส่วนกลางก็จะกำหนดเป็นผลลัพธ์กว้าง ๆ ที่เป็นกลาง ๆ ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตัวใดที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นก็ให้สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ส่วนสถานศึกษาแห่งใดที่ยังไม่สามารถทำได้ก็จัดเป็นโครงการเฉพาะเพื่อการพัฒนา โดยกล่าวว่า “สถานศึกษา สังกัด กศน. ส่วนใหญ่แล้วจะเน้นการพัฒนาในเรื่องของคุณภาพชีวิตที่ดี การร่วมสร้างนวัตกรรม และการเป็นพลเมืองที่ดีที่มีอยู่ในกิจกรรมอยู่แล้ว”

องค์การบริหารส่วนจังหวัดบางแห่งให้ข้อมูลว่า เมื่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้แจ้งให้สถานศึกษานำมาตรฐานการศึกษาของชาติลงสู่การปฏิบัติแล้ว จะมีการลงไปตรวจสอบการปฏิบัติของสถานศึกษาว่าได้ปฏิบัติตามแผนงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติหรือไม่ หากพบว่ามีประเด็นใดที่ต้องปรับหรือเพิ่มเติม ก็จะเข้าไปเสริมประเด็นนั้น ๆ เพื่อให้ตอบโจทย์มาตรฐานการศึกษาของชาติ นอกจากนี้ ในส่วนของหน่วยงานต้นสังกัดก็จะมีการประเมินคุณภาพการพัฒนาศึกษาทุกปี บางแห่งให้ข้อมูลเสริมว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เชิญหน่วยงานทุกจังหวัดไปประชุมเพื่อนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาเทียบเคียงเป็นตารางการวิเคราะห์ก่อนที่จะนำไปสู่การปฏิบัติในแต่ละจังหวัด ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดก็ได้เชิญโรงเรียนเข้ามาพูดคุย เพื่อนำตารางการวิเคราะห์ที่ได้ประชุมกันจากส่วนกลางลงสู่การเทียบเคียงมาตรฐานในระดับโรงเรียน เพื่อให้เกิดความสอดคล้องในทิศทางการปฏิบัติตั้งแต่ระดับหน่วยงานต้นสังกัดลงสู่ระดับโรงเรียน

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งให้ข้อมูลว่า ได้ทำการอบรมให้เจ้าหน้าที่รับทราบในเรื่องนโยบาย แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ จากนั้น ทางทีมงานก็นำกลับมาวิเคราะห์เพื่อเตรียมการปรับหลักสูตรของสถาบัน

(2) การพัฒนาบุคลากรเพื่อการให้คำปรึกษากับโรงเรียนเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐานบางแห่งได้มีการพัฒนาบุคลากรในเขตพื้นที่การศึกษาโดยมีการพัฒนาศึกษานิเทศก์ เพื่อการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ที่จะต้องมีภารกิจในการให้คำปรึกษากับโรงเรียนในเรื่องที่เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยใช้กระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ PLC เนื่องจากศึกษานิเทศก์จะมีหลายภารกิจ เช่น ศึกษานิเทศก์ทางด้านการวัดและประเมินผล ศึกษานิเทศก์ด้านการประกันคุณภาพ ศึกษานิเทศก์ด้านหลักสูตร ซึ่งทุกคนจะได้รับการพัฒนาร่วมกันในทุกมิติ มีการปรึกษาหารือให้ข้อเสนอแนะในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้ทุกคนเกิดความมั่นใจในการลงไปพื้นที่ ให้คำแนะนำปรึกษากับโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานภายนอกเข้ามาร่วมพัฒนาศึกษานิเทศก์ด้วย โดยใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 เป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนา

(3) การติดตามผลการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สำนักงานศึกษาธิการภาค ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจติดตามตรวจสอบผลการพัฒนาคุณภาพในพื้นที่ บางแห่งให้ข้อมูลว่า เมื่อได้รับหนังสือทางราชการหรือเอกสารใด ๆ แล้วจะส่งผ่านไปยังสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด แล้วศึกษาธิการจังหวัดก็จะกระจายไปยังเขตพื้นที่การศึกษา ในส่วนของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดให้ข้อมูลว่า สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทุกจังหวัด จะมีสถานศึกษาเอกชนอยู่ในความดูแลรับผิดชอบ เมื่อมีการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติลงสู่สถานศึกษาแล้ว สำนักงานเองได้ให้ความสำคัญกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยการจัดประชุมเพื่อให้สถานศึกษาพิจารณามาตรฐานของตนทั้งในส่วน ของมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย มาตรฐานการศึกษาระดับพื้นฐาน มาตรฐานการอาชีวศึกษา แล้วนำมาเทียบเคียงว่าสถานศึกษาแต่ละแห่งดำเนินการตามตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐานอย่างไรเมื่อเทียบกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

3) ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติ เป็นมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัด

(1) วิธีการส่งมอบเป็นเอกสารเพียงวิธีการเดียวก่อให้เกิดความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน ในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ระหว่างหน่วยงานต้นสังกัดกับหน่วยปฏิบัติ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน บางแห่งให้ข้อมูลที่น่าสนใจว่า “ปัญหาที่พบ คือ การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ในส่วนของความเข้าใจที่ไม่ตรงกันระหว่างต้นสังกัดกับหน่วยปฏิบัติ” นอกจากนี้ บางแห่งให้ข้อมูลว่า “พบปัญหา คือ การจัดส่งเอกสารเพียงอย่างเดียวได้สร้างปัญหาเกี่ยวกับการทำความเข้าใจ ที่ไม่ชัดเจนในตัวมาตรฐานการศึกษาของชาติ และเมื่อนำลงสู่การปฏิบัติที่สถานศึกษาเป็นเพียง เอกสารที่สถานศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญ เนื่องจากสถานศึกษามีมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัด คือ สพฐ. อยู่แล้ว”

(2) การขาดอัตรากำลังด้านศึกษานิเทศก์ที่จะทำหน้าที่นิเทศ ให้คำแนะนำ ปรีกษาให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ แก่สถานศึกษาที่อยู่ใน ความดูแล หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานบางแห่งขาดอัตรากำลัง ด้านศึกษานิเทศก์ที่จะลงนิเทศเพื่อให้คำแนะนำปรึกษากับสถานศึกษา และบางส่วนให้ข้อมูล เพิ่มเติมว่า “การศึกษาตามอัธยาศัยที่ผู้ปกครองขอออกนอกระบบก็มีอยู่ ซึ่งเขตพื้นที่การศึกษา เป็นคนดูแลมาตรฐาน และศึกษานิเทศก์ที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอในการปฏิบัติภารกิจทั้งหมด จึงอยากฝากส่วนเบื่องบนดูแลเด็ก Home school ด้วย ซึ่งเด็กเหล่านี้จะมีความเป็นตัวตนสูงอยู่ อยากให้มีมาตรฐานการศึกษาที่ลงลึกถึงการศึกษาลักษณะนี้ด้วย”

(3) มาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการศึกษาของสังกัดที่ผ่านมา ยังไม่สามารถรับรองคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาเพื่อการมีงานทำได้ หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา บางแห่งกล่าวว่า การศึกษาของกระทรวง ศึกษาธิการเอง ยังไม่สามารถประกันดีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของนักศึกษาด้วยตัวเองได้ ซึ่งมีหน่วยงานต่างกระทรวงมาควบคุมมาตรฐานอีก “ซึ่งก็คิดว่า บางครั้งหลายกระทรวงมารวมกับ อาชีวศึกษา ก็จะทำให้อาชีวศึกษาไม่เป็นตัวของตัวเองในการผลิตคนที่เป็นเป้าประสงค์ของเรา เช่น แรงงานบังคับอยู่คือติดตั้งไฟฟ้าในอาคารก็ไปบังคับว่าคนที่จะติดตั้งไฟฟ้าต้องมีใบอนุญาต ไม่เช่นนั้น ประกอบอาชีพไม่ได้ แต่ต้องย้อนกลับมามองว่า เด็กที่เรียนอาชีวศึกษาไปแล้ว 3 ปี 5 ปี บางคนจบ ป.ตรี ก็ยังประกอบอาชีพไม่ได้ ถ้ายังไม่ได้ทำการทดสอบมาตรฐานนี้” ซึ่งผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาได้จัดการศึกษาตามหลักสูตรและเนื้อหาการเรียนรู้นั้นมากกว่าสิ่งที่ กระทรวงอื่นเข้ามาทดสอบมาตรฐาน โดยกล่าวว่า “ซึ่งถ้าเจาะดูเนื้อหา เนื้อหาจริงๆ เราเรียนเลยไป

จากเนื้อหาที่เขาไปทดสอบแล้ว เช่น อาชีวศึกษาใช้เครื่องบินแล้วยังไปสอบใบขับขี่จักรยานยนต์ อยู่เลย เหมือนกับคนที่ไม่ได้เรียนอาชีวศึกษาเลย” และยังได้กล่าวเพิ่มเติมด้วยว่า หากยังมี กระทรวงอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษา ก็ไม่สามารถแน่ใจได้ว่าหากอาชีวศึกษาจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติแล้ว อาชีวศึกษายังคงต้องดำเนินการตามกระทรวงอื่น ๆ อีกหรือไม่

(4) ภารกิจการจัดการศึกษาของบางหน่วยงานที่หลากหลายส่งผลถึงการแปลง มาตรฐานและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย บางแห่งกล่าวว่า สิ่งที่เกิดขึ้นในการจัดการศึกษาของ กศน. อาจเป็นอุปสรรคในการ แปลงมาตรฐานการศึกษา เนื่องจาก กศน. มีภารกิจที่ไม่เพียงแต่จัดการศึกษาเฉพาะในระบบเท่านั้น ยังมีการศึกษาตามอัธยาศัยรวมอยู่ด้วย ดังนั้น มาตรฐานการศึกษาของชาติที่กำหนดขึ้นมา แม้ว่าจะเป็นข้อความที่กว้างแต่ กศน. ก็จะต้องแปลงมาตรฐานและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ให้เหมาะกับ ภารกิจงานของ กศน. “มันหลากหลาย ถ้าเราไปเน้นผลสัมฤทธิ์เหมือนในระบบไม่ได้ เราจะเน้น ในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น เราก็มีมาตรฐานของเรา เราจึงต้องพยายามปรับให้ได้ ผลลัพธ์ตามสังกัดที่เรามีภารกิจ” และให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า “แต่ของเราจะมีปัญหาเล็กน้อยเกี่ยวกับ ผู้เรียนคือ มันไปไม่ถึง เมื่อเทียบกับผู้เรียนในระบบ”

(5) การขาดความตระหนักถึงความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในระดับบริหาร

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด บางแห่งกล่าวว่า “ปัญหาที่พบ คือ ผู้บริหาร ทุกหน่วยงาน ท่านก็ได้แต่มาพูดคุย แต่การ Workshop เป็นเรื่องเป็นราวยังไม่มี ซึ่งไม่ใช่เฉพาะ กลุ่มศึกษานิเทศก์เท่านั้นที่ต้องรู้ตรงกัน ทุกกลุ่มต้องมานั่งคุยกัน กลุ่มแผน กลุ่มอำนวยการ ต้องมานั่งคุยกันเพื่อให้เกิดความชัดเจนและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการได้”

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา

1) การแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติของหน่วยงาน

ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นตรงกันว่า หน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้แปลงมาตรฐาน การศึกษาของชาติให้เป็นมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา แล้วส่งมาตรฐานของ ต้นสังกัดมาให้หน่วยงานระดับปฏิบัติดำเนินการตาม โดยหน่วยงานระดับปฏิบัติไม่ทราบว่าหน่วยงาน ดำเนินการอย่างไร ซึ่งพอเข้าใจได้ว่าการดำเนินการแปลงนโยบายอาจต้องใช้ Keyman ของหน่วยงาน

ในการดำเนินการ สอดคล้องกับสิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนท่านหนึ่งกล่าวว่า “สพฐ. เท่าที่ทราบคือ จากนโยบายที่สร้างโดย สกศ. ทาง สพฐ. ก็นำมาแปลงเป็นมาตรฐานการศึกษาของ สพฐ. เป็นเล่มแล้วส่งให้โรงเรียนที่เป็นหน่วยปฏิบัติดำเนินการตาม” จากสภาพการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยหน่วยงานต้นสังกัดแล้วส่งให้โรงเรียนดำเนินการตาม ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานท่านหนึ่งมีความสงสัยว่าโรงเรียนทั่วประเทศจะใช้มาตรฐานเดียวกันได้อย่างไร เพราะบริบทของโรงเรียนแต่ละแห่งแตกต่างกัน ดังคำพูดที่กล่าวว่า “ยังมีข้อสงสัยว่า ใช้มาตรฐานเดียวกันนั้นทำอย่างไร เพราะแต่ละโรงเรียนมีบริบทต่างกันจะใช้มาตรฐานเดียวกันอย่างไร การประเมินโรงเรียนเตรียมอุดมฯ ก็ใช้มาตรฐานเดียวกันกับโรงเรียนเกาะกูด โรงเรียนมหิดลฯ ก็ใช้มาตรฐานเดียวกันกับโรงเรียนเขาสมิง โดยบอกให้เรากำหนดเป้าหมายให้เหมาะสมกับโรงเรียนของเรา โรงเรียนต่างจังหวัดก็ต้องกำหนดเป้าหมายพื้นที่ๆ ใหม่ๆ เราก็ต้องกำหนดเกณฑ์ต่างๆ ใหม่ๆ” สำหรับโรงเรียน ตชด. กระบวนการรับมอบนโยบายอาจแตกต่างจากสถานศึกษาทั่วไปอยู่บ้าง โดยโรงเรียน ตชด. รับนโยบายผ่านกองทุนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร (กพด.) ผ่านทางโครงการพระราชดำริ และจากหนังสือสั่งการจากกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ผู้บริหารสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาให้ข้อมูลว่า ก่อนที่จะประกาศเป็นมาตรฐานการอาชีวศึกษา ได้จัดให้มีการประชาพิจารณ์มาตรฐานการศึกษาก่อน เช่น ภาคอีสานมีการประชุมประชาพิจารณ์กันที่จังหวัดอุดรธานี เป็นต้น ผู้บริหารศูนย์ กศน. ให้ข้อมูลว่า มีการจัดประชาพิจารณ์ผ่านทางเอกสารเพื่อให้ผู้บริหารระดับปฏิบัติได้ให้ความเห็นต่อมาตรฐานการศึกษาของ กศน. ว่าเหมาะสมกับบริบทของ กศน. หรือไม่อย่างไร

2) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติและผลที่เกิดขึ้น

ผู้บริหารสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ข้อมูลว่า โรงเรียนสังกัด สพฐ. ดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับวันที่ 6 สิงหาคม 2561 และเข้าใจว่ามีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยโรงเรียนส่วนใหญ่ นำสิ่งที่เป็จุดเน้นที่แตกต่างกันเพิ่มเติมจากมาตรฐานเดิมมาดำเนินการ เช่น เรื่องการสร้างนวัตกรรม ภาษาและความสามารถในการสื่อสารมาดำเนินการ โดยโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่จัดให้มีหลักสูตร Mini English Program (MEP) English Program (EP) |หลักสูตรภาษาจีน ภาษาเกาหลี ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเยอรมัน การจัดการเรียนการสอนด้วยสะเต็มศึกษา ส่วนการส่งเสริมด้านนวัตกรรมหรือการสร้างนวัตกรรม จัดให้มีการสอนเขียนคำสั่งหุ่นยนต์ การสอนแบบโครงงาน การผลิตชิ้นงาน การสร้างสิ่งประดิษฐ์ การจัดห้องเรียนที่เน้นวิทยาศาสตร์ และการส่งเสริมผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษด้วยการจัดห้อง Gifted เป็นต้น

ผู้บริหารสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาให้ข้อมูลว่า วิทยาลัยอาชีวศึกษาได้นำมาตรฐานการศึกษาอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 ที่ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน 9 ประเด็นการประเมิน มาแปลงให้เป็นมาตรฐานของสถานศึกษา โดยจัดทำเป็นแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี และนำประเด็นการประเมินมาปรับหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน โดยผู้บริหารของวิทยาลัยอาชีวศึกษาท่านหนึ่งให้ความเห็นว่า สิ่งที่วิทยาลัยอาชีวศึกษาดำเนินการอยู่ส่วนใหญ่เป็นสิ่งเดียวกับที่ปรากฏในมาตรฐานการศึกษาอาชีวศึกษา เช่น จุดเน้นเรื่องการสร้างนวัตกรรม การผลิตชิ้นงาน การสร้างเสริมความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และการมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ฯลฯ ล้วนเป็นสิ่งที่สถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาดำเนินการอยู่แล้ว ทั้งนี้เนื่องจากวิทยาลัยอาชีวศึกษาต้องผลิตบุคลากรที่สนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ ทำให้ต้องปรับตัวเร็ว โดยการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาคีที่ร่วมมือกับสถานประกอบการ เป็นแนวทางหลักที่สถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาดำเนินการอยู่เป็นปกติ ตัวอย่างเช่น การส่งนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์กับสถานประกอบการ ได้แก่ ศูนย์รถยนต์ต่าง ๆ หรือเมืองอุตสาหกรรมอย่างเช่น อมตะซิตี้ เป็นต้น นอกจากนี้ อาชีวศึกษายังสร้างหลักสูตรใหม่ ๆ ที่ช่วยเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศ โดยบางหลักสูตรได้จัดทำ MOU กับสถานประกอบการในประเทศ อาทิ หลักสูตรพาณิชยศาสตร์ และบางหลักสูตรเป็นการทำบันทึกความเข้าใจ หรือ MOU กับต่างประเทศ เช่น หลักสูตรการซ่อมบำรุงอากาศยาน หลักสูตรรถไฟความเร็วสูงกับประเทศจีน ญี่ปุ่น เกาหลี เป็นต้น

ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่งให้ข้อมูลว่า มีการนำมาตรฐานมาสู่การปฏิบัติ โดยกำหนดผลลัพธ์ด้านผู้เรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และเน้นการปรับกรอบความคิด ความเชื่อหรือทัศนคติของอาจารย์ผู้สอนให้เน้นเรื่องการพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นผู้สร้างสรรค์นวัตกรรม และการสร้างธุรกิจสตาร์ทอัพ โดยมหาวิทยาลัยเห็นว่า เป็นเรื่องสำคัญหากอาจารย์ไม่เปลี่ยนก็ยากที่จะเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนและการวัดผล และประเมินผล

ผู้บริหารโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งระบุว่า มีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาสู่การปฏิบัติ โดยการเน้นการจัดการเรียนการสอนพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นนวัตกรรมที่มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมและสิ่งสร้างสรรค์ โดยส่วนใหญ่เน้นการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงาน และแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

3) ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลต่อการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติให้เป็นมาตรฐานของระดับการศึกษา

(1) มาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานเป็นเรื่องใหม่ที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษาจะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจอีกระยะหนึ่ง

(2) จุดเน้นของมาตรฐานการศึกษาของชาติ แตกต่างไปจากจุดเน้นเดิมของโรงเรียน (โรงเรียนสาธิต) โดยหลักสูตรเดิมของโรงเรียนสาธิตเน้นด้านวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ แต่มาตรฐานการศึกษาของชาติเน้นเรื่องการสร้างนวัตกรรมและสิ่งสร้างสรรค์ซึ่งโรงเรียนอยู่ระหว่างการปรับหลักสูตรให้ตรงกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(3) ข้อจำกัดอันเนื่องมาจากชุดความคิดของครูและผู้ปกครองที่ยังยึดแบบเดิม จำเป็นต้องปรับชุดความคิดใหม่ ทั้งเรื่องการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และเป้าหมายในการจัดการศึกษา เนื่องจากครูรุ่นเก่ายังไม่ใช้ Active Learning และยังไม่จัดการเรียนการสอนที่เน้นเรื่องการมีส่วนร่วม

(4) ยังไม่พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะครูรุ่นเก่าที่ยังใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลแบบเดิม

อย่างไรก็ตาม มีบางสถานศึกษา เช่น กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ ที่เห็นว่ามาตรฐานการศึกษาของชาติกับสิ่งที่ดำเนินการอยู่มีความสอดคล้องกัน เนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์เน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติและฝึกปฏิบัติในชุมชนเป็นปกติอยู่แล้ว มาตรฐานการศึกษาของชาติจึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้นักศึกษาตื่นตัวและส่งเสริมเรื่องการพัฒนาวัตกรรมการ

4) ข้อเสนอแนะในการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติ ให้เป็นมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดให้ประสบความสำเร็จ

(1) ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่เสนอว่า ก่อนที่จะประกาศออกเป็นมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับการศึกษาของแต่ละสังกัด ควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แสดงความคิดเห็น เปิดให้มีการทำประชาพิจารณ์อย่างกว้างขวาง เพราะโรงเรียนแต่ละแห่งแตกต่างกัน ซึ่งครูใหญ่โรงเรียน ตชด. กล่าวสนับสนุนเรื่องบริบทของโรงเรียนที่แตกต่างกันว่า “อย่างโรงเรียนของผมให้นักเรียนมาเรียนทุกวันก็สุดยอดแล้วครับ”

(2) เมื่อใช้มาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดไประยะหนึ่ง หน่วยงานต้นสังกัดควรทบทวนมาตรฐานการศึกษาของแต่ละสังกัดให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ หรือสอดคล้องกับจุดเน้นของมาตรฐานการศึกษาของชาติที่อาจเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สพฐ. ท่านหนึ่งที่กล่าวว่า “ผมไม่มั่นใจว่ามาตรฐานการศึกษาของ สพฐ. จะสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติในทุกประการ ขอเสนอแนะว่าเมื่อใช้มาตรฐาน

ไประยะหนึ่ง สพฐ. ควรทบทวนและปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาใหม่ ให้มั่นใจว่ามาตรฐานการศึกษาของ สพฐ. สอดรับกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ”

(3) ควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นความสำคัญ และเกิดความศรัทธาต่อมาตรฐานการศึกษาของชาติอย่างกว้างขวางทั่วถึงก่อน

(4) ควรเชิญผู้รู้ที่สามารถอธิบายถึงเป้าหมาย ความสำคัญและแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติ มาอธิบายให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเกิดความรู้ความเข้าใจ โดยผู้บริหารโรงเรียนท่านหนึ่งเสนอว่า “การแปลงมาตรฐานชาติหรือมาตรฐานการศึกษาของ สพฐ. มาเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและหรือหลักสูตรสถานศึกษา สพฐ. ควรเชิญผู้รู้อย่าง ดร.ทศนา แคมมณี มาช่วยอธิบาย ให้เห็นแนวทางในการดำเนินงาน ซึ่งดีกว่าให้โรงเรียนลองผิดลองถูก”

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มครูผู้สอน

1) การแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติมาเป็นมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงาน

ครูผู้สอนจากทุกหน่วยงานที่เข้าร่วมสนทนาให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่า หน่วยงานต้นสังกัดน่าจะมีการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติให้เป็นมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา แต่ไม่ทราบกระบวนการดำเนินการที่ชัดเจนว่าดำเนินการอย่างไร เพียงแต่ทราบในขั้นตอน เมื่อหน่วยงานต้นสังกัดกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับการศึกษาและมีการประกาศให้สถานศึกษาในสังกัดนำมาตรฐานการศึกษาดังกล่าว ไปใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษา

2) ข้อเสนอแนะเพื่อการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติให้เป็นมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดให้ประสบความสำเร็จ

การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ ควรพิจารณาจากประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติจริงของสถานศึกษา การกำหนดมาตรฐานควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องระดับปฏิบัติได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเพื่อให้การดำเนินได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม

2.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครอง

1) การแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติมาเป็นมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงาน

(1) กรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่รับรู้ว่าหน่วยงานต้นสังกัดมีการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติมาเป็นมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงาน ยกเว้นกรรมการสถานศึกษา

ระดับอาชีวศึกษา กรรมการสถานศึกษาในสังกัด สพฐ. สช. และ อปท. ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่าไม่ได้รับทราบว่าหน่วยงานต้นสังกัดมีกระบวนการในการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติมาเป็นมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับอย่างไร ส่วนกรรมการสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาระบุว่า สอศ. มีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้จัดทำในการเป็นมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 ซึ่งเนื้อหาของคุณลักษณะผู้เรียนสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(2) มีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาปรับเป็นมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยส่วนใหญ่ใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นกรอบและเพิ่มเติมตัวชี้วัดเข้าไป

กรรมการสถานศึกษาที่เคยเป็นศึกษานิเทศก์ให้ข้อมูลว่า มีการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาปรับเป็นมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยระบุว่า “เมื่อมีนโยบายออกมา ก็นำเสนอ ผอ.เขตฯ ของบประมาณในการชี้แจง เพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาได้เข้าใจและปรับมาตรฐานการศึกษาของตน” ทั้งนี้ มีการให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า โดยส่วนใหญ่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นกรอบ และจัดทำตัวชี้วัดเพิ่มเติมเข้าไป

2) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงาน

(1) สถานศึกษา สังกัด สพฐ. ส่วนใหญ่ใช้มาตรฐานการศึกษาของ สพฐ. มาจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

กรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า สถานศึกษาไม่ได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากมาตรฐานการศึกษาของชาติ แต่เป็นการใช้มาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด คือ สพฐ. โดยมีสถานศึกษาส่วนน้อยที่จัดทำตัวบ่งชี้เพิ่มเติมเข้าไป “...ผมคิดว่าโรงเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 99 ไม่ได้ไปคิดเพิ่ม ส่วนใหญ่ใช้มาตรฐานของ สพฐ. ไม่ต้องยุ่งยากเพราะไม่จำเป็นต้องมาคิดเรื่องเกณฑ์และการให้คะแนนต่าง ๆ อีก”

(2) สถานศึกษาสังกัด สอศ. จัดทำมาตรฐานการอาชีวศึกษา โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมีการปรับเพิ่มให้สอดคล้องกับสังกัด

กรรมการสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา ระบุว่า สอศ.จัดทำมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และเพิ่มมาตรฐานและตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับระดับภาค จังหวัด และสถานศึกษา ดังเสียงสะท้อนว่า “...ของอาชีวศึกษา เราก็มีการจัดทำมาตรฐานเป็นแม่บทจากส่วนกลาง และขยายสู่สถานศึกษา

ซึ่งมีการล้ามาจากมาตรฐานการศึกษาชาติ นำสู่การจัดทำมาตรฐานการอาชีวศึกษา 3 มาตรฐาน 9 ประเด็น ครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาของชาติอยู่แล้ว แต่มีบางส่วนที่ส่วนกลาง สอศ. เองได้ปรับให้สอดคล้องกับสถานศึกษาในแต่ละสถานศึกษาแต่ละภาคแต่ละจังหวัด บวก ๆ เข้าไปเราได้ดำเนินการมาปีเศษ ๆ และได้มีการกระจายความรู้สู่แต่ละวิชาเอกแต่ละคณะ เช่น ผมสอนช่างยนต์ ของเรามี 5 วิชาเอก เราต้องมาดูว่า ไฟฟ้าเกี่ยวอย่างไร สร้างคนอย่างไร สร้างงานอย่างไร จิตอาสาอย่างไร ก็สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพียงแต่อยู่ในกรอบของมาตรฐานการอาชีวศึกษา ซึ่งกรอบของชาติคลุมอยู่อีกชั้นหนึ่งอยู่แล้ว ผมวิเคราะห์ดูแล้วก็ครอบคลุมไปในทิศทางเดียวกัน”

(3) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยพิจารณาจากมาตรฐานการศึกษาของชาติ และให้สอดคล้องกับโครงการพระราชดำริช และบริบทของโรงเรียน

กรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และตามโครงการพระราชดำริชของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี “การจัดการศึกษาต้องทำให้สอดคล้องกับโครงการตามพระราชดำริช ด้วยการศึกษของเราเองมาตรฐานการศึกษาของชาตินะ แต่เราก็ต้องดูบริบทของเราด้วย”

3) ปัญหา อุปสรรคและปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงาน

(1) สถานศึกษาในสังกัด สพฐ. สช. ส่วนใหญ่ไม่ได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของตนเอง แต่จะนำมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดมาปรับเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยกรรมการสถานศึกษาในสังกัด สพฐ. สช. ระบุว่า สถานศึกษาไม่ได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของตนเอง แต่จะนำมาตรฐานการศึกษาจากต้นสังกัดมาปรับเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้มีความสะดวกในการประเมินคุณภาพการศึกษา “ สำหรับของ สพฐ. เท่าที่ดู มาตรฐานการศึกษาของชาติกับมาตรฐานการศึกษาของ สพฐ. และโรงเรียนก็สอดคล้องกันมาโดยตลอด ว่าทางชาติต้องการอะไร สพฐ.เขาก็จะเขียนรับ มาถึงโรงเรียนก็ถือมาปฏิบัติว่าเป็นมาตรฐานของโรงเรียน เพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพได้ง่ายขึ้น...”

(2) สถานศึกษาขนาดเล็ก ไม่ได้มีการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

สถานศึกษาขนาดเล็กใช้มาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด เนื่องจากมีบุคลากรน้อยไม่สามารถดำเนินการจัดทำได้เหมือนกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ เพราะเป็นการเพิ่มภาระให้ครูผู้สอน

(3) ในการกำหนดคุณลักษณะผู้เรียนในมาตรฐานการศึกษาของชาติระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับอาชีวศึกษาไม่เหมาะสม

การรวมคุณลักษณะผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับอาชีวศึกษาไม่เหมาะสม เนื่องจากคุณลักษณะของผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษามีคุณลักษณะทั้งในกลุ่มผู้เรียนรู้และผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมแตกต่างกัน และจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละระดับก็มีความแตกต่างกัน

4) ข้อเสนอแนะในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงาน

(1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรเป็นหน่วยงานกลางที่จะประสานในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

ควรมีการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประสานสถานศึกษาทุกแห่งที่จะเข้ามาร่วมจัดทำมาตรฐานสถานศึกษา ซึ่งอาจใช้เป็นมาตรฐานกลางระดับสถานศึกษา และหากสถานศึกษาใดต้องการเพิ่มเติมคุณลักษณะหรือตัวชี้วัดก็สามารถเพิ่มเติมของตนได้

(2) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรมีการติดตามการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติเป็นระยะ ๆ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรมีการติดตามการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติและนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประโยชน์ โดยประสานมายังหน่วยงานต้นสังกัด ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้จัดให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตามให้สถานศึกษาดำเนินการได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม

3. การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตร และการประเมินผู้เรียน

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มผู้บริหารการศึกษา

1) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการประเมินผู้เรียนของหน่วยงาน

(1) การมอบนโยบายการดำเนินงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติให้สถานศึกษานำไปพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการประเมินผู้เรียน

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่กล่าวสอดคล้องกันว่า ได้รับทราบมาตรฐานการศึกษาของชาติ และได้มีการประชาสัมพันธ์ลงสู่สถานศึกษา บางแห่งให้ข้อมูลว่า ได้ดำเนินการแจ้งให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการประเมินผู้เรียน เพื่อให้โรงเรียนได้นำไปวางแผนการพัฒนาระดับโรงเรียน ซึ่งกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาตินี้ ผู้บริหารของเขตพื้นที่การศึกษาได้ประชุมผู้บริหารสถานศึกษาและมอบนโยบายว่า “เราจะสร้างคนดีให้บ้านเมือง” ซึ่งจะเป็นกรอบในการดำเนินงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในขณะที่บางแห่งกล่าวว่า สพฐ. มีหลักสูตรแกนกลางอยู่แล้ว และมีข้อกำหนดว่า “สถานศึกษาจะต้องดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง” สิ่งที่โรงเรียนทำได้ คือ กระบวนการของการออกแบบและวิธีการที่มุ่งไปสู่มาตรฐานการศึกษา โดยเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจะมีหลักสูตรทวิศึกษา ซึ่งมีนักเรียนส่วนหนึ่งไปใช้หลักสูตรของอาชีวศึกษาด้วย ขณะนี้หลายโรงเรียนยังคงมีปัญหาอยู่ แต่ส่วนหนึ่งเป็นเรื่องของนโยบายที่จะบูรณาการเรื่องอาชีพ ซึ่งเขตพื้นที่การศึกษาจะทำในลักษณะของการพัฒนากิจกรรมให้ไปสู่นโยบายตามที่กำหนด และบางโรงเรียนจะมีหลักสูตรเพิ่มเติม เช่น หลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษา โรงเรียนก็จะเพิ่มเติมสอดแทรกในเนื้อหารายวิชา บางเขตพื้นที่การศึกษาจะมีการจัดประชุม สัมมนา พาทำหลักสูตรสถานศึกษา และทุกโรงเรียนต้องส่งให้เขตพื้นที่การศึกษาตรวจสอบหลักสูตรของทุกสถานศึกษา ทั้งในเรื่องโครงสร้างเวลาเรียน การกำหนดคำอธิบายรายวิชา และมาตรฐานสถานศึกษา ซึ่งจะต้องเชื่อมโยงไปถึงมาตรฐานการศึกษาในส่วนของการจัดการเรียนการสอน เขตพื้นที่การศึกษาจะดำเนินการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้กับครู และได้กล่าวว่า “ขอยืนยันว่า การขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติลงสู่การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็น ซึ่งเขตพื้นที่กำลังดำเนินการอยู่” แต่บางแห่งให้ข้อมูลว่ายังไม่ได้มีการขับเคลื่อนอย่างชัดเจน หรือยังไม่ได้ขับเคลื่อนในบางมาตรฐาน เช่น นวัตกรรม ความฉลาดทางดิจิทัล ฯลฯ

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา บางแห่งให้ข้อมูลว่า ในส่วนของอาชีวศึกษาจะมีการปรับปรุงหลักสูตรทุก ๆ 5 ปี สำหรับหลักสูตรปัจจุบันที่ใช้อยู่ ผู้ให้ข้อมูลไม่แน่ใจว่าหลักสูตรที่ปรับในปัจจุบันจะยึดโยงกับมาตรฐานการศึกษาของชาติหรือไม่ ซึ่งอาชีวศึกษาจะให้เงื่อนไขกับทุกสถานศึกษาให้สามารถปรับหลักสูตรสถานศึกษาของตนได้

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บางแห่งกล่าวว่า กศน. ส่วนกลางได้กำหนดมาตรฐานกลางเพื่อให้ทุกสถานศึกษาดำเนินการ และจะมีมาตรฐานภายในที่เน้นคุณภาพผู้เรียน คุณภาพการจัดการศึกษา และคุณภาพการบริหารจัดการ กศน. จังหวัดจะมีหนังสือสั่งการให้สถานศึกษาปฏิบัติให้เป็นมาตรฐานของสถานศึกษา แต่ต้องไม่น้อยกว่าที่ประกาศไว้ หรืออาจจะเพิ่มอีกก็สามารถทำได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษา และได้ให้สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติดังกล่าว

สำนักงานศึกษาธิการภาค บางส่วนได้ให้ข้อมูลว่า ไม่ได้มีสถานศึกษาในกำกับ แต่จะดำเนินการประสานขอข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของจังหวัดเพื่อนำมาจัดทำข้อมูลสารสนเทศ จากนั้นจะเชิญประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประมวลผลข้อมูล และนำมาวางแผนร่วมกันในการพัฒนา รวมทั้งเสนอข้อมูลย้อนกลับว่า สถานศึกษาแต่ละจังหวัดควรมีแนวทางการพัฒนาและวิธีการพัฒนาหลักสูตรอย่างไร

องค์การบริหารส่วนจังหวัด บางส่วนกล่าวว่า ได้มีหนังสือแจ้งให้ทางโรงเรียนนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งบางส่วนกล่าวเสริมว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้มีการพัฒนาหลักสูตร ตั้งแต่ปี 2561 โดยนำมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นธงคู่กับหลักสูตรแกนกลางฯ โดยจะมีการประชุมเพื่อปรับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ก่อนแล้วนำมาสู่วิสัยทัศน์ของหลักสูตรโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

(2) การจัดทีมบุคลากรลงไปช่วยเหลือโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตร และปรับปรุงเครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เพื่อนำมาปรับให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษา

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานบางแห่งกล่าวว่า ภายหลังจากได้มีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติชี้แจงกับโรงเรียนไปแล้ว ประมาณร้อยละ 50 ของโรงเรียนในพื้นที่รับผิดชอบ จะมีการกำหนดทีมบุคลากรลงไปช่วยเหลือสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตร และปรับปรุงเครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เพื่อนำมาปรับให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษา โดยเขตพื้นที่การศึกษามีคำถามสำคัญ คือ “นี่คือการทำงานของเรา เราจะทำพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างไรให้สถานศึกษาสามารถวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้”

(3) การจัดทำ “ตัวอย่างของหลักสูตรสถานศึกษา” สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานบางแห่ง ได้ให้ความสำคัญกับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยนอกจากจะให้ความรู้เรื่องของการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติลงสู่หลักสูตรสถานศึกษาแล้ว ยังได้มีการจัดทำเป็น “ตัวอย่างของหลักสูตรสถานศึกษา” ซึ่งนำหลักสูตรแกนกลางฯ มาเติมเต็มในหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กบางแห่ง ที่มีเพียงผู้บริหารกับครูเพียงคนเดียว ก็สามารถนำไปปรับเป็นหลักสูตรของตนเอง ส่วนโรงเรียนใดที่มีความเข้มแข็งแล้ว ก็สามารถจัดทำหลักสูตรเป็นของตนเองโดยอิงมาตรฐานการศึกษาของชาติ และเติมเต็มหลักสูตรในโรงเรียนที่มีความพร้อม เช่น หลักสูตร EP ในโรงเรียนมาตรฐานสากล และยังคงกล่าวทิ้งท้ายไว้ว่า “เขตพื้นที่เป็นหน่วยงานสำคัญที่มีความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน ช่วยให้โรงเรียนมีความเข้มแข็งในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา”

2) การนำกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาแปลงเป็นกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษา

หน่วยงานการศึกษาส่วนใหญ่ นำผลลัพธ์ที่คาดหวังของมาตรฐานการศึกษาของชาติมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานการศึกษาของสังกัด และหลักสูตรแกนกลาง พ.ศ. 2551 และเห็นพ้องกันว่า ผลลัพธ์ที่คาดหวังของมาตรฐานการศึกษาของชาติ เช่น ในเรื่องของผู้เรียนที่จะต้องเป็นผู้ที่ใฝ่เรียนรู้ รวมทั้งทักษะชีวิต และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนจะสอดคล้องกับทักษะทางวิชาการตาม 8 กลุ่มสาระ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว พบว่า ทั้งมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาของสังกัด และหลักสูตรแกนกลางจะมีความสอดคล้องกัน ดังนั้น กระบวนการนำสู่การปฏิบัติจะสำคัญมาก จะขึ้นอยู่กับครูว่าจัดการเรียนการสอนอย่างไรให้นักเรียนบรรลุตามผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ดังนั้น ครูจะต้องเข้าใจมาตรฐานต่าง ๆ มีการบูรณาการข้ามศาสตร์ เรื่องเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาหลอมรวม ในขณะที่บางแห่งกล่าวว่า เขตพื้นที่การศึกษาได้นำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาซึ่งให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางฯ ซึ่งประกอบด้วย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะที่สำคัญ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แล้วนำมาตรฐานแต่ละตัว เช่น Learner Person จะดึงตัวรายละเอียดต่าง ๆ โดยเฉพาะตัวชีวิตเข้าไปสู่ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนจะไม่หลุดจากกันทั้งในตัวหลักสูตรแกนกลางฯ และบรรลุเป้าหมายของมาตรฐานการศึกษาของชาติด้วย นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดบางแห่ง ได้ให้ความสำคัญในการนำตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาแปลงเป็นผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ โดยการจัดประชุมให้สถานศึกษาสามารถสร้างตัวบ่งชี้ และกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้

รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาทักษะอื่น ๆ เช่น โครงการพัฒนาทักษะวิทยาศาสตร์ให้ครูผู้สอน เช่น ในเรื่องของ Coding เป็นต้น และบางแห่งได้จัดให้มีการเทียบเคียงตัวบ่งชี้ที่สถานศึกษามีอยู่เดิมในแต่ละกลุ่มสาระกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสามารถเทียบเคียงกับมาตรฐานของชาติ รวมถึงมีการนิเทศถึงการวัดผลตามหลักสูตรด้วยการปรับปรุงเครื่องมือเพื่อการวัดผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของท้องถิ่น

3) ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและประเมินผู้เรียน

(1) การขับเคลื่อนให้โรงเรียนสามารถนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรขาดความจริงจังและต่อเนื่อง

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลายแห่งกล่าวสอดคล้องตรงกัน คือ มีข้อจำกัดในการขับเคลื่อนให้โรงเรียนสามารถนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เนื่องจากครูผู้สอนมีภาระงานสอนมาก อาจส่งผลให้การนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษาโดยยึดมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรไม่เกิดประสิทธิผลเท่าที่ควร

(2) ผลลัพธ์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นคำที่กว้างและอาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลายแห่งมองว่า ผลลัพธ์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ บางตัวอาจจะต้องมีการบูรณาการในการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลในหลายด้าน เช่น คำว่า “สมรรถนะ” ซึ่งจะวัดได้ยาก และมีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า “คำว่าสมรรถนะไม่ได้เกิดขึ้นแค่ครั้งเดียว แต่มันเป็นประสบการณ์ที่สั่งสมมา” ซึ่งอาจทำให้ผู้นำไปปฏิบัติไม่สามารถตีความหมายที่ชัดเจน ส่งผลถึงการวัดและการประเมินผลผลลัพธ์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ดังกล่าว

(3) ครูในบางสังกัดขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผลผู้เรียน เนื่องจากไม่ได้จบวุฒิกศษครุโดยตรง

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กล่าวว่า ครู กศน. ไม่ได้จบวุฒิกศษครุโดยตรง จึงอาจมีปัญหาในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรและการวัดและประเมินผลผู้เรียน ซึ่งจะทำให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ทำได้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

4) ข้อเสนอแนะเพื่อการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติมาใช้พัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จ

(1) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดควรร่วมกัน ทบทวนและชี้แจงประเด็นของการวัดสมรรถนะของผู้เรียนในหลักสูตรอิงสมรรถนะให้สามารถ วัดออกมาเป็นรูปธรรม

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บางแห่ง มีข้อเสนอให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาร่วมกับต้นสังกัดทบทวนและชี้แจงประเด็นของการวัด สมรรถนะของผู้เรียนในหลักสูตรอิงสมรรถนะให้สามารถวัดออกมาเป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรม เพื่อตอบโจทย์มาตรฐานการศึกษาของชาติ

(2) หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้บริหารสถานศึกษา ของสังกัดตนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บางแห่งมีข้อเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดจัดประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจกับผู้บริหารสถานศึกษา ในการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติมาใช้พัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียนให้ประ สบความสำเร็จ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคคลสำคัญในการนำมาตราฐานการศึกษา ของชาติ มาใช้พัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียนมาสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาอย่างแท้จริง

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา บางแห่ง เสนอแนะว่าควรมีการทำความเข้าใจกับผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นบุคคลสำคัญคนแรกในการ นำมาตราฐานการศึกษาของชาติมาใช้พัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียนมาสู่การปฏิบัติ รวมทั้งฝ่ายวิชาการต้องทำความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง

(3) หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการกำกับ ติดตามการนำมาตราฐานการศึกษา ของชาติ มาใช้พัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา บางแห่งเสนอ แนะนำว่า จะต้องมีกำกับ ติดตามการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติ มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร และการประเมินผู้เรียนอย่างจริงจัง แม้ว่าปัจจุบันอาชีวศึกษาจะมีความเข้มแข็งทางวิชาการเพิ่ม มากขึ้น แต่สถานศึกษาจะขาดการกำกับ ติดตามในส่วนของการนำหลักสูตรไปใช้

(4) หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดทำคู่มือหรือเอกสารทางวิชาการเพื่อให้ครูสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บางแห่งกล่าวว่า เนื่องจากครู กคน. ไม่ได้จบวุฒิมหาบัณฑิตโดยตรง จึงมีปัญหาเรื่องของการรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล จึงมีข้อเสนอว่าควรมีการจัดทำคู่มือหรือเอกสารทางวิชาการที่ให้คุณเหล่านี้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เช่น ในเรื่องของการวัดและประเมินผลเชิงประจักษ์ หรือวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายสามารถใช้ได้กับนักเรียนและประชาชนที่เป็นผู้รับบริการ

(5) สถานศึกษาควรมีการนิเทศการใช้หลักสูตรและการประเมินผู้เรียน เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติอย่างจริงจัง

หน่วยงานการศึกษาทุกสังกัด เห็นพ้องต้องกันว่า สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ควรมีการนิเทศการใช้หลักสูตรและการประเมินผู้เรียนเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติอย่างจริงจัง

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา

1) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการประเมินผู้เรียนของหน่วยงาน

(1) สถานศึกษาส่วนใหญ่ใช้มาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดเป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตร ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มให้ข้อมูลตรงกันว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียน แต่ใช้มาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดที่เชื่อว่าแปลงมาจากมาตรฐานการศึกษาของชาติ ดังคำกล่าวของผู้บริหารท่านหนึ่งที่กล่าวว่า “มาตรฐานการศึกษาของสังกัดเปรียบเสมือนแม่ มาตรฐานการศึกษาของชาติเปรียบเสมือนยาย เมื่อเราทำตามแม่ก็เหมือนทำตามยาย . . . ยายนะเราต้องเก็บไว้บนหัว”

(2) การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติอย่างเป็นรูปธรรม โดยสถานศึกษาทุกระดับมีการปรับหลักสูตร การปรับกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดและมาตรฐานการศึกษาของชาติ อย่างเป็นรูปธรรม ตัวอย่างเช่น

(2.1) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยปกติหลักสูตรสถานศึกษา จะประกอบด้วย หลักสูตรแกนกลาง วิชาเลือกเพิ่มเติม และ วิชาเลือกเสรี ตัวอย่างของสิ่งๆ ที่ดำเนินการได้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เช่น ด้านภาษา โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่มีหลักสูตร Mini English Programe (MEP) English Program (EP) หลักสูตรภาษาจีน ภาษาเกาหลี ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเยอรมัน การจัดการเรียนการสอนสะเต็มศึกษา ส่วนด้านนวัตกรรมหรือการสร้างนวัตกรรม มีการสอนเขียนคำสั่งหุ่นยนต์ การสอนแบบโครงงาน การผลิตชิ้นงาน การสร้างสิ่งประดิษฐ์ การจัดห้องเรียนที่เน้นวิทยาศาสตร์ และการส่งเสริมผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษด้วยการจัดห้อง Gifted การปรับให้มีหลักสูตรเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับบริบทและความสนใจของผู้เรียน โดยทุกปี สพฐ. จัดให้มีการแข่งขันศิลปหัตถกรรมนักเรียน ซึ่งส่งเสริมต่อกิจกรรมการเรียนการสอนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ สำหรับเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ บางจังหวัดจัดให้มีโครงการที่ส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน เช่น กรณีจังหวัดสุพรรณบุรี มีโครงการเยาวชนคนดีศรีสุพรรณ ที่เน้นเป้าหมาย 11 ประการ ซึ่งช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้อย่างดี

(2.2) ระดับอาชีวศึกษา ผู้บริหารให้ข้อมูลว่าสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษา มีการปรับหลักสูตรตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และหลักสูตรของอาชีวศึกษาต้องเน้นพัฒนาผู้เรียนให้ตรงกับความต้องการของตลาดและผู้ประกอบการ ทำให้ต้องปรับตัวทั้งหลักสูตร วิธีสอน และการวัดและประเมินผล ดังที่ผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกที่ให้ข้อมูลว่า วิทยาลัยอาชีวศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวเร็วให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของตลาดในทุก ๆ ปีวิทยาลัยจะเชิญผู้ประกอบการมาให้ความเห็น ว่า สถานประกอบการต้องการหลักสูตรแบบไหน ต้องการผู้เรียนที่มีคุณลักษณะอย่างไร เช่น ผู้ประกอบการต้องการให้ปรับจากหลักสูตรเครื่องยนต์เป็นหลักสูตรเครื่องยนต์ไฟฟ้า เป็นต้น โดยกระบวนการเรียนการสอนของวิทยาลัยอาชีวศึกษา เน้นการสอนแบบ Project Based Learning ที่กำหนดให้นักศึกษาทุกคนต้องเรียนผ่านวิชาโครงงานก่อนจบการศึกษา โดยวิชาดังกล่าวเน้นการเป็นผู้ประกอบการ และการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่เน้นการเรียนแบบทวิภาคีโดยร่วมมือกับสถานประกอบการ ตัวอย่างของการดำเนินการที่ทำแล้ว เช่น การปรับหลักสูตรคอมพิวเตอร์ธุรกิจเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เทคโนโลยีดิจิทัลตามที่ต้องการ โดยการปรับหลักสูตรจะไม่รอให้หลักสูตรครบ 5 ปี แต่ปรับทันทีให้ทันกับความเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ เพื่อสามารถผลิตผู้เรียนให้ทันกับวิทยาการใหม่ ๆ โดยวิทยาลัยอาชีวศึกษาจะส่งครูเข้าไปฝังตัวกับสถานประกอบการก่อนที่จะส่งลูกศิษย์เข้าไปฝึกงาน ในส่วนของการพัฒนาผู้มีจิตสาธารณะ วิทยาลัยอาชีวศึกษาดำเนินการมาโดยตลอดผ่านโครงการต่าง ๆ ที่ให้บริการกับประชาชน เช่น บริการซ่อมเครื่องไฟฟ้าฟรี เป็นต้น สำหรับการประเมินผลผู้เรียน สถาบัน

การศึกษาอาชีวศึกษาส่วนใหญ่ประเมินโดยเน้นการตรวจผลงาน ความสามารถในการสร้างชิ้นงาน และการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการประเมินตามรายละเอียดของรายวิชา (มคอ.3)

(2.3) ระดับอุดมศึกษา (วิทยาลัยชุมชน) ให้ข้อมูลว่า วิทยาลัยชุมชน มีการปรับหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษาของวิทยาลัยแล้ว โดยไม่รอให้หลักสูตรครบ 5 ปี เช่นกัน เช่น วิทยาลัยชุมชนจังหวัดตราด มีการปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ของชาติ โดยปรับ มคอ.2 แล้ว มีการจัดค่าย TQF ร่วมกับวิทยาลัยชุมชนทั้ง 20 แห่ง เน้นหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนการสอนที่สนองต่อนโยบายการศึกษา 4.0 และการเป็น AEC ตัวอย่างเช่น หลักสูตรการท่องเที่ยว การแปรรูปผลไม้ เป็นต้น โดยเมื่อมีสิ่งใดที่จำเป็นจะมีคณะกรรมการ ร่างหลักสูตรของวิทยาลัยชุมชนดำเนินการปรับหลักสูตร ทั้งนี้ โดยยึดมาตรฐานการศึกษาของชาติ เป็นเป้าหมายในการปรับด้วย สถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และวิทยาลัยพยาบาลให้ความเห็นตรงกันว่า การปรับหลักสูตรเป็นไปตามเกณฑ์ของสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภาและสภาการพยาบาล โดยการปรับหลักสูตรจะมีการสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งได้แก่ นักศึกษา บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา คณาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต เพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตร (มคอ.2) หลังจากนั้นจึงดำเนินการตามข้อกำหนดและเกณฑ์ที่กำหนดไว้ใน มคอ.2 โดยปัจจุบัน ยังไม่ถึงช่วงของการปรับหลักสูตรที่กำหนดให้มีการปรับหลักสูตรทุก 5 ปี ซึ่งคาดว่า การปรับหลักสูตร ครั้งต่อไปจำเป็นต้องปรับให้สอดคล้องกับมาตรฐานการอุดมศึกษาและมาตรฐานการศึกษา ของชาติ ในส่วนของการวัดผลประเมินผลของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมสนทนา ได้ข้อมูลว่าปัจจุบันมีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลายวิธีการ โดยมีการทดสอบความรู้ ที่เน้นข้อสอบแบบอัตนัยมากขึ้น การสังเกตพฤติกรรมและทักษะการปฏิบัติงาน การสัมภาษณ์ และการตรวจชิ้นงาน โดยเฉพาะวิทยาลัยพยาบาลมีแนวทางและเกณฑ์ในการประเมินผู้เรียน ที่กำหนดโดยสภาการพยาบาลที่ต้องดำเนินการตามอย่างเคร่งครัด

(2.4) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ให้ข้อมูลว่า การปรับหลักสูตร ของโรงเรียน ตชด. ดำเนินการตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (กพด.) ที่ใช้เป็นแผนหลัก ซึ่งแผนดังกล่าว ค่อนข้างสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ แต่การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ตชด. อาจแตกต่างไปจากโรงเรียนของ สพฐ. อยู่บ้าง ทั้งนี้เพราะมีความหลากหลายทั้งผู้เรียน ครู และ หน่วยงานที่เข้ามาช่วย โดยเน้นให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ชุมชน เน้นเรื่องทักษะชีวิต ทั้งงานช่าง การเกษตร การจัดการน้ำ (ยุวชลกร) การอนุรักษ์ป่า การอนุรักษ์ดิน การเลี้ยงสัตว์

การปลูกพืชผัก โดยโรงเรียน ตชด. เน้นการเตรียมการให้นักเรียนสามารถอยู่กับชุมชนได้ มีอาชีพเลี้ยงตัวได้ ซึ่งไม่ทราบว่าจะตรงกับทักษะในศตวรรษที่ 21 มากน้อยเพียงใด ดังคำกล่าวของครูใหญ่โรงเรียน ตชด. ที่กล่าวว่า “จุดเน้นของเราเพื่อให้เด็กอ่านออก เขียนได้ ฟังตนเองได้ อยู่ในชุมชนได้ตามรับสั่งของสมเด็จพระเจ้า ให้เขาอยู่กับชุมชนได้ โรงเรียนของเราประตูหน้าต่างก็ไม่แข็งแรงสมบูรณ์ แต่ของโรงเรียนเราไม่มีขายนะครับ เด็กของผมเรียนไม่เก่งหรอกครับ แต่ถ้าให้เขาตัดผมให้ครูเขาตัดได้ครับ” ครูใหญ่โรงเรียน ตชด. ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า การปรับมาตรฐานการศึกษาของชาติให้เป็นหลักสูตรของ ตชด. ไม่น่าจะมีปัญหา เนื่องจากปรัชญาของโรงเรียน ตชด. คือ “สร้างภูมิปัญญาพัฒนาคุณภาพชีวิต สัมฤทธิ์ความมั่นคง” ตัวอย่างเช่น ด้านนวัตกรรม โรงเรียน ตชด. เน้นการสร้างนวัตกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน เช่น การพัฒนาหลักสูตรขยายพันธุ์ทุเรียน (ปูดำ) โดยต่อยอดจากภูมิปัญญาดั้งเดิมที่นำปุ๋ยขี้ไก่มาซึ่งให้ออกไข่แบบธรรมชาติ ทางโรงเรียน ตชด. ได้พัฒนาให้มีการเลี้ยงไข่ปู ทำให้มีอัตราการรอดสูงกว่าธรรมชาติอย่างมาก เมื่อได้ลูกปูแล้วจึงนำไปปล่อยคืนสู่ธรรมชาติ ทำให้ชุมชนมีปูชุกชุม ชาวบ้านมีรายได้จากการจับปูขายมากขึ้น อันนี้เราถือว่าเป็นนวัตกรรมของเรา นอกจากนี้โรงเรียน ตชด. ยังดูแลเด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามแผน กพด. ปี 2560 -2569 ดังคำกล่าวของครูใหญ่โรงเรียน ตชด. ที่กล่าวว่า “เราดูแลเด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์ เด็กที่จบจาก ตชด. นี้จะมีความสามารถในการดำเนินชีวิตและมีความสามารถในการประกอบอาชีพติดตัวออกไปด้วย”

(2.5) สถานศึกษาเอกชนให้ข้อมูลว่า โรงเรียนเอกชนมีการปรับตัวในหลายเรื่อง เช่น หลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับจังหวัดของตนเองและในเรื่องภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ เป็นจุดเน้นสำคัญของโรงเรียนเอกชน นอกจากนี้บางโรงเรียนอาจเพิ่มเติมเรื่องภาษาจีน และภาษาอื่น ๆ ตามความต้องการของผู้ปกครอง ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนเน้นการสอนแบบโครงงานมากขึ้น บางแห่งมีการจัดห้องเรียนแบบสมาร์ท (Smart Classroom) การเขียน Coding เพื่อใช้กับหุ่นยนต์ แต่โรงเรียนเอกชนหลายแห่งยอมรับว่ายังไม่ได้เน้นเรื่องนวัตกรรมมากนัก

(2.6) สถานศึกษาสังกัด กศน. เน้นเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น และการมีอาชีพ เช่น กศน. ในจังหวัดบุรีรัมย์เน้นเรื่องการพัฒนาหลักสูตรโฮมสเตย์ และเน้นการสอนภาษาที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นต้น

(2.7) สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามแนวทางของโรงเรียนสังกัด สพฐ. โดยใช้มาตรฐานการศึกษาของ สพฐ. ทั้งระดับการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2) การนำกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติมาแปลงเป็นกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับ ให้ข้อมูลตรงกันว่ามี การนำตัวบ่งชี้ในมาตรฐานการศึกษาของสังกัด มากำหนดเป็นผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ซึ่งเห็นว่าตรงกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยแต่ละระดับมีการดำเนินการ ดังนี้

(1) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานผู้บริหารโรงเรียนสังกัด สพม. ให้ข้อมูลว่าการวัดผล จัดให้มีคะแนนเก็บร้อยละ 80 และสอบร้อยละ 20 วิธีการประเมินผลมีการประเมินที่หลากหลาย ทั้งการสอบแบบเดิม การประเมินจากชิ้นงาน การสังเกต การสัมภาษณ์ โดยพิจารณาจากตัวชี้วัดว่า เรื่องนั้น ๆ เน้นให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอย่างไร ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับผู้สอนว่าจะออกแบบการสอนและการประเมินผลอย่างไร ซึ่งหากครูยึดการสอนตามแผนการสอนและตัวชี้วัดก็เชื่อมั่นว่าจะได้ผลตามวัตถุประสงค์ เช่นเดียวกับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ให้ข้อมูลว่า วัดผลประเมินผลตามตัวชี้วัดที่ต้นสังกัดกำหนด แต่ทั้งหมดขึ้นกับครูผู้สอนเป็นหลัก

(2) ระดับอาชีวศึกษา ให้ข้อมูลว่า วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการปรับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามความต้องการของผู้ประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

(3) ระดับอุดมศึกษาให้ข้อมูลว่าการวัดและประเมินผลไม่มีปัญหาเพราะประเมินโดยจำแนกเป็นคะแนนปฏิบัติและคะแนนสอบ การตัดสินผลมีทั้งอิงเกณฑ์และอิงกลุ่ม มีการวางแผนการสอนโดยเขียนเป็น มคอ.3 การประเมินโดยทั่วไปใช้การสังเกต การสอบด้วยข้อสอบจุดอ่อนคือ มคอ.2 (หลักสูตร) ที่กำหนดไว้แต่เดิมยังไม่เน้นเรื่องความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม การเป็นผู้ประกอบการ ฯ โดย มคอ. 2 เดิมเน้นที่คุณลักษณะ 5 ประการ ซึ่งยังไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ อย่างไรก็ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ช่วยให้ระดับอุดมศึกษาต้องคำนึงถึงเรื่องนี้เมื่อต้องปรับหลักสูตรในระยะต่อไป

(4) ในส่วนของโรงเรียน ตชด. การวัดและประเมินผล ยังมีปัญหาอยู่บ้าง อาจยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาทั้งหมด เพราะเด็กบางคนเขียนไม่ได้ แต่พูดได้ อธิบายได้ ทำได้ และมีทักษะในการทำงาน การประเมินนอกจากข้อสอบแล้วอาจต้องเน้นการดูจากชิ้นงาน และการสังเกตพฤติกรรม

3) ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำมามาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้ เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรและประเมินผู้เรียน

ผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ระบุปัญหาและอุปสรรคในการนำ มาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ดังต่อไปนี้

(1) ปัญหาเกี่ยวกับครูที่มีอยู่ในปัจจุบัน ได้รับการศึกษามาในยุคที่ไม่ได้เน้น ทักษะศตวรรษที่ 21 แต่ต้องเป็นครูในศตวรรษที่ 21 จึงอาจทำให้ความสามารถของครูไม่สอดคล้อง กับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เช่น ปัจจุบันมีหลักสูตรที่เน้นเรื่อง “วิทยาการคำนวณ (Computing Science) ที่ครูต้องมีความรู้ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีดิจิทัล คณิตศาสตร์ และการรู้เท่าทันสื่อและข่าวสาร” แต่ครูยังมีความรู้ความสามารถไม่ครอบคลุมคุณสมบัติดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องครูไม่ได้ให้ความสำคัญกับการแสวงหาความรู้หรือฝึกฝนพัฒนาตนเอง ให้มีคุณลักษณะสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาใหม่ แม้หน่วยงานต้นสังกัดพยายามจัดให้มีการฝึกอบรม และสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งคือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทำให้การออกแบบการสอน การวัดและประเมินผลยังไม่ปรับให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ครูจำนวนมากยังวัดผลโดยเน้นเรื่องความรู้ความจำ

(2) ปัญหาของโรงเรียนเอกชน คือ ครูสอบบรรจุได้และลาออกไปบรรจุเป็น ข้าราชการ ทำให้โรงเรียนต้องพัฒนาครูใหม่อยู่เสมอ และครูใหม่ส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิคู เป็นอุปสรรค ต่อการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(3) ปัญหาผู้ปกครองไม่รับรู้รับทราบเรื่องมาตรฐานการศึกษา ส่งผลต่อการส่งเสริม สนับสนุนผู้เรียนให้ไปในทิศทางเดียวกันกับโรงเรียน

(4) ปัญหาคณะกรรมการสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้อนุมัติหลักสูตร ไม่ได้รับรู้ รับทราบเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทำให้ไม่ได้กำกับหลักสูตรให้เป็นไปตามมาตรฐาน การศึกษาของชาติ แต่ยกเว้นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ให้ข้อมูลว่า ประธานกรรมการสถานศึกษา¹รู้เรื่องมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นอดีต ผู้บริหารโรงเรียนที่เพิ่งเกษียณอายุไป

(5) ปัญหาเกี่ยวกับระบบการสอบเข้าเรียนต่อยังไม่เปลี่ยนให้เป็นไปตามมาตรฐาน การศึกษาของชาติ ส่งผลให้โรงเรียนต้องจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลเพื่อให้ ผู้เรียนสามารถสอบเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียง

(6) ปัญหาความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองที่ยังมีแนวคิดแบบเดิม คือ เน้นให้บุตรหลานสอบเข้าเรียนต่อในสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียง และเน้นความเก่งแบบเดิม ๆ ส่งผลให้ผู้ปกครองส่งเสริมให้บุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชา

4) ข้อเสนอแนะในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จ

(1) การสอบเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้น หรือการสอบเข้ามหาวิทยาลัย อาจต้องปรับวิธีการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพราะปัจจุบันยังไม่เน้นการสอบเข้าศึกษาต่อที่สนองต่อมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทำให้โรงเรียนเน้นจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเข้าศึกษาต่อได้

(2) ควรพัฒนาครูให้เป็นครูในศตวรรษที่ 21 โดยสถาบันผลิตครูต้องปรับหลักสูตรให้สนองต่อความเป็นครูในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งการพัฒนาครูวิชาชีพ (In-service training) ต้องมีกระบวนการในการพัฒนาครูให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(3) ผู้รับผิดชอบหลักสูตรต้องตระหนักและปรับตัวให้ทันกับความต้องการของสถานประกอบการและความเปลี่ยนแปลงของโลก

(4) หน่วยงานต้นสังกัดต้องให้ความสำคัญกับการให้ความรู้กับครูอาจารย์ให้ทราบเรื่องมาตรฐานการศึกษาของชาติอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เพื่อให้ครูอาจารย์มีความรู้และตระหนักถึงความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(5) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องปรับระบบในการเผยแพร่ความรู้และความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของชาติให้เข้าถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยเฉพาะกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดหรือการส่งเสริมการจัดการศึกษา

3.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มครูผู้สอน

1) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาสู่การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และประเมินผู้เรียน

โดยภาพรวมสถานศึกษามีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาและประเมินผู้เรียน ครูผู้สอนแต่ละสังกัดให้ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาพัฒนาสู่มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาในสังกัดของตนเอง และมีการขยายผลสู่โรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และมีการประกาศกฎกระทรวงเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ดังนั้นโรงเรียนในสังกัดจะมีการปรับหลักสูตรการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด โดยเปิดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมหรือเพิ่มหลักสูตรขึ้นมา หรือเพิ่มคำอธิบายรายวิชาและจัดทำเป็นโครงการพัฒนาผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่ เช่น โครงการเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การนำไปออกแบบการจัดการดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้ได้ตามมาตรฐาน ครูท่านหนึ่งให้ข้อมูลว่า “มีหลักสูตรที่เพิ่มเติมคือความถนัดของผู้เรียน นักเรียนถนัดเรื่องอะไร ครูก็จะจัดให้และตัวให้พิเศษ มีรายวิชาเพิ่มเติมให้เน้นภาษา เช่น ภาษาจีน ฝรั่งเศส เกาหลี ญี่ปุ่น การใช้เทคโนโลยี สอนทั้งออนไลน์ ออฟไลน์ มีห้องสมุดมีชีวิต มีสื่อมัลติมีเดีย” สำหรับโรงเรียนสาธิต จะมีการเปิดหลักสูตรเพิ่มขึ้นมาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เนื่องจากโรงเรียนสาธิต จะมีความยืดหยุ่นกว่าโรงเรียนทั่วไป เช่น หลักสูตรศิลปสร้างสรรค์ เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีการปรับหลักสูตรโดยยึดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และมีการเพิ่มเติมให้ตรงกับบริบทของโรงเรียน โดยเปิดเป็นรายวิชาเลือกและเปิดเป็นชุมนุมเสริมในเรื่องของวิชาชีพ สำหรับวิชาชีพ มีการเชิญวิทยากรท้องถิ่นเข้ามาร่วมสอน นอกจากนี้ส่วนใหญ่เน้นเรื่องภาษาต่างประเทศ การจัดทำเป็นโครงการ/กิจกรรมเพื่อให้รองรับกับตัวผลลัพธ์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ บางหลักสูตรได้ร่วมมือกับเอกชนโดยจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และ ดนตรี เป็นต้น

ระดับอาชีวศึกษา โดยสถานศึกษามีการปรับหลักสูตรทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ซึ่งหลักสูตรมีการปรับทุก 5 ปี ให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ มีความเหมาะสมกับยุคสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยคำนึงถึงผู้เรียนสายอาชีวศึกษาที่ต้องเข้าสู่อุตสาหกรรมเป็นหลัก ให้เป็นนักเทคนิคเขียน มีการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติลงสู่ระดับหลักสูตร รายวิชา และการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นเรียน โดยครูผู้สอนจัดทำแผนการสอนและมีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อันในการจัดการเรียนการสอนได้คำนึงถึงบริบทของสถานศึกษาที่สอนเกี่ยวกับช่างเทคนิคต่าง ๆ จึงต้องเป็นมาตรฐาน สร้างให้ผู้เรียนมีทักษะวิชาชีพทางช่าง และทักษะการคิดเป็น ทำงานเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถผลิตชิ้นงาน สร้างนวัตกรรมที่นำไปสู่การประกวดแข่งขันในระดับชาติและนานาชาติได้ การดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ดังเสียงสะท้อนจากครูท่านหนึ่งว่า “...เนื่องจากว่าเป็นวิทยาลัยที่เกี่ยวกับช่าง

ก็เลยจะเป็นมาตรฐานด้านผู้ร่วมสร้างสร้างสรรค์นวัตกรรม จึงสนับสนุนเต็มที่เพื่อให้เด็กคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และสร้างชิ้นงานขึ้นมา มีการสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณและด้านความรู้ สนับสนุน ให้เด็กได้ไปแข่งขันระดับชาติและระดับนานาชาติ อันนี้จะสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ของชาติ” มีสถานศึกษาบางแห่งแม้ไม่ได้นำมาตราฐานการศึกษาของชาติไปใช้ในการปรับหรือ พัฒนาหลักสูตร แต่ได้ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำมาตรฐานการศึกษาไปใช้ในรายวิชา โดยมีการปรับปรุงรายวิชาและพัฒนาแผนการเรียนในรายวิชามากกว่า

สังกัดเทศบาล โดยสถานศึกษามีการปรับหลักสูตรโดยจัดทำรายวิชาเพิ่มเติม ที่แตกต่างกันไปเพื่อให้เด็กเลือกเรียนตามความสนใจ เนื่องจากเปิดรายวิชาที่หลากหลายจึงมี การเชิญวิทยากรมาจากหน่วยงานอื่นให้เข้ามาช่วยสอน หรือจัดทำในรูปของวิชาชุมนุม สถานศึกษา บางแห่งได้ขอความร่วมมือกับทางวิทยาลัยชุมชน ส่งอาจารย์มาช่วยเหลือในเรื่องการจัดชุมนุม ในสถานศึกษาที่หลากหลาย

สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรเป็นหลักสูตร ของกระทรวงมหาดไทย เพื่อตอบสนองต่อลักษณะความต้องการของผู้เรียนและชุมชน แต่ละโรงเรียน ใน อบจ. มีการกำหนดลักษณะเด่นของแต่ละโรงเรียน เช่น โรงเรียนความเป็นเลิศด้านกีฬา ความเป็นเลิศด้านการทำขนมอบ การเปิดรายวิชาเพิ่มเติมด้านกีฬา ดนตรี เทคโนโลยีการเกษตร ตามความถนัดและความต้องการของผู้เรียน

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หลักสูตร ของ กศน.จะเป็นหลักสูตรที่ถูกกำหนดมาให้แล้วจากส่วนกลาง แต่มีความยืดหยุ่นโดยให้หน่วยงานย่อย สามารถมาเลือกว่าต้องการให้ผู้เรียนเรียนวิชาใดตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียน เป็นไปตามผลลัพธ์ตามมาตรฐานการศึกษา ครูท่านหนึ่งให้ข้อมูลว่า “ส่วนใหญ่เราก็จะกำหนด หลักสูตรของสถานศึกษาจะอิงของสำนักงาน กศน. แล้ว ก็คือแต่ละสถานศึกษาต้องมากำหนด หลักสูตรของตนเองว่าจะลงเรียนในวิชาไหนต้องการแบบไหน ตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ก็คือตอนนี้เราเขียนหลักสูตรเราก็ปรับปรุงกันเรื่อย ๆ” สำหรับการวัดและประเมินผลจะใช้ข้อสอบ จากส่วนกลางร่วมกัน เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศยกเว้นวิชาเลือกเสรี สามารถ จัดสอบเองได้ มีการพัฒนาเป็นหลักสูตรเพิ่มเติมได้ในแต่ละปีจะเป็นการฝึกอาชีพกลุ่มสนใจ เช่น ฝึกภาษาอังกฤษให้คนขับรถ อาชีพพรวน การทำกระเป๋าจากเชือกกล้วย การทำอาหาร การบรรจุ หีบห่อ มีระบบการนิเทศติดตามของ กศน. จะมีแนวทางมาให้ แต่ถ้าสถานศึกษาไหนต้องการ ทำหลักสูตรอะไรก็ทำเพิ่มเติมได้

ระดับอุดมศึกษา การพัฒนาหลักสูตรรวมทั้งการประเมินในระดับอุดมศึกษา จะทำการปรับในรอบ 5 ปีอยู่เป็นปกติ หลักสูตรมีความยืดหยุ่นตามความต้องการของผู้เรียน เพราะในระดับอุดมศึกษาสามารถขออนุมัติหลักสูตรจากสภามหาวิทยาลัยและหลักสูตรก็สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

สำหรับการวัดและประเมินผลนั้น สถานศึกษาในทุกสังกัดมีวิธีการวัดประเมินผลที่หลากหลายขึ้นอยู่กับระดับชั้นและรายวิชา การประเมินการอ่าน การคิดวิเคราะห์และการเขียน การประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีการวัดและประเมินผลโดยใช้ข้อสอบทั้งปรนัยและอัตนัย รวมทั้งการทดสอบภาคปฏิบัติ โดยมีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน สำหรับสถานศึกษา สังกัด สพฐ. มีการเพิ่มเติมด้านการวัดและประเมินผลโดยไม่มีการสอบกลางภาคกับปลายภาค แต่ให้ผู้เรียนเก็บเป็นรายหน่วยไปเอง ผู้เรียนสามารถพัฒนาคะแนนได้ คือ ถ้าไม่ผ่านร้อยละ 60 ผู้เรียนจะมีการปรับปรุงคะแนนได้เป็นระยะ

2) การนำกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติมาแปลงเป็นกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษา

ครูผู้สอนส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าการนำกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาแปลงเป็นกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะนำมาจากมาตรฐานการศึกษาของแต่ละสังกัดแต่ละระดับซึ่งมีการแปลงมาจากมาตรฐานการศึกษาของชาติ

โรงเรียนสาธิตมีการดำเนินการโดยการปรับวิธีการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning แบบ Project Based Learning เพื่อให้ผู้เรียนมีผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ครูผู้สอนท่านหนึ่งให้ข้อมูลว่า “การนำมาตรฐานการศึกษามาใช้ได้ค่อนข้างมากเพราะเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก สักส่วนเด็กต่อครู 1 ต่อ 8 เราใช้ได้เยอะโดยนำไปใช้ในการจัดการเรียนแบบ Active learning ช่วงเวลาภาคบ่ายเราจะทำการเรียนรู้แบบ Project Based Learning อย่างแท้จริงตั้งแต่อนุบาลเลย จะมีเกณฑ์ว่าแต่ละช่วงชั้นต้องเรียนรู้อะไรบ้าง เราให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เชิงชีวิตจริงกับการบูรณาการมาก ๆ เด็กเรียนรู้ได้ดีมาก เราช่วมมือกับชุมชนและผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ๆ เราเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้เด็ก เราทำได้ดีมาก”

3) ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรและประเมินผู้เรียน

(1) ครูผู้สอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติ มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียนว่า เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติที่รวดเร็ว และการสื่อสารทำความเข้าใจกับครูให้รับรู้แนวทางการดำเนินการยังไม่ทั่วถึงเพียงพอ ครูส่วนใหญ่ยังไม่ได้ตั้งหลักและปรับตัวไม่ทัน ทำให้มีความเข้าใจในการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรไม่เพียงพอ การประเมินผู้เรียนก็ยังไม่ทราบวิธีการที่ชัดเจนว่าจะทำการประเมินอย่างไร และยังไม่สามารถจัดการเรื่องแบบประเมินได้ โดยครูในสถานศึกษาบางแห่งให้ข้อมูลว่า “รายวิชาที่กำหนดให้เรียนมีมาก ส่งผลถึงผลการเรียนของผู้เรียน ควรเน้นวิชาหลัก เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ส่วนอื่น ๆ ที่เพิ่มเติมควรจัดให้เป็นวิชาเลือกตามความถนัด เช่น เข้าเรียนวิชาหลัก บ่ายเรียนตามความสนใจ เช่น ศิลปะ ดนตรี กีฬา” รวมทั้งสถานศึกษาบางแห่งรับนักเรียนต่อห้องเป็นจำนวนมากทำให้คุณภาพของการสอน และการประเมินผู้เรียนลดลง

(2) ครูผู้สอนระดับอาชีวศึกษา ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคด้านการประเมินผู้เรียนในมิติคุณภาพของผู้เรียน โดยสะท้อนว่า ผู้เรียนที่เข้ามาเรียนสายอาชีวศึกษาส่วนใหญ่ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ค่อยดี ซึ่งเดิมผลการประเมินก็ไม่ค่อยเป็นไปตามเกณฑ์อยู่แล้ว จึงค่อนข้างยากที่จะพัฒนาให้ดีขึ้นได้อย่างชัดเจน การพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียน จึงควรต้องพิจารณาคุณสมบัติพื้นฐานของผู้เรียนด้วย เพราะเมื่อกำหนดเกณฑ์การประเมินให้เป็นไปตามมาตรฐาน แต่ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ผู้เรียนส่วนหนึ่งจึงออกกลางคัน สถานศึกษาจึงรักษามาตรฐานและผู้เรียนไว้ไม่ได้

(3) สถานศึกษาจัดระบบงานและระบบข้อมูลสารสนเทศยังไม่ดีพอและไม่เอื้อต่อการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและประเมินผู้เรียน เมื่อมีข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติเข้าสู่สถานศึกษา จึงเกิดปัญหาในการบริหารจัดการการใช้ข้อมูลสารสนเทศดังกล่าว ในการพัฒนาหลักสูตรและประเมินผู้เรียนให้เกิดประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า

(4) ครูผู้สอนทุกสังกัดให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่าครูบางท่านไม่ได้รับทราบ และความเข้าใจของครูเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติยังไม่ได้ไปพร้อมกัน เช่น “ครูชุดนี้รู้ ชุดอื่นที่ไม่ทำก็ไม่รู้” ดังนั้นควรให้บุคลากรทุกคนเข้ามารับทราบและครูทั้งโรงเรียนควรมีส่วนร่วม

(5) ผู้ปกครองมีความคาดหวังในเรื่องของการสร้างความรู้มากกว่าการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน เช่น ถ้าผู้เรียนเรียนดีตลอดแต่ได้เกรด 3.5 เพราะขาดคุณธรรมบางข้อผู้ปกครองรับไม่ได้ เขาจะให้วัดด้านความรู้เพียงอย่างเดียวเพื่อสอบเรียนต่อให้ได้

(6) ผู้บริหารสถานศึกษายังมีความเข้าใจในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติไม่ชัดเจนเพียงพอ ส่งผลให้ครูไม่สามารถดำเนินงานที่เห็นผลได้อย่างเป็นรูปธรรม

(7) การประเมินผู้เรียนควรมีการประเมินที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยเฉพาะโรงเรียนพิเศษ เช่น โรงเรียนกีฬา หรือสถานศึกษาที่มีเด็กพิเศษจำนวนมากไม่ควรเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมากนัก

(8) ครูผู้สอนทุกสังกัดให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่า ปัญหาในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้คือ การรับรู้ในสถานศึกษาจะรับรู้เฉพาะผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบหลักเท่านั้น โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่งผลต่อการนำมาตรฐานนี้เข้าสู่การจัดการเรียนการสอนอาจไม่เป็นไปตามมาตรฐานบางข้อ รวมทั้งขาดกระบวนการนิเทศติดตาม ครูท่านหนึ่งให้ข้อมูลว่า “โรงเรียนมีครูเยอะแต่ที่รู้จักจริงคือผู้ที่รับผิดชอบเท่านั้น เช่น คนที่ทำแผนก็จะนำมาตรฐานมาล้อในการจัดทำแผน 4 ปี แผนยุทธศาสตร์ เพื่อกำหนดเป็นโครงการต่าง ๆ เข้าใจว่าครูทุกคนไม่ทราบเพราะหัวหน้าฝ่ายเขาประชุมชี้แจงกันแล้ว แล้วกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจมาแล้ว แล้วส่งมอบวิชาการเป็นเรื่อง ๆ ไป”

(9) ครูผู้สอนทุกสังกัดให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่า สิ่งที่เป็นข้อจำกัด คือ ความพร้อมของผู้เรียน ถ้าเด็กที่มีความพร้อมจะประสบความสำเร็จมากกว่าเด็กที่ไม่มีความพร้อม โดยในการจัดการเรียนการสอนบางครั้งเด็กไม่ได้ต้องการเรียนรู้ด้านวิชาการ ครูผู้สอนต้องไปเพิ่มในทักษะด้านอื่น ๆ แทน ซึ่งการกำหนดนโยบายถึงแม้ว่าจะจะเป็นประโยชน์และเป็นนโยบายที่ดี แต่ในการปฏิบัติจริงต้องคำนึงถึงบริบทที่แตกต่างกันของเด็กด้วย

(10) การกำหนดนโยบายมากเกินไป ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติไม่ทราบว่าทำอะไรและอย่างไรก่อน โดยเฉพาะหน่วยงานในสังกัด อบจ. จะมีนโยบายมาเป็นระยะและต้องแก้ไขปัญหารายวัน จึงอาจไม่ได้มองไปถึงมาตรฐานการศึกษาของชาติเท่าที่ควร

4) ข้อเสนอแนะในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จ

(1) ความรู้ความเข้าใจของครูในเรื่องการพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารต้องเข้ามา มีบทบาทในการดำเนินงานและสร้างความตระหนัก การรับรู้ การทำงานด้านวิชาการ และกำกับติดตามงานที่สำคัญของสถานศึกษา โดยเฉพาะการดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(2) ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่สถานศึกษา

หรือมีผู้แทนมาให้คำแนะนำให้กับสถานศึกษาโดยตรง

(3) ครูผู้สอนทุกสังกัดเห็นสอดคล้องกันว่า การนำมาตราฐานการศึกษาของชาติมาใช้พัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารต้องเห็นความสำคัญ และต้องเป็นผู้ขับเคลื่อนในการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติมาสู่การเรียนการสอนในสถานศึกษาอย่างจริงจัง มีการนิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอจึงจะทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนประสบผลสำเร็จ

3.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครอง

1) การนำมาตราฐานการศึกษาของชาติมาสู่การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาและประเมินผู้เรียน

(1) หลักสูตรของสถานศึกษายังยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานฯ โดยไม่ได้คำนึงถึงมาตรฐานการศึกษาของชาติ แต่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในหลักสูตรส่วนใหญ่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ กรรมการสถานศึกษาให้ข้อมูลว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีหลักสูตรสถานศึกษาของตน แต่เป็นหลักสูตรที่ใช้หลักสูตรแกนกลางระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยหลักสูตรที่จัดทำขึ้นไม่ได้คำนึงถึงมาตรฐานการศึกษาของชาติ อย่างไรก็ตาม หลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เช่น เน้นให้ผู้เรียนพัฒนานวัตกรรม โดยนำเรื่องสะเต็ม การศึกษาเรื่องโปรแกรม Scratch มีการแยกวิชาหน้าที่พลเมืองและประวัติศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์คำนวณ แยกออกจากคอมพิวเตอร์เทคโนโลยี ในส่วนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เน้นการเรียนทักษะอาชีพเพื่อสนองตามโครงการพระราชดำริ และให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยกรรมการสถานศึกษาระบุว่า “ถ้าคุณลักษณะผู้เรียนตามหลักสูตรแล้ว ก็มีความสอดคล้องกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของมาตรฐานการศึกษาของชาติ”

(2) หลักสูตรระดับอาชีวศึกษา มีการปรับหลักสูตรตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

ในระดับอาชีวศึกษา มีการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ กรรมการสถานศึกษาระบุว่า “...ในหลักสูตร ถ้ามาดูเป็นหน่วยเรียน หน่วยนี้มีวัตถุประสงค์ 4 เรื่อง เทไปทีเรื่องพฤติกรรมทั้ง 2 เรื่อง สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และสอดคล้องกับสมรรถนะของอาชีวะ”

(3) การประเมินผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอาชีวศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่เน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าการประเมินคุณลักษณะผู้เรียน

ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ. สช.) เนื่องจากหน่วยงานต้นสังกัด

กำหนดให้มีการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมพื้นฐาน (O-NET) และใช้ผลคะแนนในการเทียบคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มุ่งในเรื่องวิชาการมาก และเน้นการสอนและการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

สำหรับในระดับอาชีวศึกษา มีการกำหนดเป็นสมรรถนะของผู้เรียนไว้ว่า ต้องการให้ผู้เรียนมีสมรรถนะและคุณลักษณะเช่นใด แต่กระบวนการวัดและประเมินผลไม่ได้วัดในเชิงพฤติกรรม วัดเพียงความรู้ของผู้เรียน “...อาชีวะเองไม่ได้กำหนดเป็นคุณลักษณะแต่กำหนดเป็นสมรรถนะเลย ความจริงเด็กไม่ได้เป็นเพราะกระบวนการที่จะทำให้เขาเป็น คือ ครู แต่ไม่มีอะไรไปวัด เพราะการทดสอบวัดเพียงความรู้ไม่ได้วัดเชิงพฤติกรรม แต่สิ่งที่เรากำลังคุยกันเป็นพฤติกรรม”

(4) การประเมินผู้เรียนของสังกัด สพฐ. ใช้แบบทดสอบเป็นหลัก

สถานศึกษาสังกัด สพฐ. บางส่วนจะใช้ข้อสอบแบบอัตนัย และมีการประเมินที่หลากหลาย โดยผู้ให้ข้อมูลระบุว่า ในการประเมินผู้เรียนเพื่อวัดกระบวนการคิดและทักษะการคำนวณใช้ทั้งแบบทดสอบอัตนัยและการประเมินที่หลากหลาย “...ผมสอนวิทยากรคำนวณก็จะมองในเชิงกระบวนการ...บางวิชาก็ต้องใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ บางวิชาก็ต้องเน้นการประเมินค่า แล้วแต่บริบทของวิชา เราก็มีการประเมินที่หลากหลาย ถ้าจะเป็นพลเมืองที่ดีส่วนใหญ่เราก็จะมีแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่วนเรื่องนวัตกรรมในแผนเขาจะมีการประเมินสมรรถนะเป็นระดับ ๆ ของเขาอยู่แล้ว เวลาวัดครูเขาจะทำแบบของเขาหลากหลายแล้วแต่ธรรมชาติของวิชา”

2) ปัญหา อุปสรรคและปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรและประเมินผู้เรียน

(1) สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดนักการศึกษาที่จะให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ และกำกับติดตามอย่างใกล้ชิด

ฝ่ายการศึกษาไม่ได้ติดตามการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติมาใช้ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด หรือให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการเนื่องมาจากหน่วยงานของท้องถิ่นมีนักศึกษาน้อย และบุคลากรก็ยังขาดความรู้ความเข้าใจชัดเจน

(2) สถานศึกษาในสังกัด สพฐ. ขาดการนิเทศติดตามการปฏิบัติงาน

กรรมการสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า สถานศึกษานิเทศก์เข้ามานิเทศติดตามและเข้ามาช่วยเหลือเพียงปีละหนึ่งครั้ง เนื่องจากมีศึกษานิเทศก์น้อย และงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานไม่เพียงพอ

(3) การดำเนินการของสถานศึกษาในทุกสังกัด และทุกระดับมีการจัดทำหลักสูตรที่อิงมาตรฐานการศึกษาของชาติ แต่ในการจัดการเรียนการสอนมักไม่สอดคล้องกับหลักสูตร

กรรมการสถานศึกษาในทุกสังกัด และทุกระดับให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดทำหลักสูตรรองรับมาตรฐานการศึกษา แต่ในการจัดการเรียนการสอนไม่คำนึงถึงหลักสูตร พิจารณาเพียงการสอนเนื้อหาให้ครบหลักสูตร แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตร “...ที่นี้มาถึงครูที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรหลักสูตรเขียนดีอยู่แล้ว แต่พอมาถึงครูจริง มันไม่ลงว่าต้องให้เกิดตัวนี้จริง ๆ ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ได้ ครูเรามุ่งหวังเพียงให้จบหลักสูตร สอนเพื่อไปสอบแข่งกับคนอื่น...” และ “...ผมมีโอกาสได้ไปโรงเรียน เดินดูและมีโอกาสได้ทำงานวิชาการ ดูแผนการสอน ซึ่งหลักสูตรที่ทำออกมา มีครบเลย ประเมินผ่านหมด ดีเยี่ยม แต่ในชั้นเรียนคนละเรื่องเลย แล้วสอนเสร็จเด็กสอบผ่าน สมรรถนะความรู้ แต่ครูไม่เน้นเรื่องพฤติกรรม คุณลักษณะที่สำคัญ”

(4) การประเมินคุณลักษณะผู้เรียน เป็นการประเมินโดยใช้แบบสอบถาม และอาจไม่เที่ยงตรง กรรมการสถานศึกษาสะท้อนว่า การประเมินคุณลักษณะผู้เรียนโดยใช้แบบสอบถามเป็นส่วนใหญ่อาจไม่เหมาะสมกับคุณลักษณะที่ต้องการประเมิน และอาจไม่สามารถใช้เป็นวิธีการประเมินที่เที่ยงตรงได้ ดังเสียงสะท้อนว่า “...ประเมินคุณลักษณะ ครูก็ขีดกัน ดิก ๆ ๆ ไปเรื่อย เด็กออกไปแล้วยังประเมินเลย อันนี้เป็นความจริง...”

(5) สถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) โดยไม่คำนึงถึงกระบวนการเรียนการสอนและไม่คำนึงผลการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียน

สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนโดยไม่คำนึงถึงการจัดการเรียนการสอนให้ครบหลักสูตร รวมทั้งให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนาทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนน้อย แต่ให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีการจัดตัวการสอบ O-NET เพื่อให้ผู้เรียนมีผลการทดสอบที่สูงขึ้น ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากหน่วยงานต้นสังกัดใช้ผล O-NET เป็นสิ่งที่แสดงถึงผลงานของผู้บริหารสถานศึกษา และผลงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(6) หน่วยงานต้นสังกัด (สพฐ.) ให้ความสำคัญกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ทำให้สถานศึกษา ไม่ได้มุ่งเน้นพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

หน่วยงานต้นสังกัดมีนโยบายให้สถานศึกษาพัฒนาและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่ได้มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ “เขาไม่ดูเรื่องคุณธรรมและการพัฒนานวัตกรรมของเด็ก และไม่มีโมเดลที่ออกมาจากทางองค์กรทางการศึกษาว่า การสร้างนวัตกรรมที่จะให้ผู้เรียนไปสู่การสร้างนวัตกรรม...และการไปสู่การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง จะเดินทางไปสู่เป้าหมายนี้ได้อย่างไร... มีแต่สั่งให้โรงเรียนทำเอง โรงเรียนก็ “เมค” ขึ้นมา แต่ไม่ได้เกิดเนื้อในของตัวผู้เรียน ตรงนี้ครูคิดไม่ออก ครูมีหน้าที่สอนก็เหนื่อยแฉ่แล้ว...”

(7) บุคลากรในทุกสังกัด ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

ครู อาจารย์ไม่รับรู้รับทราบเรื่องมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทำให้ไม่ได้ดำเนินการตามสิ่งที่มาตรฐานการศึกษาของชาติกำหนด รวมทั้งกรรมการสถานศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องมาตรฐานการศึกษาของชาติ และไม่มีความรู้ในเรื่องหลักสูตร ทั้ง ๆ ที่มีหน้าที่ในการอนุมัติหลักสูตรสถานศึกษา ส่งผลให้ขาดการตรวจสอบให้หลักสูตรสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติอย่างแท้จริง

(8) สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีการกำหนดให้นำผลการสอบ O-NET มาใช้เป็นตัวบ่งชี้หนึ่งในการประกันคุณภาพการศึกษา และใช้เป็นเกณฑ์ในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษา

การนำผลการสอบ O-NET มาใช้เป็นตัวบ่งชี้หนึ่งในการประกันคุณภาพ และใช้เพื่อเป็นเกณฑ์ในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา ทำให้สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาเกิดสภาพการแข่งขันและผลักดันเพื่อให้คะแนน O-NET เพิ่มสูงขึ้น นอกจากนั้นการสอบ O-NET ยังเป็นเพียงการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่สามารถวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติได้

(9) สถานศึกษาอาชีวศึกษามีการประเมินผู้เรียนโดยใช้ V-NET ซึ่งเป็นการประเมินลักษณะฐานสมรรถนะ

แนวทางการประเมิน V-NET เป็นการใช้แบบทดสอบซึ่งประเมินได้เพียงความรู้ความเข้าใจต่อสมรรถนะในด้านต่าง ๆ ยังไม่สามารถวัดสมรรถนะหรือทักษะของผู้เรียนได้

อย่างแท้จริง นอกจากนั้น ยังมีการประเมินมาตรฐานวิชาชีพอาชีวศึกษา ก็ยังใช้เป็นการสอบเช่นกัน ซึ่งก็ไม่ได้สอดคล้องคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(10) ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับงานวิชาการมากกว่าการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับงานวิชาการมากกว่า หากสถานศึกษาไม่จัดการเรียนการสอนที่เน้นวิชาการ ผู้ปกครองก็จะไม่พึงพอใจ กรรมการสถานศึกษาสะท้อนว่า “...โรงเรียนมุ่งแต่วิชาการ เรื่องคุณธรรมจริยธรรมไม่สนใจ และผู้ปกครองก็เห็นด้วย หากไม่เน้นวิชาการ ผู้ปกครองก็จะถามว่า เด็กจะได้อะไร ไปสอบเรียนต่อก็ไม่ได้”

3) ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียน

(1) ทบทวนเกณฑ์การรับเข้าศึกษาต่อของนักเรียน นักศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อให้การศึกษาทุกระดับไปในทิศทางเดียวกัน โดยกำหนดให้มีการใช้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ประกอบในการพิจารณาเข้าศึกษาต่อ ซึ่งอาจจัดทำเป็น Portfolio ที่ให้นักเรียนแสดงลักษณะผลการพัฒนาตนเองในกิจกรรมต่าง ๆ

(2) ควรมีการให้ความรู้แก่ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ จะทำให้ครูสามารถเข้าใจในผลลัพธ์ที่พึงประสงค์อย่างชัดเจนและนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาหากมีความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติจะสามารถให้คำชี้แนะ และตรวจสอบการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานชาติได้ชัดเจนขึ้น

(3) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ควรต้องคำนึงถึงบริบทของสถานศึกษาที่มีลักษณะที่แตกต่างกัน คำนึงถึงความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น และศักยภาพของผู้เรียน

(4) มาตรฐานการศึกษาของชาติที่กำหนดมา 3 คุณลักษณะ เมื่อพิจารณาในแต่ละระดับคุณลักษณะที่ขาดหายไปคือเรื่องคุณธรรม โดยเฉพาะในเรื่องความซื่อสัตย์ และเรื่องวินัย ควรพิจารณาทบทวนหรือจัดทำเป็นข้อเสนอให้หน่วยงานที่จะนำไปสู่การปฏิบัติได้เพิ่มเติมในประเด็นนี้

4 การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มผู้บริหารการศึกษา

1) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษา

(1) การให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ แก่สถานศึกษาให้เห็นถึงความสอดคล้องของประเด็นพิจารณาในมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อนำมาบูรณาการในการใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษา

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานบางแห่งกล่าวว่า สำนักงานเขตพื้นที่ได้มีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาบูรณาการเพื่อใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยการใช้วงจรคุณภาพ PDCA คือ การวางแผนให้บุคลากรทุกคนในหน่วยงานเข้าใจมาตรฐานการศึกษาและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ สิ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญของการบูรณาการมาตรฐานการศึกษากับการประกันคุณภาพ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้เรียน ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาอยู่โรงเรียน ใกล้ชิดกับการจัดการเรียนการสอน จะมีความเข้าใจมาตรฐานการศึกษาและสามารถนำไปใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษาได้ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการกำกับ นิเทศ โดยมีศึกษานิเทศก์เข้าไปช่วยเหลือ รวมทั้งกล่าวว่า “หากเขตพื้นที่การศึกษาทำการตรวจสอบแล้วเกิดปัญหา เราต้องทำการปรับปรุง แก้ไข สิ่งที่สำคัญคือ ถ้าเรา SWOT อย่างต่อเนื่อง จะทำให้เรารู้ปัญหาในการที่จะนำไปแก้ไขได้ทันท่วงที” นอกจากนี้ยังพบว่า เขตพื้นที่การศึกษาได้ชี้แจงให้โรงเรียนได้เห็นถึงความสอดคล้องของประเด็นพิจารณาในมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยกล่าวว่า “โรงเรียนต้องรับรู้มาตรฐานการศึกษาของชาติ ภาพใหญ่ เช่น ด้านการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ในด้านนี้จะไปเข้ากับมาตรฐานตัวไหนของการประกันคุณภาพ หรือมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วดูว่ามีตัวบ่งชี้ใดที่สามารถนำมาตอบตรงนี้ได้ ก็ sẽเห็นความเชื่อมโยงกัน เราบอกว่าเราไม่ทิ้งมาตรฐานตัวเดิม ตอนนี้เราไม่ใช่ตัวนี้ แต่สามารถนำมาใช้ในการตอบโจทย์มาตรฐานการศึกษาของชาติในส่วนของประเด็นการพิจารณา ย่อย ๆ ได้” และพยายามชี้ให้โรงเรียนได้เห็น ว่า “มาตรฐานตัวใหม่กับตัวเก่าไม่ได้ต่างกัน เพียงแต่จัดกลุ่มใหม่เท่านั้นเอง มันมีวิวัฒนาการ” นอกจากนี้ ยังชี้ให้โรงเรียนได้เห็น ว่า “หากการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาดีแล้ว มาตรฐานตัวไหนมาก็ได้ อย่างน้อยสารสนเทศต่าง ๆ ของโรงเรียน ต้องมีและเป็นปัจจุบัน”

องค์การบริหารส่วนจังหวัด บางแห่งกล่าวว่า ได้มีการลงพื้นที่เพื่อทำความเข้าใจในการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และจะมีการตรวจสอบ ติดตาม ดูแลอย่างใกล้ชิดว่า โรงเรียนได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนสอดคล้องและครอบคลุมเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติหรือไม่ และสำรวจถึงการตั้งค่าเป้าหมายมาตรฐานของสถานศึกษา การกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และการเขียน SAR ของสถานศึกษา จากนั้นเมื่อสถานศึกษาจัดส่ง SAR มาที่ฝ่ายการศึกษา จะมีการวิเคราะห์ SAR ของสถานศึกษา โดยจะใช้กรอบของมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นกรอบในการประเมิน เช่น การวิเคราะห์แผน การวิเคราะห์หลักสูตร ว่าเป็นไปตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติหรือไม่ หากไม่เป็นไปตามกรอบดังกล่าว จะมีการเขียนข้อเสนอแนะให้นำไปปรับในหลักสูตร

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในส่วนของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏได้มีการปรับปรุงในด้านการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ตลอดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการประชุม MOU เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏและได้นำมาตราฐานการศึกษาของชาติมาปรับปรุง การจัดทำตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(2) หน่วยงานการศึกษาบางแห่งที่ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงาน เช่น ศรจ. ศรภ. ได้มีนโยบายสนับสนุนการดำเนินการให้หน่วยงานการศึกษาทุกสังกัดสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา

สำนักงานศึกษาธิการภาคบางแห่งกล่าวว่า ได้มีการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการให้หน่วยงานการศึกษาทุกสังกัดสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมีนโยบายให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดแต่ละจังหวัดดำเนินการให้ทุกหน่วยงานการศึกษาทุกสังกัดสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ประสบความสำเร็จตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

2) การเตรียมและการดำเนินการเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.

(1) การเตรียมการในการกำหนดแผนการดำเนินงานและแผนงบประมาณรวมทั้งการกำกับ ติดตาม ส่งเสริม และสนับสนุนสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน บางแห่งกล่าวว่า การนำมาตราฐานการศึกษาของชาติเพื่อรองรับการประกันคุณภาพการศึกษา ในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จะต้องนำกรอบของมาตรฐานการศึกษาของชาติมาพิจารณา เพื่อจัดทำแผนการดำเนินงานและแผนงบประมาณของหน่วยงาน ซึ่งจะต้องนำไปสู่การกำกับ ติดตาม ส่งเสริม และสนับสนุนสถานศึกษา รวมทั้ง

ในเบื้องต้นจะต้องวิเคราะห์ทำความเข้าใจให้ชัดเจนว่า มาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดหรือของ สพฐ. มีประเด็นความสอดคล้องอย่างไรกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในขณะที่บางแห่งกล่าวว่า หากมองในมิติการกำกับ ติดตาม ซึ่งเป็นบทบาทของเขตพื้นที่การศึกษา จะมีวิธีการส่งเสริมคุณภาพโดยผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา มีการประชุมและมอบนโยบายและกำกับติดตามในทุกสัปดาห์ว่า การดำเนินงานมีผลเป็นอย่างไร และจะดำเนินการเพื่อพัฒนาต่อไปอย่างไร จากนั้นจะนำผลมาวางแผนการพัฒนาในรูปของเครือข่ายสถานศึกษา โดยมุ่งเป้าที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเขตพื้นที่การศึกษาจะต้องลงไปช่วยโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพ และโรงเรียนเองก็ต้องทำตามแผนที่วางไว้ และต้องประเมินตนเองว่าเกิดปัญหาอะไร และจะแก้ไขอย่างไร เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.

(2) การทำความเข้าใจที่ชัดเจนกับสถานศึกษาว่าการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ เป็นสิ่งที่สถานศึกษากระทำตามภารกิจเป็นประจำอยู่แล้ว ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่กล่าวว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องทำความเข้าใจกับโรงเรียนให้ชัดเจนว่า การประกันคุณภาพการศึกษาที่จะต้องดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ไม่ได้เป็นสิ่งที่โรงเรียนต้องกระทำให้เพิ่มเติม แต่เป็นสิ่งที่โรงเรียนกระทำตามภารกิจเป็นประจำอยู่แล้ว เช่น เมื่อมีประเด็นการพิจารณาเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียน จะมีการตั้งประเด็นสำคัญว่า คุณภาพของผู้เรียนที่แบ่งออกเป็นผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์นั้น ทั้ง 2 ตัวนี้จะโยงไปถึงมาตรฐานการศึกษาของชาติอยู่แล้ว และจะมีการตั้งคำถามว่าทั้ง 2 ตัวนี้จะได้มาอย่างไร เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการจะต้องเอามาจากหลักสูตร เขตพื้นที่การศึกษาจะลงนิเทศเพื่ออธิบายให้เกิดความชัดเจนว่า ในการจัดการเรียนการสอนจะต้องมีหลักสูตรเป็นตัวตั้ง แล้วไล่เรียงมาถึงการวัดและการประเมินผล ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนจะมาตอบใจത്യคุณลักษณะซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่ต้องการในการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

นอกจากนี้ บางแห่งยังกล่าวว่า การเตรียมและการดำเนินการเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. มีข้อสำคัญ คือ การกำหนดค่าเป้าหมายของสถานศึกษาว่าแต่ละสถานศึกษาจะกำหนดเป้าหมายอย่างไรที่จะสามารถพัฒนาได้ เมื่อกำหนดเป้าหมายแล้วต้องดำเนินการเขียนแผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี และที่สำคัญที่สุด คือ การดำเนินงานตามแผน ซึ่งเป็นหัวใจหลักว่าครูจะทำอย่างไร ดำเนินการอย่างไร ตัวอย่างเช่น สพป. พิษณุโลก เขต 1 มีนวัตกรรมที่ขยายผลได้ดี คือ นวัตกรรมการบริหารจัดการในเรื่องการประกันคุณภาพ ซึ่งในเขตพื้นที่ศึกษามี 25 โรงเรียน เป็น Best Practice ในการใช้นวัตกรรมบริหาร

ระบบการประกันคุณภาพภายใน และได้รับการรับรองจาก สมศ. เรียบร้อยแล้ว ในขณะที่บางแห่งให้ข้อมูลว่า ขณะนี้โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาได้รับการประเมิน รอบที่ 4 ไปแล้ว 17 แห่ง ซึ่งทางเขตพื้นที่การศึกษาได้ดำเนินการเตรียมการรับการประเมินล่วงหน้าไปก่อนแล้ว 1 ปี คือ จะมีการทำความเข้าใจชี้แจงว่าการประเมินแนวใหม่เป็นอย่างไร “ซึ่งโรงเรียนต้องเตรียมเอกสารการสอนที่สำคัญ แต่สิ่งไหนที่ยังไม่มี ไม่ต้องสร้าง ให้ยึดตามบริบทของตนเอง เช่น การอ่านออกเขียนได้ ไม่ใช่โรงเรียนอื่นตั้งค่าไว้สูง แต่เราต้องดูตัวเองว่าฐานการพัฒนาของตัวเองเป็นอย่างไร ร้อยละเท่าไร แล้วมองดูตัวเองว่าจะพัฒนาไปกี่ระดับ ซึ่งต้องสอดคล้องกับแนวทางของ สพฐ. เมื่อเราโดนประเมิน 2 โรงเรียนแรกเราก็ถอดบทเรียนว่าเกิดอะไรขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับโรงเรียนที่เหลือ”

(3) การร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการเตรียมและการดำเนินการเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. ให้กับสถานศึกษา

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บางแห่งได้ร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทางการศึกษาในการเตรียมการเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก โดยเขตพื้นที่การศึกษาจะมีศึกษานิเทศก์งานประกันคุณภาพ ศึกษานิเทศก์งานหลักสูตร และศึกษานิเทศก์งานวัดผลและประเมินผล ซึ่งทั้งสามงานจะทำงานแบบสอดประสานไปด้วยกัน รวมทั้งยังมีผู้บริหารโรงเรียนของแต่ละแห่ง และอาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาเข้ามาช่วยเหลือในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาหลัก เช่น วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาไทย การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน เป็นต้น ซึ่งบางแห่งกล่าวเสริมว่า การนิเทศแบบ Coaching เป็นสิ่งสำคัญ โดยการนิเทศ ติดตามจะทำให้ทราบว่าครูมีความเข้าใจในมาตรฐานการศึกษาของชาติมากน้อยเพียงใด เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข รวมทั้งเขตพื้นที่การศึกษา บางแห่งให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษานั้น ศึกษานิเทศก์จะมีการประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดประเด็นและเนื้อหาในการชี้แจงให้กับสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ รวมทั้งได้เชิญวิทยากรจาก สมศ. มานำพาให้ทำ และให้โรงเรียนประกาศมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา บางแห่งได้ให้ข้อมูลเสริมว่า เขตพื้นที่การศึกษาได้ให้โรงเรียนกำหนดค่าเป้าหมายในการพัฒนาเช่นเดียวกัน และให้โรงเรียนดำเนินการจัดทำแผนพัฒนา แผนปฏิบัติการ และดำเนินการตามแผน ในส่วนของเขตพื้นที่การศึกษาจะพาโรงเรียนทำโดยการให้การนิเทศ รวมถึงการกำกับ ติดตาม ไม่ว่าจะเป็นการประเมินผู้เรียน หรือการประเมินหลักสูตร

(4) การชี้แจงให้สถานศึกษากำหนดค่าเป้าหมายการพัฒนาตามสภาพบริบทของตน

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บางแห่งได้ให้ข้อมูลว่า ได้แจ้งให้สถานศึกษากำหนดค่าเป้าหมายการพัฒนาตามสภาพบริบทของตน กศน. จังหวัดจะลงไปนิเทศ กำกับ ติดตาม และส่งเสริมให้สถานศึกษาได้ใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ ในการส่งเสริมคุณภาพและเตรียมรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากต้นสังกัด นอกจากนี้ บางแห่งยังได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า กศน. ส่วนกลางจะทำคู่มือ เพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐาน และส่วนกลางได้ชี้แจงให้ กศน.จังหวัด ทำความเข้าใจกับการตั้งค่าเป้าหมาย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการรายงานผลการดำเนินงาน ส่วนของ กศน. จังหวัดจะทำหน้าที่ในการติดตาม ส่งเสริม และกำกับให้สถานศึกษาทำความเข้าใจและดำเนินการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ สำหรับบางแห่งที่ให้ข้อมูลที่น่าสนใจ คือ ได้กล่าวว่า มาตรฐานการศึกษาของชาติที่ออกมาใหม่ จะครอบคลุมประเด็นหลักตามมาตรฐานตัวเดิม คือ ทั้งในด้านผู้เรียน คุณภาพการจัดกิจกรรม และคุณภาพการบริหารจัดการ ซึ่งเนื้อหาแต่ละมาตรฐานการศึกษาของชาติจะครอบคลุมประเด็นหลักดังกล่าวอยู่แล้ว “และที่สบายใจของพวกเรา คือ เราจะไม่ใช่ตัวเกณฑ์ที่ไม่ไปถึงทางกศน. เองจะทำในสิ่งที่เป็นไปได้” และยังคงกล่าวต่อไปว่า “ในรอบแรกของการได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษา กศน. ไม่ได้อะไรเลย สมศ. มาหาเรา เขาก็ไม่รู้จะให้คะแนนกับเราอย่างไร เพราะเราไปไม่ถึงเกณฑ์ เพราะเราใช้เกณฑ์เดียวกันกับในระบบ พอเราเห็นมาตรฐานการประกันคุณภาพเป็นมาตรฐานที่มันเป็นไปได้ เป็นสิ่งที่ กศน.ให้พวกเราสบายใจ คือ ก่อนที่จะเป็นมาตรฐานของเรา เขาเอาคนในพื้นที่มาคุยให้ครอบคลุมทุกกลุ่มว่าเราทำอะไร”

(5) การสนับสนุน การนิเทศ และการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

สำนักงานศึกษาธิการภาค บางแห่งกล่าวว่า ภารกิจของสำนักงานศึกษาธิการภาค จะต้องประสานขอข้อมูลจากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เขตพื้นที่การศึกษา กศน. โรงเรียนเอกชน หรือวิทยาลัยอาชีวศึกษา รวมทั้งจากบุคคลที่มีภารกิจหน้าที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งของสถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา และนำข้อมูลมาเป็นสารสนเทศและแนวทางในการจัดทำโครงการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ รวมทั้งกำกับ ติดตาม ผลการพัฒนาร่วมกับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งส่วนนี้จะมีลักษณะเป็นการส่งเสริมและพัฒนาและประสานขอความร่วมมือ

กับหน่วยงานสถานศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบ ในส่วนของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบางแห่ง กล่าวว่า ศึกษานิเทศก์ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมีหน้าที่ในการนิเทศและการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาโดยตรง โดยต้องดำเนินงานในลักษณะของการประสานความร่วมมือกันทั้งในเขตพื้นที่การศึกษา ศ.น. อาชีวศึกษา และการศึกษาท้องถิ่น เป็นการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาในภาพรวมของจังหวัด

3) ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษา

(1) การขาดความเข้าใจที่ชัดเจนถึงการแปลงผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ 3 ด้านสู่การปฏิบัติ หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานบางแห่งกล่าวว่า พบข้อจำกัดในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษา โดยโรงเรียนจะตั้งคำถามว่า “ตรงไหนจะดีงมาดี เพราะได้รับเอกสารและยังไม่เข้าใจว่าจะต้องทำอะไร” ในขณะที่บางแห่งได้ให้ข้อมูลว่า “สิ่งที่ยากสำหรับ การประกันคุณภาพ คือ การทำความเข้าใจกับโรงเรียนว่าแต่ละมาตรฐาน จะต้องดูอะไร” เสริมกับข้อมูลที่ได้มาจากอีกแห่งหนึ่งที่ว่า “สิ่งที่ยากที่สุดในการประกันคุณภาพ คือ การทำความเข้าใจ โรงเรียนยังมีความกลัว ยังไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ ในการประเมินรอบใหม่ เช่น การไม่ต้องเตรียมเอกสาร ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ผิดพลาด เราต้องมาทำความเข้าใจกับเขาว่าไม่ต้องสร้างเอกสาร แต่ใช้ตัวที่สอนจริงตามหลักสูตร ตรงนี้ยากที่สุด” รวมทั้งผู้ให้ข้อมูลเสริมประเด็นว่า ได้ทำความเข้าใจกับโรงเรียนว่า แต่ละประเด็นจะต้องเตรียมอะไรบ้าง สิ่งหนึ่งที่ต้องชี้ให้โรงเรียนมองเห็น คือ “สิ่งที่เขาจะเตรียมมันไม่ได้นอกเหนือจากงานประจำ เช่น เรื่องคุณภาพผู้เรียนเรามีข้อมูลอยู่แล้ว และต้องสามารถดึงข้อมูลมาได้เลย โดยใช้ MIS เราต้องทำความเข้าใจว่ามาตรฐานไม่ได้นอกเหนือจากที่เราสอนอยู่ เช่น เรื่องคิดคำนวณก็เป็นเรื่องของคณิตศาสตร์” นอกจากนี้ยังมีเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลว่า เมื่อเขตพื้นที่การศึกษาได้ดำเนินการไปแล้ว แต่หน่วยงานต้นสังกัด คือ สพฐ. หรือแม้แต่องานเลขาธิการสภาการศึกษา ไม่ได้สะท้อนผลให้หน่วยงานได้รับทราบเลยว่าผลการดำเนินงานเป็นเช่นไร ควรจะเติมเต็มในส่วนใดที่ยังบกพร่อง หรือยังไม่ตอบโจทย์ที่หน่วยเหนือประสงค์ แล้วออกมาเป็นมาตรฐานการศึกษาของชาติตัวใหม่เลย

(2) การย้าย โอน หรือบรรจุใหม่ของบุคลากรจำนวนหนึ่งที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติที่ชัดเจน

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานบางแห่งมีบุคลากรทั้งผู้บริหาร ครู หรือศึกษานิเทศก์ที่บรรจุใหม่ ย้าย โอน บางคนยังไม่ทราบหรือมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมิน ส่งผลถึงการประเมินคุณภาพของโรงเรียนที่ผ่านมา

(3) การตีความผลลัพธ์ที่คาดหวังในมาตรฐานการศึกษาของชาติ บางคำที่อาจมีการตีความที่แตกต่างกันออกไป

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บางแห่งตีความผลลัพธ์ที่คาดหวังในมาตรฐานการศึกษาของชาติบางคำที่แตกต่างกันออกไป เช่น ผู้ร่วมสร้างนวัตกรรม จะต้องตีความให้ชัดเจน และข้อจำกัดอีกประการหนึ่งที่เขตพื้นที่การศึกษาบางแห่งให้ข้อมูล คือ มาตรฐานการศึกษาของ สพฐ. อาจใช้คำที่ไม่เหมือนกับมาตรฐานการศึกษาของชาติที่กำหนดขึ้นมาใหม่ เช่น นักเรียนจะต้องเป็นผู้สร้างสรรค์นวัตกรรม ซึ่งบางครั้งอาจไม่ได้ชัดเจนเหมือนอย่างที่กำหนดในผลลัพธ์ของมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(4) ข้อจำกัดในการดำเนินงานของสถานศึกษาบางแห่งที่มีบริบทและวัฒนธรรมของการทำงานแบบเดิม ๆ

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาบางแห่งให้ข้อมูลว่า การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษายังคงพบข้อจำกัดในการดำเนินงาน เนื่องจากสถานศึกษามีบริบทและวัฒนธรรมของการทำงานแบบเดิม ๆ สิ่งหนึ่งที่เป็นเงื่อนไข คือ บุคลากรจะถนัดในส่วนของโครงการที่เคยปฏิบัติอยู่ แม้กระทั่งการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการประเมินผล ซึ่งถือว่าเป็นข้อจำกัด

(5) โครงสร้างการบริหารงานของบางสังกัดที่มีหน่วยงานส่วนกลางหลายสำนักกำกับดูแลงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาบางแห่งให้ข้อมูลว่า สอศ. มีโครงสร้างการทำงานประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานส่วนกลางหลายสำนักที่กำกับดูแลงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จึงทำให้สถานศึกษาจำเป็นต้องรับนโยบายและรายงานผลการดำเนินงานกับหลายส่วน รวมทั้งต้องรายงานกับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดด้วย จึงอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาด้วย

4) ข้อเสนอแนะเพื่อการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษา

(1) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรประสานกับ สมศ. ในการกำหนดมาตรฐานการประกันคุณภาพภายนอกให้สอดคล้องกัน

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บางแห่ง ให้ข้อเสนอแนะว่า สมศ. ควรกำหนดมาตรฐานของผู้ประเมินคุณภาพภายนอกให้มีมาตรฐานเดียวกัน เนื่องจากผู้ประเมินบางคณะจะมีมาตรฐานที่แตกต่างออกไปทำให้ประโยชน์ที่โรงเรียนจะได้รับจากการประเมินภายนอกอาจไม่สามารถนำมาปรับปรุงหรือพัฒนางานได้อย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพเพียงพอ

(2) หน่วยงานที่รับผิดชอบกับการนำมาตรฐานการศึกษาไปปฏิบัติ ควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บางแห่ง ให้ข้อเสนอแนะว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบกับการนำมาตรฐานการศึกษาไปปฏิบัติ ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และ สมศ. ควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ

(3) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรกำหนดค่านิยมสำหรับที่แสดงในมาตรฐานการศึกษาของชาติให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บางแห่ง ให้ข้อเสนอแนะว่า สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรกำหนดค่านิยมสำหรับคำที่แสดงในมาตรฐานการศึกษาของชาติให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันในทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับสถานศึกษาให้สามารถดำเนินงานตามมาตรฐานที่ถูกต้อง ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด บางแห่งได้เสนอแนะให้มีการนิยามคำที่แสดงในมาตรฐานการศึกษาของชาติให้ชัดเจน เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน

(4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการเทียบเคียงมาตรฐานของสังกัดที่ใช้อยู่ในปัจจุบันกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อประโยชน์โดยตรงต่อเขตพื้นที่การศึกษา/จังหวัด/สถานศึกษาที่จะนำมาสู่การปฏิบัติ

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บางแห่ง ให้ข้อเสนอแนะว่า หน่วยงานต้นสังกัด ควรดำเนินการเทียบเคียงมาตรฐานการศึกษาของสังกัดที่ใช้อยู่ในปัจจุบันกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อประโยชน์โดยตรงต่อเขตพื้นที่การศึกษา/จังหวัด/สถานศึกษาที่จะนำมาสู่การปฏิบัติ

(5) หน่วยงานต้นสังกัดควรมอบนโยบายให้หน่วยงานการศึกษาระดับภูมิภาค/จังหวัดในการสนับสนุนการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติแก่สถานศึกษา

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บางแห่งให้ข้อเสนอว่า ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษาต้องมอบนโยบายในการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติแก่สถานศึกษาและดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน ทั้งในด้านของความรู้ ความเข้าใจ และการนิเทศการศึกษาแก่โรงเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบางแห่งได้เสนอแนะว่า สิ่งที่สำคัญในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษา คือ ความเข้มแข็งของการนิเทศภายใน และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ PLC จะเป็นสิ่งที่สำคัญในการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้ปฏิบัติ ซึ่งได้แก่ครูในสถานศึกษา

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา

1) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษา

โดยภาพรวมสถานศึกษาทุกระดับมีการประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เนื่องจากส่วนใหญ่ดำเนินการประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด และ ประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานและเกณฑ์ที่ สมศ. กำหนด ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัด และ สมศ. ล้วนกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดไว้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ อย่างไรก็ตามยังมีรายละเอียดบางประการของแต่ละสังกัดในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพของสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

(1) โรงเรียนในสังกัด สพฐ. โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโรงเรียนเอกชน ดำเนินการตามมาตรฐานที่ สพฐ. และ หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด ดังนั้นการประกันคุณภาพของโรงเรียนจึงสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(2) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียน ตชด. ที่กำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน โดยกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่วนการประเมินภายนอกประเมินตามมาตรฐานที่ สมศ. กำหนด

(3) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ประกันคุณภาพตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ปัจจุบันวิทยาลัยอาชีวศึกษา (ที่เข้าร่วมสหพันธกลุ่ม) มีการประกันคุณภาพภายใน (Internal Quality Assurance: IQA) ระดับหลักสูตรแล้ว และมีการประเมินภายนอกรอบที่ 4 ไปเรียบร้อยแล้ว โดยผู้ให้ข้อมูลของวิทยาลัยอาชีวศึกษาให้ข้อมูลว่า ข้อได้เปรียบของอาชีวศึกษา คือ บุคลากรเป็นคนรุ่นใหม่ที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ง่าย และการประเมินรอบที่ 4 นี้ ดีมาก เพราะให้อิสระกับสถานศึกษามากขึ้น สามารถกำหนดเกณฑ์ของตนเองได้

(4) สถานศึกษาอุดมศึกษา (วิทยาลัยชุมชน) ให้ข้อมูลว่า วิทยาลัยชุมชนมีการใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติมาเป็นกรอบในการประกันคุณภาพอย่างชัดเจน โดยวิทยาลัยชุมชนทั่วประเทศ 20 แห่ง มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อจัดทำมาตรฐานและตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติแล้ว

2) การเตรียมและการดำเนินการเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.

สถานศึกษาทุกสังกัด มีการเตรียมการเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. ตามกรอบที่ สมศ. กำหนด โดยปัจจุบันบางแห่งรับการประเมินภายนอกรอบที่ 4 ไปแล้ว ขณะที่บางแห่งอยู่ระหว่างรอรับการประเมิน ซึ่ง สมศ. มีประกาศว่าจะยกเลิกการประเมินรอบที่ 4 ที่เหลือทั้งหมดเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19

3) ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษา

(1) โดยภาพรวมสถานศึกษาทุกระดับไม่มีปัญหาในการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติมาเป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษา เนื่องจากทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ล้วนปรับมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติไว้แล้ว และส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพ ทั้งนี้เพราะทุกสถานศึกษาดำเนินตามกรอบมาตรฐานการศึกษาที่ต้นสังกัดกำหนด

(2) สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา มีการกำหนดให้นำผลการสอบ O-NET และ V-NET มาใช้เป็นตัวบ่งชี้หนึ่งในการประกันคุณภาพการศึกษา แต่การสอบ O-NET และ V-NET ยังเป็นการดำเนินการในลักษณะเดิม และวัดได้ไม่ครบตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

4) ข้อเสนอแนะในการนำมาตรฐานการศึกษาชาติมาใช้ในเป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษา

(1) ผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับเห็นตรงกันว่าแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา คือ หน่วยงานต้นสังกัดพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้จากมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้เป็นกรอบหลักในการประกันคุณภาพของสถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้สถานศึกษาแต่ละแห่งปรับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ

(2) ทุกหน่วยงานควรปรับมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(3) สถานศึกษาทุกระดับ ควรกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานและมาตรฐานการศึกษาของชาติ และปรับวิธีการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(4) การประเมินทุกชนิด จากทุกหน่วยงาน ทั้งการประเมินจาก สทศ. (O-NET, V-NET, NT, RT) และการประเมินจาก สมศ. ต้องยึดตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(5) ทุกสถานศึกษาต้องเตรียมข้อมูลเชิงผลลัพธ์ให้มากขึ้น เพราะการประเมินรอบที่ 4 เน้นที่การประเมินเชิงผลลัพธ์

(6) หลังจากประเมินแล้วควรนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาอย่างจริงจัง

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มครูผู้สอน

1) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษา

โดยภาพรวมทุกสังกัดได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดและสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้มีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษาโดยกำหนดไว้ในมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาของทุกสังกัด โดยแต่ละหน่วยงานมีการดำเนินการดังนี้

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการกำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดใช้มาตรฐาน การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีทั้งหมด 3 มาตรฐาน 21 ประเด็นย่อย โดยได้ให้หน่วยงาน ต้นสังกัดจัดประชุมชี้แจง จัดอบรมเพื่อรับทราบนโยบาย วิธีการนำมาตราฐานการศึกษา ของแต่ละสังกัดไปสู่สถานศึกษาและนำไปใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์และทำแผนปฏิบัติการ โดยผู้บริหารมีการจัดประชุมครูทั้งโรงเรียน และชี้แจงมาตรฐานของ สพฐ. มีตัวแทนแต่ละฝ่าย และกลุ่มสาระมาร่วมจัดทำมาตรฐานร่วมกับฝ่ายบริหาร และเชิญคณะกรรมการสถานศึกษา ภาติเครือข่ายมาร่วมกันทำร่างมาตรฐานของโรงเรียน ตรวจสอบ และร่วมกันสรุป เมื่อได้มาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษาเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาและนำมาให้ครูรับทราบอีกครั้ง หลังจากนั้นครูผู้สอนที่รับผิดชอบในงานประกันคุณภาพ ดำเนินการประชุมขยายผลให้กับครูผู้สอน ทั้งหมดเป็นประจำทุกปี เพื่อนำไปใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพและประเมินคุณภาพ โดยแต่ละสถานศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาได้ และ ฝ่ายประกันคุณภาพจะนำมาออกแบบเครื่องมือและดำเนินการจัดเก็บข้อมูลไปเรื่อย ๆ เช่น เรื่อง เบญจวิถี ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเทิดทูลสถาบัน บุคลิกภาพที่ดี การแต่งกายสุภาพ ดังที่ ครูผู้สอนท่านหนึ่งให้ข้อมูลว่า “คณะผู้ดำเนินงานเขาก็จะไปวางแผนและดำเนินงานออกมาว่า ในแต่ละตัวจะมีตัวชี้วัดอะไรบ้าง เช่น การเทิดทูลสถาบันผู้เรียนต้องปฏิบัติตนอย่างไร จึงจะได้ชื่อว่าเป็นการเทิดทูลสถาบัน แต่งกายดี พุดจาสุภาพ มีตัวชี้วัดอะไรบ้างที่จะนำมาวัดผล ออกแบบประเมิน และสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในแต่ละครั้งแต่ละวันที่ผู้เรียนเขาทำกิจกรรม อยู่ภายในโรงเรียน รวมทั้งในเรื่องการเรียนการสอนในแต่ละวิชาด้วย”

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กำหนดให้สถานศึกษาใช้ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหมด โดยให้หน่วยงานต้นสังกัดจัดประชุม อบรม ชี้แจงให้ทราบ เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมตัวชี้วัดได้เพื่อให้เข้ากับอัตลักษณ์ ของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาเอกชนจะมีแบบฟอร์มเฉพาะที่กำหนดมาให้จากส่วนกลางเพื่อให้ มีรูปแบบเดียวกัน

องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำหรับครูโรงเรียนกีฬาให้ข้อมูลเหมือนกันว่า หน่วยงานมีการปรับมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ของชาติ เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพของโรงเรียน โดยโรงเรียนกีฬาเปิดโอกาส ให้สถานศึกษาที่มีความพร้อมสามารถปรับเพิ่มมาตรฐานให้เหมาะสมกับบริบทของ สถานศึกษาได้ เช่น มาตรฐานความเป็นเลิศด้านกีฬา โดยได้ให้หน่วยงานต้นสังกัดจัดประชุม ชี้แจง จัดอบรมเพื่อรับทราบนโยบาย วิธีการนำมาตราฐานการศึกษาของแต่ละสังกัด

ไปสู่สถานศึกษาและนำไปใช้เป็นการรอบในการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ให้กับ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์และทำแผนปฏิบัติการ หลังจากนั้น ครูผู้สอนที่รับผิดชอบในงานประกันก็จะดำเนินการประชุมขยายผลให้กับครูผู้สอนทั้งหมด ในโรงเรียน

ระดับอาชีวศึกษา ได้กำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดใช้มาตรฐานการอาชีวศึกษา ซึ่งแปลงมาจากมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยจัดให้มีการประชุม อบรม ที่แจ้งโดยหน่วยงาน ต้นสังกัดทั้งในส่วนกลางและระดับจังหวัด เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับทราบว่ามาตรฐาน มีการปรับเปลี่ยนในส่วนไหนอย่างไร โดยใช้หลักการของมาตรฐานการศึกษาของชาติอย่างไร และให้หน่วยงานในสังกัดนำไปใช้เป็นการรอบในการประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมิน คุณภาพ สถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมได้ถ้ามีอะไรที่เด่นเป็นเอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์ ที่ชัดเจน ครูท่านหนึ่งให้ข้อมูลว่า “...อาชีวศึกษา มาตรฐานอะไรพวกนี้เราใช้จากส่วนกลาง เท่าที่ได้มาตรฐานมาก็ค่อนข้างครอบคลุมแล้ว สถานศึกษาอาชีวะแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน ถ้าสถานศึกษาใดคิดว่าอะไรเด่นก็สามารถเอามายกระดับได้ก็นำเข้าไปได้ เพราะอาชีวะเปิดกว้าง ในเรื่องมาตรฐานเพิ่มเติมในส่วนของสถานศึกษาเองอยู่แล้ว”

กศน. มีการประกาศมาตรฐานการศึกษาของ กศน. ฉบับใหม่ เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2562 โดยมีมาตรฐานด้านผู้เรียน ผู้บริหาร และด้านหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ของชาติ และสถานศึกษากำลังดำเนินการปรับเพิ่มมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบท ของสถานศึกษา เพื่อนำมาใช้เป็นการรอบในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและสำหรับการ ประเมินคุณภาพภายนอก มีการนำเข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อพิจารณา ประกาศเป็นมาตรฐานการศึกษาสถานศึกษา และประกาศให้บุคลากรรวมทั้งสาธารณชน รับทราบ แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาในแต่ประเด็น เพื่อทำหน้าที่ในการสร้างเครื่องมือให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการเก็บรวบรวมข้อมูลรายงานในช่วงสิ้นปี

2) การเตรียมและดำเนินการเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.

โดยภาพรวมสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนและอาชีวศึกษา มีการเตรียมและดำเนินการ เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (องค์การมหาชน) โดยมีการแต่งตั้งบุคลากรของสถานศึกษาให้ทำหน้าที่รับผิดชอบ ในงานประกันคุณภาพการศึกษา และมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน โดยมีหน่วยงาน ต้นสังกัดเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการให้การสนับสนุนและแนะนำ โดยเริ่มจากการกำหนด

มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภท การศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินการ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมิน ตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี รวมถึง รับการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. และหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับ ดูแล สำหรับการประเมินโดย สมศ. มีหนังสือจากหน่วยงานต้นสังกัดแจ้งต่อสถานศึกษา หากสถานศึกษาใดพร้อมรับการประเมินให้ส่งรายชื่อเพื่อเข้ารับการประเมินหรือถ้าหน่วยงานต้นสังกัด เห็นว่าสถานศึกษาในสังกัดใดพร้อมจะแจ้งรายชื่อให้เข้ารับการประเมินจาก สมศ. ซึ่งทุกหน่วยงาน จะมีขั้นตอนการดำเนินการที่เหมือนกัน โดยมีรายละเอียดของแต่ละหน่วยงาน ดังนี้

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงานจะมีการเตรียมการเพื่อรองรับการประเมิน คุณภาพภายนอกจาก สมศ. หลังจากที่มีการประเมินภายในสถานศึกษา จะส่งผลการประเมิน SAR ให้กับหน่วยงานต้นสังกัด โดยเขตพื้นที่การศึกษาจะจัดประชุมให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพ การศึกษาเพิ่มเติมให้กับสถานศึกษาในสังกัด และในบางเขตพื้นที่การศึกษามีการจัดการประเมิน เสมือนจริงก่อน เพื่อให้สถานศึกษาเตรียมตัว เมื่อพบปัญหาที่ทำการแก้ไข โดยจะมีศึกษานิเทศก์ คอยเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ ครูท่านหนึ่งให้ข้อมูลว่า “เรารู้แล้วว่าเราจะถูกประเมิน เขตก็จะมีลงมา ทำการประเมินเสมือนจริงก่อน เราก็เตรียมตัว ปัญหาคือว่า เราจะอยู่ตรงจุดไหน จนประชุมกัน หลายรอบจนเรารู้ว่าจะอยู่ตรงไหน...เขตพื้นที่การศึกษาก็ประชุมกันหลายรอบและมามองที่โรงเรียน เวลามีปัญหาเราก็ปรึกษากับศึกษานิเทศก์ เวลาประเมินเสมือนจริงก็มีท่านรองฯ ผู้ปกครอง ศึกษานิเทศก์ก็ให้คำแนะนำว่าคำถามที่จะเจอมีอะไรบ้าง เรามีจุดเด่นอะไร พยายามค้นหา” สำหรับครู อีกท่านหนึ่งให้ข้อมูลว่า มีการประชุมชี้แจงระดับเขตพื้นที่การศึกษาโดยมีการเชิญผู้บริหารและครู เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพ แต่เวลาลงมือทำก็พบปัญหามากมายไม่รู้จะปรึกษากับใคร ขาดพี่เลี้ยง เพราะศึกษานิเทศก์มีจำนวนไม่เพียงพอ “มีการประชุมชี้แจงในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ก็จริง มีการเรียกกระตมครูและผู้บริหารสถานศึกษาเอาไปที่เขตพื้นที่การศึกษา มีการชี้แจงมาตรฐาน ตัวชี้วัด แต่พอลงมือทำจริง ๆ เราขาดพี่เลี้ยง เราขาดคนที่รู้จริง ๆ เราเลยทำในสิ่งที่เราเข้าใจว่า มันถูก แต่มันไม่ใช่ เลยกลายเป็นว่าเราหลงทาง พอสิ่งที่เราได้ขึ้นมามันไม่ได้ตอบโจทย์ ตอบมาตรฐาน มันทำให้เสียโอกาสและเสียเวลา แล้วเราก็ไม่ได้ประเมินภายในไม่ได้ประเมิน เสมือนจริง”

โรงเรียนสาธิต มีการเตรียมการแต่เนื่องจากเป็นโรงเรียนในสังกัดมหาวิทยาลัย การเตรียมการจึงค่อนข้างยุ่งยากในเรื่องของกรนำใช้มาตรฐานการศึกษาจากต้นสังกัด แต่มี

การอนุโลมให้ใช้มาตรฐานการศึกษาของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และต้องดูจากคณะศึกษาศาสตร์
ที่โรงเรียนสาธิตสังกัดเพิ่มเติมในเรื่องอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ให้สอดคล้องกัน

องค์การบริหารส่วนจังหวัด คุรุให้ข้อมูลว่าโรงเรียนกีฬามีการเตรียมและดำเนินการ
เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. โดยมีศึกษานิเทศก์เป็นพี่เลี้ยงและผู้บริหาร
ให้การสนับสนุนและเป็นผู้ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาทำให้ไม่มีปัญหา

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)
การดำเนินการจัดทำมาตรฐานของสถานศึกษาจะมีการปรับให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละแห่ง
ครูท่านหนึ่งให้ข้อมูลว่า “โรงเรียนได้รับการประเมินรอบสี่แล้ว โดยมีศึกษานิเทศก์จากเขตพื้นที่
การศึกษาที่รับผิดชอบโรงเรียนมาให้คำแนะนำทุกเรื่องเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพ การวางแผน
ดำเนินการ การจัดเตรียมทุกเรื่องมีการประเมินเสมือนจริงให้กับโรงเรียน โดยศึกษานิเทศก์จะเชิญ
ประชุมโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา มีการปรึกษาหารือกันตลอดว่าโรงเรียนไหนมีปัญหา
เรื่องอะไร เก็บข้อมูลอย่างไร ข้อมูลน่าเชื่อถือไหม และมีการให้ความช่วยเหลือกันระหว่างโรงเรียน
รวมทั้งเรื่องของเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการวัดและประเมิน มีการประเมินภายในโดยต้นสังกัด
อยู่แล้วซึ่งก็ยังคงดำเนินการอยู่อย่างต่อเนื่อง”

3) ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติมาใช้
เป็นกรอบในการประกันคุณภาพและการประเมินคุณภาพการศึกษา

(1) ผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วนยังไม่ให้ความสำคัญและไม่สร้างการรับรู้
ให้กับบุคลากรในสถานศึกษาในการช่วยขับเคลื่อนงานประกันคุณภาพการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ
เท่าที่ควร

(2) ความคาดหวังเกี่ยวกับผลการประเมินของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องการ
ผลการประเมินในระดับสูง ทำให้เกิดภาวะความกดดันกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการประกัน
คุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

(3) โดยรวมมีปัญหาเรื่องเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล สถานศึกษาบางแห่ง
มีฝ่ายงานประกันคุณภาพเป็นผู้ออกแบบเครื่องมือวัด ในขณะที่บางแห่งครูผู้สอนเป็นผู้รับผิดชอบ
จัดทำขึ้นเองซึ่งอาจจะมีความรู้ความเข้าใจไม่มากพอ ส่งผลให้เครื่องมือวัดอาจขาดคุณภาพ

(4) ขาดนโยบายที่ชัดเจนในการดำเนินการเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาว่า
ต้องการพัฒนาสถานศึกษาไปในทิศทางใด

(5) การทำความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด ที่นำมาจากมาตรฐานการศึกษาของชาติ และนำมาเป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษา ทำได้ค่อนข้างช้าและยังไม่ชัดเจน

(6) การรับฟังและส่งต่อข้อมูลมาสู่ผู้ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงานไม่ทั่วถึง มีความคลาดเคลื่อนและไม่ชัดเจน

(7) ขาดบุคลากรให้คำแนะนำและปรึกษาจากหน่วยงานที่กำกับดูแล เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เป็นต้น ในกรณีมีปัญหาในการดำเนินการ โดยเฉพาะศึกษานิเทศก์ที่มีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการของสถานศึกษา และบางหน่วยงานเป็นศึกษานิเทศก์ใหม่ยังไม่มีผู้เชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

(8) ยังไม่มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการดำเนินการในเรื่องของการประกันคุณภาพการศึกษา ว่าต้องการพัฒนาสถานศึกษาไปในทิศทางใด

(9) การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับ เกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาขาดความเป็นเอกภาพ

(10) ทักษะของครูผู้สอนที่ยังไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาเท่าใดนัก

4) ข้อเสนอแนะในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพและการประเมินคุณภาพการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ

(1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญและกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาที่ต้องดำเนินงานอย่างเป็นระบบ จริงจัง และต่อเนื่อง

(2) เสริมสร้างพัฒนาทัศนคติของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้เกิดการยอมรับการประเมินเพื่อการพัฒนาตนเอง

(3) ควรมีหน่วยงานทางการศึกษาจากภายนอกเข้ามาให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาแก่สถานศึกษาในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา เช่น การคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หากต้องการพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพด้านนี้ควรจะทำอย่างไร เป็นต้น

(4) สร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจแก่ครูทุกคนให้ถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องร่วมมือกันดำเนินการ

(5) นำผลการประกันคุณภาพการศึกษามาเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผล การปฏิบัติงานของครู เพื่อให้ครูเกิดความตระหนักในการสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา

(6) ครูผู้สอนมีหน้าที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนให้เหมาะสม คือ ต้องเปลี่ยนบทบาทการสอน เปลี่ยนสถานที่ เปลี่ยนบริบทและอื่น ๆ ให้ส่งเสริมต่อผลการเรียนรู้ ของผู้เรียน

(7) ควรลดภาระงานของครูที่นอกเหนือจากการสอน เพื่อให้ครูผู้สอนได้ใช้ เวลาในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่

4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครอง

1) สภาพการดำเนินงานเพื่อนำมาตราฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบ ในการประกันคุณภาพการศึกษา

กรรมการสถานศึกษาให้ข้อมูลว่า สถานศึกษาทุกระดับดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในโดยใช้กรอบมาตรฐานของหน่วยงานต้นสังกัด

สถานศึกษาทุกระดับใช้กรอบมาตรฐานของหน่วยงานต้นสังกัดในการดำเนินการ ประกันคุณภาพการศึกษาภายใน เช่น มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการอาชีวศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกได้รับการประเมินตามกรอบมาตรฐานของ สมศ. ซึ่งผู้ให้ข้อมูลระบุว่าสาระเกี่ยวกับมาตรฐานด้านผู้เรียนสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

2) ปัญหา อุปสรรคและปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติมาใช้ เป็นกรอบในการประกันคุณภาพและการประเมินคุณภาพการศึกษา

(1) ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรยังไม่เห็นความสำคัญในการนำมาตราฐาน การศึกษาของชาติ มาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพและการประเมินคุณภาพการศึกษา

ปัญหาที่ส่งผลให้การดำเนินการไม่ประสบความสำเร็จ คือ การที่ผู้บริหาร สถานศึกษาและบุคลากรยังไม่เห็นความสำคัญและมุ่งมั่นที่จะทำเรื่องนี้อย่างจริงจัง มีการทำข้อมูล เพื่อรับการประเมินในลักษณะ “ผักชีโรยหน้า” โดยขาดการลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังในสถานศึกษา

(2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบางแห่งขาดการกำกับติดตามการดำเนินการ ประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดบางแห่งยังไม่มี การติดตามการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาว่าดำเนินการไปในทิศทางที่ถูกต้อง ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติหรือมาตรฐานการศึกษาของ สพฐ. หรือไม่อย่างทั่วถึง ทั้งนี้ กรรมการสถานศึกษาให้ข้อมูลว่า “เดี๋ยวนี้ ศึกษานิเทศก์ซึ่งเป็นผู้ในเทศติดตามงานประกันคุณภาพ มีจำนวนน้อย ทำให้การนิเทศติดตามไม่ทั่วถึงและไม่ต่อเนื่อง”

(3) ผู้บริหารสถานศึกษายังไม่มีความรู้อย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา ของชาติและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

การที่ผู้บริหารสถานศึกษายังไม่มีความรู้อย่างลึกซึ้งจึงไม่สามารถดำเนินการ เพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาได้ถูกต้องชัดเจน “ผู้บริหารยังไม่รู้ แม้กระทั่งมาตรฐาน สถานศึกษาอันเก่าว่ามีกี่ตัวชี้วัด มีกี่เกณฑ์ ตัวผู้บริหารเองยังไม่ทราบ แต่เขาจะทราบในเชิง บริหารในภาพรวม ๆ กว้าง ๆ แต่รายละเอียดที่ลึกซึ้งไม่มีจริง ปล่อยให้ครูทำ”

3) ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกัน คุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ

(1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตามการทำงาน ประกันคุณภาพการศึกษาอย่างใกล้ชิดและมีความต่อเนื่อง โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สนับสนุนให้มีศึกษานิเทศก์เข้าไปนิเทศให้ความช่วยเหลือสถานศึกษา สนับสนุนทั้งงบประมาณ ในปฏิบัติงาน และจัดสรรเพิ่มเติมบุคลากรที่ทำหน้าที่นิเทศให้เพียงพอ

(2) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีระบบการนิเทศภายในเรื่องการประกัน คุณภาพการศึกษาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดระบบการนิเทศภายในเรื่องประกันคุณภาพ การศึกษา โดยผู้บริหารควรเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดทำระบบและกลไกในการปฏิบัติงาน และเป็นผู้ให้ขวัญกำลังใจแก่บุคลากร

5. การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

5.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มผู้บริหารการศึกษา

1) การดำเนินการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ของชาติในหน่วยงาน

(1) หน่วยงานทุกสังกัดมีการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นของแต่ละสังกัด

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานบางแห่งกล่าวว่า การบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเป็นไปตามนโยบายของสำนักงาน จะขึ้นอยู่กับระดับของจุดเน้นการดำเนินงานตามนโยบายที่สั่งการมาจากต้นสังกัด ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหลายแห่งดำเนินการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยการพัฒนาครูให้มีศักยภาพ และใช้วิธี PLC เพื่อให้ครูได้มีการพัฒนาตนเอง โดยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และมีนโยบายให้มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยพัฒนาครู รวมทั้งเพิ่มช่องทางการพัฒนาครูให้เพิ่มขึ้น

(2) การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาในรูปแบบของการส่งเอกสารชี้แจงให้โรงเรียน การจัดประชุม และการนิเทศ ติดตามผล

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บางแห่งดำเนินการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ทั้งในรูปแบบของเอกสารจะส่งไปชี้แจงให้โรงเรียนได้รับทราบ และการจัดประชุมเพื่อพัฒนาครูโดยแยกระดับ เช่น ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาว่าเป็นสิ่งที่โรงเรียน “ต้องทำตามภารกิจให้เป็นปกติ เป็นวิถีชีวิต ไม่ใช่ภารกิจตอนเขียน SAR” นอกจากนี้ บางแห่งเสริมว่า เขตพื้นที่การศึกษาได้ดำเนินการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาโดยการส่งเสริมให้ดำเนินการกำกับนิเทศ ติดตามผลการจัดการศึกษา

2) ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา

(1) หน่วยงานต้นสังกัดมีนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำนวนมาก ส่งผลให้ครูมีภาระงานนอกเหนือจากงานสอนมาก

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานบางแห่งกล่าวว่า เป้าหมายการจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภทการศึกษาต้องการเน้นที่การพัฒนาผู้เรียน แต่ปัจจุบันกลับมองว่า “ผู้เรียนเป็นผลพลอยได้” เนื่องจากมีโครงการอื่น ๆ ที่เป็นภาระให้ครูแทรกแซงการพัฒนาเป็นจำนวนมาก

(2) การตรวจราชการตามจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ขาดการบูรณาการกันระหว่างหน่วยเหนือหรือหน่วยงานต้นสังกัด

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานบางแห่งกล่าวว่า การตรวจราชการตามจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการขาดการบูรณาการกันระหว่างหน่วยเหนือหรือหน่วยงานต้นสังกัด ปัญหาคือ “จะอย่างไรให้ทุกแผนงานที่มาตรวจราชการเชื่อมกันไปหมดในทุกโครงการ เพื่อไม่ให้คร่อมภาระมากเกินไป” นอกจากนี้บางแห่งกล่าวเชื่อมโยงสอดคล้องกันว่า “หน่วยงานแต่ละหน่วยงานได้พูดคุยกันหรือไม่ เช่น การรายงานผลไม่สอดคล้องกัน” ทำให้เกิดปัญหาที่ตามมาคือ ต่างหน่วยงานต่างคนต่างทำ และมีปัญหาการรายงานผลการดำเนินงานที่ซ้ำซ้อนและเกิดความไม่เข้าใจในการทำงานระหว่างหน่วยงาน

(3) การพัฒนาทักษะของครูในด้านที่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ยังมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาบางแห่งกล่าวว่า ยังมีปัญหาเรื่องการพัฒนาครูด้านภาษาต่างประเทศและเทคโนโลยี เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้สามารถมีสมรรถนะด้านอาชีพเพื่อการมีงานทำและดำรงชีพ ดังนั้น การพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะภาษาและเทคโนโลยีจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาครูในด้านนี้อย่างชัดเจน ซึ่งนอกจากมีปัญหาด้านเวลาที่สอนได้ไม่เต็มที่แล้วครูบางส่วนอาจนำเวลาไปทุ่มเทกับการทำวิทยฐานะ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลบางแห่งกล่าวว่า “กับดักของการศึกษาไทยอยู่ที่การทำวิทยฐานะของครู ทำให้เวลาในการทำงานในหน้าที่ของครูลดน้อยลงกว่าที่ควรจะเป็น”

3) ข้อเสนอแนะเพื่อการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(1) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรมีการสื่อสารนโยบายที่ชัดเจนเพื่อสร้างความเข้าใจให้ทุกหน่วยงานในพื้นที่ที่มีความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานบางแห่งเสนอว่า การที่จะส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการสื่อสารนโยบายที่ชัดเจนเพื่อสร้างความเข้าใจให้ทุกหน่วยงานในพื้นที่ที่มีความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อการขับเคลื่อนให้การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ

(2) หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการตรวจราชการควรมีการบูรณาการเนื้อหาของการตรวจราชการตามนโยบายก่อนที่จะลงมาติดตามการปฏิบัติงานของพื้นที่

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานบางแห่ง
เสนอว่า ควรมีการบูรณาการเนื้อหาของการตรวจราชการตามนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ก่อนที่จะลงมาติดตามการปฏิบัติงานของพื้นที่

(3) หน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดนโยบายการพัฒนาศักยภาพครูในด้าภาษา
ต่างประเทศและเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพในการสอน

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาให้ข้อเสนอแนะว่า
ควรมีการดำเนินงานตามนโยบายการพัฒนาศักยภาพครูในด้านภาษาต่างประเทศและเทคโนโลยี
ให้มีประสิทธิภาพในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาเกิดสมรรถนะตามที่หลักสูตรและ
ตอบสนองต่อผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(4) ควรมีการเชื่อมโยงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของ
ชาติในทุกด้าน ทุกระดับ และประเภทการศึกษาอย่างชัดเจน

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบางแห่งเสนอว่า ผู้เกี่ยวข้องในการจัด
การศึกษาและส่งเสริมการจัดการศึกษาในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
หรือสังกัดทุกสังกัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนจะต้องเชื่อมโยงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ
มาตรฐานการศึกษาของชาติในทุกด้าน ทุกระดับ และประเภทการศึกษาให้กับผู้บริหารสถานศึกษา
ผู้บริหารการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปฏิบัติซึ่งหมายถึงครูผู้สอนที่จะเป็นพลังสำคัญในการ
ขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่ห้องเรียน

(5) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำเป็นต้องเข้าใจมาตรฐานการศึกษาของชาติ
ให้ชัดเจน มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการประเมินผลผู้เรียน และมีสมรรถนะในการจัด
การเรียนรู้อย่างแท้จริง

องค์การบริหารส่วนจังหวัดบางแห่งกล่าวว่า การส่งเสริมมาตรฐาน
คุณภาพการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ จะมีปัจจัยสำคัญ
2 ประการ คือ ประการแรก ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเข้าใจมาตรฐานการศึกษาของชาติให้ชัดเจน
รวมถึงบริบทของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพื่อการบริหารสถานศึกษาที่ตอบโจทย์ผลลัพธ์
ที่พึงประสงค์ และประการที่สองคือ ครูผู้สอนจะต้องมีความเข้าใจและมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้
มีความเข้าใจเรื่องของหลักสูตร ตัวชี้วัดต่าง ๆ เพราะครูผู้สอนเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้เกิดคุณภาพ
การศึกษา

5.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา

1) การรับรู้และการดำเนินการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

สถานศึกษาทุกระดับมีการดำเนินการและส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทั้งการดำเนินการโดยสถานศึกษาภายใต้การกำกับดูแลของต้นสังกัด และการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ

วิทยาลัยอาชีวศึกษา เน้นการจัดการศึกษาโดยร่วมมือกับสถานประกอบการ ในลักษณะของทวิภาคี เช่น ช่างเครื่องยนต์ร่วมมือกับศูนย์บริการของบริษัทฮอนด้า โตโยต้า นิสสัน อีซูซุ ช่างไฟฟ้า หรือ นักบัญชี ฯลฯ ร่วมมือกับนิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ เพื่อเป็นแหล่งฝึกงานและใช้เครื่องมือที่ทันสมัยของสถานประกอบการในการฝึกประสบการณ์ให้กับนักศึกษา ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวช่วยให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากเครื่องมือที่ทันสมัย นักศึกษามีรายได้ระหว่างเรียนและเป็นช่องทางในการมีงานทำในอนาคต ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ท่านหนึ่งจำแนกผู้เข้ามามีส่วนส่งเสริมสนับสนุนคุณภาพการศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ศิษย์เก่า เข้ามาส่งเสริมสนับสนุนทั้งทุนการศึกษา วัสดุอุปกรณ์ 2) ภาคีเครือข่ายภาคเอกชน เช่น อมตะซิตี้ ศูนย์รถยนต์ต่าง ๆ ศูนย์คูโบต้า เบทาโกร โซนี่ ซัมซุง โรงแรมต่าง ๆ เข้ามาส่งเสริมด้านแหล่งฝึกประสบการณ์ และ 3) สถาบันเดียวกัน รุ่นพี่รุ่นน้อง เข้ามาช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เป็นโรงเรียนที่มีหน่วยงานเข้ามาช่วยเหลือส่งเสริมหลายหน่วยงาน ได้แก่ กองทุนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร (กพด.) และ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ที่เป็นองค์กรหลักในการส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียน ตชด. นอกจากนี้ยังมี โรงเรียนพี่โรงเรียนน้องที่อยู่ในสังกัดของสพม. มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เข้ามาช่วยเรื่องการจัดการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราชที่เข้ามาช่วยพัฒนาครู และหน่วยงานอื่น ๆ อีกมากมาย โดยโรงเรียน ตชด. ตั้งเป้าหมายเป็นศูนย์บริการความรู้ให้กับสังคม โดยครูและนักเรียนสามารถเป็นวิทยากรได้

กศน. มีส่วนราชการทั้งจาก อบต. และหน่วยงานอื่น ๆ หน่วยงานต้นสังกัด ที่สำคัญคือ ภาคีเครือข่ายการทำ MOU กับวิทยาลัยสารพัดช่าง มีภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยจัดการเรียนการสอน เช่น เรื่องจักสาน ภาษาเขมร วงกันตรึม การรำโนราห์ เป็นต้น

สถานศึกษาสังกัด สพฐ. (ปทุมวัน) มีศึกษานิเทศก์เข้ามานิเทศกำกับติดตามรวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ จากสาธารณสุขที่เข้ามาช่วยเหลือเรื่องสุขภาพอนามัยของผู้เรียน ส่วนสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษามีเทศบาลเข้ามาสนับสนุนด้านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ วิทยาลัย

อาชีวศึกษาเข้ามาช่วยเหลือด้านการฝึกอาชีพระหว่างเรียนให้กับนักเรียน และสถานศึกษาในสังกัด มีสหวิทยาเขตที่เป็นความร่วมมือกันเป็นกลุ่มโรงเรียนทำให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันรวมทั้งกิจกรรม การแข่งขันที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2) ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(1) ครู อาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ยังไม่รับรู้รับทราบ เรื่องมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทำให้ไม่ได้ดำเนินการตามที่มาตรฐานการศึกษาของชาติกำหนด

(2) ครูที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้พร้อมที่จะเป็นครูที่มีความสามารถในการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(3) ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ยังไม่รับรู้รับทราบต่อมาตรฐาน การศึกษาของชาติ จำเป็นต้องให้ทุกภาคส่วนมีความรู้ความเข้าใจทั้งครู ผู้บริหาร กรรมการ สถานศึกษา ผู้ปกครอง สถานประกอบการ สังคม และเครือข่าย

(4) หน่วยงานทุกหน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ทั้งกระทรวง มหาดไทย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันอุดมศึกษา กระทรวงสาธารณสุข ฯลฯ ต่างเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาตามภารกิจและวัตถุประสงค์ของตนเอง โดยยังไม่ได้ใช้ มาตรฐานการศึกษาของชาติมาเป็นกรอบในการดำเนินงาน

(5) สถานศึกษาบางแห่ง เช่น สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ยังมีปัญหาเรื่องงบประมาณในการฝึกประสบการณ์ ซึ่งแก้ไขโดยการสร้างเครือข่ายกับสถานประกอบการ

(6) ข้อจำกัดด้านการเมือง ที่เปลี่ยนแปลงบ่อย ส่งผลต่อการทำงาน โดยเฉพาะ นโยบายรายวัน

(7) สถาบันการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องกับงานทางการศึกษา

(8) การมีสื่อสังคมที่ไม่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน

3) ข้อเสนอแนะเพื่อการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตาม มาตรฐานการศึกษาของชาติ

(1) ควรสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติแก่ระดับ ปฏิบัติการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้เห็นเป้าหมายที่ชัดเจน ทั้งเรื่องหลักสูตร การจัดการเรียน การสอน การวัดและประเมินผลและการประกันคุณภาพการศึกษา

(2) ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แต่ควรให้ทุกฝ่ายเห็นเป้าหมายเดียวกันด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องมาตรฐานการศึกษา ของชาติ สอดคล้องกับคำกล่าวของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาท่านหนึ่งที่กล่าวว่า “บวร บ้าน วัด โรงเรียน ยังจำเป็นและเป็นหลักการที่ใช้ได้ดีในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม เราเรียนเรื่องนี้กันมาตั้งแต่ยังเป็นนักศึกษา”

(3) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องอยู่บนฐานของข้อมูลที่เชื่อถือได้และรวดเร็ว ดังนั้นต้องพัฒนาฐานข้อมูลออนไลน์ให้ใช้งานได้จริง

(4) หน่วยงานต้นสังกัดควรแก้ไขปัญหาเบื้องต้นให้กับสถานศึกษาก่อนที่จะมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา เนื่องจากบางสถานศึกษายังขาดแคลนครู ขาดผู้บริหารสถานศึกษา และ อปท. บางแห่งยังไม่มีผู้อำนวยการกองการศึกษา

(5) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องเปิดโอกาสให้สถานศึกษาที่มีบริบทต่างกัน มีอิสระในการดำเนินการที่เหมาะสมกับสภาพของตนเอง และควรมีพี่เลี้ยงช่วยเหลือให้คำปรึกษา แนะนำในกรณีที่โรงเรียนไม่รู้ไม่เข้าใจวิธีดำเนินการ

(6) ศึกษานิเทศก์ควรเข้ามาช่วยเหลือเชิงวิชาการ เพื่อให้โรงเรียนสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษา

(7) หน่วยงานภายนอกอื่น ๆ ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน ซึ่งปัจจุบันมีหลายหน่วยงานเข้ามาช่วยเหลือ ได้แก่ การไฟฟ้าฝ่ายผลิต ปตท. หน่วยงานเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

(8) ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและการส่งเสริมการจัดการศึกษา รวมทั้งผู้ปกครอง ควรรับรู้รับทราบเรื่องมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อขับเคลื่อนให้การศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน

(9) หน่วยงานที่จัดการแข่งขันทางวิชาการ งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน การแข่งขัน ในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ควรยึดมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นเป้าหมายในการแข่งขัน

(10) ควรส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการดำเนินงานที่ส่งเสริมต่อมาตรฐานการศึกษา ของชาติให้คงอยู่ต่อไปอย่างยั่งยืน เช่น หลักสูตรบูรณาการการศึกษาสายสามัญกับอาชีวศึกษา การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาคี เป็นต้น

(11) การประเมินคุณภาพของหลักสูตร ควรรับคำถามที่ถามจากนักศึกษابัณฑิต ผู้ประกอบการ/ผู้บังคับบัญชา ให้สอดคล้องและครอบคลุมตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(12) ควรจัดให้มีศูนย์พัฒนาวิชาชีพที่เป็นความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่ส่งเสริมต่อความเป็นไทยแลนด์ 4.0 เช่น AI, Robot Automation, การผลิตยานยนต์สมัยใหม่ เป็นต้น

(13) ทุกสังกัด ควรพัฒนามาตรฐานการศึกษาของแต่ละสังกัดให้เป็นตัวบ่งชี้ที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของหน่วยงานระดับปฏิบัติ

(14) ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องเดินไปในทิศทางเดียวกัน เช่น กรรมการสถานศึกษา ก็ต้องทราบเรื่องมาตรฐานการศึกษาของชาติเพราะเป็นผู้อนุมัติแผน

5.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มครูผู้สอน

1) การรับรู้และการดำเนินการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในหน่วยงาน

(1) โดยภาพรวมหน่วยงานต้นสังกัดควรเข้ามาให้คำแนะนำ ตรวจสอบดูแลในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

(2) ผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อให้งานประกันคุณภาพประสบผลสำเร็จ

(3) ศึกษานิเทศก์ ควรเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้รู้ เข้ามาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้กับสถานศึกษา

(4) เครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบมาตรฐานการศึกษา ควรจัดทำให้เป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อให้ข้อมูลการรายงานผลออกมาในทิศทางเดียวกัน

2) ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(1) ครูผู้สอนมีภาระงานมาก ทำงานหลายหน้าที่ ทำให้ต้องใช้เวลาในการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาซึ่งมีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ

(2) ผู้บริหารสถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลงโยกย้ายบ่อยหรือสถานศึกษาบางแห่งขาดผู้บริหารสถานศึกษา ทำให้ขาดผู้ให้คำแนะนำส่งเสริมสนับสนุนเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาส่งผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจของครูและบุคลากรในสถานศึกษา

(3) ขาดศึกษานิเทศก์หรือผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำและเป็นพี่เลี้ยงให้กับสถานศึกษากรณีที่สถานศึกษามีปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา เช่น การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นต้น

(4) ผู้ปกครองที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน มีการมาเยี่ยมเยียน ให้คำแนะนำและติดตามการทำงานของครูอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลดีต่อการประเมินคุณภาพการศึกษา

(5) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องมาตรฐานการศึกษา เป็นอย่างดี เป็นผู้ให้การสนับสนุนและขับเคลื่อนการดำเนินงานในสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการทำงาน สามารถให้คำอธิบายมาตรฐานและประเด็นต่าง ๆ ให้ครูทุกคนเข้าใจ รวมถึงเกณฑ์การประเมินและวิธีการเขียนรายงานที่ถูกต้อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

(6) หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาให้ความสนใจและเป็นผู้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและส่งเสริม ทำความเข้าใจร่วมกับครู โดยมีศึกษานิเทศก์มาให้คำแนะนำและตอบข้อสงสัยในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับสถานศึกษา

(7) ครูผู้สอนในสถานศึกษามีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการที่จะนำพาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ

3) ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(1) สถานศึกษาควรมีผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษากรณี ที่สถานศึกษามีปัญหาในเรื่องการประกันคุณภาพ เช่น การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นต้น

(2) ควรจัดให้มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนโดยที่สถานศึกษาไม่ต้องมาตีความอีก เช่น ผู้เรียนสามารถสร้างนวัตกรรม คำว่า “นวัตกรรม” ของแต่ละสถานศึกษาก็ไม่เหมือนกัน เป็นต้น

(3) ควรจัดทำแบบประเมินที่มีรูปแบบเหมือน ๆ กันในประเด็นที่เหมือนกัน การเก็บข้อมูลจะได้เป็นในทิศทางเดียวกัน เพราะบางครั้งสถานศึกษาเองไม่มีผู้เชี่ยวชาญมาสร้างแบบประเมินที่ตรงกับมาตรฐานที่จะทำการประเมิน

(4) ควรจัดอบรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนที่เป็นนวัตกรรมใหม่ ๆ

5.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครอง

1) ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(1) ศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอ ทำให้การนิเทศ กำกับ ติดตามเพื่อการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติไม่ครอบคลุมและทั่วถึง

การนิเทศ กำกับติดตามเพื่อการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ และไม่ครอบคลุมและทั่วถึง เนื่องจากศึกษานิเทศก์ที่จะเข้ามานิเทศให้ความช่วยเหลือไม่เพียงพอ และศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่เข้ามาเพียงติดตามดำเนินงานเท่านั้น

(2) หน่วยงานภายนอกหรือหน่วยงานในระดับท้องถิ่นเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการของสถานศึกษาไม่มาก

สถานศึกษาโดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็กยังไม่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานในระดับท้องถิ่นอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการสนับสนุนด้านงบประมาณ ดึงกรรมการสถานศึกษาให้ข้อมูลว่า “การเข้าถึงหน่วยงานพวกนี้ ซึ่งถือเป็นแหล่งงบประมาณที่สำคัญ ไม่มีช่องทางชัดเจน ทำให้ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือน้อย โดยเฉพาะโรงเรียนเล็ก ๆ”

2) ข้อเสนอแนะเพื่อการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(1) หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรทุกระดับมีความรู้ความเข้าใจและยึดถือมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาเป็นกรอบในการปฏิบัติงาน

หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา ควรมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรควรมีความเข้าใจและยึดถือมาตรฐานการศึกษาของชาติ เป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

(2) หน่วยงานต้นสังกัดระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรพัฒนาระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติให้มีประสิทธิภาพ

เนื่องจากในปัจจุบัน จำนวนศึกษานิเทศก์มีไม่เพียงพอทำให้การนิเทศ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่สถานศึกษาดำเนินการได้ไม่ครอบคลุมทั่วถึง หน่วยงานต้นสังกัดจึงควรพัฒนาระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามให้มีประสิทธิภาพ

(3) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรเผยแพร่ความรู้และเอกสารมาตรฐานการศึกษาของชาติให้กว้างขวาง ด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ควรให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและการนำมาตราฐานสู่การปฏิบัติ เผยแพร่ความรู้และเอกสารมาตรฐานการศึกษาของชาติให้กว้างขวาง และทั่วถึง โดยใช้รูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย เนื่องจากกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า กรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับเอกสารเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และไม่ได้รับรู้เกี่ยวกับสาระสำคัญของมาตรฐานฉบับนี้

(4) หน่วยงานในระดับภูมิภาคหรือระดับท้องถิ่น ควรต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

หน่วยงานในระดับภูมิภาคหรือระดับท้องถิ่น ควรต้องมีความรู้และมีการดำเนินการเพื่อให้ความช่วยเหลือ แนะนำสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษา และมีการนิเทศติดตามการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

(5) สถานศึกษาควรให้ความสำคัญ และแสวงหาแนวทางที่จะส่งเสริมพัฒนาให้สถานศึกษามีวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติที่มีประสิทธิภาพ

ปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ คือ การที่สถานศึกษามีวัฒนธรรมองค์กรที่ดี คือบุคลากรในโรงเรียนมีความกระตือรือร้น มีความร่วมมือกันระหว่างบุคลากรทุกฝ่าย และคณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วม

(6) ภาครัฐควรเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องของเทคโนโลยี และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานที่เพียงพอ

การนำมาตราฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนด้านเทคโนโลยี และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานที่เพียงพอ รวมทั้งการจัดโครงสร้างพื้นฐานในเรื่องเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้สามารถใช้ประโยชน์ได้จริงและเกิดประโยชน์สูงสุด เนื่องจากในปัจจุบันยังมีปัญหาทั้งในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ รวมถึงมหาวิทยาลัย ซึ่งภาครัฐควรเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนอย่างเต็มที่

(7) หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการพัฒนาแบบวัด และประเมินผลคุณลักษณะของผู้เรียนที่ได้มาตรฐานหรือพัฒนาแนวทางการวัดและประเมินคุณลักษณะผู้เรียน

เพื่อให้การวัดและประเมินผลคุณลักษณะของผู้เรียนได้มาตรฐานหรือมีแนวทางการวัดและประเมินคุณลักษณะผู้เรียนที่เหมาะสมไปในทิศทางเดียวกัน หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินที่มีเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubrics) ที่ชัดเจน และเผยแพร่ให้สถานศึกษาสามารถนำมาใช้ในการวัดและประเมินคุณลักษณะผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะคุณลักษณะของผู้เรียนในด้านที่มีความเป็นนามธรรม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษาสรุปได้ ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 สรุปสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา

ประเด็น	ผู้บริหารการศึกษา	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครู/อาจารย์	กรรมการสถานศึกษา/ผู้ปกครอง
1. การส่งมอบนโยบายและการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ				
1.1 การรับรู้รับทราบเกี่ยวกับการส่งมอบนโยบายมาตรฐานการศึกษาของชาติ	ส่วนใหญ่รับรู้จากเอกสารเผยแพร่ของ สกศ. การจัดประชุมสวมนกลาง การประชุมเชิงปฏิบัติการ รับผิดชอบด้วยตนเองจากสื่อทั้งเอกสาร และออนไลน์และการเป็นภาคีเครือข่าย	ส่วนใหญ่รับรู้จากเอกสารเผยแพร่ของ สกศ. การประชุมกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา การประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการ และด้วยตนเองจากสื่อหรือการเป็นภาคีเครือข่าย ขณะที่บางส่วนยังไม่รับทราบ	รับรู้อาจมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ไม่ทราบรายละเอียดและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน	ส่วนใหญ่ไม่มีการรับรู้รับทราบแต่มีบางส่วนที่รับทราบข้อมูลอย่างชัดเจน
1.2 คุณค่าและความจำเป็นของมาตรฐานการศึกษาของชาติต่อการจัดการศึกษา	มีความตระหนักและเห็นว่ามีความสำคัญมากในการพัฒนาผู้เรียนในปัจจุบันและในอนาคต รวมทั้งเป็นผู้ประโยชน์ต่อผู้เรียนและผู้ปกครองด้วย	สำคัญมากเป็นเป้าหมายหลักและเริ่มที่ดำเนินการจัดการศึกษาให้แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	เปรียบเทียบเนื้อหาหมายถ้อยแถลงที่นำไปใช้ประกอบการออกแบบการจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนที่ต้องการของประเทศและโลก	มีการกำหนดคุณลักษณะที่ครอบคลุมชัดเจนเป็นหลักยึดในการจัดการศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
1.3 การดำเนินการส่งมอบนโยบายของหน่วยงาน	ส่วนใหญ่จัดประชุมผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด	รับนโยบายและดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดที่สอดคล้องตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ	-	ส่วนใหญ่ไม่มีการสร้างความเข้าใจให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครอง

ตารางที่ 4.2 สรุปสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา (ต่อ)

ประเด็น	ผู้บริหารการศึกษา	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครู/อาจารย์	กรรมการสถานศึกษา/ผู้ปกครอง
1. การส่งมอบนโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ (ต่อ)				
1.4 ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อดำเนินการ	ใช้การส่งเอกสาร การจัด การประชุมอยู่ในวงจำกัด การส่งต่อและถ่ายทอด ความรู้ยังไม่ชัดเจนครบถ้วน และครอบคลุมทั่วถึง ทำให้ไม่มีความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติ	1) สถานศึกษาในพื้นที่ ห่างไกลมีโอกาสในการ เข้าถึงข้อมูลหรือรับรู้ รับทราบได้น้อย 2) การสื่อสารส่งมอบนโยบาย ยังไม่ครอบคลุมทั่วถึง 3) ช่องทางการสื่อสาร ยังไม่หลากหลายและเหมาะสม	การสื่อสารประชาสัมพันธ์ ยังไม่มีรูปแบบที่หลากหลาย ครอบคลุมทั่วถึงทุกกลุ่ม การรับรู้รับทราบส่วนใหญ่ อยู่ในระดับผู้บริหาร	บทบาทของคณะกรรมการ สถานศึกษาหรือผู้ปกครอง ในด้านการจัดการศึกษา ยังมีน้อยและการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ยังไม่ครอบคลุมทั่วถึง
1.5 ข้อเสนอแนะในการส่งมอบนโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจ	จัดประชุมในรูปแบบ ทางไกล (Conference) ให้ เข้าถึงบุคลากรทุกกลุ่ม ใช้สื่อ เทคโนโลยีในการสื่อสาร ให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการ และขั้นตอนการนำ มาตรฐานการศึกษาของชาติ สู่การปฏิบัติในสถานศึกษา อย่างชัดเจน พร้อมกัน มีการจัดสรรงบประมาณ ให้เพียงพอ	1) เปิดโอกาสให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและ ภายนอกเข้ามามีส่วนรวมใน การรับรู้รับทราบนโยบายให้ มากขึ้น 2) ใช้สื่อ เทคโนโลยีหรือ ช่องทางการสื่อสาร ที่หลากหลายและเหมาะสม กับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย 3) กำหนดเป็นวาระแห่งชาติ ที่ทุกคนต้องรับรู้ร่วมกัน	เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติ มีส่วนร่วมในการกำหนด มาตรฐานการศึกษาของชาติ และรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นจริง	จัดทำสื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจให้เข้าถึงง่าย ให้ความสำคัญกับความรู้ ของบุคลากรในสถานศึกษา ที่จะส่งต่อไปยัง คณะกรรมการ สถานศึกษาและชุมชน

ตารางที่ 4.2 สรุปสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ
ของหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา (ต่อ)

ประเด็น	ผู้บริหารการศึกษา	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูอาจารย์	กรรมการสถานศึกษา/ ผู้ปกครอง
2. การแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติให้เป็นมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษา				
2.1 การแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติ เป็นมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงาน	นำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาแปลงเป็นกรอบนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและปรับให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาในบางแห่ง	สถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดมาตรฐานสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาจากประกาศของหน่วยงานต้นสังกัด	รับทราบว่ามีเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการศึกษา และประกาศให้สถานศึกษาในการปรับเป็นเอกภาพการศึกษา	ส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการและเฝ้าระวังว่าหน่วยงานต้นสังกัดมีการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติมาเป็นมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงาน
2.2 การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติและผลที่เกิดขึ้น	นำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปปรับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในลักษณะเครือข่ายควบคู่ไปกับการนิเทศ พัฒนาบุคลากรผู้ให้คำปรึกษา และติดตามผล	กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยแปลงมาจากมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดและเพิ่มเติมจุดเน้นที่เด่นชัดของตนเอง	-	ส่วนใหญ่ดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด

ตารางที่ 4.2 สรุปสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ
ของหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา (ต่อ)

ประเด็น	ผู้บริหารการศึกษา	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครู/อาจารย์	กรรมการสถานศึกษา/ ผู้ปกครอง
2. การแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติให้เป็นมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับการศึกษา (ต่อ)				
2.3 ปัญหาอุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผล ต่อการดำเนินการ	การส่งมอบนโยบาย ส่วนใหญ่เป็นเอกสาร อัตรากำลังด้านการนิเทศ ไม่เพียงพอ อาทิการศึกษา มีมาตรฐานวิชาชีพอื่น ๆ ที่ต้องดำเนินการ และ ผู้บริหารยังไม่ดำเนินการ อย่างจริงจังเท่าที่ควร	1) ต้องใช้เวลาในการศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจ ปรับปรุงการดำเนินงาน ให้สอดคล้อง 2) ครูยังใช้รูปแบบ การจัดการเรียนการสอนเดิม 3) เห็นว่าการดำเนินงาน สอดคล้องอยู่แล้ว	-	ส่วนใหญ่เข้ามาตราฐาน การศึกษาของต้นสังกัด มาปรับเปลี่ยนมาตรฐาน สถานศึกษาเพื่อความ สะดวกรวดเร็ว และง่าย ต่อการประเมินคุณภาพ การศึกษา
2.4 ข้อเสนอแนะในการ แปลงมาตรฐานการศึกษา ของชาติ	-	1) สร้างความรู้ความเข้าใจ ให้ครอบคลุมทั่วถึง 2) ทบทวนและปรับปรุง มาตรฐานการศึกษา ของหน่วยงานต้นสังกัด ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษาของชาติ 3) จัดผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้ เกี่ยวกับแนวทางหรือ วิธีการดำเนินการ	การกำหนดมาตรฐานการ ศึกษาของชาติควรพิจารณา ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น จากการปฏิบัติงานจริง ของสถานศึกษา และ เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมแสดงความคิดเห็น	สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาให้การสนับสนุน การดำเนินงานและ สกต. ติดตามผล อย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 4.2 สรุปสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา (ต่อ)

ประเด็น	ผู้บริหารการศึกษา	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครู/อาจารย์	กรมการศึกษานักเรียน/ผู้ปกครอง
3. การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียน				
3.1 การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการประเมินผู้เรียนและการประเมินผู้เรียนของหน่วยงาน	สนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ จัดบุคลากรในกรณีเหตุให้ความช่วยเหลือ และจัดทำตัวอย่างหลักสูตรสถานศึกษา	ส่วนใหญ่ใช้มาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดในการพัฒนาหลักสูตร จัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผู้เรียนตามสภาพบริบท	โดยภาพรวมสถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการประเมินผู้เรียนที่สอดคล้องตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ	หลักสูตรสถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดตามหลักสูตรการศึกษาแต่ละระดับและประเภท การศึกษาที่ประกาศใช้
3.2 การนำกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาดูตามมาตรฐานการศึกษาของชาติมาแปลงเป็นกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา	เทียบเคียงกรอบผลลัพธ์ (DOE) กับมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และปรับแผนพัฒนาการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้อง	กำหนดกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรของต้นสังกัด และการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลขึ้นอยู่กับ ครูผู้สอนเป็นหลัก ปัจจุบันเน้นให้มีการประเมินที่หลากหลาย	สถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัด ส่วนโรงเรียนสาธิตมีการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้เน้นแบบ Active Learning และ Project Base Learning	มีการปรับหลักสูตรและกำหนดคุณลักษณะเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ แต่การประเมินยังเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและใช้แบบทดสอบเป็นหลัก

ตารางที่ 4.2 สรุปสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา (ต่อ)

ประเด็น	ผู้บริหารการศึกษา	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครู/อาจารย์	กรมการศึกษานักเรียน/ผู้ปกครอง
3. การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียน (ต่อ)				
3.3 ปัญหา อุปสรรค และ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียน	1) การส่งเสริมสถานศึกษาให้นำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษายังไม่จริงจังและต่อเนื่อง 2) ครูผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียน	1) ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และวิทยากร การจัดการเรียนการสอนใหม่ 2) ขาดครูผู้เชี่ยวชาญจากจำนวน ครูสอนและสอนไม่ตรงสายสูง 3) คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองไม่รับรู้รับทราบเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา การประเมินผู้เรียน และการประเมินผลผู้เรียน และ การมีภาระงานอื่น	1) การสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทาง การดำเนินงานยังไม่ชัดเจน ครอบคลุมและทั่วถึงเพียงพอ 2) ความพร้อมของผู้เรียน สถานศึกษา และทัศนคติของผู้ปกครองไม่เอื้ออำนวย 4) ผู้บริหารยังไม่มีความรู้ความเข้าใจ แนวทาง การปฏิบัติที่ชัดเจน	ยังไม่มีผู้ให้ความรู้ใน การปฏิบัติและการกำกับติดตาม อย่างใกล้ชิด การจัดการเรียน การสอนจึงไม่สอดคล้อง กับหลักสูตรที่ปรับปรุง ใหม่ เครื่องมือการประเมิน คุณลักษณะยังไม่ได้คุณภาพ และยังให้ความสำคัญกับ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ มากกว่า
3.4 ข้อเสนอแนะในการนำ มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร และการประเมินผู้เรียน ให้ประสบความสำเร็จ	1) สร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และการประเมินผู้เรียน หลักสูตรฐานสมรรถนะ แก่ผู้บริหาร	1) ให้ความสำคัญกับ การสร้างความรู้ความเข้าใจ ให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และ หน่วยงานผู้สนับสนุน การจัดการศึกษาทุกส่วน	1) ผู้บริหารให้ความสำคัญ และเป็นผู้นำในการดำเนินการ รวมถึงมีการกำกับติดตาม อย่างสม่ำเสมอ	ให้ความรู้กับบุคลากร ที่เกี่ยวข้องทุกส่วน และ ควรมีการทบทวนเกณฑ์ การรับเข้าศึกษาต่อของ สถานศึกษาทุกระดับ

ตารางที่ 4.2 สรุปสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา (ต่อ)

ประเด็น	ผู้บริหารการศึกษา	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครู/อาจารย์	กรรมการสถานศึกษา/ผู้ปกครอง
3. การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียน (ต่อ)	สถานศึกษาและจัดทำคู่มือการดำเนินงานให้แก่ครูหรือมกับนิเทศ กำกับติดตามการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและจริงจัง	2) ปรับปรุงเกณฑ์หรือวิธีคัดเลือกนักเรียนเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น 3) สถาบันพัฒนาครู ปรับหลักสูตรให้รองรับทักษะในอนาคต	2) กำหนดหน่วยงานหรือผู้ทำหน้าที่ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรและการดำเนินงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสถานศึกษา (DOE) ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ
4. การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพการศึกษา	ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือสถานศึกษาในการวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของชาติและกระบวนการในการประกันคุณภาพการศึกษา	ส่วนใหญ่นำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพ โดยใช้ในการขอใบรับรองคุณภาพ	ส่วนใหญ่นำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพ โดยใช้ในการขอใบรับรองคุณภาพ	ส่วนใหญ่นำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพ โดยใช้ในการขอใบรับรองคุณภาพ
4.1 การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษา	ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือสถานศึกษาในการวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของชาติและกระบวนการในการประกันคุณภาพการศึกษา	ส่วนใหญ่นำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพ โดยใช้ในการขอใบรับรองคุณภาพ	ส่วนใหญ่นำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพ โดยใช้ในการขอใบรับรองคุณภาพ	ส่วนใหญ่นำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพ โดยใช้ในการขอใบรับรองคุณภาพ

ตารางที่ 4.2 สรุปสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา (ต่อ)

ประเด็น	ผู้บริหารการศึกษา	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครู/อาจารย์	กรรมการสถานศึกษา/ผู้ปกครอง
4. การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพการศึกษา (ต่อ)				
4.2 การเตรียมและดำเนินการเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของ ส.ม.ศ.	กำหนดแผนการดำเนินงานและแผนงบประมาณ กำกับ ติดตาม และร่วมกับภาคีเครือข่าย ส่งเสริม สนับสนุน นิเทศ การดำเนินงานของสถานศึกษา	สถานศึกษาทุกแห่งเตรียมการรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามกรอบที่ ส.ม.ศ. กำหนด และบางแห่งเข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบปีที่ 4 แล้ว	ส่วนใหญ่แต่งตั้งบุคลากรรับผิดชอบในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุน	-
4.3 ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้ในการประเมินคุณภาพ	1) ยังไม่มีความเข้าใจในการปฏิบัติ และผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (DOE) อย่างชัดเจน 2) สถานศึกษายังมีวัฒนธรรมและวิธีการทำงานแบบเดิม 3) บางหน่วยงานต้องดำเนินการตามมาตรฐานอื่น ๆ ด้วย	1) ตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานและออกชีวิตศึกษา ยิ่งกำหนดให้ผลการสอบ O-NET และ V-NET ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ	ผู้บริหารยังไม่ให้ความสำคัญในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน บางแห่งมีความคาดหวังผลสูง และบุคลากรในเขตไม่เพียงพอ	ยังไม่มีการนิเทศ กำกับ ติดตามจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานระดับพื้นที่ และผู้บริหารยังมีความรู้ไม่เพียงพอ

ตารางที่ 4.2 สรุปสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา (ต่อ)

ประเด็น	ผู้บริหารการศึกษา	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครู/อาจารย์	กรรมการสถานศึกษา/ผู้ปกครอง
4. การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพการศึกษา (ต่อ)				
4.4 ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> กำหนดมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ บูรณาการการทำงานร่วมกัน กำหนดนิยามคำศัพท์ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษามาตรฐานการศึกษาของชาติทั้ง 3 ด้านให้ชัดเจนเข้าใจตรงกัน เทียบเคียงมาตรฐานของตนเองกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและกำหนดแนวทางการปฏิบัติ กำหนดนโยบายและสนับสนุน ให้ความรู้แก่บุคลากร 	<ol style="list-style-type: none"> ต้นสังกัดพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้ของตนเองให้สอดคล้องและสถานศึกษานำไปปฏิบัติได้ทันที ปรับมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ สถานศึกษาปรับปรุงเป้าหมายผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน วิธีการวัดและประเมินผล นำผลการประเมินคุณภาพมาใช้พัฒนาอย่างจริงจัง 	<p>ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการดำเนินงานขับเคลื่อน สร้างทัศนคติ ความรู้ และส่งเสริมการดำเนินงานของครู พร้อมกันสร้างเครื่องชั่งในการให้ควมช่วยเหลือสถานศึกษา</p>	<p>กำหนดการนิเทศติดตาม และสนับสนุนการดำเนินงานในทุกระดับ</p>

ตารางที่ 4.2 สรุปสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา (ต่อ)

ประเด็น	ผู้บริหารการศึกษา	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครู/อาจารย์	กรรมการสถานศึกษา/ผู้ปกครอง
5. การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ				
5.1 การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในหน่วยงาน	ดำเนินการตามนโยบายและจุดเน้นของหน่วยงานต้นสังกัด โดยมีแนวทาง คือ การพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอน ใช้รูปแบบการส่งเอกสาร จัดประชุม และการนิเทศติดตาม	สถานศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาดำเนินการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาตามนโยบาย และภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด และการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกอื่น ๆ	-	-
5.2 ปัญหา อุปสรรคและปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา	1) ครูมีการระงับงานอื่นที่กระทบต่อเวลาการจัดการเรียนการสอน 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการประสานและบูรณาการการทำงานร่วมกัน 3) การพัฒนาทักษะที่จำเป็นของครู ยังไม่ได้รับประสิทธิภาพเพียงพอ	1) บุคลากรที่เกี่ยวข้องยังไม่รับรู้บทบาทและตำแหน่งงานตามเป้าหมายของมาตรฐานการศึกษาของชาติ 2) การพัฒนาครูยังไม่รองรับการจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ 3) ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องยังไม่รับรู้บทบาทเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ	ภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากการสอน ขาดผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรในภาคนี้ติดตามช่วยเหลือ	บุคลากรในภาคราชการติดตามยังไม่เพียงพอสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกอย่างเต็มที่

ตารางที่ 4.2 สรุปสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา (ต่อ)

ประเด็น	ผู้บริหารการศึกษา	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครู/อาจารย์	กรมการศึกษานักเรียน/ผู้ปกครอง
5. การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ (ต่อ)				
5.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ	<ol style="list-style-type: none"> 1) สื่อสารประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจที่ตรงกันครอบคลุมทุกกลุ่ม 2) บูรณาการเนื้อหาของการตรวจราชการให้ง่ายต่อฝ่ายปฏิบัติ 3) กำหนดนโยบาย การพัฒนาครู 4) เชื่อมโยงมาตรฐาน การศึกษาของชาติกับการดำเนินงานทุกด้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 4) ทรัพยากรในการจัดการศึกษาไม่เอื้ออำนวย 5) การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และการมีคุณธรรมจริยธรรม 	<p>กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาแต่ละคุณลักษณะให้ชัดเจน พร้อมกับสนับสนุนบุคลากรในการทำหน้าที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และพัฒนาความรู้ในการดำเนินงาน</p>	<p>ส่งเสริมความคุ้มค่าเชิงเกี่ยวกับมาตรฐาน การศึกษาของชาติ ให้แก่บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับดูแลให้การสนับสนุนการจัด การศึกษาในด้านต่าง ๆ ให้เพียงพอ</p>

ตารางที่ 4.2 สรุปสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา (ต่อ)

ประเด็น	ผู้บริหารการศึกษา	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครู/อาจารย์	กรรมการสถานศึกษา/ผู้ปกครอง
5. การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ (ต่อ)	5) ผู้บริหารและครูควรศึกษาและมีความรู้ความเข้าใจมาตรฐานการศึกษาของชาติอย่างชัดเจน	4) การจัดกิจกรรมเสริมตามกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา 5) ประเมินคุณภาพการศึกษาโดยเน้นผลที่เกิดกับผู้เรียน 6) จัดให้มีศูนย์พัฒนาวิชาชีพ 7) จัดระบบและแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เชื่อมโยงกัน		

4.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการนำมาตรฐานการศึกษา ของชาติสู่การปฏิบัติ

จากข้อมูลสารสนเทศการสนทนากลุ่มของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/อาจารย์ และคณะกรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครอง มีข้อเสนอให้หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินการทั้ง 5 ประเด็นการศึกษา ดังนี้

1. การส่งมอบนโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา ของชาติ

1) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ควรสื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติให้หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ควรมีการจัดประชุมทางไกล การจัดทำสื่อมัลติมีเดียเผยแพร่อย่างกว้างขวาง เช่น การทำคลิปวิดีโอ เว็บไซต์ เว็บเพจ หรือสื่ออื่น ๆ ที่เข้าถึงได้ง่ายและน่าสนใจ เพื่อเผยแพร่ไปยังผู้เกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไปรับทราบมากยิ่งขึ้น และเป็นช่องทางให้บุคลากรในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา หรือหน่วยงานต่าง ๆ ได้รับความรู้ เรียนรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติพร้อมทั้งสามารถส่งความคิดเห็น การขอรับการส่งเสริมสนับสนุน และแจ้งปัญหาที่เกิดขึ้น ให้สามารถรับรู้และดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งควรมีการจัดระบบและกลไกการเผยแพร่สื่อดังกล่าวให้แก่กลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง

2) หน่วยงานต้นสังกัด/หน่วยงานระดับภาค/จังหวัด/เขตพื้นที่การศึกษา ต้องตระหนักในความสำคัญของการสื่อสารเกี่ยวกับการดำเนินการส่งมอบนโยบายเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นการสื่อสารทำความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจังและทั่วถึง โดยการจัดประชุมชี้แจง ประชุมปฏิบัติการ การจัดทำสื่อ/เอกสารมัลติมีเดียด้วยรูปแบบต่าง ๆ

3) หน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดระบบและกลไกการนิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินการส่งมอบนโยบายเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ และดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามผลการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษาอย่างจริงจัง

4) สถานศึกษาดำเนินการจัดการศึกษาให้สอดคล้องและบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ศึกษาวิเคราะห์ เรียนรู้เกี่ยวกับการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ และสื่อสารถ่ายทอดนโยบายเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติให้กับบุคลากรในสถานศึกษาได้รับรู้ เข้าใจ และสามารถนำมาตรฐานการศึกษาไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา และชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติให้เป็นมาตรฐานของการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา

1) หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดทำคู่มือแนวทางในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติให้สถานศึกษา โดยมีสาระเกี่ยวกับการดำเนินการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติให้เป็นมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา การจัดทำมาตรฐานการศึกษาและการดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาในระดับสถานศึกษา รวมทั้งดำเนินการสื่อสารทำความเข้าใจกับสถานศึกษาโดยใช้วิธีการและรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การจัดทำเอกสาร การจัดประชุมปฏิบัติการ การใช้เว็บไซต์ เป็นต้น

2) หน่วยงานต้นสังกัดควรมีนโยบาย กำหนดระบบและกลไกในการพัฒนาสมรรถนะของศึกษานิเทศก์ และสนับสนุนให้ศึกษานิเทศก์เข้าไปนิเทศ สนับสนุนและช่วยเหลือสถานศึกษาในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ และควรจัดอัตรากำลังศึกษานิเทศก์ให้เพียงพอต่อการดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3) เมื่อหน่วยงานแต่ละสังกัดใช้มาตรฐานของตนไปแล้วระยะหนึ่ง ควรทบทวนมาตรฐานของแต่ละสังกัดให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทำหน้าที่ประสานความร่วมมือให้สถานศึกษาทุกแห่งในเขตพื้นที่การศึกษา ได้เข้ามาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเหลือกันในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาสถานศึกษา โดยจัดทำมาตรฐานกลางระดับพื้นที่ และให้ความรู้ในการเพิ่มเติมอัตลักษณ์หรือตัวชี้วัดในมาตรฐานสถานศึกษาตามบริบทของตนเอง

5) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ควรกำหนดแผนการติดตามการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติ และดำเนินการติดตามความก้าวหน้าในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติเป็นระยะ ๆ แล้วใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาประกอบการตัดสินใจในการปรับปรุงกระบวนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติ โดยอาจใช้ข้อมูลสารสนเทศดังกล่าวแจ้งประสานไปยังหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัด อาทิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้จัดให้มีการนิเทศ ติดตาม และสนับสนุนให้สถานศึกษาดำเนินการได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

3. การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตร และการประเมินผู้เรียน

1) หน่วยงานต้นสังกัด/หน่วยงานระดับภาค/จังหวัด/เขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดทำคู่มือแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาพัฒนาเป็นหลักสูตรอิงสมรรถนะ (Competency Based Curriculum) การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผู้เรียนในสถานศึกษา และสื่อสารทำความเข้าใจอย่างจริงจังให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง โดยการจัดประชุมชี้แจง ประชุมปฏิบัติการ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลผู้เรียน

2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรให้การสนับสนุน ช่วยเหลือให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการพัฒนาหลักสูตรอิงสมรรถนะ การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นการเรียนรู้แบบ Active Learning, Project Based Learning, Problem Based Learning ฯลฯ และการวัดและประเมินผลสมรรถนะผู้เรียน โดยศึกษานิเทศก์เข้าไปให้การนิเทศ แนะนำ ให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหารและครูในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนในลักษณะดังกล่าว

3) ผู้บริหารสถานศึกษา จัดให้มีระบบและกลไกในการพัฒนาหลักสูตรอิงสมรรถนะ การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นการเรียนรู้แบบ Active Learning, Project Based Learning, Problem Based Learning ฯลฯ และการวัดประเมินผลสมรรถนะผู้เรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา และปรับให้เหมาะกับบริบทของผู้เรียนในแต่ละพื้นที่

4) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรพัฒนาครูและบุคลากรให้มีสมรรถนะด้านการพัฒนาหลักสูตรอิงสมรรถนะ การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นการเรียนรู้แบบ Active Learning, Project Based Learning, Problem Based Learning ฯลฯ และการวัดประเมินผลสมรรถนะผู้เรียน และควรจัดให้มีระบบการนิเทศภายใน การกำกับ ติดตามการดำเนินการทั้งการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

5) สถานศึกษาควรสื่อสารทำความเข้าใจกับผู้ปกครองให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนแนวใหม่ให้เหมาะสม สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

6) หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการทดสอบระดับชาติทุกระดับ ควรทบทวนหลักเกณฑ์และวิธีการทดสอบ โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับเนื้อหา วิธีการ และเครื่องมือวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และส่งเสริมให้ผู้เกี่ยวข้องใช้ผลการประเมินให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

7) หน่วยงานระดับอุดมศึกษา/สถาบันอุดมศึกษา ควรนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ ใช้เป็นกรอบในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรในวงรอบการปรับหลักสูตรใหม่ เพื่อให้ได้หลักสูตร อิงสมรรถนะตามกรอบของมาตรฐานการศึกษาของชาติ

8) หน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาวัดและประเมินสมรรถนะและ คุณลักษณะของผู้เรียน โดยควรสนับสนุนการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะทั้งด้านการสร้างเครื่องมือวัด การดำเนินการวัดและประเมินสมรรถนะผู้เรียน และการใช้ผลการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน

4. การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา

1) หน่วยงานต้นสังกัด ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยสนับสนุนให้ผู้เชี่ยวชาญ ศึกษานิเทศก์เข้ามา ช่วยเหลือ ให้ข้อแนะนำ คำปรึกษาในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพและการดำเนินการประกัน คุณภาพให้กับสถานศึกษาและครู รวมทั้งการพัฒนาเครื่องมือในระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

2) ผู้บริหารสถานศึกษา ถือว่าเป็นผู้นำทางการศึกษาในระดับสถานศึกษา จึงต้องมี บทบาทสำคัญในการบริหารการดำเนินการประกันคุณภาพ รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นภารกิจหลัก ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ควรจัดระบบและกลไกในการปฏิบัติงาน รวมทั้งการพัฒนาครูและบุคลากรให้สามารถดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาและพัฒนา คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

3) หน่วยงานต้นสังกัด ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ที่เข้มแข็ง โดยมุ่งเน้นการนิเทศเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ และการดำเนินการประกัน คุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

5. การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

1) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ควรเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ และเอกสาร เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ให้กว้างขวาง ด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย รวมทั้งกำกับ ติดตามการขับเคลื่อน หรือ ให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

2) หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการสื่อสารนโยบายให้ทุกหน่วยงานในพื้นที่ มีความเข้าใจ ตรงกันอย่างชัดเจนเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และควรมีแนวปฏิบัติในการจัด

การศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่ชัดเจน โดยที่สถานศึกษาไม่ต้องมาแปลความหรือตีความหมายสู่การปฏิบัติอีก และควรจัดอบรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เป็นนวัตกรรมใหม่ ๆ รวมทั้งควรมีผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำและเป็นพี่เลี้ยงที่ปรึกษากรณีที่สถานศึกษามีปัญหา ในเรื่องการค้าปลีกคุณภาพการศึกษา เช่น การสร้างเครื่องมือการประเมิน เนื่องจากสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีผู้เชี่ยวชาญมาสร้างแบบประเมินที่ตรงกับมาตรฐานที่จะทำการประเมิน เป็นต้น

3) หน่วยงานหรือผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาและส่งเสริมการจัดการศึกษาในทุกระดับ ควรเชื่อมโยงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติในทุกด้าน ทุกระดับและประเภทการศึกษาให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติการสอนที่จะเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่ห้องเรียน

4) ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและการส่งเสริมการจัดการศึกษา รวมทั้งผู้ปกครอง ควรรับรู้เรื่องมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อขับเคลื่อนให้การศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน หน่วยงานการจัดการศึกษาในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา ควรมีความเข้าใจและยึดถือมาตรฐานการศึกษาของชาติ เป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาผู้เรียน ให้มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

5) หน่วยงานในระดับภูมิภาคหรือระดับท้องถิ่น ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาให้สามารถดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดได้ รวมถึงมีการนิเทศ ติดตามการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้หน่วยงานภายนอกอื่น ๆ ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

6) หน่วยงานต้นสังกัด ควรพัฒนามาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ของแต่ละสังกัดให้ชัดเจน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของหน่วยงานระดับปฏิบัติ และในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องอยู่บนฐานของข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ และรวดเร็ว

7) หน่วยงานต้นสังกัด ควรพัฒนาระบบการนิเทศ กำกับติดตามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ให้มีประสิทธิภาพ และสามารถนิเทศให้ความช่วยเหลือแก่สถานศึกษาได้ครอบคลุมทั่วถึง โดยศึกษานิเทศก์ควรเข้ามาช่วยเหลือเชิงวิชาการ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติได้

8) หน่วยงานระดับนโยบาย หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานระดับเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ควรส่งเสริมคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติทั้งระบบ ควรดำเนินการพัฒนาสมรรถนะครูด้านภาษาต่างประเทศและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนทุกระดับ ให้มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามที่หลักสูตรกำหนดและตอบสนองต่อผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

9) หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดแนวทางการวัดและประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และพัฒนาแบบวัดและประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ได้มาตรฐาน โดยมีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubrics) อย่างชัดเจน และเผยแพร่ให้สถานศึกษาสามารถนำมาใช้ในการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10) เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งมีบริบทที่แตกต่างกันซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องเปิดโอกาสให้สถานศึกษาแต่ละแห่งมีอิสระในการดำเนินการที่เหมาะสมกับสภาพของตนเอง และควรมีพี่เลี้ยงช่วยเหลือให้คำปรึกษา แนะนำการดำเนินการของสถานศึกษาด้วย

11) หน่วยงานต้นสังกัด ควรส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการดำเนินงานที่ส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้คงอยู่ต่อไปอย่างยั่งยืน เช่น หลักสูตรบูรณาการการศึกษาสายสามัญกับอาชีวศึกษา การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาคี เป็นต้น สำหรับหน่วยงานที่จัดการแข่งขันทางวิชาการ งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน การแข่งขันในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ควรยึดมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นเป้าหมายในการแข่งขัน

12) ภาครัฐควรเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องของเทคโนโลยี และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานให้เพียงพอ รวมทั้งการจัดโครงสร้างพื้นฐานในเรื่องเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้สามารถใช้ประโยชน์ได้จริงและเกิดประโยชน์สูงสุด เนื่องจากในปัจจุบันยังมีปัญหาทั้งในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ รวมถึงมหาวิทยาลัย

13) หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาควรปรับบทบาทหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินวิทยฐานะให้เป็นไปตามสภาพจริงและมีความเหมาะสมมากขึ้น และผู้บริหารควรกำกับภารนิเทศติดตามเพื่อไม่กระทบกับการจัดการเรียนการสอน

14) ผู้บริหารสถานศึกษา มีความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติอย่างชัดเจน และมีความเข้าใจในบริบทของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาครูและบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอน รวมทั้งการดำเนินงาน

ประกันคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติให้สำเร็จ โดยควรเปิดโอกาสให้ครู และบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมดำเนินการ

15) ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ และมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ มีความเข้าใจเรื่องหลักสูตร ตัวชี้วัดต่าง ๆ จะต้องเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งต้องมีความสามัคคีเป็นพลัง ร่วมกันขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนให้เกิดคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

16) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรเป็นผู้นำในการเสริมสร้างวัฒนธรรมการทำงานมุ่งคุณภาพ การศึกษา ครูและบุคลากรต้องมีความกระตือรือร้น มีความร่วมมือกันทุกฝ่าย และคณะกรรมการ สถานศึกษาต้องเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาอย่างจริงจัง สถานศึกษาจึงควรแสวงหาแนวทาง ที่จะส่งเสริมพัฒนาให้สถานศึกษามีวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็งเพื่อขับเคลื่อนการจัดการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่มีประสิทธิภาพ

17) ศิษยานิเทศก์ เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา จึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การพัฒนาหลักสูตร การจัดการ การเรียนการสอน และการประเมินผล โดยช่วยให้การนิเทศ แนะนำ ช่วยเหลือครูให้สามารถพัฒนา หลักสูตรและจัดการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ให้เกิดคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ของชาติ

18) ผู้ปกครองเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการจัดการศึกษาให้เกิดคุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา สถานศึกษาจึงควรเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมและเป็นเครือข่าย ความร่วมมือทางการศึกษา และผู้ปกครองต้องให้ความสนใจเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา ติดตามและสนับสนุนให้กำลังใจในการทำงานของครูอย่างต่อเนื่อง

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การติดตามการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ในปี 2561 - 2563 มีวัตถุประสงค์ การดำเนินงาน คือ 1) เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติ สู่การปฏิบัติของหน่วยงานระดับนโยบาย 2) เพื่อติดตามและสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงาน ในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา และ 3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานของ การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ในการติดตามความก้าวหน้าการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษา ของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานระดับนโยบาย โดยรวบรวมข้อมูลจากการรายงานความก้าวหน้า การดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติของหน่วยงานต้นสังกัดในที่ประชุมคณะทำงาน ขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ รวมทั้งเอกสาร รายงานต่าง ๆ ส่วนการติดตาม สภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษา ของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานระดับภูมิภาคและสถานศึกษา เก็บข้อมูลโดยการลงพื้นที่ จัดสนทนากลุ่มผู้เกี่ยวข้องในระดับปฏิบัติ ตามประเด็นการติดตาม 5 ประเด็น ได้แก่ 1) การส่งมอบ นโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ 2) การแปลง มาตรฐานการศึกษาของชาติให้เป็นมาตรฐานของการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา 3) การนำ มาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตร และการประเมินผู้เรียน ในแต่ละระดับการศึกษา 4) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกัน คุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพการศึกษาในแต่ละระดับการศึกษา และ 5) การส่งเสริม คุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

กลุ่มเป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ระดับนโยบาย โดยยึดตามหน่วยงานที่อยู่ในคณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติ สู่การปฏิบัติ และกลุ่มที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครองของหน่วยงาน ระดับภูมิภาคและสถานศึกษา ครอบคลุมทุกระดับและประเภทการศึกษา จำนวน 6 ครั้ง รวม 24 กลุ่ม ทั้งสิ้น 190 คน

5.1 สรุป

ผลการติดตามความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานระดับนโยบายและผลการติดตามสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้

ความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานระดับนโยบาย

1) การส่งมอบนโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะผู้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ ดำเนินการชี้แจงแนวทางการดำเนินงานการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยจัดประชุมสัมมนาวิชาการ เผยแพร่องค์ความรู้ในรูปแบบเอกสาร และจัดทำสื่อวีดิทัศน์ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดมาตรฐานการศึกษาของชาติ และแนวทางการนำสู่การปฏิบัติ อาทิ การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเสริมสร้างผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ และการประกันคุณภาพการศึกษา รวมถึงการจัดทำแผน/ดำเนินการติดตามการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นการดำเนินงานภายใต้การศึกษาวิจัย และการขับเคลื่อนของคณะทำงานด้านต่าง ๆ ส่วนการส่งมอบนโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจของหน่วยงานต้นสังกัด ได้แก่ สพฐ. สช. สำนักงาน กศน. อว. สำนักงานการศึกษา กทม. สถ. บช.ตชต มีการดำเนินการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ แก่หน่วยงานและสถานศึกษาในกำกับทราบและนำไปปฏิบัติ โดยผ่านช่องทางต่าง ๆ ซึ่งหน่วยงานส่วนใหญ่ใช้การจัดประชุม การจัดอบรมแก่บุคลากร เพื่อสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ไปพร้อมกับการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัด และแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาแนวใหม่ ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ขณะที่บางส่วนมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยการส่งต่อเอกสาร ไปสเตอร์ สื่อโซเชียลมีเดียเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดทำขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้ สพฐ. และ สำนักงาน กศน. ใช้การออกหนังสือสั่งการเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติแก่สถานศึกษาในสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับภูมิภาคทุกแห่งได้ทราบ ทั้งนี้

หน่วยงานและสถานศึกษาส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจและทราบแนวทางการดำเนินการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่ การศึกษา มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

2) การแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติ ให้เป็นมาตรฐานของการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา

หน่วยงานระดับนโยบาย จัดทำและประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของทุกระดับ และประเภทการศึกษาที่มีความสอดคล้องตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ ได้แก่ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกาศวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561 มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2562 ประกาศวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2562 มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 ประกาศวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2561 และมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ประกาศวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2561 และภายหลังมีมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 2 ตุลาคม 2561 เห็นชอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 หน่วยงานต้นสังกัดทุกหน่วยงานมีการทบทวนและวิเคราะห์ความสอดคล้องมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษากับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งในภาพรวมมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่ประกาศใช้มีความสอดคล้องตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมีการมอบหมายให้หน่วยงานในระดับพื้นที่ รวมถึงสถานศึกษานำไปกำหนดมาตรฐานการศึกษาของพื้นที่ และมาตรฐานการศึกษาสถานศึกษา นอกจากนี้ ยังมีการจัดทำมาตรฐานอื่น ๆ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เช่น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจัดทำมาตรฐานการศึกษาระบบทวิภาคี สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในระบบประเภทนานาชาติ และมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนนอกระบบ พ.ศ. 2562 กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ออกประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง มาตรฐานระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแนวปฏิบัติในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา และกำหนดให้โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พร้อมทั้งดำเนินการวิเคราะห์เทียบเคียงมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

3) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาเป็นหลักสูตรและการประเมินผู้เรียน

ในภาพรวมหน่วยงานต้นสังกัดมีการดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องตามผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education: DOE) ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งมีแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาไปในทางเดียวกัน คือ จัดทำเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency Based Curriculum) แต่จะแตกต่างกันรายละเอียดตามกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา พร้อมทั้งดำเนินการเตรียมความพร้อมของบุคลากร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เพื่อรองรับการประกาศใช้หลักสูตรใหม่ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) และพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (หลักสูตรฐานสมรรถนะ : Competency Based Curriculum) รวมทั้งกำหนดการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมระดับการศึกษาปฐมวัย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จัดทำ (ร่าง) หลักสูตรการศึกษา.... (หลักสูตรเชิงสมรรถนะ) ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และกลุ่มเป้าหมายของสำนักงาน กศน. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นำกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้ในการกำหนดกรอบมาตรฐานการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา ได้แก่ พัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2562 เพิ่มเติม (พ.ศ. 2563) พัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2563 พัฒนาหลักสูตรระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีและสายปฏิบัติการ พ.ศ. 2563 พร้อมทั้งจัดทำเครื่องมือประเมินมาตรฐานวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2562 รวมทั้งมีการพัฒนาสมรรถนะของครูสายงานสอน สำนักงานศึกษาธิการกรุงเทพมหานคร เตรียมความพร้อมรองรับการปรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่หลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนนอกร่อง และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กำหนดให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดหลักสูตรการเรียนการสอนตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

4) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพการศึกษา

ดำเนินการใน 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดของทุกระดับและประเภทการศึกษา มีการดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามกฎหมายกระทรวงการประกัน

คุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 โดยการจัดทำแนวทางการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพ การจัดประชุมสัมมนา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการตามแนวทางการประกันคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของตนเอง การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การประเมินตนเอง และการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ได้แก่ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการประกาศแนวปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 และสร้างความรู้ความเข้าใจ เรื่อง แนวทาง การปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ ไปเป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ผู้จัดทำมาตรฐาน การศึกษา แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การประเมินตนเองและการจัดทำรายงานผล การประเมินตนเองของสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย ดำเนินการชี้แจงแนวทางการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2562 แก่สถานศึกษาในสังกัด และผู้แทนสำนักงาน กศน. จังหวัดทั่วประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จัดทำ แนวทางการวิเคราะห์การรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาอาชีวศึกษา (SAR) ผ่านระบบออนไลน์ รวมถึงการจัดทำเครื่องมือมาตรฐานวิชาชีพสำหรับการศึกษาอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษารายงานผลการดำเนินงานผ่านระบบ CHE QA Online สำนัก การศึกษากรุงเทพมหานคร ดำเนินโครงการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร และจัดทำระบบบริหารจัดการคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาด้วยระบบ SAR Online และ ส่วนที่ 2 หน่วยงานที่มีหน้าที่ประเมินคุณภาพการศึกษา ใช้มาตรฐาน การศึกษาของชาติเป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษา โดยมีการดำเนินการพัฒนากรอบแนวทางการประเมินคุณภาพ พัฒนาแบบทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติตามกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา ดังนี้ สำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มีการพัฒนากรอบแนวทางการประเมินคุณภาพ ภายในกรอบสี่ (พ.ศ. 2559-2563) และดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอก ทั้งนี้ได้มีการวิเคราะห์ ผลการประเมินคุณภาพภายนอกและจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแก่กระทรวงศึกษาธิการ ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ด้านการประเมินคุณภาพ สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ดำเนินการพัฒนา แบบทดสอบทางการศึกษาระดับชาติตามกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐาน การศึกษาของชาติ

5) การดำเนินการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

ในภาพรวมมีการดำเนินการพัฒนาการศึกษาโดยอ้างอิงตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ ดังนี้ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติระบุในแผนยุทธศาสตร์กลไกการพัฒนาการศึกษาจังหวัด สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ออก “ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562” และประกาศราชกิจจานุเบกษา เผยแพร่ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง รายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 และเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู พ.ศ. 2563 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการวางแผนกำกับ ติดตาม เพื่อทบทวนการกำหนดและประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระยะ 5 ปี สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา โดยวิเคราะห์รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา และติดตาม ส่งเสริม และให้ความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในระบบประเภทสามัญศึกษานานาชาติ และนอกระบบ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กำหนดแผนการดำเนินงานกำกับ ติดตาม และประเมินผลการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยไปสู่การปฏิบัติ ในระดับสถานศึกษา และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน มีการวางแผนการนิเทศ กำกับ ดูแลให้สถานศึกษานำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดคุณภาพสอดคล้องกับบริบทและวิถีชุมชน

สภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา

1) การส่งมอบนโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

ในภาพรวมการรับรู้รับทราบเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติส่วนใหญ่อยู่ในระดับหน่วยงาน และในระดับสถานศึกษาบางส่วน ผู้รับทราบเป็นผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครอง และบางส่วนยังไม่มี การรับทราบเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ รูปแบบและวิธีการรับทราบข้อมูล คือ การส่งมอบเอกสารของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา การประชุมชี้แจงของหน่วยงานต้นสังกัด การประชุม

ชี้แจงโดยหน่วยงานระดับเขตพื้นที่การศึกษา/ระดับจังหวัด การประชุมที่สถานศึกษาจัดขึ้น การเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร/ภาคีเครือข่าย และการรับรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อ เอกสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ส่วนการส่งมอบนโยบายของหน่วยงานระดับภูมิภาคที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา ส่วนใหญ่ดำเนินการส่งต่อนโยบายที่รับจากหน่วยงานต้นสังกัดให้สถานศึกษา โดยการจัดประชุมผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยให้นำไปกำหนดเป็นเป้าหมายในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ส่วนสถานศึกษา สังกัด สอศ. กศน. และ อว. จะรับนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดโดยตรง ในระดับสถานศึกษา บางส่วนมีการจัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดและการดำเนินการจัดทำมาตรฐานของสถานศึกษาให้มีความเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของ สพฐ. สพม. สพป. และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ในขณะที่สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติแก่บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ จากข้อมูลหน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษามีความเห็นในสองด้านคือ ส่วนหนึ่งเห็นว่ามาตรฐานการศึกษาของชาติมีความสำคัญและจำเป็นต่อการจัดการศึกษา เป็นเป้าหมายหลัก และเป็นเข็มทิศนำทางในการจัดการศึกษา ที่หน่วยงานต้องยึดถือปฏิบัติให้การจัดการศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กระบวนการได้มาของมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นกระบวนการที่ต้อง ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนครอบคลุมชัดเจน สอดคล้องกับคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 อันจะส่งผลดีต่อการที่จะนำไปจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งมีคุณค่าและความจำเป็นต่อการรับรู้ของผู้เรียน และผู้ปกครองที่จะส่งผลให้ เห็นถึงความสำคัญของเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษา ในขณะที่บางส่วนเห็นว่า การดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ อยู่แล้ว ส่งผลให้มาตรฐานการศึกษาของชาติอาจเป็นเพียงเอกสาร ไม่ได้ส่งผลถึงการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง

ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการคือ วิธีการและช่องทางการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติยังไม่ครอบคลุมทั่วถึงกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับส่วนกลางที่ส่งต่อมายังระดับพื้นที่ และระดับพื้นที่ที่ประชาสัมพันธ์ลงสู่ระดับสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาห่างไกล รวมทั้งการสื่อสารภายในสถานศึกษาถึงครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครอง ที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ การส่งมอบนโยบายในภาพรวมมีเพียงการจัดส่งเอกสารและการประชุมที่ยังอยู่ในวงจำกัดเฉพาะระดับบริหารหรือผู้แทนเท่านั้น เมื่อรับทราบข้อมูลมาแล้วอาจมีการสื่อสารถ่ายทอดที่คลาดเคลื่อน หรือไม่ครบถ้วน

2) การแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นมาตรฐานของการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา

หน่วยงานในระดับภูมิภาคมีการดำเนินการ ได้แก่ วิเคราะห์เทียบเคียงมาตรฐานการศึกษาของชาติกับมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด มาตรฐานการศึกษาของพื้นที่ และแปลงเป็นกรอบนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและแนวทางการวิเคราะห์เทียบเคียงกับมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พร้อมทั้งกำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดจัดการศึกษาและกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยยึดกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ สนับสนุนการนำสู่การปฏิบัติโดยการพัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะศึกษานิเทศก์ คิดค้นนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน และติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในระดับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นำมาตรฐานการศึกษาของชาติมากำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งแต่ละแห่งอาจแตกต่างกัน ในรายละเอียดประเด็นตัวชี้วัดตามบริบทและความพร้อมของสถานศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษามีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา และการกำหนดยุทธศาสตร์ที่จะนำมาตรฐานการศึกษาไปแปลงเป็นแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา กำหนดโครงสร้างในการควบคุมดูแลมาตรฐานคุณภาพของนักศึกษา มีคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการพัฒนาบุคลากร จัดประชุมอบรมบุคลากรเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา และดำเนินการปรับเปลี่ยนมาตรฐานและตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับเป้าหมายและบริบท รวมถึงมาตรฐานอื่น ๆ ที่สถานศึกษาต้องถือปฏิบัติ เช่น มาตรฐานวิชาชีพของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ กระทรวงแรงงาน เป็นต้น

ปัญหา อุปสรรคและปัจจัยที่ส่งผลการดำเนินการ ในระดับสถานศึกษา ยังขาดความรู้ความเข้าใจและแนวทางการดำเนินการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่ชัดเจน จำนวนผู้ทำหน้าที่ในการนิเทศ ให้คำปรึกษา และแนะนำ รวมถึงความรู้ความเข้าใจที่ยังไม่เพียงพอ ประกอบกับครูและผู้บริหารส่วนหนึ่ง ยังให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ยึดวิธีการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลแบบเดิม การกำหนดมาตรฐานการศึกษาและการจัดการศึกษาจึงยังไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และในระดับอาชีวศึกษายังพบว่าการกำหนดมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนของอาชีวศึกษาต้องมีความสอดคล้องกับมาตรฐานอื่น ๆ ด้วย อาทิ มาตรฐานวิชาชีพอาชีวศึกษา รวมทั้งต้องสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ส่งผลให้การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษามีความซับซ้อนพอสมควร นอกจากนี้หน่วยงาน

และสถานศึกษาหลายแห่งได้จัดทำมาตรฐานการศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาก่อนมีการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ ส่งผลให้หากมีการทบทวนปรับปรุงแผนการดำเนินงานอีกครั้ง จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษาพร้อมทั้งทำความเข้าใจกับบุคลากรผู้ปฏิบัติ

3) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาเป็นหลักสูตรและการประเมินผู้เรียน

สถานศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาส่วนใหญ่ใช้มาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดเป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียน เนื่องจากเห็นว่ามาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดกำหนดจากมาตรฐานการศึกษาของชาติแล้ว การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษาที่เห็นว่ามีคุณสมบัติสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ คือ (1) กิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาสมรรถนะทางภาษา เช่น หลักสูตร Mini English Program (MEP) English Program (EP) หลักสูตรภาษาจีน ภาษาเกาหลี ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเยอรมัน เป็นต้น (2) กิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เช่น สะเต็มศึกษา การสอนเขียนคำสั่งหุ่นยนต์ การสอนแบบโครงการ การผลิตชิ้นงาน การสร้างสิ่งประดิษฐ์ การจัดห้องเรียนวิทยาศาสตร์ กิจกรรมส่งเสริมวิชาการ และความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ และกิจกรรมส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ (3) การเรียนการสอนและกิจกรรมสร้างเสริมความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เช่น โครงการส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน โครงการศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it Center) เป็นต้น (4) หลักสูตรและการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาคี เช่น หลักสูตรเครื่องยนต์ไฟฟ้า หลักสูตรโซลาร์เซลล์ หลักสูตรพาณิชยศาสตร์ เป็นต้น และหลักสูตรร่วมมือกับต่างประเทศ เช่น หลักสูตรการซ่อมอากาศยาน การซ่อมแซมและดูแลรถไฟความเร็วสูง เป็นต้น (5) หลักสูตรและกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีอาชีพและเป็นผู้ประกอบการ เช่น หลักสูตรอาชีพระยะสั้นของสำนักงาน กศน. หลักสูตรคูขนานวุฒิ ม.6 และปวช. ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นต้น และ (6) สถานศึกษาทุกระดับมีการปรับการวัดผลประเมินผลที่เน้นการประเมินตามสภาพจริงมากขึ้น เช่น การตรวจชิ้นงาน การสังเกตทักษะการปฏิบัติ และการวัดความสามารถทางปัญญา เป็นต้น ส่วนการประเมินผู้เรียน สถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนโดยยึดตัวบ่งชี้ในมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดเป็นหลัก ในส่วนวิทยาลัยอาชีวศึกษามีการเพิ่มเติมผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามความต้องการของตลาดและผู้ประกอบการ ส่วนสถาบันระดับอุดมศึกษาบางแห่งมีการปรับรายละเอียดของหลักสูตร (มคอ.2) ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติแล้ว และบางส่วนจะนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการปรับ มคอ. 2 ในวงรอบต่อไป

ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการ ได้แก่ (1) ด้านบุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ กรรมการสถานศึกษา และชุมชน สังคมส่วนหนึ่งยังไม่รับรู้รับทราบเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ส่งผลให้การดำเนินงานยังไม่สอดคล้องมาตรฐานการศึกษาของชาติ และครู อาจารย์บางส่วนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจและทักษะที่เพียงพอในการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรอิงสมรรถนะ (Competency Based Curriculum) ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล รวมไปถึงการขาดบุคลากรในการนิเทศ ติดตามและส่งเสริมความรู้ให้กับสถานศึกษาซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่เพียงพอและทั่วถึงเท่าที่ควร (2) ด้านกรอบระยะเวลาการดำเนินงานปรับหลักสูตรของหน่วยงานต้นสังกัดหลายแห่ง ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาหลักสูตรตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ส่งผลให้หน่วยงานทางการศึกษาบางส่วนยังใช้หลักสูตรเดิมอยู่ และ (3) ข้อจำกัดด้านผู้เรียน และบริบทของสถานศึกษาที่ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และค่านิยมของผู้ปกครอง สังคม ระบบการทดสอบในระดับชาติและการสอบเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาระดับสูงขึ้น รวมไปถึงระบบการย้าย การเลื่อนตำแหน่งของครูและผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งผูกติดกับผลการทดสอบระดับชาติ ส่งผลให้สถานศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นหลัก

4) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพการศึกษาในแต่ละระดับการศึกษา

หน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษาทุกสังกัดและประเภทการศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งมีการส่งมอบนโยบายและสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้บริหารและครูผู้สอน ผ่านการจัดประชุมชี้แจง การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อรับทราบแนวทางการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา วิธีการนำมาตรฐานการศึกษาของแต่ละสังกัดไปสู่สถานศึกษา รวมถึงการนำไปใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา หน่วยงานในระดับภูมิภาคให้การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาแก่สถานศึกษา โดยให้ความสำคัญกับการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) เพื่อให้ครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติกับการประกันคุณภาพการศึกษาเพิ่มขึ้น โดยศึกษานิเทศก์ร่วมกับ สมศ. ดำเนินการนิเทศ แนะนำสนับสนุนในด้านการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การกำหนดค่าเป้าหมาย การจัดทำแผนพัฒนา แผนปฏิบัติการ และดำเนินการตามแผน รวมทั้งการประเมินผู้เรียน หรือการประเมินหลักสูตร ซึ่งสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบางแห่ง ศึกษานิเทศก์ ทำหน้าที่ในการนิเทศและการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาโดยตรง มีการดำเนินงานประสานความร่วมมือ

กันทั้งเขตพื้นที่การศึกษา กศน. อาชีวศึกษา และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เป็นการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาในภาพรวมของจังหวัด รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษา และอาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาเข้ามาช่วยพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาหลัก ในระดับสถานศึกษา ส่วนหนึ่งมีการดำเนินงานตามนโยบายและเตรียมการเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามแนวทางที่ได้รับทราบมาอย่างเป็นระบบ โดยผู้บริหารจัดประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกฝ่าย แต่งตั้งบุคลากรของสถานศึกษาดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ดำเนินการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา มีการกำหนดค่าเป้าหมายและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดโดยหน่วยงานต้นสังกัดจะทำการสังเคราะห์ และส่งต่อให้ สมศ. เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก สำหรับการประเมินโดย สมศ. จะมีการทำหนังสือจากหน่วยงานต้นสังกัดแจ้งแก่สถานศึกษาที่พร้อมรับการประเมิน และพิจารณาแจ้งต่อ สมศ. ซึ่งส่วนใหญ่สถานศึกษาที่เข้ารับการประเมินภายนอก การดำเนินงานจะอยู่ภายใต้การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและแนะนำจากหน่วยงานต้นสังกัด ส่วนโรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยสามารถใช้มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพิจารณาเรื่องอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่โรงเรียนสาธิตสังกัดเพิ่มเติมได้

ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการ ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการที่เพียงพอ สาเหตุจากหน่วยงานต้นสังกัดยังไม่มี การกำหนดเป้าหมายทิศทางในการดำเนินการเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน การทำความเข้าใจ การรับฟังและการส่งต่อข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานมีความล่าช้า เกิดความคลาดเคลื่อน โดยเฉพาะสถานศึกษาที่อยู่ห่างไกล ประกอบกับบุคลากรที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา การประสานงานระหว่างหน่วยงานในระดับภูมิภาคและระดับพื้นที่ไม่เพียงพอ ส่งผลให้การดำเนินการด้านการประกันคุณภาพการศึกษาไม่สอดคล้องตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในขณะที่เดียวกันการดำเนินงานที่มุ่งผลการประเมินมากเกินไป ส่งผลให้เกิดภาวะกดดันหรือทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งบางส่วนให้ความสำคัญและลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังในระดับรองจากเรื่องอื่น ๆ

5) การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

หน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการตามนโยบาย การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด โดยขึ้นอยู่กับจุดเน้นของแต่ละสังกัด แตกต่างกันไป ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอน โดยใช้กระบวนการชุมชน การเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) และการใช้เทคโนโลยี การจัดประชุม รวมถึงการส่งเอกสาร พร้อมกับการ ดำเนินการกำกับ นิเทศ ติดตามผลการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ส่วนใน สถานศึกษาทุกระดับมีการดำเนินการและส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐาน การศึกษาของชาติ ทั้งการดำเนินการภายใต้การสนับสนุน กำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด และการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับปฐมวัย มีศึกษานิเทศก์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเข้ามานิเทศ กำกับ ติดตาม กระทรวงสาธารณสุข เข้ามาช่วยเหลือเรื่องสุขภาพอนามัยของผู้เรียน ส่วนสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีองค์การบริหาร ส่วนท้องถิ่นเข้ามาสนับสนุนอุปกรณ์การเรียน วิทยาลัยอาชีวศึกษาช่วยเหลือด้านการฝึกอาชีพ ระหว่างเรียน นอกจากนั้นสถานศึกษาในสังกัดยังมีสหวิทยาเขตที่จะให้ความช่วยเหลือการดำเนินงาน ด้านต่าง ๆ รวมถึงการจัดกิจกรรมการแข่งขันทางวิชาการ สถานศึกษาอาชีวศึกษา ได้รับความร่วมมือ จากสถานประกอบการ ภาคีเครือข่ายภาคเอกชนในการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี ในการ ฝึกประสบการณ์และเรียนรู้การใช้เครื่องมือที่ทันสมัย สำนักงาน กศน. มีส่วนราชการในพื้นที่ และหน่วยงานอื่น ๆ อาทิ ภาคีเครือข่าย และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยสนับสนุนการจัดการเรียน การสอน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีกองทุนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร (กพด.) และสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) นอกจากนี้ยังมี โรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง ที่อยู่ในสังกัดของ สพม. มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เข้ามาช่วย เรื่องการจัดการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่เข้ามาช่วยพัฒนาครู และหน่วยงาน อื่น ๆ

ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการ ได้แก่ (1) ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากร และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาส่วนหนึ่งยังไม่รับรู้รับทราบและ มีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ (2) สถานศึกษาและครูผู้สอน มีภาระงานที่นอกเหนือจากการสอนมาก (3) การบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานยังน้อย และขาดประสิทธิภาพ (4) การพัฒนาสมรรถนะครูยังไม่รองรับกับการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์ ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติหรือหลักสูตรการศึกษาแบบใหม่ (5) ศึกษานิเทศก์ มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการนิเทศ กำกับ ติดตาม และส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตาม มาตรฐานการศึกษาของชาติ (6) การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของหน่วยงานอื่น ๆ

ยังไม่สอดคล้องและส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายของมาตรฐานการศึกษาของชาติ รวมถึงข้อจำกัดด้านกฎระเบียบต่าง ๆ ในการเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของหน่วยงานท้องถิ่น (7) การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและผู้บริหาร ส่งผลให้นโยบาย หรือโครงการไม่มีความต่อเนื่องและการกำหนดนโยบายใหม่ยังไม่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ (8) การขาดคุณธรรม จริยธรรมในการบริหารจัดการการศึกษา หรือการจัดเรียนการสอนของสถานศึกษา ยังไม่เน้นส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนอย่างชัดเจน และ (9) ความสนใจต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง การมีส่วนร่วมและเป็นเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษา โดยการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพ

ข้อเสนอแนวทางการดำเนินงานของการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

1) การส่งมอบนโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(1) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ควรจัดประชุมชี้แจงให้เห็นถึงความเป็นมาและความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของชาติในรูปแบบทางไกล ให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษารวมทั้งผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไปเกิดความเข้าใจที่ชัดเจนตรงกัน ประชาสัมพันธ์ข้อมูลมาตรฐานการศึกษาของชาติโดยใช้สื่อและเทคโนโลยี เช่น การทำคลิปวิดีโอ เว็บไซต์ หรือสื่ออื่น ๆ ที่เข้าถึงง่าย น่าสนใจ และสามารถเป็นช่องทางให้บุคลากรในสถานศึกษา หรือหน่วยงานต่าง ๆ ได้สื่อสารความคิดเห็นและแจ้งปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติได้ การจัดทำข้อมูลอาจเป็นไปในลักษณะของ Flowchart หรือ Infographic เป็น “ภาพใหญ่ของการศึกษา” หรือ “Big Picture” มีขั้นตอนและแนวทางการปฏิบัติจะทำให้การทำงานชัดเจนยิ่งขึ้น และสามารถขับเคลื่อนมาตรฐานสู่การปฏิบัติได้อย่างตรงทิศทาง และ (2) หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดทำเอกสารหรือแสวงหาวิธีการสื่อสารให้หน่วยงานภายในสังกัดได้รับรู้รับทราบถึงความเชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติ ไปสู่มาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด และมาตรฐานการศึกษาของจังหวัด เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา จัดทำแนวทางการนำนโยบายไปปฏิบัติลงไปสู่หน่วยงานในระดับพื้นที่ รวมถึงการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อให้สถานศึกษาทุกสังกัดและทุกพื้นที่ ทั้งในสถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กได้รับทราบอย่างทั่วถึง

2) การแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา

(1) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดจัดทำประชาพิจารณ์พร้อมทั้งเชิญผู้รู้ที่สามารถอธิบายถึงเป้าหมาย ความสำคัญและแนวทางนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติ เพื่อเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เห็นความสำคัญ และเกิดความศรัทธายอมรับก่อนที่จะมีการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา (2) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ติดตามการนำมาตรฐานไปสู่การปฏิบัติโดยเป็นระยะ ๆ และนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ประสานไปยังหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อจัดให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ และทบทวนมาตรฐานของแต่ละสังกัดให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติอีกครั้ง และ (3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานกลางที่จะประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาทุกแห่งในการจัดทำมาตรฐานของสถานศึกษา

3) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียน

(1) หน่วยงานต้นสังกัดสร้างการรับรู้และความตระหนักให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยปฏิบัติอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล ปรับปรุงการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา ให้ทั่วถึง เป็นธรรม เช่น จัดให้มีครูครบชั้น เป็นต้น นอกจากนี้ควรมีการปรับกรอบและวงรอบในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และ (2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการปรับปรุงการดำเนินงานให้สอดคล้องกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ เช่น การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET, V-NET, N-NET ฯลฯ) การสอบเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือการสอบเข้ามหาวิทยาลัย เป็นต้น

4) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษา

(1) หน่วยงานต้นสังกัดสนับสนุนการดำเนินงานโดยมีหน่วยงานทางการศึกษาจากภายนอกเข้ามาให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาแก่สถานศึกษา ในเรื่องการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา การส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งของกรณีศึกษาภายใน และสร้างชุมชน

แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง จัดให้มีรูปแบบการประเมินที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่หรือสถานศึกษาแต่ละแห่ง อาทิ โรงเรียนกีฬา หรือสถานศึกษาที่มีเด็กพิเศษ รวมทั้งควรนำผลการประเมินคุณภาพมาเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เพื่อให้ครูเกิดความตระหนักในการสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนด และ (2) ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการเสริมสร้างทัศนคติที่ดี บริหารจัดการให้มีระบบและกลไกในการปฏิบัติงานด้านประกันคุณภาพ การศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม จริงจัง ต่อเนื่อง และดำเนินการต่าง ๆ ที่เป็นการลดภาระงานของครูผู้สอน รวมถึงยอมรับและพร้อมที่จะพัฒนาปรับปรุงแก้ไขการจัดการศึกษาให้ดีขึ้นตามผลการประเมิน

5) การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(1) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับเป้าหมายการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ (2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดนโยบายและแนวทางการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติทั้งระบบ ตั้งแต่ระดับภาครัฐไปจนถึงระดับพื้นที่และสถานศึกษา (3) หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดแนวทางการปฏิบัติในการจัดการศึกษาให้บรรลุผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่ชัดเจนในด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา (4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อคุณภาพการจัดการศึกษาในภาพรวมของประเทศ ทั้งด้านบุคลากร และทรัพยากรที่ยังไม่เพียงพอ อาทิ ภาครัฐให้การสนับสนุนด้านเทคโนโลยี วัสดุอุปกรณ์ โครงสร้างพื้นฐานด้านอินเทอร์เน็ต และจัดให้มีศูนย์พัฒนาวิชาชีพความเชี่ยวชาญเฉพาะทางเพื่อรองรับนวัตกรรมใหม่ๆ เป็นต้น (5) หน่วยงานต้นสังกัดสนับสนุนส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาด้านการจัดการหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล อาทิ การพัฒนาศักยภาพครู พัฒนาระบบนิเทศ กำกับ ติดตาม ให้คำแนะนำช่วยเหลือเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติให้มีประสิทธิภาพ ครอบคลุม และทั่วถึง พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติให้สถานศึกษาสามารถนำมาปรับใช้ได้ทันที การกำกับติดตามการขับเคลื่อนมาตรฐานหรือการพัฒนาความรู้อื่น ๆ แก่สถานศึกษาอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และจัดสรรครูและศึกษานิเทศก์ตามบริบทของสถานศึกษา และ (6) หน่วยงานต้นสังกัดพัฒนาคุณภาพการศึกษาระบบพื้นฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ถูกต้องและเชื่อถือได้ รวมทั้งเปิดโอกาสให้สถานศึกษามีอิสระในการดำเนินงานตามศักยภาพและเหมาะสมกับสภาพบริบทของตนเอง

5.2 อภิปรายผล

ผลการติดตามการดำเนินงานการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในปี 2561 - 2563 ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบายระดับภูมิภาคและสถานศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา นำมาอภิปรายผลตามประเด็นการติดตามผล 5 ประเด็น ดังนี้

1) การส่งมอบนโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

ผลการติดตามการส่งมอบนโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติพบว่า ในระดับนโยบายสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาใช้การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ โดยการจัดประชุมสัมมนาวิชาการ การส่งหนังสือราชการ การแต่งตั้งคณะทำงาน และการจัดทำสื่อเผยแพร่แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดทุกแห่งได้รับทราบและดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ส่งต่อไปยังหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัด ผ่านช่องทางและรูปแบบแตกต่างกันออกไปตามแนวทางของแต่ละแห่ง แต่จากผลการติดตามในระดับภูมิภาคและสถานศึกษากลับพบว่า การรับรู้รับทราบส่วนใหญ่อยู่ในระดับหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลเท่านั้น ยังคงมีสถานศึกษาที่ยังไม่รับรู้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ กล่าวคือยังมีผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองส่วนหนึ่งยังไม่ได้รับรู้รับทราบเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติเลย หากพิจารณาแล้วจะเห็นว่าสาเหตุที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากวิธีการสื่อสารจากระดับนโยบายไปสู่ระดับปฏิบัติส่วนใหญ่ยังใช้รูปแบบหรือวิธีการเดิม คือการจัดส่งเอกสาร ออกหนังสือสั่งการ และการประชุมที่ยังอยู่ในวงจำกัด ทั้งนี้ อาจมาจากความคุ้นเคยระเปียบ หรือขั้นตอนการทำงานโดยปกติของหน่วยงานราชการ รวมถึงเป็นวิธีการที่ทำได้รวดเร็วและง่าย ใช้เวลาและงบประมาณไม่มากนัก หากพิจารณาประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ คือ การสื่อสารที่ครอบคลุม ทัวถึง และมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสองส่วนคือ ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้ได้รับผลจากนโยบายหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับปฏิบัติ ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งการกำหนดแผนการส่งมอบนโยบายต้องครอบคลุมครบทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับ Jantarasorn, (2011, อ้างถึงในสัญญา เคนาภูมิและบริฉัตร จันท์แดง, 2562) การนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นเป็นเรื่องของการเข้ามาร่วมกันปฏิบัติงานจากผู้ที่เกี่ยวข้องหลายส่วน ประกอบด้วย

1) ฝ่ายการเมือง หมายถึง คณะรัฐมนตรีครอบคลุมถึงระบบรัฐสภา 2) ระบบราชการ หมายถึง หน่วยงานของรัฐ เช่น กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานที่เทียบเท่า 3) ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายถึง บุคลากรซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และ 4) ผู้ได้รับผลจากนโยบาย หมายถึง ประชาชนหรือผู้บริหารทั้งมีนิติบุคคล กลุ่ม ตลอดจนหน่วยงานภาคเอกชน

นอกจากนี้ยังพบว่าหน่วยงานในระดับปฏิบัติมีความเห็นต่อมาตรฐานการศึกษาของชาติในสองด้านคือ เห็นด้วยว่ามาตรฐานการศึกษาของชาติมีความสำคัญและจำเป็นต้องการจัดการศึกษาในภาพรวม และในขณะที่เดียวกันมีบางส่วนเห็นว่าอาจไม่จำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติขึ้น เนื่องจากมีมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดอยู่แล้ว ดังนั้น การใช้รูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติอย่างชัดเจนจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ สอดคล้องกับกล่าว ทองขาว (2551) และ สมบัติ อารงธัญวงศ์ (2555) ระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ ความชัดเจนของนโยบาย ทั้งวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ขั้นตอนการปฏิบัติ รวมถึงผลกระทบและบทบาทหน้าที่ของทุกส่วนที่เกี่ยวข้องจะช่วยส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุผล รวมถึงแหล่งที่มาของนโยบายจะต้องมีความถูกต้อง ชอบธรรม และสอดคล้องกับค่านิยมของสังคม เช่นเดียวกับ ธนยวัฒน์ รัตนศักดิ์ (2555) กล่าวถึงหน่วยงานที่กำหนดนโยบายควรมีการชี้แจงและส่งมอบนโยบาย พร้อมกับตอบข้อซักถามของหน่วยงานฝ่ายปฏิบัติให้มีความเข้าใจถึงเนื้อหาสาระและวัตถุประสงค์ของนโยบายอย่างถ่องแท้ ตรงกันทั้งผู้กำหนดนโยบายและผู้ดำเนินนโยบายไปปฏิบัติ อันจะสร้างทัศนคติที่ดีต่อนโยบายนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเพียงพอ

2) การแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา

จากข้อมูลพบว่า หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับและประเภทการศึกษาได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาตามระดับและประเภทการศึกษาของตนเอง ตามที่มีการประกาศกฎกระทรวงเรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 โดยหน่วยงานต้นสังกัดส่วนใหญ่ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาก่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ในวันที่ 2 ตุลาคม 2561 ยกเว้นเพียงมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเท่านั้นที่ประกาศใช้ภายหลัง อย่างไรก็ตามจากข้อมูลการดำเนินการจัดทำมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้น ผู้รับผิดชอบด้านจัดทำมาตรฐานการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาได้นำมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งในขณะนั้นเป็น (ร่าง) มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. จากสำนักงานเลขาธิการ

สภาการศึกษา มาวิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education : DOE Thailand) สำหรับแต่ละระดับศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของตนเอง พร้อมทั้งขอให้หน่วยงานต้นสังกัดมีการวิเคราะห์ความสอดคล้องของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษากับมาตรฐานการศึกษาของชาติอีกครั้งภายหลังการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ และพบว่ามีความสอดคล้องกัน ในด้านการกำหนดผลลัพธ์ของผู้จบการศึกษาในแต่ละระดับที่มีเป้าหมายหรือมาตรฐานสอดคล้องกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติทั้ง 3 ด้าน หากพิจารณาจากข้อมูลข้างต้น ถึงแม้ว่าเป็นการดำเนินการที่อาจจะผิดขั้นตอนและส่งผลให้เกิดความสับสนแก่ผู้ปฏิบัติงานพอสมควร แต่เนื่องจากการประสานงานและชี้แจงแนวทางการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานระดับนโยบายอย่างต่อเนื่อง จึงถือว่าสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสามารถดำเนินการตามแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติได้ตามที่กำหนดไว้ตามแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติคือ เป็นหน่วยประสานงานระหว่างหน่วยงานต้นสังกัดแต่ละแห่งและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาระดับชาติ และผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา เป็นกรอบในการจัดทำมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษายึดเป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ก)

ในระดับภูมิภาคและสถานศึกษามีการดำเนินการ โดยออกเป็นประกาศกำหนดมาตรฐานการศึกษาในระดับต่าง ๆ และส่วนใหญ่ส่งมอบนโยบายตามแนวทางที่เคยใช้ คือ การส่งหนังสือราชการ คำสั่ง ประกาศให้แก่หน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัด และจากผลการสำรวจพบว่าการดำเนินการแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 สามารถรับนโยบายและนำไปสู่การปฏิบัติได้ทันทีซึ่งส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานในระดับภูมิภาคที่กำกับดูแลสถานศึกษา โดยการนำมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดมาแปลงเป็นกรอบนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ดำเนินการทบทวนแผนพัฒนาการศึกษา และพัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะศึกษานิเทศก์ผู้มีหน้าที่ในการนำนโยบายไปสู่สถานศึกษา การใช้กระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ PLC ในการทำงานร่วมกันเพื่อเกิดการพัฒนาในทุกมิติ ในการส่งมอบนโยบายไปสู่สถานศึกษาได้มีการกำหนดให้สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องตามแนวทางการจัดการศึกษาของตนเอง พร้อมทั้งวิเคราะห์และช่วยกำหนดจุดเน้นให้สถานศึกษาบางแห่งที่ไม่สามารถดำเนินการได้สอดคล้องกับแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในระดับนโยบายที่กำหนด

ให้หน่วยงานต้นสังกัดส่งเสริมการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มาตรฐานหลักสูตร เพื่อให้สถานศึกษาถือปฏิบัติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ก) อย่างไรก็ตาม การดำเนินการของหน่วยงานในระดับภูมิภาคดังกล่าวยังไม่สามารถสรุปได้ชัดเจนว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติและกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้ สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563ข) ได้ศึกษาแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติสำหรับประเทศไทยช่วงเชื่อมต่อหรือหาแนวทางที่เหมาะสมสถานศึกษาส่วนหนึ่งกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาที่สามารถดำเนินการได้ส่วนใหญ่ มีกระบวนการที่คล้ายกันและค่อนข้างเป็นระบบ คือ มีการจัดประชุมปฏิบัติการร่วมกับผู้บริหาร โดยมีการวิเคราะห์ ทบทวนเป้าหมายของมาตรฐานการศึกษาของชาติ เทียบเคียงกับมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา ลงไปสู่การกำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา กำหนดตัวบ่งชี้หรือมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเฉพาะตามบริบทและความพร้อมของตนเอง กำหนดแนวทาง แผนปฏิบัติงาน ดำเนินการตามตัวบ่งชี้ในมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและกำหนดแนวทางการตรวจ ติดตามการดำเนินงานตามแผนงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ สอดคล้องกับผลการวิจัยแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษาในเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดระยอง พบว่า สถานศึกษามีแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาในรูปแบบวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) แต่มีการดำเนินการที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีแตกต่างกันไปในแต่ละสถานศึกษา เช่น การใช้กระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563ค)

กลุ่มที่ 2 หน่วยงานในระดับภูมิภาคหรือสถานศึกษาที่ไม่สามารถดำเนินการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่ระดับพื้นที่และระดับสถานศึกษาได้ พบว่า ในช่วงระยะเวลาการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของชาตินั้น หน่วยงานและสถานศึกษามีการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของตนเอง ตามประกาศการใช้มาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดไปแล้ว ซึ่งบางส่วนมองว่าเป็นการทำงานที่ซ้ำซ้อน และเป็นการสร้างภาระงานเพิ่ม ประกอบกับบุคลากรด้านกรณีศึกษามีจำนวนจำกัดและบางส่วนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอในการกำกับดูแลให้ความช่วยเหลือแก่สถานศึกษาได้อย่างทั่วถึง ส่งผลให้ขาดความรู้ความเข้าใจและขาดแรงจูงใจในการดำเนินงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษา

ในเขตพื้นที่จังหวัดตากและจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำมาตรฐานสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาคือผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจ สถานศึกษาบางแห่งยังไม่ได้รับการสื่อสารประชาสัมพันธ์และการสนับสนุนส่งเสริมจากหน่วยงานต้นสังกัด จากการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยความสำเร็จ และเป็นสิ่งต้องให้ความสำคัญในประเด็นการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา คือ ความพร้อมด้านบุคลากรโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารที่เป็นผู้นำในการสร้างความร่วมมือในการดำเนินงาน ด้านทรัพยากรที่ต้องมีเพียงพอ รวมถึงมีระบบการประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็งสอดคล้องกับแนวทางการจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา (การประเมินตนเอง) ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติอย่างชัดเจน พร้อมทั้งได้รับการนิเทศ ติดตาม อย่างใกล้ชิด และพบว่าปัจจัยเกื้อหนุนความสำเร็จในการจัดทำมาตรฐานสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ได้แก่

- 1) ผู้นำและภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อการประกันคุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษา
- 3) ความร่วมมือจากบุคลากรในสถานศึกษา และ
- 4) การกำกับติดตามให้คำปรึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือนักวิชาการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563ง)

3) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

หน่วยงานต้นสังกัดในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งประเภทสามัญศึกษาและอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา มีการดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency Based Curriculum) มาอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) และสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ก็มีการพัฒนาแบบทดสอบและดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับคุรุสภาในส่วนของมาตรฐานวิชาชีพครูที่สอดคล้องกับหลักสูตรฐานสมรรถนะเช่นกัน ถึงแม้ว่ามาตรฐานการศึกษาของชาติจะไม่ได้กำหนดแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานระดับนโยบายเกี่ยวกับประเด็นนี้ไว้อย่างชัดเจน แต่เนื่องจากการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียนด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องเป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงของทิศทางการจัดการศึกษานั้น เป็นกิจกรรมที่ต้องการดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานอยู่แล้ว จึงส่งผลให้การดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือได้ว่ามีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education: DOE) ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพียงแต่สิ่งที่ต้องพิจารณาคือรายละเอียดของหลักสูตรและแนวทางการประเมินผู้เรียนที่ต้องชัดเจน ครอบคลุม ครอบคลุม และง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ

จากข้อมูลการติดตามพบว่า หน่วยงานต้นสังกัดส่วนใหญ่อยู่ระหว่างการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรใหม่ การไม่ได้รับรู้รับทราบเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และเข้าใจว่ามาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษามีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกันตามลำดับแล้ว ส่งผลให้หน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังจัดการศึกษาโดยยึดหลักสูตร มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้เดิมเป็นหลัก สอดคล้องกับ แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติสำหรับประเทศไทยพบว่าการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการวัดประเมินผลนั้น หน่วยงานส่วนใหญ่ใช้หลักสูตรเดิม ยกเว้นการอาชีวศึกษาที่มีการพัฒนาหลักสูตรขึ้นมาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการอาชีวศึกษา และแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติเน้นการจัดการโดยใช้ฐานสมรรถนะเชิงรุกให้ผู้เรียนได้คิด ปฏิบัติ และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ สถานการณ์จริง รวมถึงการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงและเพื่อพัฒนาผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563ก) การดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ปรับกิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึงปรับรูปแบบการประเมินผู้เรียนในระดับพื้นที่และสถานศึกษาให้สอดคล้องตามมาตรฐานการศึกษาของชาติจึงเกิดขึ้นยากและมีการดำเนินการในส่วนนี้น้อยมาก แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดของมาตรฐานการศึกษาของชาติจะพบว่า มีการกำหนดแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติระดับสถานศึกษาไว้คือ “สามารถจัดการศึกษาให้เหมาะสมตามอัตลักษณ์ของตนเอง สอดคล้องกับสภาพบริบท และตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน สังคม และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ก) กล่าวได้ว่าสถานศึกษาไม่เพียงแต่จัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาตามระดับและประเภทการศึกษาแล้ว จำเป็นต้องมีการปรับปรุงเพิ่มเติมหลักสูตรเฉพาะของตนเองด้วย ซึ่งสถานศึกษาส่วนใหญ่ยัง “ขาดบุคลากร” ที่มีความรู้ความสามารถด้านหลักสูตรฐานสมรรถนะหรือมีความรู้แต่ยังไม่เพียงพอให้สามารถจัดการเรียนการสอน และวัดและประเมินผลผู้เรียนได้ สอดคล้องกับแนวทางการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติระดับสถานศึกษาคือ มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาที่มีสมรรถนะทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับโลกยุคดิจิทัล และโลกอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ก) ซึ่งหากทุกฝ่ายให้ความสำคัญในการทำความเข้าใจสาระของมาตรฐานการศึกษาของชาติอย่างชัดเจน และดำเนินการตามแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติที่กำหนดไว้ จะส่งผลให้สามารถนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษาได้สำเร็จ

นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยที่ส่งผลให้สถานศึกษาไม่สามารถดำเนินการจัดหลักสูตรการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายของมาตรฐานการศึกษาของชาติได้คือ สภาพความพร้อม

ของสถานศึกษาและผู้เรียนที่ไม่เอื้ออำนวย การขาดผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศ ให้ความรู้ รวมถึงทัศนคติหรือความเชื่อของครู ผู้ปกครอง และสังคมที่ยังมองว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการมีความสำคัญมากกว่าการสร้างคุณลักษณะและทักษะด้านอื่น ๆ ส่งผลให้สถานศึกษาส่วนใหญ่โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็ก ไม่ประสบความสำเร็จในการปรับปรุงหลักสูตรหรือพัฒนาการจัดการศึกษาของตนเองเท่าที่ควร สอดคล้องกับ กล้า ทองขาว (2551) และสมบัติ อารังษ์วงศ์ (2555) กล่าวถึงศักยภาพและความสามารถขององค์กร ทั้งด้านการบริหารงานทรัพยากร และบุคลากรที่จะส่งเสริมให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จได้

4) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษา

การดำเนินงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพพบว่า หน่วยงานต้นสังกัดทุกหน่วยงานมีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดไว้ในมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาของการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นการดำเนินงานตามขั้นตอนโดยปกติของหน่วยงานต้นสังกัด คือ เมื่อมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาโดยใช้กรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ การประกันคุณภาพการศึกษาก็ย่อมเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่กำหนดไว้ เช่นเดียวกันกับการขับเคลื่อนด้านการประกันคุณภาพไปสู่หน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษามีหน้าที่ในการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือและแนะนำสถานศึกษา (กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561, 2561) ซึ่งพบว่ายังคงเป็นการส่งมอบนโยบายรูปแบบเดิม คือ การจัดประชุมชี้แจงและการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยประเด็นการประชุมและอบรม ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการกำหนดกรอบมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาจากมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาขยายผลไปสู่สถานศึกษา แล้วจึงเชื่อมโยงไปถึงมาตรฐานการศึกษาของชาติที่เป็นกรอบใหญ่ อาจจะมีกล่าวได้ว่าการกำหนดกรอบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาไม่ได้กำหนดจากมาตรฐานการศึกษาของชาติโดยตรง แต่มีความสอดคล้องตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ เนื่องจากมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษากำหนดตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติแล้วนั่นเอง

เมื่อพิจารณาแล้วถือว่ามาตรฐานการศึกษาของชาติไม่ได้มีผลกระทบต่อการดำเนินงานด้านประกันคุณภาพของสถานศึกษามากนัก หากผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอเกี่ยวกับสาระของมาตรฐานการศึกษาของชาติกับการประกันคุณภาพการศึกษา จะเห็นได้จากปัญหาอุปสรรคประการหนึ่งที่พบในการดำเนินงานของสถานศึกษาบางแห่งคือ ยังไม่สามารถ

เชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติกับการประกันคุณภาพภายในได้ เนื่องจากบุคลากรยังไม่มี ความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอ แต่ในขณะเดียวกันก็มีสถานศึกษาส่วนหนึ่งที่สามารถดำเนินการ ด้านการประกันคุณภาพได้ค่อนข้างเป็นระบบ คือ ผู้บริหารมีการจัดประชุมครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ฝ่ายบริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา และภาคีเครือข่าย ร่วมกันจัดทำมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา กำหนดค่าเป้าหมาย กรอบการประกันคุณภาพและประเมินคุณภาพ ตามกรอบมาตรฐานการศึกษา และสถานศึกษาปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับบริบทและอัตลักษณ์ ของสถานศึกษา เมื่อผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาจึงนำมาประกาศใช้ให้ครู ผู้สอนรับทราบ จากนั้นผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาดำเนินการออกแบบเครื่องมือ ในการเก็บข้อมูล รวบรวมจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของสถานศึกษาเพื่อส่งต่อให้ หน่วยงานต้นสังกัด รวมถึงมีการดำเนินการเพื่อเตรียมและดำเนินการรองรับการประเมินคุณภาพ ภายนอกของ สมศ. โดยมีศึกษานิเทศก์เข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือ ซึ่งกล่าวได้ว่าการดำเนินการ ข้างต้นสามารถเป็นตัวอย่างแนวทางการปฏิบัติที่ดีให้แก่สถานศึกษาอื่น ๆ ได้ และจะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำและการดำเนินงานอย่างจริงจังของผู้บริหาร การสนับสนุนการดำเนินการแก่ผู้ปฏิบัติงาน ให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการสนับสนุนช่วยเหลือจากหน่วยงานต้นสังกัด เป็นปัจจัยความสำเร็จที่เด่นชัดในสถานศึกษาในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพ สอดคล้องกับ (ร่าง) รายงานสรุปผลโครงการพัฒนาแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและ การประกันคุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดชลบุรี พบว่า แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีการดำเนินงาน ตามปฏิทินการศึกษาเป็นขั้นตอน กำหนดบทบาทและระบบการบริหารงานที่ชัดเจน รวมถึงแนวคิด ความต้องการพัฒนาสถานศึกษาของผู้บริหารและการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดมีผลต่อ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และแนวทางการประกันคุณภาพภายนอก พบว่า การเตรียมความพร้อมเรื่องข้อมูลการพัฒนาสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ หน่วยงานต้นสังกัด ควรมีส่วนร่วมในการช่วยสนับสนุนการพัฒนาของสถานศึกษา มีการแนะนำแนวทางปฏิบัติ หรือแนะนำตัวชี้วัดในการประเมินภายนอกให้รับทราบและเตรียมความพร้อมก่อนการประเมิน นอกจากนี้ผู้ประเมินควรศึกษาบริบทของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจและกำหนดแนวทาง การพัฒนาที่เหมาะสม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563จ)

ประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญอีกประเด็นหนึ่งคือ แนวทางการนำมาตรฐาน การศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติระดับสถานศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562ก) ที่ระบุว่า สถานศึกษาวางระบบการประกันคุณภาพการศึกษาด้านคุณภาพผู้บริหารและครู อาจารย์ ความเหมาะสมของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อเทคโนโลยี ทรัพยากรการเรียนรู้ และ

การประเมินการเรียนการสอน โดยมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีธรรมาภิบาล และความรับผิดชอบ ที่ตรวจสอบได้ ซึ่งสถานศึกษาเองต้องศึกษามาตรฐานการศึกษาของชาติอย่างละเอียดและพิจารณา ดำเนินการ รวมถึงหน่วยงานที่กำกับดูแลหรือหน่วยงานต้นสังกัดต้องให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ด้วยเช่นกัน นอกจากนี้หากหน่วยงานที่มีหน้าที่ประเมินคุณภาพการศึกษา มีการดำเนินการพัฒนา กรอบแนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษา พัฒนาแบบทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ตามกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติให้สำเร็จโดยเร็ว จะช่วยให้สถานศึกษามีแนวทางการจัดการเรียนการสอนและดำเนินการด้านการประกันคุณภาพ การศึกษาได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

5) การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในหน่วยงานระดับนโยบายพบว่า มีการดำเนินการตามบทบาทหน้าที่โดยปกติ คือ กำหนดนโยบาย บริหารให้เป็นไปตามนโยบาย และการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไป ตามมาตรฐานการศึกษา ส่วนใหญ่ใช้วิธีการการบูรณาการผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนการศึกษา รวมถึง การดำเนินโครงการและกิจกรรมการจัดการศึกษา นอกจากนี้หน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ ได้แก่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พัฒนาคุณภาพ การศึกษาโดยใช้กลไกการประเมินคุณภาพภายนอก กล่าวได้ว่าในระดับนโยบายไม่ได้มีการกำหนด นโยบายหรือเป้าหมายในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติอย่างชัดเจน แต่เป็นการกำหนดนโยบายส่งเสริม คุณภาพการศึกษาในภาพรวม อีกทั้งขึ้นอยู่กับจุดเน้นนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดในขณะนั้น แต่หากพิจารณาแล้วไม่ว่าจะเป็นการกำหนดนโยบายส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในภาพรวม ของหน่วยงานต้นสังกัดหรือการดำเนินงานตามนโยบายของหน่วยงานในระดับภูมิภาคและระดับ สถานศึกษา ถือได้ว่าเป็นการส่งเสริมและพัฒนาศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามมาตรฐาน การศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่สอดคล้องกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

ปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดคุณภาพการจัดการศึกษาของ หน่วยงานในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา พบว่า หน่วยงานต้นสังกัดมีการส่งมอบนโยบายไปสู่ หน่วยงานฝ่ายปฏิบัติอย่างชัดเจนตรงกัน มีการบูรณาการมาตรฐานการศึกษาของชาติในทุกส่วน

ของงาน โดยการกำหนดแนวทางการปฏิบัติ การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของครู พัฒนาระบบ การนิเทศให้ความช่วยเหลือแก่สถานศึกษา พร้อมกับมีการกำกับติดตามด้านคุณภาพการศึกษา ที่สอดคล้องกับการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ ผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจมาตรฐานการศึกษาของชาติอย่างชัดเจนในทุกมิติ การสร้างวัฒนธรรมองค์กร ให้มีความกระตือรือร้น เกิดความร่วมมือร่วมใจ และส่งเสริมสนับสนุนครูผู้สอนในการพัฒนาตนเอง ให้มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังมีความร่วมมือจากทุกส่วนอย่างเข้มแข็งตั้งแต่ระดับนโยบาย หน่วยงานในระดับภูมิภาค ตลอดจน สถานศึกษาที่ครอบคลุมถึงคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และผู้ปกครอง รวมถึงหน่วยงาน ภายนอกในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในส่วนต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะเป็นปัจจัย ความสำเร็จแล้วยังถือว่าเป็นปัจจัยที่จะช่วยลดปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาของหน่วยงานและสถานศึกษาที่ปรากฏข้อมูลชัดเจน สอดคล้องกับการศึกษา การนำนโยบายไปปฏิบัติของนักวิชาการหลายท่านพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและ ความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติของ ประกอบด้วย 1) แหล่งที่มาของนโยบาย จะต้องมีความถูกต้อง ชอบธรรม และสอดคล้องกับค่านิยมของสังคม 2) ความชัดเจนของนโยบาย ทั้งวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ขั้นตอนการปฏิบัติ รวมถึงผลกระทบและบทบาทหน้าที่ของทุกส่วน ที่เกี่ยวข้องจะช่วยส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุผล 3) ศักยภาพและความสามารถ ขององค์กร ทั้งด้านการบริหารงาน ทรัพยากร และบุคลากรที่จะส่งเสริมให้การดำเนินงานประสบ ความสำเร็จได้ 4) การสนับสนุนนโยบายจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม 5) จิตสำนึกและเจตคติของ ผู้ปฏิบัติงานให้สามารถปฏิบัติงานอย่างเต็มใจ และ 6) การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล การดำเนินงาน เพื่อลดอุปสรรคในการดำเนินงาน รวมถึงสร้างแรงเสริมและสิ่งจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงาน

นอกจากนี้ยังพบปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านนโยบายที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยและการกำหนดนโยบายที่ไม่สอดคล้อง ตามผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ การขาดการบูรณาการระหว่าง หน่วยงาน ขาดการสื่อสารและประสานงานที่มีประสิทธิภาพ ภาระงานอื่น ๆ ของครูที่ส่งผลกระทบต่อ คุณภาพในการจัดการเรียนการสอน ในด้านบุคลากรที่ทำหน้าที่นิเทศ กำกับ ติดตามยังไม่เพียงพอ ครูผู้สอนยังไม่มีพัฒนาสมรรถนะให้ทันต่อการเรียนการสอนแบบใหม่ รวมถึงปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ยังคงเป็นส่วนสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาด้วย เช่นกัน ดังนั้น ประเด็นสำคัญที่จะต้องดำเนินการประการแรก คือ “การรับรู้รับทราบเกี่ยวกับมาตรฐาน การศึกษาของชาติ” ของทุกฝ่าย ไม่ใช่เฉพาะแต่ในหน่วยงานที่จัดการศึกษาเท่านั้น จะต้องเป็น ความรู้ทั่วไปที่ทุกคนต้องรับทราบ และมีความรู้ความเข้าใจในเป้าหมายการจัดการศึกษาเดียวกัน

เพื่อให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดคุณภาพตามเป้าประสงค์ ประการที่สอง คือ “การบริหารจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา” โดยอาศัยการดำเนินการร่วมกันทั้งระบบ ตั้งแต่ระดับประเทศที่ภาครัฐต้องจัดสรรทรัพยากรปัจจัยพื้นฐานในการจัดการศึกษาให้เพียงพอ ในหน่วยงานระดับนโยบายไปจนถึงระดับชั้นเรียน ต้องมีการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลให้เพียงพอ ส่งเสริมสมรรถนะของครูในทุกด้าน กำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน พัฒนาแบบวัดและประเมินผลผู้เรียนที่ได้มาตรฐาน มีการกำหนดเกณฑ์การวัดที่ชัดเจนให้สถานศึกษาสามารถนำไปใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการมีผู้ให้ความรู้หรือผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำปรึกษาในด้านการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งหมดจะต้องเชื่อมโยงและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทั้งนี้ แนวทางการดำเนินงานดังที่กล่าวมาข้างต้น หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการนำข้อมูลของผู้บริหารสถานศึกษา มาพิจารณา ปรับเปลี่ยนการมอบนโยบายแก่สถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยให้อิสระในการดำเนินการภายใต้บริบทหรือความพร้อมที่แตกต่างกันด้วย

5.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

จากข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากผลการติดตามการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ และการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติของนักวิชาการ นำมาใช้กำหนดเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ สำหรับหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมการดำเนินงานทั้ง 5 ประเด็น ดังนี้

1) หน่วยงานระดับนโยบาย (Policy Maker)

1.1) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ฐานะผู้รับผิดชอบหลักในการจัดทำและเสนอมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมีการกิจในการชี้แจงแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติตามมติคณะรัฐมนตรี ควรมีการดำเนินการสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจแก่หน่วยงานทุกส่วนที่เกี่ยวข้องรวมทั้งประชาชนทั่วไป ให้รับรู้รับทราบเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย

ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง จัดทำวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และจัดทำช่องทางการเผยแพร่ข้อมูล ที่สามารถเข้าถึงได้สะดวกและง่ายต่อการเข้าใช้บริการ เป็นรูปแบบการสื่อสารสองทางที่ผู้ปฏิบัติหรือผู้ที่สนใจสามารถสอบถามข้อมูลหรือข้อสงสัยต่าง ๆ และผู้รับผิดชอบให้ความช่วยเหลือหรือตอบคำถามได้โดยตรง รวมทั้งควรมีการกำหนดแผนการติดตามความก้าวหน้าของการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติเป็นระยะ ๆ โดยใช้กระบวนการติดตาม (Monitoring) สภาพการดำเนินงาน รวมถึงปัญหา อุปสรรค เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับสำหรับการกำกับ ทบทวน และปรับปรุงแก้ไขปัญหา และเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานให้กับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานต้นสังกัดที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้ดำเนินการต่อไปได้อย่างเหมาะสม และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของมาตรฐานการศึกษาของชาติ

1.2) หน่วยงานต้นสังกัด

ศึกษาเป้าหมายของมาตรฐานการศึกษาของชาติให้เข้าใจอย่างชัดเจน จัดทำเป็นมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา และดำเนินการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติให้อยู่ในรูปแบบแผนงานหรือโครงการ มีการออกประกาศ คำสั่ง ให้ทราบเกี่ยวกับการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อให้หน่วยงานนำไปเป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา สื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจในรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติให้ชัดเจนทั่วถึง โดยผ่านช่องทางที่หลากหลาย เหมาะสมตามสภาพบริบทของพื้นที่และความต้องการของผู้ปฏิบัติ พร้อมทั้งจัดทำคู่มือแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ อาทิ คู่มือแนวทางการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่มาตรฐานการศึกษาสถานศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา คู่มือการพัฒนาหลักสูตร แนวทางการจัดการเรียนการสอน แนวทางการวัดและประเมินผลผู้เรียน และการประกันคุณภาพและการประเมินคุณภาพการศึกษาตามหลักสูตรอิงสมรรถนะ (Competency Based Curriculum) เพื่อให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินการได้ทันที พร้อมทั้งกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จหรือผลลัพธ์ที่คาดหวังในแต่ละช่วงเวลาให้ชัดเจน นอกจากนี้ควรมีการสร้างระบบกลไกการสนับสนุนและช่วยเหลือสถานศึกษา อาทิ พัฒนาสมรรถนะศึกษานิเทศก์ด้านการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ส่งเสริมสนับสนุนครูให้มีความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนและการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลผู้เรียน รวมถึงการใช้ผลการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้วยตนเอง การนิเทศ กำกับ ติดตามผลการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจน พร้อมทั้งการจัดสรรอัตรากำลังของบุคลากร ผู้เชี่ยวชาญ หรือศึกษานิเทศก์เพื่อให้การช่วยเหลือ ให้ความรู้ คำแนะนำในด้านต่าง ๆ อย่างเพียงพอและทั่วถึง

2) หน่วยงานระดับปฏิบัติ (Operator)

2.1) หน่วยงานในระดับภูมิภาค

ยอมรับแนวทางการดำเนินงาน แผนงาน โครงการหรือผลของการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติ และมีการสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติให้แก่สถานศึกษาอย่างทั่วถึง จริงจัง ต่อเนื่อง และต้องมีรูปแบบที่หลากหลาย หน่วยงานในระดับภูมิภาคที่รับมอบนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดและจัดทำแนวทางวิธีการปฏิบัติงานให้ชัดเจน โดยเฉพาะวิธีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผลผู้เรียน รวมถึงการเป็นหน่วยงานหลักประสานงานความร่วมมือกลุ่มสถานศึกษาในพื้นที่ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเหลือกัน มีผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษา ที่จะให้คำปรึกษาในการวิเคราะห์บริบทของพื้นที่ อัตลักษณ์ และจุดเด่นของสถานศึกษาแต่ละแห่ง การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลผู้เรียนตามหลักสูตรอิงสมรรถนะ รวมทั้งการพัฒนาความรู้ของศึกษานิเทศก์ ครู และบุคลากร โดยมีการคำนึงถึงความเหมาะสมตามความพร้อม ความต้องการ และบริบทของผู้ปฏิบัติแต่ละแห่งด้วย

2.2) สถานศึกษา

สถานศึกษามีหน้าที่ในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ดังนั้น ควรมีการวิเคราะห์ ทำความเข้าใจในรายละเอียดมาตรฐานการศึกษาของชาติให้ถ่องแท้ เพื่อให้สามารถกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องและบรรลุเป้าหมายของมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำและสร้างระบบกลไกการปฏิบัติงาน การพัฒนาสมรรถนะของครูให้มีการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลผู้เรียนตามหลักสูตรอิงสมรรถนะ มุ่งเน้นการเรียนรู้แบบ Active Learning, Project based Learning, Problem based Learning ฯลฯ เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นการปฏิบัติงานโดยปกติตามภารกิจหลัก รวมถึงสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ชุมชน และผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง

3) หน่วยงานตรวจสอบ กำกับ ติดตาม (Regulator)

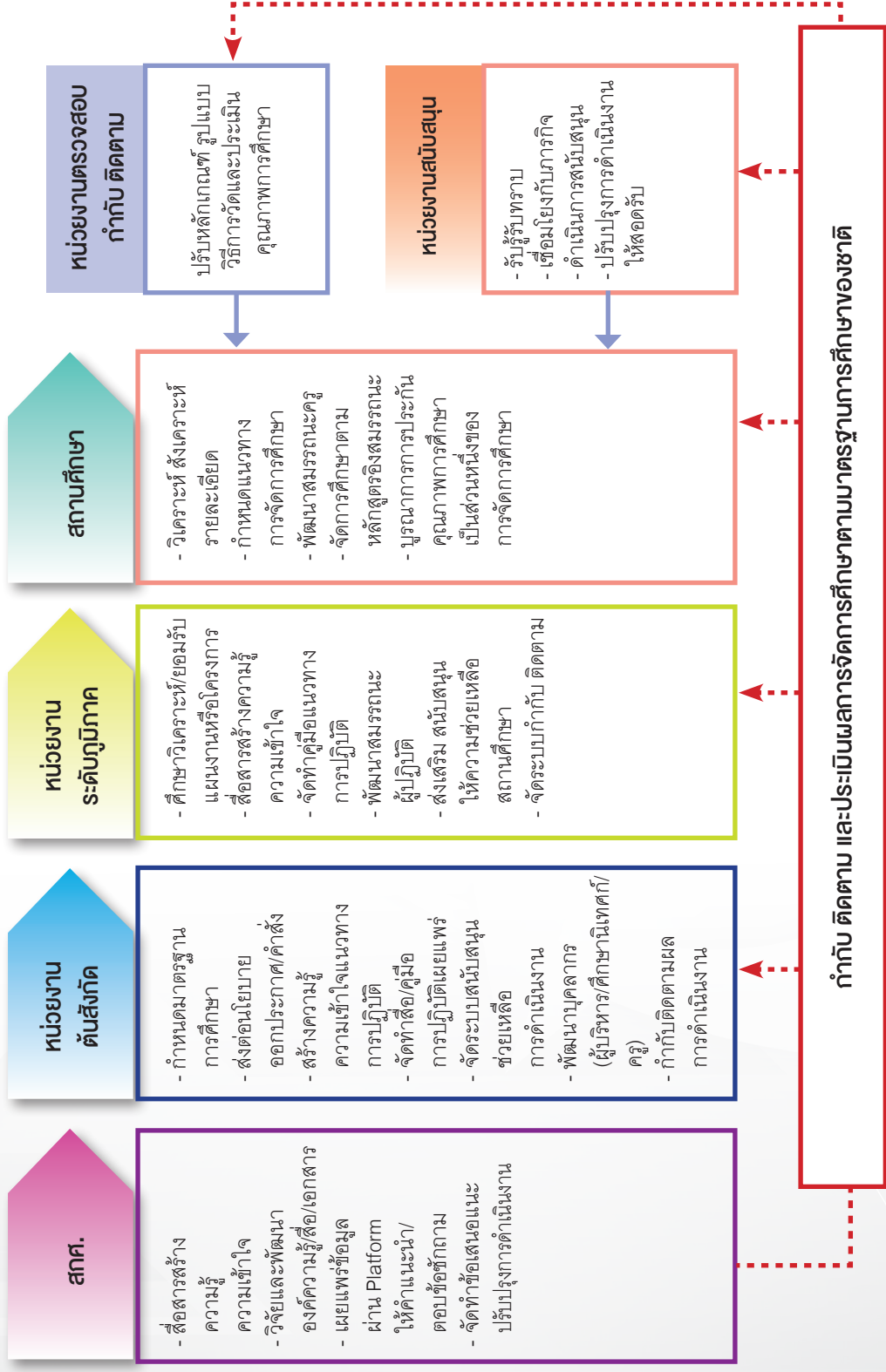
ดำเนินการทบทวนหลักเกณฑ์ รูปแบบวิธีการทดสอบหรือประเมินคุณภาพการศึกษาของแต่ละระดับและประเภทการศึกษาให้สอดคล้องตามผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

4) หน่วยงานสนับสนุน (Supporter)

รับรู้รับทราบเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและเชื่อมโยงความรู้ ความเข้าใจ กับภารกิจหน้าที่ของหน่วยงาน รวมทั้งกำหนดแนวทางและวิธีการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนา การศึกษาโดยยึดเป้าหมายมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นหลัก

พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชน ให้ความสนใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมีบทบาทในการปลูกฝัง เป็นแบบอย่าง ตลอดจนการสนับสนุนสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมผู้เรียน ให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนวทางการดำเนินงานการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ สามารถสรุปได้ ดังภาพที่ 5.1

ภาพที่ 5.1 ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

5.4 ข้อเสนอแนะในการติดตามผล หรือการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในระยะต่อไป

เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่มีความครอบคลุมชัดเจนในการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติที่เกิดผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาในระยะต่อไป สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัด ควรมีการติดตามผล หรือศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในระยะต่อไป ดังนี้

1) การติดตามผลการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

1.1) ประเด็นที่ควรติดตามผล ควรกำหนดกรอบประเด็นการติดตามการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ดังนี้

- การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ
- กลยุทธ์/มาตรการของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ
- การส่งเสริมสนับสนุนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษาตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ
- ลักษณะของโครงการ/กิจกรรมที่สถานศึกษาดำเนินการ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ
- ปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษาในแต่ละสังกัด
- การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ
- การนำข้อมูลสารสนเทศ (Information) จากการติดตามผลของหน่วยงานระดับต่าง ๆ มาใช้เพื่อการตัดสินใจปรับปรุงการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติให้มีประสิทธิภาพ

- การสนับสนุนส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

- การทบทวนและปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

1.2) วิธีการติดตามผล ควรดำเนินการวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือหลายวิธีการ ดังนี้

- การประชุมชี้แจง/การประชุมสัมมนาผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ หรือผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับประเด็นการติดตามผลที่กำหนด

- การใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ หรือผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ

- การสัมภาษณ์หรือการประชุมสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากผู้มีบทบาทสำคัญที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

- การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารรายงานการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) การวิจัยเกี่ยวกับการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

- วิจัยประเมินผลการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ สำหรับหน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาในแต่ละสังกัด/ระดับการศึกษา

- วิจัยประเมินผลการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในแต่ละระดับการศึกษา

- วิจัยประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในแต่ละระดับการศึกษา

- ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ สำหรับหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาในแต่ละสังกัด/ระดับการศึกษา

- ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติในแต่ละสังกัด/ระดับการศึกษา

- ศึกษาถอดบทเรียนการจัดการศึกษาตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในแต่ละระดับการศึกษา

- วิจัยและพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา (รูปแบบการบริหารจัดการ, รูปแบบการนิเทศ, รูปแบบการจัดการเรียนการสอน) ให้ประสบความสำเร็จตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในแต่ละระดับการศึกษา

- วิจัยเพื่อค้นหาแบบปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติสำหรับหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาในแต่ละสังกัด/ระดับการศึกษา

- วิจัยเพื่อค้นหาแบบปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ ของสถานศึกษาในแต่ละสังกัด/ระดับการศึกษา

- ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการขับเคลื่อนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ สำหรับหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาในแต่ละสังกัด/ระดับการศึกษา

- วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ในการพัฒนาหลักสูตรอิงสมรรถนะ (Competency Based Curriculum) สำหรับสถานศึกษาในแต่ละระดับการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. (2561, 23 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 11 ก. หน้า 3-4.
- กล้า ทองขาว. (2548). *การนำนโยบายและแผนการศึกษาไปปฏิบัติ: แนวคิดทฤษฎีและแนวการดำเนินงาน*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จุมพล หินนิพนธ์. (2554). *การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ มุมมองในทัศนะทางรัฐศาสตร์ การเมือง และรัฐประศาสนศาสตร์ การบริหาร และกรณีศึกษาของไทย*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐฐา วินิจนัยภาค. (2554). *นโยบายสาธารณะ : แนวทางในการศึกษาแบบสหวิทยาการ*. ตุลาคม.
- ทิวดา กมลเวชช. (2561, 12 มีนาคม). *การนำนโยบายไปปฏิบัติและการติดตาม*. หน่วยงานกรุงเทพมหานคร (webportal.bangkok). <https://webportal.bangkok.go.th/upload/user/00000132/download/Policy%20Implementation%20and%20Policy%20Monitoring.pdf>
- ธัญวัฒน์ รัตนศักดิ์. (2555). *นโยบายสาธารณะ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). คณีนิจการพิมพ์.
- ปิยนุช เงินคล้าย. (2559). *นโยบายสาธารณะ*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พระมหานพดล สุจินโณ. (2563). *นโยบายสาธารณะ*. ปัตตานีอินโฟรเซอร์วิส.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 1-23.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. (2545, 19 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 119 ตอนที่ 123 ก. หน้า 16-21.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. (2553, 22 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 127 ตอนที่ 45 ก. หน้า 1-3
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. (2562, 1 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก. หน้า 49-53.
- วรเดช จันทรศร. (2543). *การนำนโยบายไปปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สหายบลิ๊กและการพิมพ์.
- วรเดช จันทรศร. (2549). *การนำนโยบายไปปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 6). สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการปฏิรูประบบราชการ.
- วชิรวัชร งามละม่อม. (2563). *การนำนโยบายไปปฏิบัติ* (ออนไลน์). http://file.siam2web.com/trdm/journal/201331_80183.pdf

- ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2550). นโยบายสาธารณะ (พิมพ์ครั้งที่ 7). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2557). นโยบายสาธารณะ (พิมพ์ครั้งที่ 10). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ อ่างรังธัญวงศ์. (2556). นโยบายสาธารณะ: แนวความคิดการวิเคราะห์และกระบวนการ (พิมพ์ครั้งที่ 26). เสมาธรรม.
- สมภาร ศิโล. (2558). การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ. วารสารวิชาการศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, 2(1), <http://journal-fas.cpru.ac.th/index.php/FAS/article/view/20/16>
- สัญญา เคนาภูมิ และ บุรฉัตร จันทร์แดง. (2562). ต้นแบบทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 3(1), 97-98.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562ก). มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561. 21 เห็นจัวร์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562ข). รายงานผลการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติประจำปี 2562. 21 บริษัท เห็นจัวร์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562ค). เอกสารบรรยายพิเศษมาตรฐานการศึกษาสู่การยกระดับคุณภาพคนไทย 4.0 โดย ศาสตราจารย์คลินิก นายแพทย์ อุดม คชินทร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ. บริษัท 21 เห็นจัวร์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (26, สิงหาคม, 2563). รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัด หลักสูตรการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา การส่งเสริม กำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา. ใน ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ (ประธาน), เรื่องเพื่อทราบ. ประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ครั้งที่ 1/2563, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). รายงานการติดตามความก้าวหน้าการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติในปี 2563. [เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์].
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563ก). รายงานผลการศึกษา เรื่อง การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ : บทเรียนจากต่างประเทศ. บริษัท 21 เห็นจัวร์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563ข). แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติสำหรับประเทศไทย. 21 บริษัท เห็นจัวร์.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563ค). (ร่าง) รายงานวิจัยแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษาในเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดระยอง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563ง). (ร่าง) รายงานวิจัยแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษาในเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดตากและจังหวัดนครศรีธรรมราช.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563จ). (ร่าง) รายงานสรุปผลโครงการพัฒนาแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานครและจังหวัดชลบุรี.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2561, 4 ตุลาคม). มติคณะรัฐมนตรี เรื่อง ร่าง มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ที่ นร 0505/30871.
- อลงกต แพนสนิท. (2560). การนำนโยบายไปปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของราชการส่วนภูมิภาคในจังหวัดนครราชสีมา [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม]. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยศรีปทุม (บางเขน). <http://dspace.spu.ac.th/handle/123456789/4895>

ภาคผนวก

- ภาคผนวก ก เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล : แนวคำถามการสนทนากลุ่ม
- ภาคผนวก ข รายชื่อหน่วยงานผู้ให้ข้อมูลการสนทนากลุ่ม
- ภาคผนวก ค ภาพการลงพื้นที่เก็บข้อมูลหน่วยงานระดับภูมิภาค
และสถานศึกษา

ภาคผนวก ก

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล : แนวคำถามการสนทนากลุ่ม

แนวคำถามการสนทนากลุ่ม

การติดตามความก้าวหน้าการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ
ในปี 2563

ประเด็นติดตามที่ 1 การส่งมอบนโยบายเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา ของชาติ พ.ศ. 2561

- 1.1 ท่านรับรู้เกี่ยวกับการส่งมอบนโยบายของมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561
อย่างไร
- 1.2 ท่านเข้าใจว่ามาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 คืออะไร มีคุณค่าและความจำเป็น
ต่อการจัดการศึกษาอย่างไร
- 1.3 หน่วยงานของท่านมีการดำเนินงานในการส่งมอบนโยบายตามมาตรฐานการศึกษา
ของชาติ พ.ศ. 2561 อย่างไร
- 1.4 ท่านเห็นว่าการส่งมอบนโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐาน
การศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มีข้อจำกัด ปัญหา และหรืออุปสรรคอย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้าง
ที่ส่งผลต่อการส่งมอบนโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจ
- 1.5 ท่านมีข้อเสนอแนะต่อการดำเนินการเพื่อการส่งมอบนโยบายและสร้างความรู้ความเข้าใจ
เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

ประเด็นติดตามที่ 2 การแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ให้เป็นมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา

- 2.1 หน่วยงานของท่านมีการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาเป็นมาตรฐาน
การศึกษาของหน่วยงานอย่างไร

2.2 หน่วยงานของท่านมีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติอย่างไร และได้ผลอย่างไร (การบริหารจัดการ การพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาครูและบุคลากร)

2.3 ท่านเห็นว่าการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาเป็นมาตรฐานการศึกษาในหน่วยงานของท่าน มีข้อจำกัด ปัญหา และหรืออุปสรรคอย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการแปลงมาตรฐาน

2.4 ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 เป็นมาตรฐานการศึกษาของสังกัด ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

ประเด็นติดตามที่ 3 การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาพัฒนาเป็นหลักสูตรและการประเมินผู้เรียน

3.1 หน่วยงานของท่านมีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาสู่การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาและประเมินผู้เรียนอย่างไร

3.2 หน่วยงานของท่านมีการนำตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาแปลงเป็นกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ และดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาอย่างไร

3.3 หน่วยงานของท่าน มีข้อจำกัด ปัญหา และหรืออุปสรรคในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและประเมินผู้เรียนอย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและประเมินผู้เรียน

3.4 ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาใช้พัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียน ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

ประเด็นติดตามที่ 4 การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพและการประเมินคุณภาพ

4.1 หน่วยงานของท่านมีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษา หรือไม่ อย่างไร

4.2 หน่วยงานของท่านมีการเตรียมและดำเนินการเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. หรือไม่อย่างไร

4.3 หน่วยงานของท่าน มีข้อจำกัด ปัญหา และหรืออุปสรรคในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพและการประเมินคุณภาพการศึกษาหรือไม่อย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพและประเมินคุณภาพการศึกษา

4.4 ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาใช้ในการประกันคุณภาพและการประเมินคุณภาพการศึกษา ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

ประเด็นติดตามที่ 5 การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

5.1 การรับรู้และการดำเนินการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ในหน่วยงานของท่านอย่างไร (ใคร/หน่วยงานใดบ้างที่เข้ามาส่งเสริม ส่งเสริมในเรื่องอะไรบ้าง ส่งเสริมด้วยวิธีการอย่างไร)

5.2 หน่วยงานของท่าน มีข้อจำกัด ปัญหา และหรืออุปสรรคในการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 อย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา

5.3 ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 อย่างไร

แนวคำถามการสนทนากลุ่ม

การติดตามความก้าวหน้าการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ
ในปี 2563

ประเด็นติดตามที่ 1 การส่งมอบนโยบายเกี่ยวกับมาตรฐาน การศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

- 1.1 ท่านรับรู้เกี่ยวกับการส่งมอบนโยบายของมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 อย่างไร
- 1.2 ท่านเข้าใจว่า มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 คืออะไร มีคุณค่าและความจำเป็นต่อการจัดการศึกษาอย่างไร
- 1.3 หน่วยงานของท่านมีการดำเนินงานในการส่งมอบนโยบายตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 อย่างไร
- 1.4 ท่านเห็นว่าการส่งมอบนโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มีข้อจำกัด ปัญหา และหรืออุปสรรคอย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการส่งมอบนโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจ
- 1.5 ท่านมีข้อเสนอแนะต่อการดำเนินการเพื่อการส่งมอบนโยบายและสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

ประเด็นติดตามที่ 2 การแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ให้เป็นมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา

- 2.1 หน่วยงานของท่านมีการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาเป็นมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานอย่างไร
- 2.2 หน่วยงานของท่านมีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติอย่างไร และได้ผลอย่างไร (การบริหารจัดการ การพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาครูและบุคลากร)

2.3 ท่านเห็นว่า การแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาเป็นมาตรฐานการศึกษา ในหน่วยงานของท่าน มีข้อจำกัด ปัญหา และหรืออุปสรรคอย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผล ต่อการแปลงมาตรฐาน

2.4 ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 เป็นมาตรฐาน การศึกษาของสังกัด ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

ประเด็นติดตามที่ 3 การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาพัฒนา เป็นหลักสูตรและการประเมินผู้เรียน

3.1 หน่วยงานของท่านมีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาสู่การพัฒนา หลักสูตรของสถานศึกษาและประเมินผู้เรียนอย่างไร

3.2 หน่วยงานของท่านมีการนำตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาแปลง เป็นกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ และดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาอย่างไร

3.3 หน่วยงานของท่าน มีข้อจำกัด ปัญหา และหรืออุปสรรคในการนำมาตรฐานการศึกษา ของชาติ พ.ศ. 2561 มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและประเมินผู้เรียนอย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้าง ที่ส่งผลต่อการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและประเมิน ผู้เรียน

3.4 ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาใช้พัฒนา หลักสูตรและการประเมินผู้เรียน ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

ประเด็นติดตามที่ 4 การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาใช้เป็น กรอบในการประกันคุณภาพและการประเมินคุณภาพ

4.1 หน่วยงานของท่านมีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาใช้เป็นกรอบ ในการประกันคุณภาพการศึกษา หรือไม่ อย่างไร

4.2 หน่วยงานของท่านมีการเตรียมและดำเนินการเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ของ สมศ. หรือไม่อย่างไร

4.3 หน่วยงานของท่าน มีข้อจำกัด ปัญหา และหรืออุปสรรคในการนำมาตรฐานการศึกษา ของชาติ พ.ศ. 2561 มาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพและการประเมินคุณภาพการศึกษา หรือไม่อย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพและประเมินคุณภาพการศึกษา

4.4 ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาใช้ในการประกันคุณภาพและการประเมินคุณภาพการศึกษา ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

ประเด็นติดตามที่ 5 การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

5.1 การรับรู้และการดำเนินการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ในหน่วยงานของท่านอย่างไร (ใคร/หน่วยงานใดบ้างที่เข้ามาส่งเสริม ส่งเสริมในเรื่องอะไรบ้าง ส่งเสริมด้วยวิธีการอย่างไร)

5.2 หน่วยงานของท่านมีข้อจำกัด ปัญหา และหรืออุปสรรคในการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 อย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา

5.3 ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 อย่างไร

แนวคำถามการสนทนากลุ่ม

การติดตามความก้าวหน้าการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ
ในปี 2563

ประเด็นติดตามที่ 1 การส่งมอบนโยบายเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา ของชาติ พ.ศ. 2561

- 1.1 ท่านรับรู้เกี่ยวกับการส่งมอบนโยบายของมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 อย่างไร
- 1.2 ท่านเข้าใจว่ามาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 คืออะไร มีคุณค่าและความจำเป็นต่อการจัดการศึกษาอย่างไร
- 1.3 หน่วยงานของท่านมีการดำเนินงานในการส่งมอบนโยบายตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 อย่างไร
- 1.4 ท่านเห็นว่าการส่งมอบนโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มีข้อจำกัด ปัญหา และหรืออุปสรรคอย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการส่งมอบนโยบายและการสร้างความรู้ความเข้าใจ
- 1.5 ท่านมีข้อเสนอแนะต่อการดำเนินการเพื่อการส่งมอบนโยบายและสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

ประเด็นติดตามที่ 2 การแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ให้เป็นมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา

- 2.1 หน่วยงานของท่านมีการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาเป็นมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานอย่างไร
- 2.2 หน่วยงานของท่านมีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติอย่างไร และได้ผลอย่างไร (การบริหารจัดการ การพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาครูและบุคลากร)

2.3 ท่านเห็นว่าการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาเป็นมาตรฐานการศึกษาในหน่วยงานของท่าน มีข้อจำกัด ปัญหา และหรืออุปสรรคอย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการแปลงมาตรฐาน

2.4 ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 เป็นมาตรฐานการศึกษาของสังกัด ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

ประเด็นติดตามที่ 3 การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาพัฒนาเป็นหลักสูตรและการประเมินผู้เรียน

3.1 หน่วยงานของท่านมีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาสู่การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาและประเมินผู้เรียนอย่างไร

3.2 หน่วยงานของท่านมีการนำตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาแปลงเป็นกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ และดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาอย่างไร

3.3 หน่วยงานของท่าน มีข้อจำกัด ปัญหา และหรืออุปสรรคในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและประเมินผู้เรียนอย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและประเมินผู้เรียน

3.4 ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาใช้พัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียน ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

ประเด็นติดตามที่ 4 การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ 2561 มาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพและการประเมินคุณภาพ

4.1 หน่วยงานของท่านมีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษา หรือไม่ อย่างไร

4.2 หน่วยงานของท่านมีการเตรียมและดำเนินการเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. หรือไม่ อย่างไร

4.3 หน่วยงานของท่าน มีข้อจำกัด ปัญหา และหรืออุปสรรคในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพและการประเมินคุณภาพการศึกษาหรือไม่ อย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพและประเมินคุณภาพการศึกษา

4.4 ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาใช้ในการประกันคุณภาพและการประเมินคุณภาพการศึกษา ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

ประเด็นติดตามที่ 5 การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

5.1 การรับรู้และการดำเนินการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ในหน่วยงานของท่านอย่างไร (ใคร/หน่วยงานใดบ้างที่เข้ามาส่งเสริม ส่งเสริมในเรื่องอะไรบ้าง ส่งเสริมด้วยวิธีการอย่างไร)

5.2 หน่วยงานของท่าน มีข้อจำกัด ปัญหา และหรืออุปสรรคในการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 อย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา

5.3 ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 อย่างไร

แนวคำถามการสนทนากลุ่ม

การติดตามความก้าวหน้าการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ
ในปี 2563

ประเด็นติดตามที่ 1 การส่งมอบนโยบายเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา ของชาติ พ.ศ. 2561

- 1.1 ท่านรับรู้เกี่ยวกับการส่งมอบนโยบายของมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 อย่างไร
- 1.2 ท่านเข้าใจว่า มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 คืออะไร มีคุณค่าและความจำเป็นต่อการจัดการศึกษาอย่างไร
- 1.3 สถานศึกษาของท่านมีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติหรือไม่อย่างไร มีข้อเสนอแนะอย่างไร

ประเด็นติดตามที่ 2 การแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ให้เป็นมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา

- 2.1 หน่วยงานของท่านมีการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาเป็นมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานอย่างไร
- 2.2 หน่วยงานของท่านมีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติอย่างไร และได้ผลอย่างไร (การบริหารจัดการ การพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาครูและบุคลากร)
- 2.3 ท่านเห็นว่าการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาเป็นมาตรฐานการศึกษาในหน่วยงานของท่าน มีข้อจำกัด ปัญหา และหรืออุปสรรคอย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการแปลงมาตรฐาน
- 2.4 ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการแปลงมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 เป็นมาตรฐานการศึกษาของสังกัด ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

ประเด็นติดตามที่ 3 การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาพัฒนาเป็นหลักสูตรและการประเมินผู้เรียน

3.1 หน่วยงานของท่านมีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาสู่การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาและประเมินผู้เรียนอย่างไร

3.2 หน่วยงานของท่านมีการนำตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาแปลงเป็นกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ และดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาอย่างไร

3.3 หน่วยงานของท่าน มีข้อจำกัด ปัญหา และหรืออุปสรรคในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและประเมินผู้เรียนอย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลกระทบต่อกรนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและประเมินผู้เรียน

3.4 ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาใช้พัฒนาหลักสูตรและการประเมินผู้เรียน ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

ประเด็นติดตามที่ 4 การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพและการประเมินคุณภาพ

4.1 หน่วยงานของท่านมีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพการศึกษา หรือไม่ อย่างไร

4.2 หน่วยงานของท่านมีการเตรียมและดำเนินการเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. หรือไม่อย่างไร

4.3 หน่วยงานของท่าน มีข้อจำกัด ปัญหา และหรืออุปสรรคในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพและการประเมินคุณภาพการศึกษาหรือไม่อย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลกระทบต่อกรประกันคุณภาพและประเมินคุณภาพการศึกษา

4.4 ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาใช้ในการประกันคุณภาพและการประเมินคุณภาพการศึกษา ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

ประเด็นติดตามที่ 5 การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

5.1 การรับรู้และการดำเนินการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ในหน่วยงานของท่านอย่างไร (ใคร/หน่วยงานใดบ้างที่เข้ามาส่งเสริม ส่งเสริมในเรื่องอะไรบ้าง ส่งเสริมด้วยวิธีการอย่างไร)

5.2 หน่วยงานของท่าน มีข้อจำกัด ปัญหา และหรืออุปสรรคในการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 อย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา

5.3 ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 อย่างไร

ภาคผนวก ข

รายชื่อหน่วยงานผู้ให้ข้อมูลการสนทนากลุ่ม

รายชื่อหน่วยงานผู้ให้ข้อมูลการสนทนากลุ่ม

ครั้งที่ 1 ภาคกลาง

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5
5. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสุพรรณบุรี
6. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี
7. สำนักงานเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี
8. อาชีวศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี
9. อาชีวศึกษาภาคกลาง
10. โรงเรียนศรีบางไทร
11. โรงเรียนศุภลักษณ์
12. โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย สุพรรณบุรี
13. วิทยาลัยการอาชีพโพธิ์ทอง
14. วิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี
15. วิทยาลัยเทคนิคสิงห์บุรี
16. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี
17. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ครั้งที่ 2 ภาคตะวันออก

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17
4. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดตราด
5. สำนักงานศึกษาธิการภาค 8
6. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตราด
7. สำนักงานเทศบาลเมืองตราด
8. กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 11
9. โรงเรียนสตรีประเสริฐศิลป์

10. โรงเรียนมารดานุสรณ์
11. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านท่ากุ่ม
12. โรงเรียนเทศบาลชุมชนวิมลวิทยา
13. วิทยาลัยการอาชีพป่อไร่
14. วิทยาลัยชุมชนตราด

ครั้งที่ 3 ภาคเหนือ

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39
5. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดพิษณุโลก
6. สำนักงานศึกษาธิการภาค 17
7. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก
8. องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก
9. อาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก
10. โรงเรียนบ้านแก่งสุษดีเสนาอุปถัมภ์
11. โรงเรียนจ่านกร้อง
12. โรงเรียนกีฬาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก
13. โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร
14. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา พิษณุโลก
15. วิทยาลัยพานิชยการบึงพระ
16. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
17. โรงเรียนอนุบาลพิษณุโลก
18. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองพิษณุโลก
19. วิทยาลัยเทคนิคสองแคว

ครั้งที่ 4 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ตอนบน)

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1
5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
6. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสกลนคร
7. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร
8. องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร
9. อาชีวศึกษาจังหวัดสกลนคร
10. โรงเรียนอนุบาลสกลนคร
11. โรงเรียนบ้านพังโคน (จำปาสามัคคีวิทยา)
12. โรงเรียนบ้านวังต้ามัว
13. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี จังหวัดสกลนคร
14. โรงเรียนสกลทวาปี
15. โรงเรียนร่วมไทรวิทยา
16. โรงเรียนเซนต์ยอแซฟสกลนคร
17. โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
18. วิทยาลัยอาชีวศึกษาสกลนครพัฒนศิลป์
19. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
20. โรงเรียนเชิงชุมราษฎร์นุกูล
21. โรงเรียนเมืองสกลนคร (ธาดุนารายณ์เจงเวง)
22. โรงเรียนภูดินแดงวิทยา
23. โรงเรียนคำยางพิทยาคม
24. โรงเรียนธาตุทองอำนวยวิทย์
25. โรงเรียนเดื่อศรีไพรวัลย์

ครั้งที่ 5 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ตอนล่าง)

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33
6. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์

7. สำนักงานศึกษาธิการภาค 13
8. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์
9. โรงเรียนไตรภูมิวิทยา
10. โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์
11. โรงเรียนกนกศิลป์พิทยาคม
12. โรงเรียนหนองขमारพิทยาคม
13. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองบุรีรัมย์
14. วิทยาลัยเทคนิคคูเมือง
15. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์

ครั้งที่ 6 ภาคใต้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16
4. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสงขลา
5. สำนักงานศึกษาธิการภาค 5
6. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสงขลา
7. องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา
8. อาชีวศึกษาจังหวัดสงขลา
9. โรงเรียนนวมาริเฉลิม
10. โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย
11. โรงเรียนเกาะแก้วพิทยาสรรค์
12. โรงเรียนนานาชาติบลูมส์เบอรี-หาดใหญ่
13. โรงเรียนแจ้งวิทยา
14. วิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา
15. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
16. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
17. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหาดใหญ่

ภาคผนวก ค

ภาพการลงพื้นที่เก็บข้อมูลหน่วยงาน
ระดับภูมิภาคและสถานศึกษา

ครั้งที่ 1
ภาคกลาง

ครั้งที่ 2 ภาคตะวันออก

ครั้งที่ 3 ภาคเหนือ

ครั้งที่ 4
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ตอนบน)

ครั้งที่ 5
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ตอนล่าง)

ครั้งที่ 6 ภาคใต้

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.สุภัทธร จำปาทอง	อดีตเลขาธิการสภาการศึกษา (25 ธันวาคม 2561 – 30 กันยายน 2563)
ดร.อำนาจ วิชยานุวัติ	อดีตเลขาธิการสภาการศึกษา (1 ตุลาคม 2563 – 30 กันยายน 2564)
ดร.อรรถพล สังขวาสี	เลขาธิการสภาการศึกษา (1 ตุลาคม 2564 – ปัจจุบัน)
ดร.อุษณีย์ ธโนศวรรย์	อดีตรองเลขาธิการสภาการศึกษา (18 มกราคม 2563 – 30 กันยายน 2564)
ดร.พีระศักดิ์ รัตนะ	อดีตรองเลขาธิการสภาการศึกษา (8 ธันวาคม 2563 - 30 กันยายน 2564)
ดร.สวัสดี ภูทอง	รองเลขาธิการสภาการศึกษา (1 ตุลาคม 2564 – ปัจจุบัน)
นางศิริพร ศรีพันธุ์	ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา
นางอำภา พรหมวาทย์	ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณารายงาน

ดร.รุ่งเรือง สุชาภิรมย์	อดีตผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
ดร.รังสรรค์ มณีเล็ก	อดีตรองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
รศ.ดร.วรรณดี แสงประทีปทอง	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

คณะผู้จัดทำรายงานความก้าวหน้าการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

สู่การปฏิบัติ ในปี 2563

รศ.ดร.นงเยาว์ อุทุมพร	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
รศ.ดร.ชูชาติ พ่วงสมจิตร์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รศ.ดร.เก็จกนก เอื้อวงศ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รศ.ดร.กุลชลี จงเจริญ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รศ.ดร.พิชิต ฤทธิ์จรูญ	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

บรรณาธิการ

นางสาวกึ่งกาญจน์ เมฆา

ผู้อำนวยการกลุ่มติดตามและประเมินผล
การจัดการศึกษา

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางสาวกึ่งกาญจน์ เมฆา

ผู้อำนวยการกลุ่มติดตามและประเมินผล
การจัดการศึกษา

นายจิรวิทย์ ไทภูวไพบูลย์

นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ

นางสาวทัศนีย์ ชุ่มชื่นดี

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

นางสาวกนกวรรณ ศรีลาเลิศ

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

นางสาวจอมพญาสนิธ พงษ์เสฐียร

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

นางสาวสุภารัตน์ ศรีหลัก

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

นายวรจักร จองค์ศักดิ์

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

รวบรวม สังเคราะห์ เรียบเรียง จัดทำรายงาน

นางสาวสุภารัตน์ ศรีหลัก

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
www.onec.go.th

แบบสอบถามการนำเอกสาร
การติดตามการนำมาตราฐาน
การศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ
ในปี 2561 - 2563

ขอความร่วมมือจากท่านผู้ใช้เอกสารเล่มนี้
ตอบแบบแสดงความคิดเห็นในการนำหนังสือไปใช้ประโยชน์
เพื่อเป็นข้อมูลให้สำนักงานฯ ได้นำไปพัฒนาการศึกษาต่อไป
และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

Learner Person

Innovative Co-creator

Innovative Co-creator

Learner Person

Active Citizen

Learner Person

Active Citizen

Active Citizen

Innovative Co-creator

Innovative Co-creator

Active Citizen

Learner Person

Innovative Co-creator

สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 31/2565

ISBN : 978-616-270-393-5

www.onec.go.th